

בחודש השביעי

לקט מאמרים ושחזת קודש למועדי חודש תשרי

**בחודש
השבועי**

%

ירצא לאור ע"י

ועד תלמידי התמימים העולמי

770 Eastern Parkway, Brooklyn N.Y.11213

דוא"ל: hatmimim@gmail.com

פתח דבר

”גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ”

(תהילים ק”ט, ה”ח)

הננו לברך מעומקא דליבא את קהל התמימים ואנ”ש, ש”הרגש החסידי שלהם האיר” והגיעו מארבע כנפות הארץ לשהות בחודש החגים בצילו של כ”ק אדמו”ר זצוקלה”ה נבג”מ זי”ע, מתוך אמונה וביטחון שעוד בחודש תשרי זה נזכה לחזות בהתגלותו, ויהי’ החודש מושבע בכל גם לעיני בשר, ”וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי’ דיבר”, אמן.

על פי הוראתיו הק’ של כ”ק אדמו”ר לאורחים הבאים לחודש תשרי, ובמיוחד התמימים שזכו להגיע מארצנו הק’ עלינו לנצל את הזמן והמקום, ולהוסיף ולהתחזק בלימוד התורה, כראוי וכיאה לחודש זה וכפי שמשתקף הדבר בדברי כ”ק אדמו”ר:

”..כאן המקום להעיר – שמכיון שנסעו והגיעו אורחים, הרי דבר נאה או טוב (עם כל הלשונות שבזה), אשר כפי שעשו בשנים שעברו שיסדרו עבורם קביעות בלימוד התורה, היינו שאע”פ שבשעה שהינם אורחים הינם פטורים מלימוד התורה ע”פ תורה, מאחר והדבר קשור עם ענינים של טלטול הדרך, ושום דבר הוא לא כדבעי, ולא באופן מסודר – אכילה שתי לינה וכל הענינים – כמילא הוא אינו יכול להתרכז בענין של לימוד התורה כדבעי, ואפילו שכן, הרי זהו באופן שלא כדבעי, כמילא הוא חושב לעצמו שהוא יצא עם פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית. הנה דבר טוב (ובפרט שאינני מתערב בזה, צריך אני להבהיר כפי שידי מגעת) שיסדרו קביעות בלימוד התורה, שגם האורחים יהיו קשורים עם לימוד התורה” (ש”פ תבא, ח”י אלול תשל”ג).

אמנם, בשנה זו עקב המניעות והעייכובים, רבים נשארו במקומותיהם ואינם יכולים להגיע לחצרות קודשינו.

אך יודעים דברי כ”ק אדמו”ר שעל ידי לימוד תורתו ניתן להתקשר אליו ועל כן מוטלת החובה המיוחדת על אותם אלו שאינם כאן להוסיף בלימוד בריבוי הן בכמות והן באיכות וכלשונו הק’ בש”פ שלח השי”ת:

”ובזה נכלל גם ענין ההשתטחות ברוחניות – כדאיתא בספר מאור עינים בשם הבעש”ט ש”פ שענין ההשתטחות ברוחניות הוא ע”י לימוד תורתו של הצדיק, שבה הכניס את כל עצמותו,

וע"ד שמצינו בזוהר בנוגע למשה ש"קבורתא דילי' משנה".

ומזה מוכן שגם ע"י לימוד תורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר - ענין ההשתטחות ברוחניות - ניתוסף כוח ועוז בהתקשרות ובקיום שליחותו כרבעי".

לתועלת עבור תלמידי התמימים, ובהתייעצות עם הנהלת ישיבת תות"ל המרכזית ב770, הננו בזה להגיש קובץ מיוחד, ובו לקט מכל חלקי תורתו של כ"ק אדמו"ר בנוגע לחגי ומועדי החודש.

***

בקובץ זה ליקטנו מאמרים, לקוטי שיחות, התוועדויות, רשימות, מכתבים כללים השייכים לראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום כיפור.

וזאת למודעי, השיחות והמאמרים שבאו בקובץ זה נדפסים באישור הנהלת קה"ת ובאדיבות ועד הנחות בלה"ק. תרגומי השיחות שבקובץ זה - באדיבות ובאחריות מכוון לוי יצחק באה"ק ותודתנו נתונה להם בזה.

***

ובעמדנו בעת הזאת, עת התאספנו כולנו "כאיש אחד בלב אחד" בהיכלו של מלך, וזה כבר יותר מעשרים ושש שנים שאיננו זוכים לראות את מלכנו בעיני בשר, זועקים ותובעים אנו "דאלאי גלות!" - "רצוננו לראות את מלכנו!"

מובן אשר אין אנו מתנחמים בזה ש"לא נטש הרועה צאן מרעיתו", ולמרות בטחוננו ד"לרגע קטן עזבתך" הרי שתובעים ומבקשים אנו לראות מיד בקיום המשכו של הפסוק "וברחמים גדולים אקבצך" - שנוכה עוד בחודש תשרי זה, לחזות בקיום ההבטחה ד"הנה זה משיח בא", בהתגלותו של כ"ק אדמו"ר זי"ע.

ונזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן דא למטה מעשרה טפחים אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו.

ועד תלמידי התמימים העולמי

תחת הנהלת ישיבת תות"ל המרכזית - 770

שלהי אלול ה'תש"פ

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

ברוקלין נ.י.

תוכן עניינים:

שער ראשון / ראש השנה:

8	מאמר ד"ה תקעו תשח"י
19	מאמר ד"ה יו"ט של ר"ה ערב ר"ה תשל"ג (מוגה)
26	לקוטי שיחות חלק י"ט ראש השנה – ו' תשרי
33	לקוטי שיחות חלק כ"ד ראש השנה
40	לקוטי שיחות חלק ל"ט ראש השנה
46	שיחת ש"פ נצו"י תשמ"ט
57	שיחות ימים הראשונים דר"ה תש"נ
68	התוועדות יום ב' דר"ה תשט"ז
77	מכתב כללי לראש השנה כ"ה אלול תשמ"ט
83	רשימה חוברת קי"ג

שער שני / עשרת ימי תשובה ויום כיפור:

96	מאמר ד"ה שובה ישראל תשמ"א
104	לקוטי שיחות חלק י"ז אחרי א'
114	לקוטי שיחות חלק ל"ד עשרת ימי תשובה
120	מכתב כללי ו' תשרי תש"נ
125	התוועדות ו' תשרי תשמ"ג
153	התוועדות ש"פ האיזנו, שבת תשובה תשכ"ג
166	ברכת הבנים תשנ"ב

הוספה:

172	תרגום השיחות
-----	--------------

שער ראשון

ראש השנה

בס"ד. יום ב' דראש השנה, ה'תשח"י

(הנחה בלתי מוגה)

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, ואיתא בגמרא² איזהו חג שהחודש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה, שהפירוש הפשוט הוא, שבר"ה הלבנה היא בכיסוי, שזהו ההפרש בין ר"ה לשאר המועדים, שבכל המועדים הלבנה היא במילוי, ובר"ה היא בהעלם וכיסוי, והרי ענין הכיסוי וההעלם הוא היפך ענין האור. וענין זה מתאים ג"כ עם מאמר הגמרא³ ע"פ⁴ ארץ אשר גו' עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, מרשית חסר אל"ף, כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה, והרי ענין הרישות והעניות הוא כענין ההעלם והכיסוי, היפך האור, ההמשכות והשפעות⁵. וצריך להבין מהו הענין שבר"ה צריך להיות ענין הרישות והעניות. ומה שפירש רש"י שישראל עושיין עצמן רשין בר"ה לדבר תחנונים ותפלה (שהקב"ה יתן להם שנה טובה ומתוקה בבני חיי ומזוני רויחא), הרי ענין זה הוא לאו דוקא בר"ה, כיון שגם בכל השנה צריך להיות ענין התפלה והתחנונים להקב"ה שיתן כל הענינים הנצרכים, ומהו הטעם שבר"ה דוקא הו"ע הרישות והעניות. גם צריך להבין מהי המעלה בענין הרישות והעניות, שהרי מדברי הגמרא משמע שיש מעלה בענין הרישות, שעיי"ז שרשה בתחלתה אזי מתעשרת בסופה, וכידוע⁶ שמתעשרת בסופה לא קאי על סוף השנה דוקא, לאחר זמן, אלא הכוונה היא שמתעשרת מיד לאחר שרשה, וע"ד מ"ש⁷ מן המיצר קראתי יה ענני במרחב יה, שכאשר מן המיצר קראתי אזי נעשה מיד ענני במרחב, מרחב עצמי, שבכללות הוא בחי' י"ה, עולם הרחבות, הנה כשם שהענין דענני במרחב נעשה מיד אחרי התנועה דמן המיצר, כמו"כ הוא גם בענין שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה, שהכוונה היא שכאשר היא רשה בתחלתה הנה מיד לאח"ז היא מתעשרת, וצריך להבין, מהי המעלה דרשה. וביותר אינו מובן איך מתאים זה עם דברי

(5) ראה ד"ה תקעו תרכ"ח (סה"מ תרכ"ז ע' תכח. ע' תלז).
 (6) לקוטי לוי"צ אג"ק ע' תכא.
 (7) תהלים קיח, ה.

(1) תהלים פא, ד.
 (2) ר"ה ח, סע"א ואילך.
 (3) שם טז, ב.
 (4) עקב יא, יב.

המדרש⁸ (שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמרים דר"ה⁹) על פסוק¹⁰ ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש גו', שביעי שהוא משובע בכל, גתות בתוכו, ברכות בתוכו, כיפור בתוכו, סוכה בתוכו, לולב וערבה בתוכו, והיינו, שחודש זה הוא משובע בכל, וממנו נמשך שובע על כל השנה, וא"כ איך מתאים זה עם דברי הגמרא שצ"ל רשה בתחלתה.

(ב) **ויובן** זה בהקדים תחלה¹¹ ביאור התירוץ על הקושיא הידועה¹² מפני מה הקביעות דר"ה היא ביום ו' למע"ב, ולא ביום הראשון למע"ב, כ"ה באלול שבו נברא העולם¹³, שזהו לפי שיום ו' למע"ב הוא יום ברוא אדה"ר, שאמר¹⁴ הוי' מלך גאות לבש, שעיי"ז פעל קיום בהבריאה, וזהו עיקר כל הבריאה, ולכן הקביעות דר"ה היא ביום זה דוקא. והיינו, דעם היות שגם ביום הראשון למע"ב הי' אלקות בעולם, שהרי בדבר הוי' שמים נעשו¹⁵, ובראשית ברא אלקים¹⁶, וכתב רבינו בשער היחוד והאמונה¹⁷ דכיון שמע"ב אינו התהוות יש מיש, כי אם יש מאין, הרי כל מציאות היש הוא הדבר הוי', וא"כ הרי גם ביום הראשון למע"ב הי' כל מציאות העולם אלקות, מ"מ, ע"י עבודתו של אדה"ר שאמר הוי' מלך גאות לבש, המשך בעולם המשכה נעלית יותר. ומעלת ההמשכה שהמשיך אדה"ר על ההמשכה שהיתה קודם היא כענין מעלת העניות.

(ג) **והענין** בזה¹⁸, דהנה כתיב¹⁹ תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני כי עני ואביון אני, והיינו, דהגם שאמר על עצמו כי חסיד אני²⁰, מ"מ, כשהתפלל בעד כללות כנס"י אמר כי עני אני, שהוא היפך מבחי' חסיד, לפי שתפלה זו מתקבלת ביותר. דהנה, יש תפלה לעני ותפלת עשיר, כדאיתא בזהר²¹ ע"פ²² תפלה למשה, שתפלת משה היא תפלת

15) תהלים לג, ו.

16) בראשית א, א.

17) פ"א ואילך.

18) בהבא לקמן — ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' אישצא. ד"ה תקעו הנ"ל (ע' תכט ואילך).

19) תהלים פו, א.

20) שם, ב.

21) ח"א קסח, ב. וראה גם ד"ה תפלה למשה תר"ס. ארשב"ג תר"ץ.

22) תהלים צ, א.

8) ויק"ר פכ"ט, ח.

9) ד"ה עלה אלקים בתרועה תש"ה פ"ב (י"ל לתשרי שנה זו (תשח"י) — סה"מ תש"ה ס"ע 4 ואילך). ד"ה יו"ט של ר"ה תש"י פ"א (סה"מ תש"י ע' 3).

10) אמור כג, כד.

11) ראה ד"ה תקעו הנ"ל (ע' תלד).

12) לקו"ת נצבים מז, א. ובכ"מ.

13) ויק"ר ר"פ כט. פדר"א פ"ח. וראה

ר"ן ר"ה טז, א.

14) תהלים צג, א. פדר"א פ"א.

עשיר, כמו העשיר שאינו מבקש בעד עצמו, כיון שהוא עצמו אינו צריך לכלום, ורק מבקש בעד המדינה, ומ"מ, הנה תפלת עני שוה במעלתה לתפלת עשיר, ויתרה מזה, שתפלת העני קודמת לתפלת עשיר. ולכן מצינו גם גבי משה שהעמיד עצמו (ער האָט זיך אַרײַנגעשטעלט) במדריגת עני, כמ"ש²³ זה עני קרא והוי' שמע, דלכאורה תיבת זה היא מיותרת, דהול"ל עני קרא, ולמה נאמר זה עני קרא, אך הענין הוא, דזה קאי על משה, כדאיתא במנחות²⁴ יבוא זה, זה משה, דכתיב²⁵ זה משה האיש, וזהו זה עני קרא והוי' שמע, דגם זה שקאי על משה שהוא בחי' עשיר, הנה כדי שיהי' בטוח שיהי' הוי' שמע, העמיד עצמו במדריגת עני, זה עני קרא (ועי"ז) והוי' שמע. וזהו ג"כ החידוש שיתחדש ע"י משיח, דמשיח אתא לאתבא צדיקא בתובתא²⁶, שהצדיקים יבואו לבחי' התשובה. דהנה, צדיקים ובע"ת הם בחי' עני ועשיר, שהרי אין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת²⁷, היינו דעת באלקות, הנה הצדיקים שהנהגתם היא באופן דתמידיים כסדרם, שהולכים תמיד בדרך המלך ומאיר להם אורות וגילויים כו', הרי הם בחי' עשירים, ובעלי תשובה שיש בהם ענינים שצריכים להפכם לזכות, הרי הם בחי' עניים, ומ"מ, הנה מעלת הבע"ת גדולה ממעלת הצדיקים, כמאמר²⁸ במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כנ"ל בענין מעלת העני על העשיר. וזהו ההתחדשות שיחדש משיח, שגם הצדיקים יבואו לבחי' התשובה, שזהו דוגמת מ"ש זה עני קרא והוי' שמע, שמשוה רבינו שהי' בחי' עשיר, העמיד עצמו במדריגת עני.

ד) **ולהבין** זה יש להקדים¹¹ מה שאמרו רז"ל²⁹ בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים. ולכאורה, מאחר שעצמותו ומהותו ית' הוא תכלית הטוב ושלמות הטוב, איך עלה בתחלה במחשבה לברוא במדת הדין. אך הענין הוא, דמצד הגילויים שלמעלה הרי בתחלה הי' אוא"ס ב"ה ממלא את החלל ולא הי' מקום למציאות העולמות, ובכדי שיהי' מקום לעולמות הוצרך להיות תחלה הצמצום שסילק אורו הגדול על

סע"ב. וראה זהו ח"ג קנג, ב.
27) ראה נדרים מא, ריש ע"א. זח"ג רעג, ב.
28) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.
29) רש"י בראשית א, א. ב"ר פ"ב, טו.

23) שם לד, ז.
24) נג, ב.
25) תשא לב, א.
26) לקו"ת ר"ה נח, ד. האזינו עה,
סע"ב. שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. ג,

הצד³⁰, שהו"ע של דין. וגם ההמשכה שאחרי הצמצום היתה המשכה בבחי' דין דוקא, דהיינו המשכת קו קצר ומצומצם. ואעפ"כ, ראה שאין העולם מתקיים, היינו שהכוונה היא שיהי' הגילוי לא רק בבחי' קו, כי אם שתהי' המשכת אור הבל"ג, וזהו שאין העולם מתקיים, היינו שאין זה כפי הכוונה, שאז אינו ענין הקיום. ולכן שיתף עמו מדת הרחמים, שנתן לישראל תורה ומצוות, שעז"נ³¹ כל מצותיך צדק, והיינו, שע"י קיום המצוות ממשיכים אור הבל"ג, שנעשה כמו קודם הצמצום, שמקום החלל הי' ממולא עם אוא"ס, ועוד למעלה מזה, כמבואר באריכות בכ"מ.

והנה ענין הצמצום וגילוי אור הבל"ג (ע"י המצוות) שהם בחי' הדין והרחמים כפי שהם בשרשם, הנה כפי שהם בעולמות שלמטה הרי זה הענין דהוי' ואלקים. דהנה כתיב³² כי שמש ומגן הוי' אלקים, דכשם שבשמש ומגן הרי האור הוא מהשמש, אך כיון שהאור כפי שנמשך מהשמש עצמו אין העולם יכול לסובלו, לכן נמשך האור ע"י המגן ונרתיק שמכסה על השמש שע"ז יכול העולם לסובלו, הנה כמו"כ הוא בענין הוי' ואלקים, שאמיתית ההתהוות היא משם הוי', דהוי' הוא לשון מהוה³³, אלא שאילו היתה ההתהוות מצד שם הוי' עצמו לא הי' העולם במציאות יש ודבר נפרד כלל, ולכן ההתהוות היא ע"י שם אלקים, כמ"ש בראשית ברא אלקים, היינו ששם אלקים מעלים על האור דשם הוי', שע"ז נעשה מציאות יש ודבר נפרד בהרגשתו. וזהו"ע מה שעלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, שבשרשו הו"ע צמצום הראשון שהוא ההעלם לגבי כללות ההשתלשלות, ובעולמות שלמטה הו"ע ההעלם דשם אלקים שמעלים לגבי הנבראים, ומה שהוצרך להיות מדת הדין הרי זה לפי שבאופן אחר לא הי' אפשר להיות ההתהוות, וא"כ באמת הרי זה ענין של חסד. ומ"מ, ראה שאין העולם מתקיים, שהרי הכוונה היא לא שיהי' מציאות יש ודבר נפרד, אלא שתהי' המשכת אלקות בעולם. ולכן שיתף עמו מדת הרחמים, שיתגלה בעולם גילוי שם הוי' שלמעלה משם אלקים, היינו הגילוי דשם הוי' שלמעלה מענין ההתהוות, כי אם הוי' מלשון הי' הוה ויהי' כאחד³⁴, שהוא למעלה

(33) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיוה"א רפ"ד.

(34) זח"ג רנו, ב. תניא שעהיוה"א פ"ז (פב, א).

(30) ראה עץ חיים שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב.

(31) תהלים קיט, קעב.

(32) שם פד, יב. וראה תניא שעהיוה"א

פ"ד ואילך. אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ.

מהזמן, היינו שהזמן עצמו הוא בבחי' בלי זמן, שזהו הי' הוה ויהי' כאחד, וכמו"כ הוא גם בענין המקום, שהמקום עצמו הוא בבחי' שלמעלה מהמקום, ולמעלה יותר בחי' הוי' שאין בו נקודות שהוא הוי' שבעצמות³⁵. ומדייק שיתף עמו כו', שמדת הדין והרחמים יהיו בשיתוף, היינו, לא שיתבטל ההעלם דשם אלקים, כי אם שבעולם כפי שהוא במציאותו יתגלה הגילוי דעצם שם הוי' שלמעלה מענין ההתהוות, שהרי הענין דהוי' הוא מלשון מהוה³³ היינו כפי ששם הוי' נתצמצם בשם אלקים, אלקים לשון רבים³⁶, אמנם הכוונה היא שבעולם כפי שהוא במציאותו ע"י שם אלקים, יומשך העצם דהוי' שלמעלה מענין ההתהוות, שזהו"ע שיתוף מדת הדין ומדת הרחמים. ובשרשם הוא יחוד קו ורשימו, שהרי הקו ענינו גילוי (דעם היותו קו קצר ומצומצם (כנ"ל), מ"מ, כללות ענינו הוא גילוי), ורשימו הוא העלם, וזהו שהקו הוא מקור האורות והרשימו הוא מקור הכלים. ובכללות הוי' יחוד הוי' ואלקים.

ה) אמנם עדיין צריך להבין, דהן אמת שאי אפשר להיות התהוות מציאות יש ודבר נפרד כי אם ע"י ההעלם דשם אלקים, שבשרשו הוא צמצום הראשון, ולכן עלה במחשבה לברוא במדת הדין, אמנם הא גופא צריך להבין, מהי המעלה שיהי' יש ודבר נפרד דוקא. אך הענין הוא, שזהו ע"ד מעלת ענין העניות.

ויובן זה ע"פ דברי הרב המגיד³⁷ שהקשה על מ"ש³⁸ ועינינו מאירות כשמש וכירח, שאם אנו אומרים כשמש, מה שייך לומר עוד וכירח, הרי כל אור הירח אינו אלא מה שהיא מקבלת מאור השמש, וא"כ איזה מעלה אפשר להיות בירח על השמש. ותירץ הה"מ, שהמעלה באור הירח הוא בענין התענוג, דהנה אור השמש הוא אור עצמי שאין בו שינויים, ותענוג תמידי אינו תענוג, משא"כ בירח שיש בו שינויים, לפעמים הוא במילוי ולפעמים אינו במילוי ועד שלפעמים הוא מכוסה לגמרי, הנה מצד השינויים וההתחדשות יש בזה תענוג, והרי התענוג הוא כח היותר נעלה שבו תלויים כל הכחות. וזהו שאומרים ועינינו מאירות כשמש וכירח, שיהי' ב' המעלות, דמעלת השמש הוא בענין

(37) אור תורה להה"מ סימן רצו (בהוצאת תשס"ו ע' שמש). הובא באוה"ת דרושים לר"ה שם ס"ע א"ת. סה"מ תרכ"ז שם ס"ע תלו ואילך.

(38) בינשמת כל חי".

(35) ראה ד"ה הוי' לי בעוזרי, שאו ידיכם קודש, ברוך הגומל — תשי"ז (תו"מ ח"כ ע' 105 ואילך; ע' 145 ואילך; ע' 166 ואילך).

(36) ראה גם פרש"י וירא, כ, יג. וישלח לה, ז.

האור שהוא אור עצמי, ומעלת הירח הוא בענין התענוג, וזהו כשמש וכירח, שיהי' אור עצום ותענוג עצום. וכשם שבענין השמש וירח יש מעלה בירח על השמש, כמו"כ הוא גם בענין עני ועשיר, שגדולה מעלת העני ברוחניות, והו"ע מעלת בע"ת על צדיקים, שהצדיקים שאצלם תמידים כסדרם, ללא התחדשות, אזי הם מגיעים רק בבחי' האורות והגילויים בלבד, אמנם בע"ת שעבודתם היא להפוך את הזדונות לזכיות, וכללות ענין עבודתם היא מן המיצר ועקתא, הנה מצד ההתחדשות שבזה הרי הם מגיעים להעצמות. וכמ"ש המגיד שם המשל מעני בגשמיות, שכאשר העני משתכר מאה זהובים הרי הוא מתענג יותר מהמלך שיש לו אוצרות כסף וזהב, והיינו לפי שאצל המלך אין זה חידוש ואצל העני הוא חידוש, וע"י החידוש נעשה התענוג. וכמו"כ הוא גם בענין העני ברוחניות, שדוקא בעלי תשובה מגיעים לבחי' תענוג העצמי.

ובזה יובן שהכוונה היא שהנברא יהי' יש ודבר נפרד דוקא, ומ"מ הנה ע"י העבודה דאתכפיא סט"א ואתהפכא סט"א ימשיכו גילוי אור בהיש, כיון שע"י ההתחדשות שבזה ממשיכים את העצמות. וזהו העילוי במדת הדין שהו"ע ההעלם, כי, מצד ענין הגילוי בלבד, מאחר שאין בזה התחדשות, הרי זה רק בחי' אורות וגילויים בלבד, אמנם כאשר ההתהוות הוא מצד מדת הדין, שהו"ע ההעלם, הנה עי"ז נעשה המשכת העצמות, ולכן צריך להיות שיתוף מדת הדין והרחמים. ובשרשם הו"ע יחוד קו ורשימו כנ"ל, והיינו, שהקו ענינו הוא הגילוי מהאוא"ס שקודם הצמצום, אמנם כיון שאומרים שהוא גילוי, הרי מזה גופא מובן שהוא גילוי בלבד ולא העצם, היינו שהוא גילוי מן העצם, ולא לפי אופן העצם, משא"כ הרשימו, עם היותו העלם, הנה בהעלם זה ישנו העצמי, אמנם, כיון שהעצמי בהרשימו הוא בהעלם, לכן הנה הקו שענינו גילוי מגלה את העצמי שנמצא בהרשימו, וזהו"ע יחוד קו ורשימו. ולמטה יותר הו"ע יחוד אורות וכלים, דקו הוא מקור האורות, ורשימו מקור הכלים. וכמו"כ הוא גם בענין יחוד השמות מ"ה וב"ן, דשם מ"ה ענינו גילוי, אלא שהוא גילוי בלבד, וכידוע³⁹ שהמשכתו היא ע"י הפסק המצח, משא"כ בשם ב"ן נמצא העצם, אלא שהוא בהעלם, ולזה צריך להיות ענין יחוד מ"ה וב"ן, דשם מ"ה שענינו גילוי הרי הוא מגלה בשם

(39) ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ב. פ"ד.

ב"ן את ענינו העצמי. ובכללות הו"ע יחוד הוי' ואלקים, שהוא באופן של התכללות ב' הפכים, שע"ז נמשך אור שלמעלה משניהם, והו"ע המשכת העצמות.

ו) והנה כמו"כ מצינו גם בהענין דר"ה, דהנה אמרו רז"ל⁴⁰ שהקב"ה אומר לישראל אמרו לפני מלכיות בר"ה כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר, שהענין בפשטות הוא שישראל אומרים בר"ה הפסוקים שמבואר בהם ענין המלכיות והזכרונות כו'. ולכאורה, למה צריכים לומר פסוקים אלו, דמאחר שהם פסוקי התורה, הרי גם מבלעדי האמירה נפסקה כבר ההלכה שכך צריך להיות, וכמ"ש⁴¹ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, שמה שהוא מצוה בתורה לבניו לעשות, הרי זה חוקיו ומשפטיו ית', וא"כ למה צריך לאמירת הפסוקים. אך הענין הוא, דכל זה הוא בכל השנה, משא"כ בר"ה כאשר כל הדברים חוזרים לשרשם וצריך להמשיך מהעצמות, אזי לא מספיק כפי שהוא מצד התורה בלבד, הגם שאורייתא וקוב"ה כולא חד⁴², אלא צריך גם לנשמות ישראל דוקא, שהם מגיעים בהעצמות, כמארז"ל⁴³ שמחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר גם למחשבת התורה שנאמר דבר אל בני ישראל צו את בני ישראל, ולכן הנה הנשמות דוקא מגיעים בהעצמות. ומ"מ הנה נשמות ישראל צריכים לומר פסוקי התורה דוקא, לפי שהתורה מגלה את מעלת הנשמות. והיינו דעם היות שגדלה מעלת הנשמות על התורה, שהתורה היא בחי' אורות וגילויים, והנשמות הם עצמות, מ"מ, הנה בנשמות העצמי הוא בהעלם, ולכן צריך להתורה שהיא בחי' גילוי, והיינו, שהתורה מאירה ומגלה את מעלת הנשמות. וע"ד משנת"ל בענין יחוד מ"ה וב"ן, שמ"ה שענינו גילוי הוא מגלה את העצמי שבשם ב"ן.

ז) ועדיין צריך להבין, דממ"ש אמרו לפני כו' זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר, הרי מובן שהענין עצמו שצריך להזכירו ישנו גם קודם לכן, מבלעדי אמירת הפסוקים, והו"ע הכריתת ברית שכרת הקב"ה עם אברהם אבינו, שדבר זה קיים לעולם, וא"כ, אינו מובן, מהו הצורך להזכיר זאת. אך הענין הוא, דעם

זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו
בתחלתו. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.
(43) ב"ר פ"א, ד.

(40) ר"ה טז, א. לד, ב.
(41) תהלים קמו, יט. שמו"ר פ"ל, ט.
(42) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה

היות שהכר"ב ישנו תמיד, מ"מ, מצד הענינים שהיו במשך השנה כו⁴⁴, יכול להיות שזה יפעל ענין השכחה, ולכן צריך להזכיר.

ובמה בשופר, כי שופר הו"ע צעקת הלב בקלא פנימאה דלא אשתמע⁴⁵. דהנה, ישנם כמה אופנים בצעקה, יש צעקה שיכול האדם לבטא באותיות הדיבור, אם באותיות מסודרים אם באותיות בלתי מסודרים, אבל בכל אופן יכול להוציא זאת באותיות הדיבור. ויש צעקה שאין האדם יכול להוציא באותיות הדיבור, אלא הצעקה היא בקול פשוט. ויש צעקה שאינו יכול להוציא גם בקול פשוט, אלא היא צעקת הלב, וכמ"ש גבי חנה⁴⁶ רק שפתי נעות וקולה לא ישמע, שהו"ע צעקת הלב. וענין זה בא מצד ההתבוננות שלפנינה יש ילדים ולחנה אין ילדים⁴⁷, היינו, שבלעו"ז ישנם אצלו כל הענינים, ובקדושה אין ילדים, מאי תולדותיהם של צדיקים תורה ומעשים טובים⁴⁸, וע"י ההתבוננות בזה נעשה אצלו צעקת הלב. ועד"ז גם בדקות, בעבודת הצדיקים, הרי מאן דמחוי במחוג קדם מלכא כו⁴⁹, שלא זו בלבד שאין זה עבודה, אלא אדרבה, שזהו היפך העבודה, והיינו, שגם כאשר עובד הוי' בדחילו ורחימו, הרי הוא יש מי שאוהב⁵⁰, ואינו בביטול במציאות. וכמו"כ כאשר מתבונן בענין ירידת נשמתו למטה, שלגבי נשמתו כמו שהיא למעלה הרי כל עבודתו אינה בערך כלל, וכמ"ש רבינו⁵¹ דגם כשיהי' צדיק גמור עובד הוי' ביראה ואהבה רבה בתענוגים לא יגיע למעלת כו', שהרי בהנשמה כמו שהיא למעלה כתיב בה⁵² אשר עמדתי לפניו, וכמו שירדה למטה הרי ענין האלקות הוא בהתחדשות אצלה, שצריך כו"כ יגיעות עד שיהי' אצלו ענין השמיעה באלקות, ומכ"ש שיהי' אצלו ענין הראי' באלקות. ולכן הרי גם בצדיקים גמורים שייך ענין התשובה, וכמבואר בלקו"ת פ' האזינו⁵³ ע"פ⁵⁴ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שגם בצדיקים שייך ענין התשובה, ששייב את נשמתו לאותה הבחי' כמו שהיתה למעלה. וכאשר מתבונן בכל זה, הרי זה נוגע לעצם נפשו, ואז הוא צועק בצעקת הלב, שאינו יכול לגלות זה גם בקול פשוט. וזהו ענין השופר, שאינו יכול לבטא באותיות הדיבור,

(44) חסר קצת (המו"ל).

(45) לקו"ת נצבים מד, ב ואילך.

(46) שמואל-א, א, יג.

(47) שם, ב.

(48) פרש"י נח ו, ט.

(49) ראה חגיגה ה, ב.

(50) תו"א ויקהל קיד, ד.

(51) תניא פל"ה. פל"ז.

(52) מלכים-א יז, א. וראה תו"א וישב ל,

סע"א ואילך. ובכ"מ.

(53) עא, ג ואילך.

(54) קהלת יב, ז.

וגם לא בקול פשוט, כי אם בבחי' צעק לבס⁵⁵, שהרי קול השופר אינו קול האדם, כי אם קול הבהמה, ובהמדריגות בנפש הרי זה מורה שהענין נוגע לו בעצם נשמתו, היינו, לא בבחי' נר"נ שהו"ע כחות פנימיים, כי אם בהמקיפים דחי' יחידה. ובפרטיות יותר הו"ע התשובה שמצד בחי' היחידה דוקא, כי בחי' חי' הוא מקיף הקרוב שפועל ונרגש בהכחות פנימיים, וכמאמר⁵⁶ לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, שע"ז שלבו חפץ אזי נעשה התעוררות בהשכל, משא"כ בחי' מקיף דיחידה שהוא למעלה מענין הכחות פנימיים לגמרי. וזהו ענין השופר שהו"ע התשובה שמצד עצם הנשמה ממש, בחי' יחידה. וע"ז נעשה במילא גם העלי' דהכחות פנימיים, כמאמר הבעש"ט⁵⁷ במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא, דרצונו של אדם היינו בחי' יחידה שבנפש, וזהו במקום שרצונו של אדם, בשעת ער שפאָרט זיך איין בכל עצם נפשו, בבחי' יחידה שבנפש, ותקעתיו יתד במקום נאמן⁵⁸, אזי שם הוא נמצא, היינו, שהגם שלפי שעה נמצאים כחותיו הגלויים במקום אחר, הנה כאשר רצונו של אדם נמצא במקום זה, הנה ע"ז שם הוא נמצא, שפועל גם על כחותיו הגלויים. וזהו ובמה בשופר, שהו"ע צעקת הלב שמצד בחי' יחידה שבנפש, וע"י התשובה בבחי' יחידה הרי הוא מגיע להעצמות, והיינו, שהתורה היא רק בחי' גילוי בלבד, אך ע"י התשובה שמצד היחידה הרי הוא מגיע בהעצמות.

ובזה יובן מעלת בעלי תשובה על צדיקים גמורים, כי ההמשכה שע"י עבודת הצדיקים היא מצד ענין התורה, ולכן הרי זה בחי' אורות וגילויים בלבד, משא"כ בעלי תשובה שעבודתם היא מצד הנשמה, יחידה שבנפש, הרי ע"ז מגיעים להעצמות. ולכן הנה בעבודת הצדיקים יש הגבלה, שישנו חילוק בין מצוות עשה ומצוות לא תעשה, שע"י מ"ע שהו"ע הכלים ממשיכים רק האורות השייכים להכלים, והאורות שלמעלה מהכלים אי אפשר להמשיכם כי אם ע"י מל"ת שהו"ע שלילת הכלים, אבל להמשיך אורות אלו בכלים אי אפשר, לפי שהם אורות שלמעלה מהכלים, וכל זה הוא לפי שההמשכה שע"י עבודת הצדיקים היא מצד ענין התורה, שהו"ע של אור וגילוי בלבד, ולכן יש בזה הגבלה. אמנם אצל בעלי תשובה הרי זדונות נעשים להם כזכיות⁵⁹, שגם

בהוספות סימן מח. וש"נ.

(55) איכה ב, יט.

(58) ישעי' כב, כג.

(56) ע"ז יט, א.

(59) יומא פו, ב.

(57) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)

האורות שלמעלה מהכלים הרי הם ממשיכים בכלים, שהענינים הלא טובים שעשו הם עצמם נעשים כזכיות, שנעשים עכשיו באופן של חיוב וכלים, ונמשך בהם האור שלמעלה מהכלים. וכמו בהמצוות דרבנן שמדברי סופרים, שעל ידם נמשך האור שלמעלה מהכלים בכלים⁶⁰. והיינו לפי שהתשובה שמצד הנשמה מגעת בהעצמות, ולכן אין בזה שום מדידות והגבלות כלל.

ח) **וזהו כל שנה** שהיא רשה בתחילתה מתעשרת בסופה, דרשה בתחילתה הו"ע התשובה בצעקת הלב, בקלא פנימאה דלא אשתמע, וכמו העני שאין לו כלום, וכמו"כ גם עבודת התשובה בצדיקים, כיון שמאן דמחוי במחוג קמי מלכא (כנ"ל). והנה, ענין רשה בתחילתה צ"ל בר"ה דוקא, דאף שגם בכל השנה צריך להיות ענין הביטול, שלכן התחלת עבודת כל יום היא בבחי' ההודאה, בכדי להמשיך הענין דיחוד קוב"ה ושכינתו ע"י המצוות, וכמו שאומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתו⁶¹, מ"מ, ההמשכות שבכל השנה הם המשכת ענינים פרטיים ליום פרטי, ולכן גם הביטול אינו מצד עצם הנשמה, משא"כ בר"ה שכל הדברים חוזרים לשרשם וצריך להמשיך מהעצמות, לכן צריך להיות הביטול בצעקת הלב מצד בחי' יחידה, שזהו"ע רשה בתחילתה. ועי"ז שהיא רשה בתחילתה מתעשרת בסופה, דענין העשירות הוא המשכת העצמות, שהרי כל האורות והגילויים אין זה ענין העשירות, שהרי זה בכלל מש"נ⁶² ועמך לא חפצתי, והעשירות האמיתי הוא רק העצמות, ולזה באים ע"י העבודה דרשה בתחילתה. וזהו מן המיצר קראתי י"ה, שע"י העבודה שהיא מגו עקתא, נעשה ענני במרחב י"ה, בחי' י"ה, עולם הרחבות, עד בחי' מרחב העצמי ממש. וכמרומו ג"כ בענין השופר, שצדו אחד צר וצדו השני רחב⁶³. וכיון שההמשכה דר"ה היא המשכה מהעצמות, דלגבי העצמות הרי רוחניות וגשמיות שוין, לכן ההמשכה היא לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, וכמ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמרים דר"ה⁶⁴, פרנסה ברוחניות ופרנסה בגשמיות.

62) תהלים עג, כה.

63) ראה ר"ה כז, ב. שו"ע או"ח סתקפ"ו סי"ב.

64) סד"ה עלה אלקים בתרועה תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 14).

60) ראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תסד.

61) ראה פע"ח שער הזמירות ספ"ה. שער רוח הקודש (תל"אביב, תשכ"ג) לח, ב. לקו"ת ואתחנן ט, א. ר"ה נה, ג. סא, א. וראה שער הכולל (להרא"ד לאוואוט) פ"ו ס"ב. תר"מ סה"מ אלול ע' רמה. וש"נ.

וזהו ג"כ ענין בכסה, שמתאים עם ענין הרישות והעניות כנ"ל. ואין זה סותר למ"ש במדרש ע"פ בחדש השביעי שהוא משובע בכל, דאדרבה, היא הנותנת, שדוקא ע"י התשובה, שהר"ע הרישות ועניות, נמשך שובע עצמי מצד העצמות ממש. וכיון שההמשכה היא מצד העצמות, הרי זה נמשך גם בגשמיות, והיינו, שנמשך שובע על כל השנה הן ברוחניות הן בגשמיות, גתות בתוכו, ברכות בתוכו, כיפור בתוכו, סוכה בתוכו, לולב וערבה בתוכו, ונמשך שנה טובה לכאו"א בכל המצטרך לו, בבני חיי ומזוני רויחא.

בס"ד. כ"ט אלול ה'תשל"ב, ליל ערב ראש השנה ה'תשל"ג*

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה¹, ומפרש בגמרא² דרבנן הוא דגזור ב³, דהכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיין בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירונו ד' אמות ברשות הרבים. וידוע הדיוק בזה³, מה ראו חז"ל לדחות מ"ע דאורייתא, ובפרט מצות שופר שהיא מצוה רמה ונישאה מאד⁴, משום גזירה בעלמא [ובפרט עכשיו, שאין מצוי שיהי' רה"ר מה"ת⁵, והגזירה שמא יעבירונו הוא רק שלא יבוא לאיסור דרבנן]. וגם⁶, הרי החשש הוא להדיוטים וקלי הדעת⁷, ואיך מנעו בשביל זה המצוה מכמה צדיקים גדולים וטובים. וידוע הביאור בזה⁸, דזה שבראש השנה צריך לתקוע בשופר הוא בכדי לעורר עי"ז למעלה התענוג בבריאת העולמות, וכיון שבשבת מצד עצמו ישנו התענוג, לכן, בראש השנה שחל להיות בשבת המצוה דתקיעת שופר אינה בתוקף כ"כ (עם כל השטורעם) כמו בראש השנה שחל בימות השבוע⁹, ולכן היא נדחית מפני החשש שמא יעבירונו ד' אמות ברשות הרבים. וזה שבמקדש היו תוקעין גם בראש השנה שחל בשבת, הוא, כי בתענוג כמה מדריגות, ודרגת התענוג שהמשיכו ע"י תקיעת שופר במקדש היא נעלית יותר מדרגת התענוג דשבת.

(ב) וצריך להבין, הרי ידוע¹⁰ דזה שבראש השנה צריך לעורר התענוג ע"י עבודת האדם (תקיעת שופר), אף שבתחלת הבריאה היתה ההמשכה מעצמה, הוא, כי ע"י שהתעוררות התענוג דלמעלה (עכשיו) היא ע"י עבודתם של ישראל,

-
- (* יצא לאור בקונטרס כ"ט אלול — תשמ"ט [יום הולדת המאתיים דכ"ק אדמו"ר הצמח צדק] ראש השנה — תש"נ, "לקראת ערב ראש השנה .. יום מלאת מאתיים שנה להולדת אדמו"ר ה"צמח צדק" (כ"ט אלול ה'תקמ"ט — כ"ט אלול ה'תשמ"ט), ולקראת ראש השנה הבעל"ט (שחל להיות בשבת) — הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת .. שבו מדובר גם ע"ד הדרוש משביעין אותו תהי צדיק שאמר אדמו"ר הזקן ברי"ה תק"ן, בקשר עם לידת הצמח צדק .. ערב כ"ט אלול ה'תשמ"ט".
- (1) משנה ר"ה רפ"ד (כט, ב).
  - (2) שם.
  - (3) לקו"ת דרושים לר"ה ד"ה להבין המשנה (נו, א ואילך). ד"ה הנ"ל בסידור (עם דא"ח) שער התקיעות (רמ, ג ואילך). המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו בתחלתו. תש"ג. ועוד.
  - (4) המשך תרס"ו שם. וראה לקו"ת שם "ובפרט מצות שופר ולולב כו' שנוגעים עד רום המעלות".
  - (5) ראה שו"ע אדה"ז או"ח הל' שבת סש"מ ס"א. וש"נ. ולהעיר מהמשך יו"ט של ר"ה ה'תש"ג בתחלתו "איך דחו כו' שלא לבוא לידי חשש איסור שבות".
  - (6) בלקו"ת שם ובהמשך תרס"ו שם "והלא החשש הוא להדיוטים כו'". ובהמשך ר"ה ה'תש"ג "ועוד זאת שהחשש הוא להדיוטים כו'". וראה לקו"ש ח"ז ע' 52. ואכ"מ.
  - (7) כ"ה הלשון במקומות שבהערה הקודמת. ויש לומר: הדיוטים — שאין יודעים דיני תקיעת שופר, וקלי הדעת — שלכן יש לחשוש שיעבירו ד' אמות ברשות הרבים.
  - (8) לקו"ת שם נו, א ואילך. סידור שם רמג, א ואילך. ועוד.
  - (9) ראה אוה"ת נצבים ע' א"תלח "בשבת אין צריך כ"כ לתקיעת שופר".
  - (10) ראה לקו"ת שם נו, ג. וראה גם ד"ה זה היום ה'תשמ"א ס"ג (לקמן ע' לא), דזהו הטעם על זה שכ"ה באלול הוא בחינת "כה" וראש השנה (יום ברוא אדם הראשון) הוא בחינת "זה" (זה היום) (לקו"ת נצבים מז, ב"ג). וראה גם ד"ה זה היום דליל ערב ר"ה ה'תשמ"ב ס"ה (לקמן ע' מד ואילך). וש"נ.

שהשרש דישראל הוא בהעצמות, התענוג שנמשך עכשיו הוא נעלה יותר מהתענוג שנמשך מצד עצמו (בתחלת הבריאה). ועפ"ז, בראש השנה שחל להיות בשבת, שהתענוג הוא מצד הזמן דשבת (שבת מיקדשא וקיימא¹¹), חסר לכאורה מעלת התענוג שמתעורר ע"י עבודת האדם. ואף שגם בראש השנה שחל להיות בשבת ישנה העבודה דאמירת פסוקי שופרות, הרי אמירת הפסוקים היא בכדי שהמשכה תהי' בגילוי. וכמבואר בהמשך יום טוב של ראש השנה תרס"ו¹², דההמשכה שע"י המצוות אינה בגילוי כ"כ, והגילוי הוא ע"י התורה, תורה אור¹³. ולכן, בכדי שהמשכת התענוג שע"י קיום מצות תקיעת שופר תהי' בגילוי הוא ע"י אמירת פסוקי שופרות. וזהו הטעם שגם בראש השנה שחל להיות בשבת אומרים פסוקי שופרות, אף שהמשכת התענוג אז הוא מצד עצמו, כי ההמשכה שמצד השבת עצמו היא למעלה, ובכדי שיהי' הגילוי למטה הוא ע"י אמירת פסוקי שופרות. וכיון שע"י אמירת הפסוקים הוא רק גילוי ההמשכה, וההמשכה עצמה היא מצד השבת עצמו, הרי בראש השנה שחל להיות בשבת חסר לכאורה העילוי שנעשה ע"י עבודה.

ג) **ויובן** זה בהקדים מה שארז"ל¹⁴ משביעין אותו תהי צדיק כו', ואמר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁵ בשם הצ"צ, אשר בראש השנה הראשונה לחייו (שנת תק"ן¹⁶) אמר אדמו"ר הזקן דרוש משביעין אותו תהי צדיק כו', והוא השלשת פרקים הראשונים של ספר התניא¹⁷. ויש לבאר השייכות דענין משביעין אותו לראש השנה ע"פ המבואר בלקו"ת¹⁸, דזה שכל אחד מישראל נק' אדם (אתם קרויין אדם¹⁹), הוא, לפי שבנשמת כל אחד מישראל יש חלק מנשמת אדם הראשון. ומזה מובן, דבראש השנה (יום ברוא אדם הראשון) שאז מתחדש (בכל שנה) הענין דהמשכת נשמת אדם הראשון בגופו (ויפח²⁰ באפיו נשמת חיים²¹), הרי זה גם יום ההולדת של כל אחד מישראל. וי"ל שזהו הקשר דמשביעין אותו לראש השנה.

ויש לקשר זה עם פירוש המדרש²² עה"פ²³ בחודש השביעי שהוא ירחא דשבועתא (שביעי מלשון שבועה), וכמבואר בדרושי הצ"צ²⁴ השייכות דירחא דשבועתא

(11) ביצה יז, א.

(12) בסיומו — ע' תקמו.

(13) משלי ו, כג.

(14) נדה ל, ב.

(15) "היום יום" ו אדר שני.

(16) הצ"צ נולד בכ"ט אלול תקמ"ט, ערב ר"ה תק"ן ("היום יום" כט אלול, ערב ר"ה. וראה בארוכה "התמים"

חוברת ג' ע' כה [נקט, ב]), והדרוש משביעין אותו אמר אדמו"ר הזקן בר"ה הראשון לחייו (דהצ"צ) ר"ה תק"ן.

(17) להעיר שבספ"ג דתניא [נסיון וחותרם הדרוש, דהכל הולך אחר החיתום (ברכות יב, א)] מדובר בענין

הדעת — ענינו של הצ"צ (ראה סה"ש ה'תש"ב ריש ע' 19. ה'תש"ה ע' 60).

(18) נצבים מז, ב.

(19) יבמות סא, רע"א.

(20) בראשית ב, ז.

(21) לקו"ת שם מז, א.

(22) ויק"ר פכ"ט, ט.

(23) אמור כג, כד.

(24) "קיצורים והערות" לתניא ע' נח. אוה"ת דרושים לר"ה ע' אשיב.

למשיביעין אותו תהי צדיק. ואולי יש להוסיף, דבחדוש השביעי ג' פירושים, שביעי כפשוטו, שביעי מלשון שבועה (ירחא דשבועתא כנ"ל), ושביעי מלשון שובע, כדאייתא במדרש²⁵ דפירוש בחדוש השביעי הוא, שהוא משובע בכל (גיתות בתוכו, ברכות בתוכו, וכו'). ועד"ז הוא במשיביעין אותו תהי צדיק כו', שמבואר בכ"מ²⁶ וגם בדרושי הצ"צ²⁷ דבמשיביעין ג' פירושים. משיביעין כפשוטו, וגם מלשון שובע ומלשון שבעה, כדלקמן.

ד) **והנה** השייכות דג' ענינים אלה (שבועה, שובע, שבעה) היא, דענין השבועה הוא שמקשר את עצמותו. וכמו בשבועה כפשוטה, דזה שהאדם נשבע לעשות איזה דבר (הגם שעכשיו בעת שנשבע הוא רוצה בזה, ולמה צריך להשבועה), הוא, בכדי שגם כשיהי' איזה דבר שיגרום שלא ירצה בהדבר, הנה ע"י שנשבע לעשות הדבר, יעשה את הדבר גם נגד רצונו²⁸. והטעם על זה הוא כי ענין השבועה הוא שמקשר את עצמותו בזה, עצם הנפש שלמעלה מרצון. ועד"ז הוא למעלה, דענין השבועה הוא כמ"ש²⁹ בי נשבעתי, בי בעצמותי. וכמבואר בהדרושים³⁰, דבי קאי על עתיק, וידוע³¹ שעתיק הוא בחינה תחתונה שבמאציל שלמעלה משרש הנאצלים.

וזהו³² משיביעין אותו תהי צדיק, דזה שצריך להשיב את הנשמה תהי צדיק, הגם שזה (להיות צדיק) הוא רצון הנשמה, כי ע"י התלבשותה בגוף ונפש הבהמית, אפשר שהגוף ונה"ב יעלימו ויסתירו על הנשמה. ובפרט ששרש נה"א הוא בתיקון ושרש נה"ב הוא בתוהו שקדם לתיקון. ולכן משיביעין את הנשמה תהי צדיק, דענין השבועה הוא המשכת שרש הנשמה כמו שהיא מושרשת בעצמות אוא"ס (למעלה מהענין דתוהו ותיקון), ועי"ז תוכל להתגבר על נה"ב. וזהו משיביעין אותו הוא גם מלשון שובע, דשובע הוא נתינת כח. וע"י השבועה, המשכת שרש הנשמה כמו שהיא מושרשת בעצמות אוא"ס [שהוא בדוגמת שרש הבן כמו שהוא במוח האב עצמו טרם שנמשך³³], נותנים כח להנשמה כמו שהיא בגילוי למעלה [שהוא בדוגמת הבן כמו שנמשך ממוח האב³³], וגם להנשמה כמו שהיא מלובשת בגוף ונה"ב, לעבוד עבודתה בסור מרע (אל תהי רשע) ובוועשה טוב (תהי צדיק).

(25) ויק"ר שם, ח.

(26) ד"ה ועשית חג שבועות תרח"צ (סה"מ תרח"צ ע' רלה ואילך).

(27) ב"הגהות וביאורים" לתניא פ"א, נדפסו ב"קיצורים והערות" לתניא ע' מח ואילך. ד"ה תניא בספ"ג דנדה משיביעין אותו וד"ה ועשית חג שבועות להצ"צ, קטעים מהם נעתקו בליקוט פירושים וכו' לתניא שם. (28) בלקו"ת שמע"צ (פג, א) "נגד חכמתו ורצונו". וי"ל שהכוונה בזה שמוסיף "ורצונו" היא, דפעולת השבועה היא לא רק שע"י השכל לא יהי שינוי בהרצון, אלא שגם אם יהי שינוי גם בהרצון (שבגילוי) יעשה נגד רצונו.

(29) בזהר שבהערה הבאה (הובא בלקו"ת שם) הובא הפסוק כי נשבעתי שנאמר לאברהם איבנו (וירא כב, טז). וב"קיצורים והערות" לתניא שבהערה 36 מובא זה גם בנוגע להפסוק כי נשבעתי שבישעי' (מה, כג) שממנו למדין בגמ' נדה שם משיביעין אותו כו'.

(30) "קיצורים והערות" שם ס"ע נב ואילך, מזח"ג קל, א. וראה גם אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שיא.

(31) ראה ע"ח שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. לקו"ת בחוקותי מו, ג. ובכ"מ.

(32) בהבא לקמן ראה "קיצורים והערות" שם ע' מח ואילך. ד"ה ועשית חג שבועות להצ"צ הנ"ל. קונטרס ומעין מ"ד פ"א.

(33) ראה בארוכה סה"מ ה'תש"ד ע' 130.

ה) **והנה** מדויק הצ"צ³⁴ במ"ש משביעין אותו תהי צדיק, איך מהני השבועה לנשמה על הגוף ונה"ב, שזהו דבר שאינו ברשותה, והלא אין אדם מקנה דבר שאינו ברשותו. ומבאר, דזה שמשביעין אותו תהי צדיק למדו רז"ל ממ"ש³⁵ כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון, כי לי תכרע כל ברך זה יום המיתה, תשבע כל לשון זה יום הלידה. והתחלת כתוב זה הוא בי נשבעתי, דבי קאי על עתיק³⁶ (כנ"ל). וזה שתשבע כל לשון בא בהמשך לבי נשבעתי, הוא, כי בהשבועה שמשביעין אותו תהי צדיק נמשך כח מבחינת בי נשבעתי. ובכח זה, ביכולת הנשמה לשלוט על נה"ב³⁷. ויש לומר, דהביאור איך מהני השבועה לנשמה על הגוף ונה"ב שזה דבר שאינו ברשותה, הוא, כי מצד הדרגא דבי נשבעתי, גם הגוף ונה"ב הם ברשות הנשמה. דבבחינת הגילויים, הנשמה והגוף ונה"ב הם שני ענינים. דשרש הנשמה הוא בתיקון ושרש הגוף ונה"ב הוא בתוהו. אבל באוא"ס שלמעלה מתוהו ותיקון, מכיון שהכוונה מלכתחילה בבנין וסתירת התוהו היתה שיהי' בירור התוהו (שרש הגוף ונה"ב) ע"י התיקון (שרש נה"א)³⁸, לכן ע"י גילוי או"ס, גם הגוף ונה"ב נעשים ברשותה של הנשמה, כי כוונת התהוותם מלכתחילה היא שיתבררו ע"י הנשמה.

ו) **ויש** לומר, שהחילוק בין שני הענינים דמשביעין אותו, משביעין מלשון שבועה ומשביעין מלשון שובע, הוא, שמשביעין מלשון שבועה הוא המשכת שרש הנשמה, ומשביעין מלשון שובע הוא שהמשכה זו תהי' בגילוי בהנשמה כמו שבאה בהמשכה (כולל הנשמה כמו שהיא מלובשת בגוף ונה"ב), בדוגמת שביעה כפשוטה, שהמאכל משיבע את האדם. וזהו דמשביעין אותו מלשון שובע הוא נתינת כח (כמבואר בכ"מ³⁹), דע"י שהמשכה דהשבועה היא בגילוי בהנשמה שבהגוף, יש לה הכח להתגבר על נפש הבהמית (כנ"ל סעיף ד), וגם לפעול בו הבירור והזיכוך (כנ"ל סעיף ה), שבשביל זה ירדה למטה. וכמבואר בתניא⁴⁰, דתכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה הוא (לא בשביל הנשמה, אלא) בכדי לברר ולזכך את הגוף ונה"ב וחלקו בעולם.

ויש לקשר זה עם מ"ש הצ"צ⁴¹ דשבועה היא בנינה ביסוד ובמלכות, דזה ששבועה היא בנינה שייך להשבועה עצמה, המשכת עתיק [ועד"ז המשכת שרש הנשמה], דבנינה הוא גילוי עתיק⁴². כמ"ש⁴³ ונהר יוצא מעדן, דנהר הוא בינה ועדן הוא עתיק, ופירוש נהר יוצא מעדן הוא שבנינה הוא גילוי עתיק. וזה ששבועה היא

(34) ב"קיצורים והערות" שם ע' מח. וראה גם ד"ה ועשית חג שבועות להצ"צ (ליקוט פירושים וכו' ע' ט).

(35) ישע"י מה, כג.

(36) "קיצורים והערות" שם ס"ע מח. שם ס"ע סו.

(37) שם ס"ע סו ואילך.

(38) המשך והחרים תרל"א ע' יט. המשך תרס"ו ע' שכה. ובכ"מ.

(39) קונטרס ומעין שם. ד"ה הנ"ל תרח"צ (סה"מ שם ע' רמ).

(40) פל"ז (מח, ב).

(41) "קיצורים והערות" שם ע' נה.

(42) ראה זח"ג קעח, ב. תר"א ר"פ לך לך. ובכ"מ.

(43) בראשית ב, י.

במלכות שייך להשובע דשבועה, דזה שהשבועה משפעת ונותנת כח בהנשמה שבהגוף הוא ע"י שההמשכה היא במלכות, וזה ששבועה היא ביסוד, הוא, שהמשכת הבינה (ועתיק שבה) במלכות היא ע"י היסוד. וזהו גם הקשר עם הפירוש השלישי במשביעין אותו שהוא מלשון שבע, דלפי ביאור אחד קאי זה על היסוד, שהוא שביעי מהבינה⁴⁴.

ז) **ועפ"ז** יובן הקשר של השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק עם חודש השביעי, ירחא דשבועתא, כי זה שבריאת האדם היתה ביום הששי למעשה בראשית, יום הראשון דחודש השביעי, הוא מפני שני טעמים⁴⁵. להיותו אחור למעשה בראשית⁴⁶, דרש הדצ"ח הוא מתוהו ושרש האדם הוא מתיקון שלמטה מתוהו. ולהיותו קודם למעשה בראשית⁴⁶ (קדום במעלה), כדאייתא בגמרא⁴⁷, דזה שהאדם נברא בסוף הוא כדי שיכנס לסעודה מיד, שזה מורה על מעלת האדם, שכל הבריאה היא בשביל האדם. דגם התהוות התוהו שקדם לתיקון הוא בכדי שיהי בירור התוהו ע"י עבודת האדם, כנ"ל. וזהו מה שאומרים על היום דראש השנה זה היום תחלת מעשיך⁴⁸, אף שבריאת העולם היתה בכ"ה באלול⁴⁹, כי⁵⁰ הכוונה בבריאת העולם היא שהאדם ע"י עבודתו יעשה את העולם דירה לו ית', וענין זה הותחל ביום ברוא האדם. דנוסף לזה שאז דוקא נעשית האפשרות להשלים כוונה זו, נעשה אז כן גם בפועל, כמארז"ל⁵¹ שאדם הראשון (ביום שנברא) הכריז לכל הברואים בואו⁵² נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו, וכולם ענו ואמרו ה'⁵³ מלך גאות לבש. וזהו שחודש השביעי (שבו נברא האדם) הוא ירחא דשבועתא, כי הכח שיש באדם לפעול בעולם, אף שבגילוי האדם הוא אחור למעשה בראשית, הוא ע"י גילוי שרשו האמיתי של האדם, שהוא קדם למעשה בראשית, וגילוי זה הוא ע"י השבועה (כנ"ל בארוכה), ירחא דשבועתא.

ועד"ז הוא בראש השנה שבכל שנה ושנה, שאז מכתיבין ישראל [שקרויין אדם, לפי שבכ"א מישראל יש ניצוץ מנשמת אדם הראשון, כנ"ל סעיף ג] את הקב"ה למלך עליהם ועל כל העולם, שע"ז עושים את העולם דירה לו ית', ובכל שנה ושנה ההכתרה ועשיית הדירה שע"ז הם באופן נעלה יותר, שהכח שבכאו"א מישראל על זה הוא ע"י שבכל ראש השנה, התחלת ירחא דשבועתא, נמשכת מחדש השבועה שמשביעין את כאו"א מישראל תהי צדיק. ויש לומר, דע"י שאמר אדמו"ר

44) "קיצורים והערות" שם ע' סג.

45) בהבא לקמן, ראה לקו"ת מטות פב, ד. שמע"צ פו, ג. אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' תקפא.

46) ברכות סא, א.

47) סנהדרין לח, א.

48) תפלת מוסף דר"ה, מר"ה כז, א.

49) ויק"ר רפכ"ט. פסיקתא דר"כ פיסקא כג (בחודש השביעי). יל"ש עה"פ (פינחס כט, א) ובחודש השביעי (רמז תשפב). תוד"ה לתקופות — ר"ה ח, א. וראה פרקי דר"א רפ"ח ובהגהות הרד"ל שם.

50) בהבא לקמן — ראה ד"ה זה היום דליל ערב ר"ה ה'תשמ"ב ס"ב (לקמן ע' מא) ואילך.

51) זהר ח"א רכא, ב. ח"ג קז, ב. תקו"ז תנ"ו (צ, ב). וראה אוה"ת וארא ס"ע רלו ואילך.

52) תהלים צה, ו.

53) שם צג, א. פרקי דר"א פי"א.

הזקן את הדרוש משביעיין אותו תהי צדיק בראש השנה, אמירת תורה (תורה אור), המשכת השבועה בראש השנה היא בגילוי עוד יותר.

ח) **ואולי** יש להוסיף, דזה שארז"ל שהטעם על זה שהאדם נברא בסוף הוא כדי שיכנס לסעודה מיד, הכוונה בזה היא, לא רק להעולם שהאדם צריך לעשותו דירה לו ית', אלא גם להנתינת כח להאדם, משביעיין אותו מלשון שובע (ענין סעודה), שיוכל לעשות את העולם דירה לו ית'. ועפ"ז יש לומר, דזה שהאדם הוא קדם למעשה בראשית והכל נברא בשבילו, נכלל בזה גם השבועה. דהכוונה בהשבועה, המשכת בחינת עתיק [וי"ל יתירה מזו, גם הכוונה בבחינת עתיק עצמה], היא בשביל עבודת האדם. וע"י שהאדם יקיים את השבועה, נעשה בה עליו, שנשלמת כוונת השבועה.

ט) **והנה** זה שנת"ל (סעיף ז) שבראש השנה נמשכת נתינת כח להאדם לפעול בהעולם ולעשותו דירה לו ית', יש לקשר עם המבואר בכ"מ⁵⁴, שבתחלת הבריאה, המשכת הרצון והתענוג בבריאת העולמות היתה מצד עצמו, כי חפץ חסד הוא⁵⁵, והמשכת הרצון והתענוג בבריאת העולם עכשיו היא ע"י עבודת האדם, דישראל, דחילוק זה הוא לא רק באופן ההמשכה (אם ההמשכה היא מצד עצמה או שההמשכה היא ע"י עבודת האדם) אלא גם בהרצון והתענוג עצמם. דהרצון והתענוג שבבריאת העולמות שמצד חפץ חסד הוא בבריאת העולמות, שע"י מתגלה חסדו ית'⁵⁶, והרצון והתענוג שבבריאת העולמות שע"י עבודת האדם הוא זה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁵⁷ ושעשיית הדירה תהי ע"י עבודת האדם. וע"י גילוי תענוג זה בבריאת העולמות, שהכוונה דבריאת העולמות היא בשביל ישראל, יש כח בהאדם (אתם קרויין אדם) לפעול בהבריאה ולעשות דירה לו ית'. דזה שנת"ל שהנתינת כח להאדם לפעול בהבריאה הוא גילוי שרש הנשמה (ענין השבועה), הוא בנוגע להאדם. והפעולה שנעשית בהעולם ע"י עבודת האדם (שע"י עבודת האדם נעשה העולם דירה לו ית') הוא ע"י גילוי כוונת הבריאה, שבריאת העולם היא בשביל ישראל.

יוד) **ועפ"ז** יש לבאר שגם בראש השנה שחל להיות בשבת ישנה מעלת העבודה⁵⁸, כי הכוונה בהמשכת התענוג [וגם בהתענוג עצמו] היא בשביל האדם, שע"י התענוג תהי נתינת כח לאדם לעשות את העולם דירה לו ית' (וע"ד שנת"ל סעיף ח בענין השבועה), דהנתינת כח להאדם הוא דוקא כשהמשכת התענוג הוא בגילוי. וכיון שגם בראש השנה שחל להיות בשבת גילוי התענוג הוא ע"י אמירת פסוקי שופרות (כמבואר לעיל סעיף ב מהמשך תרס"ו), נמצא, שגם העבודה דאמירת פסוקי שופרות היא בנוגע לענין עיקרי.

54) לקו"ת דרושים לר"ה ד"ה להבין המשנה (נו, ג). וראה גם שם נח, ב. סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמא, ד. אוה"ת נצבים ע' אירמב. שם ע' א'רנג. ועוד.

55) מיכה ז, יח.

56) להעיר משעיהוה"א פ"ד.

57) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. ב"ד ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

58) עוד ביאור בזה — ראה שיחת ש"פ נצבים וילך תשמ"ט (התוועדות תשמ"ט ח"ד ע' 341 ואילך).

ויש להוסיף, שזה שע"י מצות תקיעת שופר נעשית רק ההמשכה, והגילוי הוא ע"י התורה (אמירת פסוקי שופרות), הוא, מפני ששרש התורה הוא למעלה משרש המצוות. ויש לקשר זה עם המבואר בהמשך הנ"ל⁵⁹, דיש עוד מעלה באמירת פסוקי שופרות, דההמשכה שע"י תקיעת שופר היא רק האור והגילוי שנמשך מהעצמות, וע"י אמירת הפסוקים נמשך העלם העצמי עצמו, בדוגמת העלי' שיהי' לעתיד. ועפ"ז מובן עוד יותר שגם בראש השנה שחל להיות בשבת ישנה מעלת העבודה, כי ע"י העבודה דאמירת פסוקי שופרות גם ההמשכה עצמה היא המשכה נעלית יותר.

וכיון ששבת הו"ע המנוחה והתענוג, גם העבודה בראש השנה שחל להיות בשבת, ועד"ז העבודה דערב ראש השנה, היא מתוך מנוחה ותענוג, וזה פועל גם על כל השנה, שתהי' שנה של מנוחה ותענוג, ועד לאמיתית ענין המנוחה — יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁶⁰, ובקרוב ממש בעגלא דידן.

(59) בסיומו — ע' תקמ"ז.

(60) סיום וחזותם מסכת תמיד.

ר"ה — ו' תשרי *

איז די נקודה עיקרית פון דער הפטורה (בשיחותה לר"ה) בייל — איז געווען אייר תפלה (בשילה), איז מסתבר לומר, אז דער לימוד עיקרי פון דער הפטורה בנוגע דער עבודה פון א אידו בריה איז אין תפלה חנה [וכפרט לויט דער דיעה וואס ברענגט זיך אין שליה, אז (אייד) תפלת חנה איז געווען בריה].

ב. וועט מען דאס פארשטיין בהקדם הביאור אין דעם סיסר וועגן תפלת חנה, אז פריער האט עלי הכהן איר אנגענומען אלס א שבורה (ווייל איר תפלה איז געווען אין אן אופן פון מדברת על לבה גי' און האט איר דערפאר אויסגעזעט, עד מתי חשתי כרין גו' און חנה האט אים אויף דעם געענטערט, לא אדוני גר ואשפור את נפשי לפני ה' א.ו.וו.)

דלכאורה איז ניט פארשטאנדיק:

א) ווי קומט עס, אז עלי הכהן זאל האבן אזא טעות — מן הקצה אל הקצה! — אנטשט צו דערקענען אז זי איז

א. אין דער הפטורה פון ערשטן טאג ראש השנה (תחילת ספר שמואל) ווערט דערציילט וועגן חנה, אשת אלקי נה, וואס דער תוכן איז, אז פריער איז גלחנה אין ילדים, און דערנאך, דורך איר תפלה (זייענדיק אין שילה במשכן), איז זי נפקד געווארן מיט א זין — שמואל הנביא.

דער מכוון פון קריאת ההפטורה בתנאים, ווי ביי אלע הפטורות, איז — עיד ווי קריאת התורה, מלשון הוראה: — אז א איד זאל דערפון אפ לערנען א הוראה אין דער עבודה פון א אידו אין דעם שבת און אין דעם חג.

און אזוי אויך בענינו: אעיס אז דער טעם פארוואס מען זאגט די הפטורה בריה איז ווייל חנה איז נפקד געווארן בריה — אנטהאלט אבער די הפטורה כריכ הוראות אין דער עבודה פון א אידו בראש השנה (און אויך כריכ הוראות בכלל!)

און היבאלד אז די, עבודה וואס האט געבראכט צו פקידת חנה — וואס דאס

1) מתי ראש השנה שלו (ר"ה, א בהגהות) — והוא דלא כדרישת חז"ל (יליש עהים (שם, ג) וצלה ראיש הווא, וראה שם עהים (שם, ד) יהו הוים) שהי בעת עלי לרגל.
2) קיזא שם, גי"ה.

3) להעיד דעלי נתמנה אוהו הוים שישט על ישראל (רש"י שם, ט) שכאורי הוים הוה רב מתניי העט, ונח שחם פתח — הרי זיוו ציל, דו דין אמת לאמיתו (שבת י, א ויש), שקשור עם קיזו בירושלמי חז"ל (קצין בתיב שם ובניב ח, ב) ולהעיר, דהוואי כללל שייכים לענין המושבה, דעבודתם הוא בחשאי וברשותא דלכא (חז"ל לט, א) ונח עיפ נגלה הויר ענינח בה שמוכדלי, ל' לפידיה קרבנותי (רמב"ם הל' בלי המקדש רס"ד) שמועבה עיקר ביה ולשם שטר דברים הוה נוחה (בתיב מה ב במשנה) ועדין כסאי העבודות.

4) הוא יום הארצות של הרבנות הצדקנית מרת הנה תנועה ראש של — יבלחם — כ"ח אסור (שלישית) נמלטה שבת חסומה בעת עלות המנחה שבת תשכ"ה וכו'.

1) מגילה לא, א (נמסרין בחנה) מרדכי (חז"ל) איה חספדי כ"ב (ס"ו).

2) קיזא א, ב.

3) שהי לתחילה נסוקמת באה (אבודתם סדר שחרי של שבת ופירשה ופ"ד).

4) חז"ל ב, ב ופ"ד.

5) רש"י ור"ז מגילה שם. שרע אהיו שם.

6) ר"ה יא, א ויש.

7) כמחיל (ברכות לא, ט"ז), כמה הלכתא בירוחא איבא למשע מהני קראי רינה.

און חנה'ס ענטפער אויף דעם איז — ראשפוך את נפשי לפני ה', אז ווען דער ה'רבה להתפלל איז פארבונדן מיט שפיכת הנפש, איז עס (ניש אן ענין פון שברות אין תפלה, נאר, אדרבה) א דרגא נעלית¹¹ אין תפלה.

אין דאָס איז אויך די שייכות פון תפלת חנה צו ר'ה — ווייל די טענה ומענה צווישן עלי הכהן און חנה וועגן דעם אוסן התפלה בבית ה', גיט אויך א פארשטאנד אין דעם תוכן כללי פון תפלת חנה און פון כמה תפלות ב'רה, כדלקמן.

ד. בנוגע די תפלות פון ראש השנה געפינט מען צוויי ענינים המכיים:

ר'ה איז דער יום הדין אויף אלע צרכי האדם, הן ברוחניות והן בגשמיות (ווי עס שטייט¹² „כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב: חק לישראל — פון לשון¹³ „הטריטני לחם חוקי“ — מיינט דער דין ומשפט אויף מזונת (כולל אלע צרכים) גשמיים¹⁴; און משפט לאלקי יעקב איז דער דין ומשפט אויף ענינים רוחניים¹⁵ (ודיפל ס'זאל נמשך ווערן „גילוי אלקות כנפשו¹⁶“); און דערפאר בעט מען אין די תפלות פון ר'ה אויף בני חיי ומזוני, און אויך אויף הצלחה אין ענינים רוחניים.

לאידך גיסא איז אבער ידוע, אז די נקודת העבודה (וואָס עיקרה איז בתפלה) פון ר'ה באַשטייט אין מכחיר

מתפלל מיט א שפיכת הנפש, האָט ער גאר געמיינט אז זי איז א „שבורה ד

(ב) אפילו מיזאל געמינען א הסברה ווי אזוי עלי האָט געמאכט דעם מעות¹⁷ — איז נאָך אַלץ ניש מובן, פארוואָס דער צילט מען וועגן דעם אין חזרה? ס'איז דאָך אפילו „בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב¹⁸“, עאכור¹⁹, להבדיל, בנוגע עלי הכהן!

(ג) וויבאלד אָ „ויחשבה .. לשר כורה²⁰ — פארוואָס האָט עלי אָפגע- וואָרט מיט זיין אויסריידן אין ב'ו זי האָט געענדיקט אין תפלה (ווי דשיי טייטשט אָפ, ועלי שומר את פי²¹ — לשון המתנה) — ער האָט דאָך גלייך געדריקט אין ממסיק זיין און זען מיזאל זי אַרויסרידן פון בית הדין?

ג. פון דעם אַלעס איז מוכח, אז עלי האָט איר באַמראַכט ניש אַלס שכורה אין פשוט²² זיין, נאָר א „שבורה אין דעם ענין התפלה, דאָס מיינט: וויבאלד אָ די תפלה פון חנה איז געווען אין אן אופן פון „רכבת להתפלל²³“ — איז עס אַ תפלה יתרה מן המדה, וואָס איז ניש קיין דבר הרצוי²⁴ ווען מאַין עומד לפני ה' כבית ה' (כדלקמן סי'ט):

[10] וראה רש"י (י"ד) ש"א שם, יג (ע"ג מפרשי הע"י ברכות שם, יד אמרים והכח שלמה לשרע אויף סי' קא, וי"ו.

[11] כ"ב קכ"ג, א.

[12] ש"א שם, יג.

[13] שם, י"ז.

[14] להעיר מסיידו (ע"ג), א, דביש עלי עד מחי השתברק הי"ע, שכורה ולא ביקי.

[15] ראה ברכות ל"ג, ב תרשי"י יתוריה כל המאריך שם, וי"ל שקסיד דעלי ה' דחנה ויהיה כצאה שתקשה בקשתה (ועיקר שם לא, ב: א"ל רבש"ע ב' דמשמע שכן הוא במתה), ועיקר שלא הימיה מנחה המאריך בתפלתו כמסכים שם, הא"ל נכלל במשיב כמאריך שם ר"ס קז.

[16] תהלים ס"ג, ת.

[17] משלי ל' ה, לקחת ר'ה נה, ז' ג'ה, טע"ה.

[18] ד"ה ב' חק תשיי ספ"ו.

[19] ד"ה ב' חק שם, וע"ד.

[20] לשון הלכות שם נו, א.

אבער לאיך גיטא זינען די בקשות (אויף צרבי האדם) אריינגעשטעלט גע- וואָרן אין נוסח התפלה דורך הייל און זיי זיינען מכאיר און זאמאלט אין דער זמן רצון אויף מילי הבקשות וכי, וואָס פון דעם אין פארשטאָנדיק, אז די בקשות דארפן זיין גיט (גאָר) מצד קבלת עול — וויבאלד דער אויבערשטער האָט געהייסן א אידן בעטן זיינע צרכים ברייה, טוט ער אזוי (בלויז) ככדי צו מקיים זיין דעם רצון העליון — גאָר אין אן אופן אז ער האָט א רצון והרגש אין די צרכים המבוקשים).

ד.ה. פון איין זייט דארף מען ווטלן און מכוין זיין (אין דעם טייל פון דאיווען), און דער אויבערשטער וואָל אים געבן זיינע צרכים²⁰, וואָס דערביי פאָר דערט זיך, מיזאל פילן די אייגענע מצד אה (מרגיש זיין וואָס עס פעלט אים); און צוזאמען דערמיט דארף ער זיין דורכגענימען מיט דעם דורכפירן דעם תמליכוני עליכם, וואָס פאָדערט א פולשטענדיקן ביטול, וואָס איה שולל די אייגענע מצאות.

ה. לכאורה קען מען פירעגן די ועלבע שאלה אויך בנוגע די תפלות פון כל השנה כלהיין:

ביי דער תפלה פון שמוע אין דער מחפילל כעומד לפני המלך²¹, וואָס שטייענדיק פאר א מלך טאר מען גיט ארויסווייזן קיין תביעה²² פון אייגענער מציאות [בין, ווי מיר געסינען אין

זיין דעם אויבערשטן אַלם מלך²³, ובלשון חיל²⁴, שתמליכוני עליכם! און ווי מען זאָגט בתפלת ריה, מלוך על העולם כולו בכבודך, מלך על כל הארץ, ועוד] — וואָס הכתרח המלך וקבלת מלכותו אין דוקא דורך דער תנועה פון ביטול בתכלית, דורך דעם וואָס מען וואָרפט זיך אינגאנצן אונטער צום מלך, ביז מען פילט גארניש די „אייגענע רצונות“ (און ער ביטול רופט ארויס ביים מלך ער זאל גאָר נעמען די הכתרה) —

וואָס די ענינים זיינען דאָך תרתי דכתיב: בעת מען שטייט אין א ביטול בתכלית (צום מלך) אין מען גיט בגדר צו טראכטן (און בעטן) וועגן אייגענע צרכים (וואָס איז שייך גאָר דאָ ווען מען האָט אייגענע רצונות) — און דאָס אין אזוי אמילו בשייכות צו ריחנות/דיקע צרכים, יעאכויכ בניגע גשמיות/דיקע בקשות (וואָס אויף זיי אין דער עיקר הדיון פון ריה, כמבואר בהגהות מיימון נידת²⁵).

יכידוע וואָס עס שטייט אין זייער זהריה, אז די וואָס בעטן „ביומי דכספרי“ אויף „מזונא שליחה וכפרה חיי, כתבנו לחיים, זיינען ווי כלבים וואָס שרייען „הב הב“, ווייל זיי טראכטן וועגן זיך, און גיט וועגן דער שכינה.

20 ראה בארובה לקוש חיד ע' 1146 ואליל. 1147 ואליל. חיד ע' 434 ואליל. 450 ואליל. 489 ואליל. ועי'.

21 ריה טז, א, ל"ב.

22 ראה דיה תקעו השא מיב, דיה ויה של דיה השיב צ"ב.

23 חלי תכיבד רפיג בשם הרמב"ן, ריבא בלקיית ריה טז, ב.

24 חיו (כב, א). וראה אויך להרי"ם רי"ם י"כט. מצוות הייל דיר אין עומדיי (קת. סע"ג). שם בסופו (ריה אל תעש). ולהעיר בחרר שם טוב סי של כנסת.

25 בארובא ויה עיקר מיצ התפלה להתפלל ליה כאשר חסר לי איה זכר וביי"ט (ראה בהס"צ להיצו שיש מצות התפלה בתחלת, ושיצ).

26 וראה לקוש חכ"ג ע' 117 ואליל.

27 ריה שנת ג, א. שריע אדהי איה טיים צה. ועיין ברסות לג, רפי"א: עומד לפני ספחים ב"י.

28 ראה שריע אדהי סי קד בי"ב: עומד לפני המלך — אין לוח מספוט.

ציליב זיין תיעלה, בכדי זע נר זאל האבן א ריבוי אין עניני עה"ז (אדער, אפילו, א ריבוי אין ענינים רוחניים), נאר אלס המשך צו דער עבודה פון חמליי-כוני עליכס:

כדי עס זאל זיי אויכפירן דער, מלך על העולם כולו בכבודך, אז איך דער גאנצער וועלט זאל זיך אָנען מלכותו של הקב"ה, איז דאָס דורך דעם וואָס אַ איד פאַרנעמט זיך מיט עניני עה"ז און מאַכט פון זיי אַ „מכון לשבתו יתי“;

אין וויבאלד אַז יעדער איד האָט גינצליך קדושה וואָס זיינען שייך צו זיין נשמה און וועלכע ער (דוקא) דאַרף מברר זיין — וואָס זיי זיינען מלוּבש אין די דברים גשמיים וואָס דער אויבערשטער באַשטימט לחלק ולעבודו — דערייַ בער בעט דער איד ביים אויבערשטן אַז ער זאל אים משפיע זיין די האָבן (צרכים), כדי ער זאל דורך זיי אויס-צירן דעם (טייל פון), מליך על העולם כולו וואָס איז שייך צו אים.

קומט אים, זע איך אין בקשת צרכי פון ר"ה איז נישט אַריינגעמישט אַ הרגש פון מציאות האדם, ווייל ער בעט זיי נאר פאַר דעם אויבערשטן וועגן. וואדרכה — דאָס קומט דוקא מצד דעם תכלית הביטול אין וועלכן מ'שנייט ביי דער עבודה פון הכתרת המלך; ויאירום וויבאלד זע בירור הניצוצות האָט צו טאָן און איז פאַרבינדן מיט עצם הנשמה²⁰ —

גמראי, אַז אפילו „מחזה במחוג קדמי מלכא“ איז אַ זאך פאַר וועלכע עס קומט דער ענין פון הימך החיים; און צו-זאמען דערמיט האָט מען קובע געווען (פאַר יעדן איד) אין נוסח התפלה די י"ב ברכות אמצעיות, וואָס תוכנו איז — שאילת צרכיו.

אַבער עס איז פאַראַן אַ גרויסער חילוק צווישן תפלה ר"ה און תפלות כל השנה:

בכל השנה, נאָך דער הכתרה פון ראש השנה, איז דער אויבערשטער כביכול ווי אַ „מלך“ וואָס פירט אַן מים אַ מדינה — דערפאַר איז דאָן דער ביטול פון די בני המדינה צום מלך אין אַן אופן. אַז עס הערט זיך אַן אַז ס'איז דאָ די מציאות און די צרכים בר פון די אנשי המדינה, וואָס מיט זיי פירט אַן דער מלך; עס איז נאָר וואָס בשעת מען שפייט ממש לפני המלך, דאַרף זיין ניכר אַז די גאַנצע מציאות פון דער מדינה איז גיט קיין ועלבסטשטענדיקע, נאָר זיי איז אונטערוואָרפן דעם מלך.

בשעת אַבער מען דאַרף ערשט מכתיר זיין דעם (אויבערשטן אלס) מלך, ווען ער איז נאָך מרוּבם און אָפגעטראָגן פון הנהגת המלוכה, פאָדערט זיך אַ גרעסערער, סיסטערער ביטול, אַ ביטול בתכלית אין וועלכן עס הערט זיך נישט אַן לויין זאָן אויסער דעם מלך אַליין — שטעלט זיך די שאלה: ווי קען מען אין אַזאַ מצב בעסן דעם מלך וועגן אייגענע צרכים?

ג. דער ביאור כוה:

דאָס וואָס אַ איד בעט אייז זיינע ענינים בר"ה, דאַרף זיין דער מבוקש נישט

20) לשון התנאי מלך.

21) ראה בתר שם סוף כל רוח. תורת הנבקים שהובאה לקמן בפנים סוף ת.

22) בלשון הזרם (ארוז שם). לחתמי בשכתת קדוה, כשכיל השכתוה.

23) ראה גם לקוים ח"ג ע' 225. קינמרי עקבה של תורה החסידות סי' ס"ב.

28) תגיבה ה' ב' וראה לקוים ח"ד ע' 1050 הערה 13.

איז בשלמא ווען מ'וואלט טון אים גע-
מאנט אז ער זאל אין תפלת ריה כלל
ניט טראכטן וועגן זיינע נשמוח'דיקע
צרכים. נאך זיין גאנצע עבודה זאל זיין
בלויז אין דעם ענין פון „תמליכוני
עליכם“ — פועל זיין ביי זיך קבלת עול
מלכותי ית' — וואלט דאס קיין קשיא
ניט לעווען:

ווארים הינט ס'איז דאן דער זמן פון
„קירוב המאור אל הניצוץ“³⁷, איז יעדער
איד מסוגל צו נתערר ווערן מיט א
הוזה עצמית צו נענטער ווערן צום
אויבערשטן. ובמילא צי פארגעסן אויף
זיינע אייגענע צרכים, און האבן נאך
דעם רצון צו זיין צוזאמען מיטן „מלך“.

ווי מאנט מען אבער ביי יעדער אידן,
אז ביי אים זאלן זיין ביידע כצית צו-
אמען: ער זאל טראכטן וועגן זיינע
אייגענע צרכים און וועלן אז דער
אויבערשטער זאל זיי ממלא זיין, און אין
דעם נוסח זאל זיך ניט אריינמישן קיין
אייגענע געפילן רפניות, נאך אינגאנצן:
זיין אויבן פארן אויבערשטנס וועגן?

ה. וועס מען דאס פארשטיין לויטן
פירוש הבעש"ט³⁸ אייפן פסוק „רעבים
גם צמאים נפשם בהם תתעטף“ — און
דער הונקער און דורשט פון גוף צי א
דבר מאכל אדער משקה, נעמט זיך פון
דעם וואס „נפשם בהם תתעטף“ — דער
נפש וויל מכרר זיין די ניצוץ קדושה
פון דעם מאכל ומשקה (ווארים די
ניצוצות זיינען שייך צו אים, שהוא
זיקא) צריך לתקן³⁹.

[וכשם ווי די כוונה פון „נתאה
הקביה להיות לו דירה בתחתונים“⁴⁰
(וואס ווערט דורכגעפירט דורך עבודת
הבידורים) איז מושרשת בעצמותו ית',
עדיו איז ביי אידן (וואס זיי פירן דורך
די כוונה בסוף), אז די עבודה איז פאר-
בונדן מיט עצם נשמתם]

וואס אין עצם הנשמה איז דאך ניט
שייך דער גאנצער ענין פון אייגענע
רצונות, זי איז „חבוקה ודבוקה בך ..
יחידה לייחדך“⁴¹ — איז פארשטאנדיק,
אז די בקשת צרכיו (כדי צו אויספירן די
כוונה עליונה) איז פארבונדן מיטן ביטל
פון עצם הנשמה (וואס ווערט נתגלה אין
דער עבודה פון „תמליכוני עליכם“).

ז. לכאורה קען מען פרעגן: די
בקשת צרכיו פון ריה האבן חוץ קובע
געווען אין נוסח התפלה פאר יעדער
אידן אין יעדן מעמד ימצא וואס ער גע-
פינט זיך — און ס'איז דאך ידע אינש
בנפשי, אז דאס וואס ער בעט אויף
צרכיו הגשמיים (והרוחניים), איז (ניט
בלויז כדי עס זאל זיך אויספירן דעם
אויבערשטנס כוונה, נאך „עכ"פ —
אויף) דערפאר וואס ער געפינט זיך
ב„מיצוי“ כפשוטו, ער וויל אז דער
אויבערשטער זאל ממלא זיין זיינע (דעם
מענטשנס) צרכים „מידו המלאה כו'
והרחבה" ואורבא אין דעריף באשטייט
די מצוה, ורמפורש בברכות התפלה און
אין דעריף באשטייט די מעלה⁴² און
אויבן פון תפלה — שיתרפא החולה
וירד הגשם כו'.

37) דרך חיים יג, ריש ע"ד, בא, סעיף צא, א.
38) ספרות העבודה כ"ה.
39) כוונת שם סוף קצו (בה, ג), וראה סכתב
כל מ"ח איש"י (ועתה תובא בלקו"ש ח"א ע'
177).
40) תהלים ק"ה.

41) חכא י"ט"ו.
42) ראה ס"ה אב בואמתי תר"ו (בהש"ן
תר"ץ).
43) ורשענות דיוק ג'.
44) וראה חכא ט"א ד"ה לתמן מש"כ ס"ח.
וראה רמב"ם ח"א תפלה פ"א ה"ב.

ט. וייל אז דאס איז אויך דער טעם בעבודה וואס מען האט קיבע געווען צו זאגן די הפטורה פון תפלת חנה ברייה, צוזאמען מיט די רייד פון עלי הכהן. עד מתי תשחכרין גריי:

די טענה פון עלי איז געווען אז כשעת מען שטייט, לפני ה' — לפני קדשי הקדשים⁴⁰ — דארף ניט זיין נוגע קיין זאך אויסער דעם אז מען איז לפני ה' זי: ניטא קיין ארט דאן צו ליגן אין כקשות פאר ענינים גשמיים איז אפילו ניט פאר אזא כקשה זי. ונתתה לאמתך הרע אנשים⁴¹, און כפרת נאך אין אן אופן פון הרביתה להתפללי⁴² — דאס איז דאך א מצב פון שכרית⁴³ פון אירע ניטע אבער דאך אייגענע (ונתתה לאמתך) רצונות⁴⁴; איר רצון איז אוי שטארק אז זי כאפט זיך ניט וואו זי גע- פינט זיך, אז זי שטייט, לפני ה'.

אויף דעם האט חנה געענטפערט, ואיטפוך את נפשי לפני ה': ניט נאר איז איר תפלה פאר זרע אנשים ניט טיין עינין פון שכרית⁴⁵ דו איז אייגענע רצונות, נאר פארקערט — דאס איז אן אויסגאנג פון פנימיות הנפש, וואס דאס דוקא האט א שייכות צום מצב פון שטייען, לפני ה', וכמשיני⁴⁶, בכשי פני (ווארדום) את

דאס הייסט, אז כאטש דער מענטש טילט בלויז זיין טבעיותדיקע הונגער צו עסן מצד הגוף, איז עס אבער באמת דער, הונגער פון זיין נשמה צו די ניצוצי קדושה שבמאכל דאס געהערן צו אים.

ועדיו איז עס בעינגור: דאס וואס א איד בעט רייה מיט מחנונים כו' אז דער אויבערשטער זאל אים געבן צרכיו הגשמיים והריחניים, איז [אע"פ אז כחי צונחת איז עס מצד דערייף וואס אים זינען נוגע ענינים פון בני חיי ומזוני, און זיין מציאות, איז אבער] דער אמת אה פנימיות פון דער שפיכת הנפש — דער, הונגער פון נשמה צו אויספירן די כוונה העליונה צו מאכן פון די דברים גשמיים א דירה לו ית'.

ואורבה: דאס גימא וואס מ'זעט, אז איד ווערן געווער ביים זאגן, ונתנה חוקך כו' מי ינוח כו' פון סיפקיני פון הארצן נאך מערער ווי די התעוררות ביים זאגן, מ'לוד על העולם כולו מכבודי כו' — איז א היכחה אז אזוי איז עס אויך באמיתת הענין.

יאריום אע"פ אז דער טעם גלוי אויף דעם איז, ווייל זייענדיק א נשמה בגוף, זינען עניני עוהיו נעענטער צו איב אין דערגעמען אים מער ווי ענינים רוחניים — איז אבער דער טעם פנימי איז דעם, וייל די כוונה פון עצמותו ית' איז (דוקא) איז דירה נחוחותיב (כניל סיר), וכמילא דערגעמען עס אויך א אידן איז עצמות הנפש שלו;

און דערפאר ווערט ער געווער וכ' אין די בקשית דיקא, וואס בפנימיות אה דאס די החה עצמית פון עצם הנשמה צו אויספירן די כוונה העליונה צו מאכן די וועלט א דירה לי ית'.

40) רמב"ם ש"א פ"ג ט"ז.

41) להעיר מחנה הכהנים (כשיש מצוי) עוהיו והגלים כו'. אה, תפלה לפני בני ומבני ד' יספור שיהי

42) ש"א פ"ג ט"ז.

43) להעיר תפלת כהני בהיכל ביהמ"ד (יובא ג"ג ב) — שהיתה תפלת סעודה (שם ג"ג ב) בשבת.

44) דמ"ט (שם, יג). רמב"ם ש"א פ"ג ט"ז לא

ישיבתי — ויל שאין זה החומר שהיא שכרה היא:

45) זה סודה על גודל השכרות שלה (בהתמלה על

עניני עוהיו), עד שר"פ שפתי' נשח' ג"ג ב) ב"צ"ל —

בדאימא בביתחן ולא טעיא.

46) והגלים כו'. ת' לשרת נצבים פה, ב"ג ק"ש

ט"ז ג' ה"לך.

אדער אפילו הירזחניים — אין דאָ די
 בחיי „עלי הכהן“ שבנפשו, וואָס טענה'ט
 צו אים: „עד מתי תשתכרין! וואָס סאָר
 א טראַכטן איצט וועגן עניני עוה"ז און
 אייגענע צרכים אין אַזאָ זמן פון הכתרת
 המלך!

אעפ"כ, דאָרף ער בעטן סאָר די
 ענינים, דארט — דאָס גופא רופט
 אַרויס דעם ענטפער פון חנה, אַז ביי
 יעדער איד, אפילו דער וואָס דער-
 וויילע טראַכט ער וועגן זיינע הצטרי-
 כותין צוליב יד, איז (די פנימיות פון) די
 בקשה — אַן ענין פון „ואשפון את נפשי
 לפני ה'“, אַן אויסגוס פון פנימיות הנפש,
 וואָס איז „חכוקה ודביקה בך“, איין זאָך
 מיט עצמותו ית'.

און בשם ווי דער ענטפער פון חנה
 האָט אינגאנצן פאַרענטפערט טענת עלי,
 ביז אַז, אדרבא, עלי האָט מסכים געווען
 מיט איר — ביז צו געבן איר זיין ברכה
 (און הכטחה) און דעם „ואלקי ישראל
 יתן אה שלהך אשר שאלת מעמך“ —
 אַזוי אייך איז דער אויבערשטער ממלא
 די בקשה פון יעדער אידן, פאַר אַ שנה
 טובה ומחוקה, כפשוטה — בטוב הנראה
 והנגלה, בכני חיו ומזוני (יבכולם)
 רוחיו.

(משידת יום ב' דריה זשליח)

פּוֹת ה' אַבְקָסִי⁴⁶, וואָס האָט ניט קיין
 אייגענעם רצון, כל מצאונתה איז וואָס
 „חכוקה ודביקה בך“:

דערמיט איז אויך מובן וואָס זי האָט
 אין איר בקשה גלייך מנדר געווען, אַז
 אויב „ונתתי לך כל ימי חייתך“ זיין גאַנץ
 צער לעבן וועט זיין (ניט קיין אייגע-
 נער, נאָר) אויפגעגעבן צום אויב-
 ערשטן; ווייל איר בקשה אויף זרע
 אנשים איז ניט צוליב זיך, נאָר בלויז
 צוליב דעם אויבערשטנס וועגן⁴⁷, וואָס
 ווערט דערהערט בנפשה פנימה.

יוד, און דערפון האָט יעדער איד אַ
 הוראה בעבודתו ית' אין זיין תפלה
 בראש השנה:

עס איז ניט גענוג וואָס די פנימיות
 פוי אַ אידן איז בדבקי, נאָר די פנימיות
 דאָרף אַרייסקומען בגלוי, און דערפאַר,
 בשעת אַ איד שטעלט זיך בריה בעטן
 ביים אויבערשטן אויף צרכיו הגשמיים,

46) יש לומר, דה שקלי לא הליגיש בזה, הוא
 מסוי שענין של כהן (ולוי) הוא להבדל מדרכי
 העולם ולעמוד לשרות לפני ה' (רמב"ם הל' שמיטה
 ריבול בסמוך) ונפרט להודיע שקלי הרי כהן
 (מדרש שמאל (שיח"ט) ספ"א, ידע ורלב"ל שא
 ש"ס, ט) — שישע במקדש כל היים (רמב"ם דלי כלי
 המקדש פ"ה ה"ז) — ולכן מצד כתי"ו, שאלה
 צרכי ילעזרד לפני ה' הם מצבים ואברים.

47) במדרש גם במקשה גופא — זרע אישים,
 ופר חזיל (לי"ש ע"ה"ט) „אשים חכמים ונבונים
 גדולים וצדיקים אפיה (חנה) .. שהם העמו שר
 וקב"ו“.

ראש השנה

די מנהגים) אי טאגן ר"ה — דבר הכי מפורסם, נרפס בליחות וכו' וכו'.

ב. איי לבישי ברענגט זיך אויך דער טעם — „כדי לערבב את השטן שלא ידע זיכ שהוא ר"ה, נאר ער איז מוסיף: „כיון שלא קדשוהו“.

ועי' וואָלט מען דאָס געקענט מבאר זיין, עי'ס הידוע, אז די קביעות החדשים וכו' איז תלוי אין דעת ב"ד: ר"ח האָס זיין קביעות נאָר דורבן קידוש פון אידן; דורך דעם וואָס ב"ד (אידן) זיינען קובע דעם טאָג אַלס ר"ח, ווײַט דער טאָג ר"ח.

בה אָז „בשמכנסין מלאכי הערת לפני הקב"ה לומר אימתי ר"ה ואימתי יום הכיפורים, הקב"ה אומר להם לי אתם שואלים, אני ואתם גלר אצל ב"ד של מטה“.

במילא איז דורך ניט דערמאָנען ר"ח בתפלות ר"ה און דורך העדר ההזכרה בשבת שלפניו — איז דער טאָג טאָפע כאלו"י ניט נקבע געוואָרן אַלס ר"ה תשרי, במילא ווייס ניט דער שטן (מיט זיכערקייט) יום שהיא ר"ה.

אַבער דער תירוץ איז ניט מספיק, ווייל:

- (7) רמחמ"א ש"ב.
- (8) ראה לקישי מיני ע' א' ואל"ה ושי"ב.
- (9) זב"ר פ"ב, יד (בבבבבב בידל ש"ב). וראה (בענינו) פירוש אחר בבבבבבב שלמה (למהרש"ק) לשו"ע ארח סהפ"א כ"ג.
- (10) ראה לקישי ח"ט ע' 187 ואל"ה.
- (11) אבל לא טעם, שר"י כל החדשים וכו' כפי נקבע ע"י חלל הנקבל (נסמן בלקיש וכו' ע' 94 הערה 11).

א. איינער פון די טעמים סאָרוואָס מאַיז ניט מזכיר ראש חודש בתפלות ר"ה איז: „לערבב השטן, שלא ידע שהיום הוא ר"ח תשרי (ולא יבא לסתרג)“.

דער זעלבער ענין (לערבב כו') ווערט געבראַכט אויך אַלס טעם אויפן מנהג וואָס מאַיז ניט מזכיר (מברך) חודש תשרי בשבת שלפניו (וד מ'טוט עס בכל שבת שלפני ר"ח — שבת מצרכים).

איז לבאָררר ניט מ'ווייז?

דער „שטן“ איז דאָר אַ מלאך און קומט בב"ד של מעלה ב"י, וכמפורש בספר אייב (בתחלתו), אַז דער שטן איז געקומען ניום הדין (בראש השנה) בתוך בני האלקים. להתייבב על ה"י — איז ווי קען מען זאָגן אַז מ'זען אים „מערבב זיין, און „מטעה זיין“ איז אזא דבר הפשוט, ער זאָל ניט וויסן (צוליב

(1) ש"י' אדמ"ה חקן אויב סתמדיא ס"ו. וראה בלוט (סתפ"א ס"א וראה גם סתפ"ב ס"ג). פנהגים למה"א סירגא חודש אלו. מנהגים לתרי"א קלוזער (יכו של מהר"ל) מנהגי ראש השנה אית א הגדה א.

(2) כ"ה (בחצ"ע) בש"פ אדמ"ו ש"ב וראה מבוא לתפלתם השלחו (לראיה נאח) ס"ח.

(3) מנהגי בהר"א. ארא סירגא ולבי' (סתפ"א) ש"ס.

(4) ראה גם אית ליקבב מירבב ד' אוח צ"ה.

(5) א' ואל"ה. ולהקיר מברר ח"ג מ"ב. רמב"י לאיוב נ. א. וראה צפ"ע' לאו"י ע"ס (צפ"ע' עה"ת דברים ע' תס"ג. שיה צפ"ע' דריכט ח"א ס"א ואכ"מ.

(6) ראה סתפ"ים לאיוב ש"ס.

(7) להקיר מתגיב (ד. סע"ב) ובתוכה (ע"ג, ב) בע"י התי"ים (שלוח של) מלאך המות. וראה גם תודיה ז"ה — שבת ש"ט, א. אבל שם הכוונה לא להשטן אלא למירבב.

יבין מתי יהי ר"ה¹⁶.

ואם איך אין דעם אין גיט מיבן, כנייל: ווי קען מען אָפּפּאַרן דעם שטן, אז ער זאל גיט וויסן, מתי יהי ר"ה?¹⁷ וייל הבאור כזה:

דעם ענין פון ערוב השטן געפינט מען (בשייכות צו ר"ה) אין גמרא'י, ביי דער מצוה פון תקיעת שופר ברה בבבל: איד יצחק . . . למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן. אין רשי מפי'ש דערויף¹⁸: שלא יסתי, כשישמע ישראל מחכבין את המצות מסתמין דבריו, דאס הייסט, וייכאלד די אידן באַנגענען זיך גיט מיט תקיעות ותרועות פֿעס אחת, נאָר זיי זיינען תוקעין ומריעין נאָר אַמאַל, באַווייט עס אַז זיי זיינען מחבב את המצות — און דאָס איז סותם דברי השטן המקטרג.

על דרך זה קען מען אויך מפרש זיין דעם ענין פון ערובב השטן בנוגע די תקיעות פון חודש אלול:

די תקיעות פון חודש אלול איז דאָך ענינו (כידועי¹⁹), כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר: אב יתקע שופר בעיר גי'י, און דערפֿאַר, דורך דעם גוטא וואָס אידן בלאָזן שופר און יוערן בתעורר בתשובה, דערט דער שטן מעורבב²⁰, אַנגעמענדיק, אַז אידן האָבן

(א) בראש השנה טוט מען נאָר ענינים אין וועלכע עס איז זיבן ובהדגשה אז דאָס איז דער טאָג פֿון ר"ה (ר"ח תשרי) — איז ווי קען מען אַנגן, אַז זייליב דעם וואָס, לאַ קדשוהוי (ר"ח) וועט דער שטן גיט וויסן אַז עס איז ראש השנה

(ב) ועיקר: דער טעם פון ערובב השטן הערט געבראַכט²¹ בנוגע נאָך צוויי מנהגים, וועלכע האָבן גיט קיין שייכות מיטן ענין פון ראש חודש:

(א) ומטעם זה נמי אין תוקעין בערב ראש השנה²², כי אז יהי ספור השטן שעבר יום הדין²³, (ב) יבין מכה זה מחחילין לפרות בראשית בשמחה תורה כדי שלא יבין אח ראשית שנה או אחרית שנה²⁴.

אין הדרא קושיא לדוכתא: ווי איז שייך צו אַנגן, אַז דורך גיט תוקע זיין בערב ראש השנה און דורך גיט אַני הייבן ליענען בראשית בראש השנה איז מען מערבב דעם שטן, אַז ער זאל מיינען אַז עבר יום הדין וכו', ובפרט אַז פון כמה ענינים איז מוכח און סאיין ראש השנה (והחודש)?

ג. יועם מען דאָס פּאַרשטיין בהקדים וואָס דער ענין פון ערובב השטן ווערט געבראַכט²⁵ אויך אלס טעם אויפן מנהג צו בלאָזן שופר במשך חודש אלול — מאיז דערמיט מערבב דעם שטן, שלא

16) לשון מהרא"י שם, יעליז הוא במנהגים סידנא, מכה משה, מהר"ל ולכות שם.

17) ר"ה טז, סע"א וייל.

18) ופדה ברה שם, מאיר שם, פרק ערך ערב ולהפיר מתיביע פתחם כמ' א, ש"ע אה"ז חתקפ"ה ס"ה.

19) ראה בהמשכם בהפ"ה 15 בשם פרקי דריא (ס"ו).

20) עמוד ג, 1.

21) ולפירוש הר"ן ר"ה שם ועוד, דערבוב השטן פירושו הנזכר ויזכר (כמאמר ר"ל (כ"ב טז, א) הוא

12) מנהגים שבהפ"ה 3, מהר"ל מנהגי ימים וראים הנהג הכי ל"ג, אג, מכה משה תשע"ה, וראה לבוש העלי רבא רמקמ"א, לבוש הסתריים, ועוד.

13) תעם זה הובא להלכה במנא חתקפ"א סקיד, תוספת ליע"ע אה"ז מ"ה הקא.

14) לשון מהרא"י שם.

15) ראש השנה במשה ראב"ה (שם סתנ"ב) וסור (חסקפ"ה) בשם פריא (וראה בזה הר"ל לפורא סמ"ז אה"כ) ועוד — אבל בלי ההסברה, שערבב השטן היינו, שלא יבין כ"י,

בשעת א' איד טוט תשובה כדבעי איינער עס כומט ר"ה, אין ער שוין פארויכערט שיכתב וחתם בספרן של צדיקים — זיין ג"ו, אין ערין אפגע- פסקנט געווארן לטובה אין חודש אלול,

[וכפרט ווי מען געמינט בכמה מקומות, אז אויך אין אלע טעג פון יאר (לאו דוקא בראש השנה) קען מען דורך תשובה ותפלה כדבעי זוכה זיין צו א פסק דין בהחלט לטוב; לדוגמא: חזקיהו המלך²² וואס האט דורך תפלה ותשובה סרעל געווען, והוכפתי על ימך המש עשרה שנה²³, ומשמע פון דעם סיפור אז עס איז געווען ניט אין א זמן מיוחד ודי ראש השנה וביו"ב²⁴].

און דערפאר איז דער שטח מעורבב פון די תעניות פון חודש אלול: ער טראכט אז אידן האבן דורך דער התעוררות תשובה חודש אלול שוין זוכה געווען בדין (און זיין קטרוג קען שוין גארניט אויפטאן).

אזוי, אז זיין קטרוג בראש השנה איז עכט גאר על הספק, ובמילא ניט מוט א חוקה וכו'.

און לויט דער הסברה ווערט אויך מרבן דאס יאָס, אין תיקעין בערב ראש השנה, כי אז יהי סבור השטן שעברי יום הדין:

כדי צו נאך מער מערעבב זיין דעם שטח, אז ער זאל מיינען אז אידן האבן שוין זוכה געווען בדין בחודש אלול (דורך דער התעוררות התשובה פון די חקיעות חודש אלול) אין מען מנטל (ער'ה) די חקיעות חודש אלול: מען דארף שוין ניט אנקומען צו דער התעוררות פון די חקיעות.

דורך זייער תשובה בחודש אלול שוין באלול זוכה געווען בדין, און דער- פאר איז קיין תועלת ניט, ער האט ניט וואס צו מקטרג זין בראש השנה — ממסתמין דבריה.

ד. עפ"י וועט מען אויך פארשטיין וואס מען האלט, אז ער'בוב השטן (דורך די חקיעות פון אלול) טיט אויף, שלא יבין מתי יהי ר"ה:

דער שטח פון, לא יבין מתי יהי ר"ה אייז (ניט אז ער ווייס ניט וואס עס שטייט אין לוח) ווען עס איז דער טאג (זמן) פון ר"ה, נאר, אז ער ווייס ניט ווען עס איז די אויסגעטיילקייט, דער תוכן פון ר"ה, דער דין ומשפט פון ר"ה (וואס דעמולט איז זמנו לקטרג) ווי עס שטייט בפירוש אין מהר"ל²⁵: ואין יודע מתי הו"ו וקטרג]:

שם הוא יודעו הוא מה"ס — אכן הוא ענין החשיבה הבאר ע"י תפיס.

22) ולהעיר, שהלשון (במקומות שבהצעה 15) הוא, וכרי לערב את השטן ולא יזכיר כדי כרי (מבלבוס שם, וראה מה"ס שם), והשמע קצת שאין טעם שני ברא המסך למש לפניו, להזהיר ויבאר שיעור תשובה.

23) ועוד יש לפרש דברי הירושלמי ושהוא בערך (שם, ח"ב) וז"ל ר"ה שם, אברהם חתמית, ועוד, שערבוב השטן ע"י חקיעות ר"ה הוא מחמת שחשב שתקיעה זו היא התקיעה בשאר גדול ולעיל כשיגיע זמנו להבלע — דהיינו, לא שמרעה שהיא רומן דלעתוד, אלא אחרון ופעולת התקיעה זו הוא אותו החוכן ופעולת התקיעה דלעתוד ולכן יבלע תיקה — ולהעיר מהמבוא בכ"מ בראש וקט"ו ר"ה נ"ג, א"ל, עפ"י ש"י ח"ב, א"א"ל, ועוד) החמש בין רשום ר"ה להשאר גדול דלעתוד, ושם (קט"ו, ט, ר"ג) עפ"י ש"י חת"כ"ס (מנחת) שהתקיעה מזהבם אחר צלילת פה — היא מבחי שומר גדול.

24) שבהצעה 17.

25) מלכות ב, ב, א ואל"ל, ישע"י ל"א, א ואל"ל.

26) מלכות שם ב, ה ועד"ו בישע"י שם, ד.

27) וראה קטרת ראש ד, א, ולהעיר מסודר א"ט

לירד (י"ב, ב).

4) ובסמ"ח הלכות שופר חנוכה נ"ב, לפי ארז"ה בחקיעות ר"ה וז"ל כי כדי שיחזרובב (מפוש שהוא ע"ד, אדם מצוהה מ"ת שחונן יום חסידים ודע"ב) נהג ואינו יכול לקטרג.

מוסיף אין די זכות פון אידן —

וכמוכן, אז סיי א גרעסערע הת-
עוררות און סיי א חוספת אין די זכות
פון אידן זינען א תועלת רבה אין דער
עבודה והשתדלות פון ר"ה, צו זוכה זיין
בדיו,

און דאס איז דער מכוון פונעם טעם
האט מאיז נט מזכיר ר"ח בריה
לערבב השטן שלא ידע שהיום היא ר"ח
תשרי (וואס דאס מיינט נט העדר
היוליעה בנוגע דעם זמן פון ר"ח בריה,
נאך בנוגע — טוינו ועבודתו):

וויבאלד אידן דערמאנען נט ר"ח
בריה, וועט דער שטן נט מרגיש זיין
בריה די התעוררות און עבודה פון ר"ח
— ,לא ידע שהיום הוא ר"ח";

ועדיי בנוגע דעם ענין פון מתחילין
לקרות בראשית בשמחת כדי שלא יבין
את ראשית שנה זכו" — היות אז אידן
הויבן נט אן בפועל, לקרות בראשית
בריה יועט ער אָננעמען אז אין דער
עבודה פון ראשית השנה פעלט דער
ענין ופעולה וועלכע זינען סאָרבנדן
מיט מיום והתחלת התורה — ,לא יבין
את ראשית שנה כו" —

וועט דאס מערבב זיין דעם שטן, ולא
יבא לקטרג, חיל אלו זכו, כנל —
אין זיער עיקר עבודה אָזי בשלימות
ובעילוי, אז זיי דארפן נט אָנסומען צו
דער תוספת התעוררות פון ר"ח און
גמרה של תורה והתחלתה; זיי האָבן
שוין (בלאו הכי) זוכה געווען בדיו.

1. דער ביאור איז אָבער נט
אינגאנצן גלאַטיק:

[און אָע"פּ אז דער שטן ווייס, אז דאָס
וואָס מ'בלאָט נט בשופר בעריה איז אַ
מנהג קבוע יאָר, און אז טעמו ונימוקו
איז טאָקע ציליב דעם גופא, כדי לערבב
את השטן — איז דאָך דאָס אַ מנהג וואָס
(מנהג ישראל) תורה הוא, חירת אמוח
ובמילא אילו זכו — וועט דאָס (די וכי
מוחלטת בדין) באמת זיין אָזי, מיהאט
שוין אָפּגעטאָן די עבודה פון ר"ה געבר
יוב הידי; און דערפאַר איז זיין סטרוי
על הספק, מיט אַ חלישות, כנל].

ה. עדיי וואָלט מען לכאורה געקענט
פארענטפערן בנוגע צו די אַנדערע
אויבגעבראָכטע ענינים וואָס מען האָלט
זיך אָפּ פון צו טאָן בריה, לערבב השטן
אז ער זאָל נט וויסן אז ס'איז דאָס
השנה:

דאָס וואָס ר"ה איז גלייכצייטיג דער
טאָג פון ר"ח תשרי איז נט נאָך אז ענין
אין סדר הזמן (אז התחלת השנה איז
במילא התחלת החדש), נאָך ס'איז אויך
נוגע (ובלשונו השי"י — ,אהאני) צו
עניני ותוכנו של ר"ה; די התעוררות
וואָס ווערט מצד דעם וואָס דאָס איז
ר"ה, איז מוסיף אין דער התעוררות
און עבודת היום פון ר"ה, ובמילא אויך
בתוצאתה — לזכות בדיו.

ועדיי אויך דאָס וואָס, ה"י ראוי
לקרות מ' בראשית בריה"י, וואָס ייל
אז דאָס איז נט נאָך דערפאַר וואָס ר"ה
איז התחלת השנה (אין זמן), נאָך אויך
צוליב דעם וואָס דער ענין פון גמרה
של תורה"י און התחלת התורה איז

[28] תורה נספח — פתוח ה. ה. וככו.

[29] זכרים צא רע"א.

[30] ולעזרי, ר"ח הוא יוב כפרה (ראה פינתוס
כת, טו ובמירש"י, וכוונת כוכב דר"א: זמן כפרה
לכל תלויחוס).

[31] לי הלבוש יום השנה.

[32] דאָס היי פתחילין בראשית בריה היי גמ

פסייטן אז את התורה, שהי, מתחילת התחלה
להשלמה (בכרשותי לחזו בראשית).

[33] 'אבל להקיר של הלבוש שם הוא: שלא ידע

עם שהוא ר"ה.

מאנען ובמילא די התעוררות פון ר"ה און ער"ז — די מעלה פון גמרה של תורה והתחלתה, ורפט עם ארויכ א חלישות בקטרונו — מייגענדיק, אז סיפעלט בעבודה ביי אידן, ובמילא דארף ער גיט זיך מתאמץ זיין צו זוכן נאך חסרונות ביי אידן.

און אצ"פ אז דער שטן ווייס דאס גופא — מען טוט עם דערפאר ווייל מ'איז אויסן אים צו מערב זיין — איז דאך אבער — כפועל פעלט די התעוררות וזכות (מיט אלע תוצאות וואס דאס ברענגט): מ'האט גיט די התעוררות כ"י של ר"ה און מ'האט גיט גמרה של תורה והתחלת התורה!

ח. עפ"ז ווערט אבער די שאלה לאידך גיסא:

ווי קומט עם אז מ'זאל טאקע צור-נעמען דאס אלעס ביי אידן? אמת טאקע ס'איז פאראן דערביי די כוונה, לערבב חשטן — אבער, כגיל: סוף-סוף פנען ראך ביי אידן איז דעם טאג די עבודות: די התעוררות פון תקיעת שופר בעריה, די התעוררות פון ראש חודש און דער ענין פון גמרה של תורה והתחלת התורה?

איז דער ביאור בזה:

דאס גופא, וואס מען איז זיך מונע פון די זאכן כדי, לערבב חשטן, דארף און ברענגט צו נאך א סיפערער התעוררות תשובה, ווי די וואס וואלט אויפגעטאן געווארן ע"י ענינים הנ"ל.

די התעוררות תשובה איז אז אסאך פון קול היוצא מפנימיות הלבי ווערט ארויסגערופן, ע"י המריחות שבנשמו על ריחוקו מה' אשר רוחו ממנו בתבלית"י:

לויט דעם ביאור קומט אויס, אז דורך גיט דערמאנען ר"ה (און דורך גיט מתחיל זיין לקרות בראשית) ווערט נאך אויפגעטאן ערביב חשטן: אבער די סיבה פון זיין העדר (אדער חלישות) הקטרוג (ולא יבא לקטרג?) באשטייט בעיקר אין דעם וואס ער מיינט אז די עבודה פון ר"ה איז שוין בשלימות און מ'דארף כלל גיט אנקומען להביל —

האט לפי זה געדארפט זיין מודגש (גיט בלויז דער צד השלילי, דער, לא ידעי' פון ר"ח וכו', נאך לכה"פ אויך) דער פרט חיובי (די עבודה — בדוגמת עבודת ר"ה) אין דעם ענין.

פון סתימת הלשוני' אין נוהגין להכיר ר"ח במ"י בריה... לערבב חשטן שלא ידע שהיום הוא ר"ה תשרי (ולא יבא לקטרג) איז משמע, אז אויך די סיבה פון, לא יבא לקטרג איז מצד דעם וואס, לא ידע שהיום הוא ר"ה תשרי.

[און ס'איז גיט גלייך צופ ענין פון, אין תוקעין בערב ר"ה כ"י אז יהי סבור השטן שעבר יום הדין — ווייל דער לשון גופא (אין תוקעין בערב ר"ה) איז מזניש אז פריער איז מען יע תוקעין, וואס מצד דעם (די תקיעות פון חודש אלול) איז, עכר יום הדין].

ו. ויש לומר, אז ביי די צוויי ענינים (גיט דערמאנען ר"ה בקשר מיט ר"ה און מתחילין לקרות בראשית בשמחיה") איז דער תוכן פון, לערבב חשטן:

ויען דער שטן זעט, אז אין דעם טאג פון ר"ה פעלט ביי אידן דער דער-

(34) לשון אדהי' בשרע' שם.

(35) ובשרע' לשי' ה' התוראית שהוא בפרדיל (כן היה במשה משה שם) — שני המנהיגים באים כהמשך וליז: מונג בשרי לחשע' מ"ח אלול... לערבב חשטן... ויקטרג לכן אין תוקעין (מפסיקין) בעריה כ"י אז יהי סבור השטן שיום הדין עבר.

(36) ה' הלקות נצבים (מד, ג, מה, א) — במאור בעלת הדיעה שפר' על הקבוצה בתמי"ז במלל.

א איד איז אריין אריי יחידות צום רבי'ן נייע און האט געבעטן א ברכה אין אז ערנסטן ענין, בי וועלכן ער האט זיך גענויטיקט אין גרויס התעוררות רחמים. אבער דער רבי נייע האט אים געענטפערט, אז ער קען אים ניט העלפן אין דעם.

נאכן פערן אזא ענטפער, איז דער איד ארויס פון רבי'נס חדר און האט זיך פאנאנדערגעצויגלט מיט ביטערע כרעך. גייענדיק א פארוויינטער האט ער באגעגענט דעם רז"א (דער ברודער פון רבי'ן נייע), און אויף זיין שאלה פאר-וואס ער וויינט אזוי שטארק, האט דער איד אים דערציילט וואס ס'איז נעשען און וואס דער רבי האט אים גע-ענטפערט.

דער רז"א איז אריין צו זיין ברודער דעם רבי'ן (ווי דערמאנט, איז עס געווען בתחלה ימי נשיאותו) און האט אים גע-זאגט היחבן — אז ווען מ'קומט אריין בעטן דיין ברכה, זאגסטו אז דו קענסט אים ניט העלפן, ביז אז המבקש וויינט כדמעות שליש פון גרויס צער!

האט דער רבי נייע אנגעטאן דעם נארטל און איבערגעגעבן, אז דער איד זאל צו אים אריינקומען נאכאמאל — און ווען ער איז אריין האט דער רבי נייע אים געבענטשט אין די ברכה איז מקויים געווארן בפועל.

לכאורה דארף מען פארשטיין: וויבאלד אז דער רבי נייע האט אים גע-קענט העלפן (כנראה פון דעם טיום המאוחר), פארוואס דאס ער לתחלה דאס ניט געטאן און נאך אפגעזאגט אין אזא אופן אז עס האט אים געבראכט לרמזית כו'?

נאר די הסברה בזה (בריי אספר) איז ע"ד הנ"ל:

אין אט די מרירות „על ריחוקו מה" דעהערט זיך ביי א אידן איז א נאר שטארקן אופן — דורך זיין התכינות אין דעם וואס מען איז פון אים מינע די ענינים טובים הנ"ל כדי „לערבב השמך". ער דעהערט זיין מצב, אז דער שטח האט בלפי אים אזא כח, ביז אז מען מוז צוליב דעם ביי אים צונעמען אן ענין פון תקיש, הזכרת ר"ה וקריאת פי בראשית (בראש השנה).

און נאך איז א פרט איז די התעוררות תשובה נאר א טיפערע זיי די וואס קומט דורך בלאזן שופר וכו': די התעוררות תשובה פון תקיעת שופר לומכ סוף א דבר שמחויץ הימנו (יעד"ו קריאת סי בראשית און הזכרת ראש הודש):

משא"כ די התעוררות תשובה וואס קומט פון דעם „ניש" — וואס מאיז פון אים מינע אן ענין פון תקיש כו' — נעמט זיך עס פון איך גופא, פון זיין מצב וכו'.

— וייל אז ס'איז עידי: הסיפור מין חסידים וועגן כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נייע (אין דעם זמן פון תחלת נשיאותו):

(37) וקמ"א אלו"ש חתיד נעם זה דערביי האבן עיי העזר כרכת החודש בשבת שלפני ר"ה ע"כ השעם שיוכא בעם הנעשים (היום יום כיה אלוה. יעד) שהשכיח בעצמו מניח את החתיד —

ס התעוררות התשובה הפשוטה הלוו היא כלה (כח"י, מהר"י שלי"י) לביטולו של רבניה (ראה באיחוד לקיש ח"ס ע"י 184 ואל"ף, דגם לכאור הנעשים רבניה היו עיי ענינת הדגם, יעד"ו יל לכה"מ"י ילקט בננים ספ"י כ).

(38) ראד גם לשי"ש ח"ס ע"י 136, אלא ששם נבאר ששש"ת השבירה"ה הא ג"כ כמי שהוא בדיאו הני נאמכה (גם כניס), וכמו כחונה לאיך גיסא שיש מעלה בענין זה על העבודה ופי"ט. ולהעיר מרוב"ש תפריס מרבי"ס (ריש ע"ה), דדער חוריי"ח תפסי מניל למעלה מעצמו הנפשי.

(4) והעיר מ"ש דא"י וכו' יחסר"ה סק"ה. 2. הוא דב"ו, יעוד טבו אר"צ כמה ובר"ה.

[און דאס איז דער חשבון פון דעם שטן — אן מײס פעלט בעבודת בניי בפועל — ובפרט אן ייל און פון קלא פנימאה ווייס ער ניט, ואפילו בניגע מחשבה — איז דאך אויך דא דרנות במחשבה].⁴⁰

אבער באמתיות הענין, מצד רצון המלך, איז גיטא קיין חילוק צווישן איין צבודה מיט א צווייטער,⁴¹

ווען א איך איז מקיים מצוות דער-סאר וואס, קדשנו במצותיו וציונו — איז נא אים קיין נפקיא ניט.

אפילו ווען עס קוקט אויס אז ער פארלירט און ענין טוב, וויבאלד אבער און ער ווייס און דאס גופא איז, תורה היא, טוט ער דאס מחוק שמחה רבה יסוב לבב.⁴²

און דאס גופא ברענגט די כתיבה והתימה טובה לשנה טובה ומתוקה למטה מעשרה ספחים, בגשמיות וכרוחניות גם יחד.

⁴⁰ (מעינות עם שמחה)

⁴¹ (מצואי שים בראשית, תשל"ט)

דער איד, וואס האט געבעטן דעם רבינו ברכה, איז דעמוט, ציליב זיין מצב הרוחני, געווען ניט מוכשר, האט ניט געקענט באטימען אזא גרויסע ברכה ווי דער מצב האט געמאדערט — ער איז ניט געווען א כלי דרצו. און דער-סאר קען מען אים ניט העלפן.

אבער דער ענטפער פון רבינו, האט ביים אידן געמועלט א צעבראכנקייט און ער האט אויסגעגאסן זיין הארץ פארן אויבערשטן — דאס האט אויפ-געשאן אז ער איז געווארן ווי א נייע מציאות, א כלי צו ברכותו של הקב"ה וורך דעם רבינו ג"ע.

מ. א סיפערעד ענין איז דעם:

ניט נאך איז דאס אן ענין וואס רופט ארויס א סיפערע התעוררות השובה, נאך בעומק הענין פעלט אויך ניט דער-בי דער עליון פון דעם בפועל:

דאס וואס מאיך זיך מתע פון די עינים, איז מנהג ישראל וואס, תורה הא"י — עס ווערט אן ענין של קיום (פעל) התורה, וואס ער טוט מתוך שמחה רבה.

ווען קיום התומצ איז נאך מצד טעם ודעת, אדער ווייל ער האט אין דעם א געשמאק — דאן איז דא אן ארט צו דעם חילוק אז מען קען ניט האבן אזא היות אין (א מנהג וועלכער איז) „שליהן“ — ווי אין אן ענין של פועל.

⁴² ציד ספרת המדיא שבעהדי' נח על, לאו"י ענין תוך (מבולטן יתרי' כ א — וחבאר בלויש אין ע' 119 תולדן. הדור על מסי ספחים — נדפס ב'נשיים יסודות, ב'רוקלין — ב'הוצאת השם' ו'ב'לאהו — ע' י'סד י'אלון.

⁴⁰ ראה תודיה שאח' (שנת י"ב, ב), והתמצויות המגיות רעקיא שם, ועד, האביב.

⁴¹ ובלשון הירוש' (צוהת הריבויים אית ג. ושיען) סהכל הוא צריך למה מפני שהשירה רוצה שיעבדו אינו בכל האיפנים.

⁴² ובלשון הירוש' (קס"ג) כי לפעמים אדם הולך ומדבר עם בני אדם וזו אינו יכול לומר... האל יעקר את עמם ביה... כי השירה רוצה שיעבדוהו בכל האיפנים.

ראש השנה

כפרי עץ חיים ומשנת חסידים, וכי מקומות אלו לא רובא ע"ד אמירת מזמור מו: ואילו ענין אמירת מזמור מו מקורו בסידור הארז"ל, אבל שם (א"י שהיבאו הוונתו לתקיעת שופר) לא נמצא כלום ע"ד ההכנה לתקיעה – אחר קריאת התורה יכין עצמו לתקיע בשופר.)

צ"ע, מדוע סתם אדמירר הזקן יכין עצמו לתקוע בשופר, מבלי לפרש אופן ההכנה.

והנה במע"ח ומשנת חסידים שם נמ"י שירי "יכין עצמו כו' לתקוע בשופר) לעורר הוציר אנפין כו"ו ומפרשו הוונתו הכללית (ע"ד המדה) של תקיעה, שמה מוכן שההכנה (יכין עצמו) שייכת לכוננת התקיעה, שצריך להכין את עצמו באופן שע"י תקיעה וכוננת שלו יתעורר הדין כו'.

ואם הטעם שלא העתיק אדמירר הזקן כוונת תקיעה בסידור, הוא כמנהגי בני דורו בכלל שלא העתיק כוונות הארז"ל. לפי שאינם דבר השייה לכל נפשי – לא

א. כתב רבינו הזקן בסידורו כ"סדר תקיעותי: אחר קריאת התורה יכין עצמו מי לתקוע בשופר ויאמרי לאפיטיל זה (מזמור מו שבתהלים) ז' פעמים."

ובמשמית אימ"ר כא"י אדמירר הזקן כי ענינים שונים: (א) יכין עצמו לתקוע ב"י שופר: (ב) יאמר לאפיטיל זה ז' פעמים."

ובפרט שמקורם של שני הענינים הוא בבי מקומות שונים, דמ"ש, אחר קריאת התורה יכין עצמו לתקוע בשופר מקירו

(לכאורה צ"ע מאי קמ"ל דתיק לומר ששולל ביה הצגת טעם כסודי ורח"ל תפלת וע"ו) שתקיעו בסופר שיהי תפלה או שיהיה סברא לתקוע דורס קה"ה מצד וריון מקדישו כו' וא"י שאין מקדישין אותה קודם התפלה – ראה חוסי"ר ד"ה לב, גו – שהרי ההכנה השו"ת לתקוע אחר קה"ה (לפניהם ה"ל שופר פ"ג ד"ה יבגיד בשנה שם ג"ג ושל"ח) וכלל אימ"ר שיליה סברא ז' א"ן מקובל: (ג) ז'.

ה"ל שפרט ע"ד השיכות התקיעה לענין מית, מבי"ט הרמ"ג (הובא באבודרהם) שיהא א"י מסופקים דתקיעה, לומר ה"ל השופר דמית ויכפי שאינרים כפסוקי שופרות, ו"ל דורס טעם תמנהג (רמ"א ויודו"ק) אי"ת תמנהג"ה מ"א ויכין לתקוע, על הסימל בתקום שופר ז'.

(2) צ"ע, דמשמע שרק בעל התקיעה אמ"ת, כהחלת הלשון, ויכין עצמו חלוט בשופר השופר כו"ו, ובל"ט שבני אמירת שם הפסוקים מדיק, התקוע מחזיק וכן הקהל יאמרו כו"ו, ה"ל ה"ל הפך הא"ש לומר ד"כין עצמו לתקוע בשופר" קאי גם ע"ד באריא מהשומעין."

(3) חזקוני דמ"י א"י ו"ל שיליה עם התקיעה יכין עצמו ד"ה וכן יל"ט ט"ו, צריך לומר יכין ויאמרי, ואולי דורס ל"ש ל"ש, דקא ק"ו ז' ז'.

- (1) דרוס ונב"אונא ל"ש שער הסיפר ושער
- (2) – בציור בג"ע"ל הסלילי דלמ"ן הערה 4 – ובדרוס קאריע"ת סנדוס צילום ממנו ל"א.
- (3) מ"י ד"ה פ"ג מ"א – יל"ט, ש"ס
- אדמ"ר הוא השו"ת ה"ל (משא"י) בפ"ח שם ו"א כ"ענינים קלי"ט.
- (4) לה"ה בס"פ ספרים (פ"ס הי"ב), ובר"ה אומר כל העמים תקעו ב"ה, אבל שם קאי על שיר של יום (ע"ד שיר ה"לום ביהמ"ק) – ראה נ"ל
- יעקב שם ו"שם ה"י"ח – ולא בקשר ע"ד תקיעת שופר.
- (6) ראה שער הסלילי לאדמירר בהקדמתו.

ממקץ הימים והגבורות דשם אלוקים.¹ ונמצא, שאמירת מזמור זה ו' פעמים היא מהכוונות דחק"ש.

יש להוסיף ביאור בזה, בהקדם ענין כללי בשייכות לסידור אדמו"ר חוקן, ואף שקבע את נוסח התפלה ע"פ מונת הארז"ל, שהיו מזוייג כפי היוצא ע"פ קבלה ונוסח לזה שיהיו מכיון גם ע"פ הדקדוק והלשון, מ"מ לא הקתיק בו סידור הכוונות עצמן, לפי שאינו דבר השיך לכל נפש בני"ל.

בכלל משמע, שענין הכוונות ציין רק ליחודי סגולה (ויהודעים לכוונן כוונת אלו, אבל יותר נראה לדבר, דזה גופא ש' אדמו"ר חוקן קבע נוסח התפלה (שהוא נוסח הו"ה זכ"ל USG) מכוח ע"פ כוונת הארז"ל, הוא לפי שעי' עצם התפלה בנוסח זה (גם ע"י אותם שאינם יודעים מענין הכוונות) בפעלים בפדעל ההמ"י שסו"ח וכו' שבכוונות הארז"לי.

ומטעם זה ניפא חוקן אדמו"ר חוקן נוסח תפלה המיוסד על כוונות הארז"ל, כדי שכל ישראל יהיו שייכים לענין כוונות אלו.

י"ל שהוא ט"ד מ"ש אדמו"ר חוקן כהל' ת"ת שלוני לענין לימוד חלק הסוד

1) ראש כתיב הכתובת המהולל (אחי ארז"ל) לסידור אדמו"ר וסידור עם דגים הוצאת סה"ת – ש"כ, ב. הקדמת שער הכולל, ועוד.

2) כדמשמע מב"ש ב"ק אדמו"ר מהורש"ב י"ע (אגרות קודש שלו ח"א ע"י יו"ת), דאז לומר שאדמו"ר השמיט רכוכי הנמצאים בפעיה כ"י לפי ענינם שיהיו רק ליהודים ועוסקים בחכמת הדבולה ע"ש, ושם, ע"אילו יהיו חכמים בלונדון יודעים את הפבלה ג'י"ח' עני' לוחפ"ל כמבואר עליה בנוסח ריבנו הנצ"ל דל, ע"יו אין להוסיף ובמנו אין לגרוע כ"י.

3) י"א ס"ד

הי"ל להקתיק גם תהלת ל' הפע"ח וכו"ח, וכך עצמו: ואם כ"ל עגבי הק"ש היו יוצא מן הכלל והכוונות דחל"ש שייכות לכל נפש, הי"ל להקתיק הכוונות (בכלל לית, ע"כ) נ"י וכו' וע"ד שמצינו בהגדה של פסח, שהקתיק הכוונות דשפיכת ה"ן כאמירת המכתות כ"י.

ב. והנה אאומ"ר בספרו "שער הי כוללי" (על סידור אדמו"ר פ"י) דמ"ש אדמו"ר חוקן, וכך עצמו לתקוע בשופר ויאמר כ"י – "ההכנה היא [כיה ג'פא] שיאמר זה המזמור ו' פעמי" (היינו שהיו (ה' ויאמר) היא ו' הפירושו), כי טעם אמ"ר רת מזמור זה הוא לפי שעי' מהמקן מרת ה"ן למדת הרהמים (כמבואר בי סידור הארז"ל שם) ומוכד על דברי המדרש"י, והיא פעילת הל"ש, כמבואר בפע"ח"י שעי' השופר, מתקלי"ו ומת-

– וראת מ"י"י ח"ס צ"ח (ובאל"ו רבה שם ס"יא) א"כ להעיר, שארז"ל לא הביא כעלהנו ס"ב.

4) ובפ"ס דמ"ש, י"כו עמ"ד לא כששטות ע"י דמ"ס ח"ש"ב, דה"י רא"י ליתן לתקוע לז"ל – ו"י (ש"ע אר"י) א"י"ת בתק"ד ס"ג, וכמ"י הארז"ל (ק"ל ע"כ), ש"י"ך ג"ד"ר אחר תוקע הי"ד"פ כוונת הסייבים לת"ש"י, י"ש"ת מ"ד אפ"ים ש"ם, ולהעיר גם מפ"ים ש"ם (ע"ד), כ"וד השופר ג"י"ך ל"ד"ע כ"י הוא התקוע כ"י.

5) להעיר שאדמו"ר הקתיב בסידורו הג"ר רצון (ולכ"ל חוק"ס כוונת הקינות לשמק"ו בפעיה) תה"ל דפ"ר 1) ש"ם, "סידור הארז"ל כמ"ס"ו, אלא שהביא ר"ב הג"ר רצון שא"י תקיעות, אבל הקהל נהגים לאמרו.

6) י"א"ה ע"ר הכולל פס"ה כ"י ל"ג, הנש"פ עם לק"י טעמים ופ"י"גים כמ"ס"ו.

7) ע"ש סק"א.

8) מרת"ה ה"ל"ם כמ"ס"ו, ע"ד, ריב"א כ"י שער הכלל ש"ם.

9) שער השופר ש"ם.

10) ע"שער הכלל ש"ם.

יבאמר כאפטייל זה זי פעמים, ולמה הקי
דים להעתיק ממא יבין גאמור?

ואף אח"ל שבלשון זו מדגש שעיי
אמרת המומר נפעל ענין הכוננת זי
תשיש (כמ"ל) – למאי נפקים הדגשה זו
בסידור השוהה לכל נפש? והרי לא מצינו
במקומות אחרים בסידור שאדמירר הזקן
ירמו כיצד נפעלים העונים שבכוננות,
ירק קבע נוסח התפלה בהתאם לזה.

ימסתבר לומר, דשיש אדמירר הזקן
בלשון סתמי יבין עצמא, איז כונתי לז'
הכנה השייכת לכוננת דתקיש שבפע"ח
ולשנת הסידים (שלא העתיקו בסידורה),
אלא כמטות הלשון, שהבעל תוקע צדי
להבין את עצמו לתקיש, וכמובא גם
למנה אקריטי עיי הכנה לעשות, הכי
נה הבה לתקיש, ולא מירט אדמירר הזקן
שיב הכנה פרטיה, כיון שאינו דבר ה'
עושה לכל נפש, דיש ריבוי אופנים שבי'
יכולתם לעורר את האדם להבינו לתליש
וכפי שהובאו כמה מהם במנה אפרים
שם, יכל הד וחד לפום שיעורא דילי
צריך להבין את עצמו לתקיש.

ד. אלא שעדין איז זה מתרץ השאלה
– מדוע רק הכא גבי מצות תקיש כי'
אדחיי צעריכים להבין את עצמו לקום
המצוה? והרי כל קיום כל מצוה בדבצי
הוא כשדו בכיונה הראוי (דמצוה בלי
כוננה היא כגוף בלי נשמה), ומ"ט לא
מצינו שאדחיי יכתוב בסידורי גבי קוד
מצות שהובאו בסידור (כמו ציצית, המי'
לין, נטילת לובב ועוד) שהאדם צריך
להבין את עצמו קודם עשיית המצוה.

120 סי' תקמ"ג.

121 תבא פליה (נ, א) דשם התפלה או שאר
ברכה, והלן ס' נ"א א' וסנתה המצוה... שהיא
כשמה להוי'.

שבתורה, "על כל נפש צריכה לתיקור
לעסוק בפרדים כיו צריך לבוא בגלגול
עד שיגיע ידע כל מה שאפשר לשמחו
להשיג מידעת התורה הן בפסטי ההל'
כות הן ברמזים ודרשות וסודות, ריינו
שכל נפש צריכה לעסוק בהשגת סודות
התורה – דמנין זה האלי ביתר שאת היא
בענין כוננות התפלה עיי הסוד, שהן
שייכות לכל נפש, אלא שריב הצבור (שר'
אין יודעים לבין הכוננות בפועל) שייכים
רק לה"נפעלי, שעיי התפלה בנוסח זה
נפעלים העונים, יודעים דברי ביק מרה
אדמירר, ידוע ומסובלי... אשר אל'
שאין דעתם יפה לבון מפני העדר הידי'
עה כיו מספיק שיכונו כוננה כללית:
להיות תפלתו נשמעה לפני יחי עם כל
הכוננות המבוארות בספרי קבלתי.

ועדו דוא בענין הכוננות דתקיש,
שהו שייכות לכל נפש, אלא שפעולת
העונים – לרוב הציבורי (שאין יודעים
לבון כל הכוננות) היא על אטיה
זמור מן שבתהלים זי פעלים.

ג. אבל קשה לפרש כן כוננת אדמירר
הזקן, כיו (א) פשטות הלשון יבין כיו'
ויאמרי, משמע שהם ב' ענינים, (ב)
דעיקר: כיון שלפי הנ"ל איז כאן הכנה
מלבד אמרת מזמור כיו זי פעמים – לא
הוליל אלא העיקר בנוגע למטות –

116 ד"מ וז"ל יא אדר (שהו מאגרות קוד'
שלי וי"ג ע' קפו. עייש).

117 ראה גם שליה פ"ב תמיד עניני תפלה
(נ"א, ב בהלח"ד י"ה על חס), וי"ג.

118 בולל כמה מנבלי היקף שאננס שייכים
לכין כוננות השופר עיי המרי.

119 משאכן אלה שידעים לבון, צריכים
להבין בפועל כיו שפעלו כיו – ראה, המי' אפי' כי'
חשוי (לענין אטיה אלא בתי קודם תקיש),
ולהפיר מאגרות קוד' אדמירר האמצעי (על הסוד),

ה. ויש לומר הביאור הזה, בהקדם
תמיד כללית בסידור אדה"ז: בס' קבלה
אתא שקידם כל מצוה צריכים לומר
לשם יחוד קוב"ה ושביעתא ליה, ובכמה
סידורים הובא נוסח זה לפני קיום כמה
מצוות. ומצינו בזה דבר פלא בסידור
אדה"ז, שלא קבע לומר לשם יחוד לפני
קיום מצוה וכפי שמצינו בהמצוות ש'
הובאו בסידורו, אבל לאיר קבע לאומרו
בכל יום כתפלה קודם ברוך שאמר.

ומבואר בר"י, דאנחנו אימרים לשם
יחוד קודם התפלה ויוצאים בה על כל
היום בקיום המצוות כו"ל.

אבל עדיין דורש ביאור: אם זהו
הנהגה השייכת לכל אדם, למה לא קבע
לאומרו קודם עשיית כל מצוה, ואם אינו
דבר השווה לכל נפש, אמאי קבעו לפני
ברוך שאמר?

וי"ל עממשינות ליהל (מצוה ב), דבר
עצב ס"ל לאדה"ז שענין הכוונת (נמ)
ע"ד הסוד שייך לכל נפש, אלא שזהו רק
בנוגע ליהל נפעל, שלכל נפש ניתן הכח
לפעול את הענינים וההחלשות המפור-

לכאורה יש לבאר זה ע"פ מ"ש ה'
רמב"ם, דאע"פ שתליעת שופר בראש
השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר
עורי ישנים משנתכם כ"י יחששו במע'
שיכם וחזרו בתשובה כו"ל, ולכאורה יש
לדייק אמאי הביא הרמב"ם דברי אגדה
אלה בספר היד שהוא ספר הלכה? ומש'
מע לכאורה, שרמז זה נוגע להלכה,
דאין תקיעת שופר רק מצוה שבמעשה
(שמועת קול שופר) אלא גם מצוה שבלב,
שקול השופר צריך לעורר את האדם
לתשובה, ומכלי זה חסר בעצם קיום
המצוה (וי"ד (ולא ממש) דברי הביח"י
הדווקים לענין ציצית תפילין וכו"ל. ש'
קיום מצוה אלו תלוי גם בכונתו.
ימא"י טעמא כ"י אדה"ז שצריך להבין
עצמי לתקיים, כיון שבלי זה חסר בעצם
קיום המצוה.

אבל דווקא לפרש כן, כי לא מצינו
בספרו הפוסקים שכלי בונה התעוררות
תשיבה? חסר בקיום מצוה תקיעת שופר,
יגם ברמב"ם קשה לפרש כ"י, דאיכ הו"ל
להביא ענין זה בהל' שופר, ימזה שהביאו
רק בהל' תשובה ולא בהל' שופר מוכח
שאין רמז זה הלק מליים מצות שור
פרי"ד.

(א) היה בלש"יית ואתחום ס' מעיל, ר"ד נה ג.
ראה פקיה שער הביטול ספיה ס' הל' משיב ס'ס
יאה שער ר"ה"ס נדמים יד'סלח, תלרי"ס - י"ב.
כ' כבא מל' לר'דמל' ת"ז ד"ד (א' תמ"ר) ועוד
- ראה רמב"ם בספרים בלוקט ח"ב ע"פ הל' ס'ס.
י"ג ס'ה"ס תר"ז ע' קצ"ה ועודו כס'ה"ס
ע"דמ' ע' ת"ה.

אין לר'ד'ר' ממשית כס'ה"ס (ל'ר'ש' ע"ב ע'
א"ו) ואל"ן) כטעם שבכ"ר מצוה ל"ג סו"ה, גם
כונה לצאת ל"ח (רא' שר"ג אר"י אר"ח סלע"ה
ספ"ה) ו"ל' כי הכונה בהחילת היום, לעשות
מצוה אב"ך שבספר"י נמשכת על הפעולת הכל
היום כה"ל ע"ה.

(ב) ורא' השק"ט בשער הכולל פ"ו ספ"ב.

121. ה"ל תשובה פ"ג י"ח.

122. לפא"ח פ"ה, סתרי"ה.

123. להק"י על' ה"ס' (ר"ה כ"ה) ד"ש ע"כ.
אבל ח"א זכרון ידועה כתיב, ובי"ה שם (וראה
גם רמב"ם במלחמת שם, וע"ה). ה"כא כענין
תקיעות כ"ה"ו, ו"ל' נתינו' ומשמע דקנין הכוונה
תקיעה ו"א ית"ר מה"א דמצוה כ"ל' צריכה
כ"ה"ה.

124. משא"כ הכונה לצאת ל"ח - רמב"ם ה"ל
שופר פ"ב ה"ד, ש"ש"ע א"ח סלע"ה פ"ה, ש"ש"ע
אדה"ז שם ס"ה ואל"ף.

125. יראה לק"ש ח"ד ע"ה ו"ז ברע"ה.

רשיים בכוונות המצות, אי שמעשה ה' כוונת אינו דבר השווה לכל נפש.

שבתחילת השנה דריש ענין ההכנה, יקייז נמשך ג"כ לכל השנה כולה.

דהנה מבואר בכ"מ, דחק"ש הוא מציה כללית הנוגעת לעבודת האדם במשך כל השנה כולה, דראש השנה נקרא "ראש" (ולא תחילת השנה) לפי שהוא כמי ראש הפנדרג את הגוף כולו, וכך עבודת ה' אדם במשך הזמן דראש השנה משפיעה על עבודתו במשך כל השנה כולה. וזה גופא הוי "מצית היום בשומריו", שהוא היא המצוה (העבודה) העיקרית דראש השנה. ולכן אי שיעני הכוונה והכנה בכל מצוה אינו דבר השווה לכל נפש. מי, בני תקיעת שופר שהוא כגדר "ראש" לכל השנה כולו, צ"ל ההכנה בגלל אצל כל ישראל.

ועפ"ז יש לפרש בעומק יותר לשון אדה"ו "וכן עצמו לתקוע בשופר" ולא מירט כמה היא ההכנה – שאין זה רק לפי שיהי חלוי בכל חד וחד לפי שיעורא דילי (בב"ל סעיף ג) אלא מפני שיהי כהתאם לתונו העבודה התקיעת שופר, שהוא העבודה הראשונה בתור "ראש" לעבודת האדם במשך כל השנה כולה. שמוכו "ראשי" זו היא – קבלת עול הלכות שמים. קבלת עיל בלתיחיי, יהיינו שאין עבודת היום רק קבלת החלטות טובות לשפר את עצמו בענינים פרטיים

ועפ"ז נראה לומר עוד, שס"ל לאדה"ו שצריך אדם לומר "לשם יחודי עכ"פ פעם אחת בכל יום, כדי לפעול "יחוד קוב"ה השכינתי" בקיום כל מצוה ומצוה במשך כל היום כולו. האף שאינו דבר השווה לכל נפש לכיון "לשם יחוד כו" בקיום כל מצוה ומצוה במשך כל היום כולו, מי, בידו של כארא לכיון זה (עכ"פ כל חד וחד לפום שיעורא דילי) בשטח החומר, ואמרה יבונה זו בניתי לך היום הוי פעולה נמשכת לכל הרברים הנעשים במשך יום זה. בב"ל ולמ קבע לאמרו בתפילת הברכה, וזה גופא, כי תחילת התפלה, קודם ברוך שאמר,

ו. לפי הקדמה זו יש לבאר ל"כ שיטת אדה"ו בענין הכוונה לתק"ש:

מ"ש אדה"ו שצריך להבין את עצמו לתק"ש ולא די בשמיעת קול השופר ל' תור, מוכן, כי בסידור אדה"ו שנקבע ע"ד הסוד, נוגע ביותר ענין ההכנה והכוונה שבמצוות. אלא שכיון שיהי סידור השירה לכל נפש, לכן, גם בענין זה נקט אדה"ו דרך השווה לכל נפש. שלא הייב ענין ההכנה לפני כל מצוה ומצוה אלא רק לפני תקיעת שופר.

וכשם שהיא בנוגע לכל יום ויום, שאדה"ו קבע ליאר, "לשם יחודי פ"א ב' תחילת היום, הפועל על כל היום כולי כב"ל, (וכן זה הוא לענין כללות השנה כולה, שבמצוה כללית זו דתקיעת שופר)

תק"ש שיהי לבחול. לשם יחודי כ"י שאמרום בכל מצוה ע"ש.

(32) ראש לקיים דיה רדיר תקעו דא. ועד. עינת ראש בהחלתי. ובכ"מ

(33) משנה י"ה ס"ב

(34) אי שפשוטו לי אדריו קאי על הכעל

תיקע (בב"ל דע"ה ג) הוי מצוה ע"מ כארא צריך להבין עצמו כי מרשה כגד אפרים ע"מ.

(35) ראש סוה"מ תשי"ז ע"פ (ש"ל). ובב"ל.

(36) להפיר תמוא זמ"א מה, ב' אילין. ואי שלחית כותה זו אמרתיה כ"י מ"מ יש. (ל' ע"ב להרמ"ל עצמו במשנה זו כו"ל ע"ש.

(37) זכרית ע"פ המבואר בלקיטת יחד עם.

דהמשכה הכללית דריה על כל השנה ועני

התוכן התקופה שומר, הכנה נולדו לי
 עבודת השם במשך כל השנה כולה שלי
 מעלה מפרטים.

מאת: חיים האריס : 01-524

בחורה עבודה נגיחה, אלא היא מסירה
 נגיחה להי מעומק הנפש.

"זהו מיש אדהיל - יבין עצמו לתפייע
 בשוהר" אלא כי שום ענין פרטי, כי זהו כל

מסיחות ש"ם נצו"י, כ"ג אלול ה'תשמ"ט

שחל בשבת נעשית הכרתה המלך מצד ענינו של יום השבת, ללא צורך בפעולה דתית שופר, כי, הכרת המלך היא ענין שמעוררים את הרצון למלוכה ע"י המשכת וגילוי התענוג, ובזמן שכינת השבת נמשך ונתגלה התענוג העליון מצד טעמו, אין צורך בפעולתם של ישראל ע"י תקיעת שופר, ובלשון חז"ל — ששבת, מקדשא וקיימא"י מצ"ע, ולא מירט ע"י ישראל אינו דמקדשנות למנ"י, שלכן אומרים מירט, מקדש ישראל והזמנים (וכן ברי"ה — מקדש ישראל ויום הזכרון), משא"כ בשבת ש.מקדשא וקיימא"י ללא פעולתם של ישראל, ואעפ"כ, במקדש היו תוקעין — כי, יש כמה בחינות בענין התענוג לאיז קצ וחבליית, ובזמן שבמקדש יכולים להמשיך תענוג נעלה יותר מה- תענוג שנמשך ע"י השבת, לכן במקדש היו תוקעין כדי להמשיך התענוג היותר עליון, משא"כ במדינה שבלאה"ב אי אפשר להמשיך מבחי' התענוג היותר עליון, כי אם, הבחי' שנמשכת מצד ענינו של יום השבת.

א. בנוגע ליום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת (כהקביעות דרי"ה הבעל"ט שמתברך משבת זו) ש.במקדש היו תוקעין אבל לא במדינתו — יחזקה הקושיא איך יתכן שתדחה המצות-עשה דתקיעת שופר:

תקיעת שופר הריע עיקר ברי"ה — מצוה היום בשופר"י, וטעם הדבר — לפי שענינו של ר"ה הוא הכרת הקב"ה למלך, כדאיתא בגמרא, אמר הקב"ה... אמרו לפני בראש השנה מלכות... כדי שהמליכותי עליכם, והכרתת הקב"ה למלך נעשית ע"י השופר — ובמה בשופר"י, וכמיש הרמ"ג שאי חטעמים דתקיעה הוא לפי שכן עשין המלכים בתחלת מלכותם שתוקעין לפניהם בחצוצרות ובקרנות להודיע ולהשמיע בכל מקום התחלת מלכותם.

ועפ"ז איך יתכן מציאות של ראש השנה, תמליכני עליכם... כמה בשופר, ללא תקיעת שופר — איך תהי' הכרת הקב"ה למלך אם לא ע"י תקיעת שופר?

ומבואר בזה בדרושי חסידותי שבר"ה

(6) מצה ת. א.

(7) מכות מט. א.

(8) אע"פ שישראל מסיפים בקדושת השבת — וקראת לשבת עונג (ישעי' נה יג), התענוג את השבת (שבת ידא ס"א) — ראה שהי"ם מליקם שם ע' חכ. ושי"ג.

(9) וכן בכל מקום שיש בו בית דין כבוד והוא שיהי' סמוך ב"י (רי"ה רש"י, רמב"ם שם ס"ב ה"ט), ולהציר מהרצון שבניח דגנו של הדין תקפו בידיה של ר"ה שחל בשבת (רי"ה ידמב"א ושי"ד — ר"ה שם, מכ"ד בשנה שם).

(10) מצד ידעת הדבר בזמן בית שני, ש.לכן גזרו

(1) ר"ה רפ"ה, וראה רמב"ם הל' שופר ס"ב היו ואילך.

(2) י"ה ט. ב — במשנת שם כו. א. רמב"ם שם פ"א ה"ב.

(3) שם טו, בע"א. לו. ב.

(4) הובא במפורדם במקמי התקיעות (הפני' הראשון).

(5) יאה לקיפת הדושי ר"ה ג, א. אילך, סיודד (עם דא"ת) שער התקיעות ר"ב, ג. אילך, מה"ב מליקס הוא ע' חב"א ואילך, ושי"ג.

אדה"ר¹⁶) מכתירים הקביה למלך (על עצמם, יצי"ג) על כל העולם.

ועפ"י צריך להבין: איד יחזן שכריה שחל בשבת שאין תוקעין בשופר (כיון שנמשך התענוג מעצמו. מצד עינו של יום השבת) יחסר הענין שהכתרה צ"ל ע"י עבודתם של ישראל דוקא!

ויש לומר, שגם זה שאין תוקעין בשופר הוא חלק מכללות העבודה דתקיש (בנפש האדם¹⁷), היינו, שאין הכוונה שכריה שחל בשבת לא קיימת העבודה דתקיש¹⁸, כי אם, שהעבודה דתקיש היא באופן של טלילה, שאין תוקעין בשופר, ולא עוד, אלא, שכ"עבודה זו יש עיקרו לגבי העבודה דתקיש נפועל מטעם בריה שחל בימות השבוע (דמשיטא שקדושת השבת אינה גורעת ח"ו ממעלת ר"ה, אלא אדרבה, שע"י השבת ניתוסף עוד יותר במעלת ר"ה); ועבודה נעלית עוד יותר — במקדש, שבו תוקעין בשופר בפועל ממש גם כריה שחל בשבת, בדלקמן.

ג. ויבן בהקדם הביאור דתקיעת שופר ושבט רענודח האדם¹⁹:

ב. אבל עדיין דרוש כיאור והמכר: מהענינים העיקריים דריה (נוסף על הכתרת הקביה למלך בשלעצמה, גם) שהכתרה נעשית ע"י עבודתם של ישראל — אמרו לפני בריה מלכות . . . שחמליכוני עליכם, שישראל ע"י עבודתם פועלים הכתרת הקביה.

יבדוע²⁰ הביאור בטעם קביעת ראש השנה באחד בתשרי, ויום כרוא אדה"ר, שהוא יום שש"י למעשה בראשית, ולא בכיה באלול, יום ראשון למעשה בראשית — כיון שבהתחלת הבריאה היו כל הענינים מצד . . . כי חפץ הסד הוא²¹, אבל עכשיו באתקדלית תליא מילתא, שצ"ל ע"י עבודת האדם דוקא, כמו שה"י ביום בריא אדה"ר שהכתיר את הקביה למלך כאמרו . . . ה' מלך גאות לכש"י²², ויגילה מלכותו של הקביה בכל הבריאה, כאמרו לכל הנבראים שבועלם, בואו ונשתחוה ונכרעה ונברכה לפני ה' עושנר²³, ולכן נקבע ר"ה ליום כרוא האדם, כיון שישראל (אתם קרוין אדם²⁴), עייש אדה"ר, שה"י כלול מכל נש"י ובכל נשמה יש חלק מנשמת

16) לקוים נצבים מה ב.

17) כשר בכל המצוות, שנוסף על קיום המצוה בפועל ממש, יש גם תוכו המצוה (כיונה המצוה וכיבוד) כעבודת האדם, כפי"ש הרמב"ם (סוף הל' תמורה) ש, רוב דיני תמורה אינו עלא . . . לתקן הדעות ולישר כל התעשיות, וממורש בטובע לתקיעת שופר — אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כדי (רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד).

18) יבלאוה"כ איהאשפר לומר כן, שהרי, גם כריה שחל בשבת אמורים שמוך שיפירות הירוש, שגם בשבת ישנה העבודה ושופר, וראה לקמן פ"ט.

19) בדבא לקמן — יראה גם מכתב כ"ה אלויל שנה ח.

20) הכמים כמה גיירות ופי"שים (בפדוע בנמרא שירוב הנויות יאהמיות יהאנינים היו בוסן בית שני דוקא). כולל גם גזרה דרבה לדחות המיע דתקיש כריה שחל בשבת. משא"כ בימן בית ראשון שה"י ישראל כסריה"ט נעלית יותר, וכלל להמשך בחי התענוג היותר עליון גם במדינה (לקוים שם 11).

21) דרושים שבהעורר 15.

22) יראה ד"ה זה היום תשמיא (טהי"ט מלקט ח"ב ע' צל האילד), תשמי"ט (טהי"ט מליקט ח"ג ע' 3 האילד), וי"ג.

23) פי"ה 1, 2.

24) תהלים צג א.

25) שם ע"ה, ה וראה שד"ח פ"א.

26) יבסות סא, רע"א.

העבודה דשופר (המליכוני עליכם . . . וכו' בשופר) היא ענין הביטול — בידועי שהתרת המלך נעשית ע"י הביטול של העם, שע"י שמתבטלים לפניו במסירת רצונם ונפשם אליו, מתעורר המלך לחפץ במלוכה.

וכן העבודה דשבת קשורה עם ענין הביטול — כמבואר בדרושי חסידותי²⁰ שענין השבת הוא ששבת ונה כעומד לפני המלך בביטול, היינו, שביטול החול שהאור האלקי אינו בגילוי, אזי נרגשת נציאות האדם עושה מלאכתו כ"י, משא"כ ביום השבת, דמקדשא וקיימא ע"י הקב"ה, ויקדשהו, היו כמו ועומד לפני רמלה, שלא ירים ידו לעשות מלאכה, ואפילו לא באופן דמחוי במחויי בלבד.

יזמה מובנה מעלת הביטול בריה שחל בשבת:

אע"פ שכל שבת קשור עם ענין הביטול (כנ"ל), הרי מובן שהביטול דריה שעל ידו פועלים הכתרת המלך הוא באופן געלה יותר מהביטול

דשבת²¹ ולאדך, אהניי²² הביטול דשבת להביטול דריה, שהביטול דריה שחל בשבת הוא בכחינת שבת שבתויי, שבת בשבתויי, לגבי הביטול ד(שבת ו)ריה סתם (שחל בימי השבוע).

ד. יש לבאר מעלת הביטול דריה שחל בשבת לגבי ריה סתם — ע"ד השבת הראשונה שהיתה בסמיכות ובי המשך לריה הראשון, כיום ששי למע"ב, ערב שבת:

אע"פ שביום ששי למע"ב פעל אדה"ר הביטול בכל הבריאה, כבאו נשתחוה ונכרעה גוי' — לא ה"י הביטול בתבלית השלימות, כ"י, נוסף לכך שהביטול ה"י מצד הטעם, כבאו נשתחוה גוי' לפני ה' עושנו" (דכיון שהוא עושנו" צריכים להיות בטלים אליו), הרי, ההשתחוואה עצמה היא פעולתו של המשתחוה, וכיון שהוא עושה פעולה, אפילו פעולת ההשתחוואה שנבטאת הביטול שלו, היו באופן שונגשח מציאוחו.

וההוספה בהביטול דיום השבת לגבי הביטול דריה — שע"י הביטול להמלך אינו יכול לעשות שום פעולה, אפילו לא פעולה של השתחוואה, כאמור, שבי עמדו לפני המלך הרי הוא כביטול בתכלית.

ובראור הענין — בביטולי יש ב' אופנים (בכללות):

20. להצד מהדוע שהביטול שבכל השנה הוא למטה מכל הכחית פנימים, הביטול דריה הוא במנימות יצמלות ומש (סריס השיב ע"ג וע"ד).
21. לי חיל — וכדום צא, רע"א.
22. השא לא, טו, וע"ד.
23. פיוחס כ"י, י"ד.

20. יכן תיקעו בשופר של בהמה דוקא שיש בה ברי ביטול יותר לעורר בהר ביטול שלפעלה מן הדעת, וגם התפיעה עצמה היא בקול משוט יבועיחא דלבא שובח למעלה מן הדעת כ"י (לקרי"ת ע"ג טו, ו. ידועים שבהערה 5).
21. ראה בבריכה סריס תרטיה ע"כ חילך.
22. שריס פיע 6 ואילך, ראה לקרי"ת ופיזור שבהערה 5 ובכ"י.
23. סהמיצ המ"צ ממת מלה מיה (דריס"ת א' יב"ט).
24. יתרו כ"י, א.
25. יאה משה"ס ג, ב, תנינה ה' ב — היבא כהמיצ ש"ס.

מציאות: ולמעלה מזה — עצם הנשמה שאין לקרותה בשמי, כיון שאין מציא אוי שיאמר עלי שם ותאמר (אפילו לא יחידה ליתחדך), ביטול בתכלית.

ה. עפ"י יש לבאר החילוק שבין הביטול בריה שחל בימי השבע שמחבטא ע"י חשיפת שופר, להביטול בריה שחל בשבת שמחבטא ע"י שאין הקטין בשופר.

התקיעה בשופר היא, מעולה של התכלית, שמבטל את עצמו להקביה, ומבתירו למלך עליו ועל העולם בולו, ע"ד הכרותו של אדה"ר. בואו נשתחוה גוי, היינו, שיצנה מציאותי של האדם האבטל את עצמו להקביה ומבתירו למלך על כל העולם, היינו שנגרשת מציאותו.

אכל, בשמביע לדרגא כוז שהוא בטל כמציאות לגמרי (לא רק שמבטל את עצמו, אלא שבטל בעצם) — לא שייך עיתקע בשופר ויכרזו על הביטול להקביה. בואו נשתחוה גוי, כיון שאין מציאות כלל חלתו ית'.

יחידה מזה — שלילת ההשתחואה היא (לא רק מצד המשתחוה, אלא) גם מצד פעולת ההשתחואה עצמה, באמור לעיל (טיג) שבעמדו לפני המלך לא ירים אח ידו, אפילו לא באופן דמחוי במחוגי, שכזה ובכלת גם השלילה דפעולת הביטול (ע"י חקיש), כי, גם פעולת הביטול היא כבחינת, מחוי

27) ובלשון יחידע — משהה עמית נקראו לה' (כ"ה פ"ד, טג, וז"ל, שבם יחידה אינה אלא, עמי, תאיר מביים, להנשמה עצמה שהיא למעלה בשם כ"י נראה שהיא תרציו טע"א, ויש"ל.

אופן הא — שהאדם מבטל את עצמו ומטור נפשו ורצוני להקביה עד שכל מציאותו אינה אלא. עבד מלך, כמו העבד שכל מציאותו היא מציאות האדוני, אבל אעפ"י, כיון שישנה עבדותו של, ביטולי שנעשית ע"י העבד, נרגשת מציאותו של העבד.

ואופן הב' — בעמדו לפני המלך באופן שמציאותו אינה נרגשת כלל, עד כדי כך, שלא שייך לומר שהוא, בטלי אל המלך, כיון שאין מציאות חוץ מה-מלך, ביטול בתכלית.

יעיד הידוע בענין המסיני: יש מסיני באופן שנוסף לכך שמבין בשכלויי שי-כשניל הקביה צריך למסור נפשו, המסיני עצמה היא באופן שנגרש ש,מזכר את נפשו להקביה: ויש דרגא נעלית יותר — שלא שייך לקרותה בשם, מסירת נפשו, כיון שאין מציאות של נפשו שמוסרים אותה להקביה, כי אם, הקביה לבדו.

ויש לומר, שהביטול והמסיני לאמיתו הוא למעלה גם מבחי' היחידה, כי הביטול והמסיני ד"יחידה", הוא (כמורגש בשם "יחידה") באופן ד"יחידה ליתחדך, היינו, מעולה של "ליתחדך" את הקביה, ובמילא, נרגש עניו של

28) נראה שכונתה מ"כ.

29) ולפי כל מה שזכרנו ע"ד קנה רח"ו (סדריו 30, 31 ויש"ל) — שאין זה באופן שהחילת לינה הנכד יאמר קינה האדון מבגו. כי אם, שמלמחולה קנה יכ"י נראה היחידה הקביה שסג, וראה בארוכה המשך חרסיו ע"י ש"ו ואל"ך.

31) יעיד מיש בהישנתו (ס"פ נצבים), לאהבה את ר"י אלקר ג"ו כי הוא הייך, אהבו ע"ס טעם כ"ה.

32) נטח החשנות דיוס ג, וירצה לפרש פ"י רוח כ"ה, א, ב, א, ומכ"מ.

עשה³⁶, אזי נתעלה האור האלקי ונכלל במקורו, והעולמות עולים לשרשם ומקורם, עולמות ב"ע מתעלים לעולם האצילות³⁷ שבו מאיר ומתגלה חזי החכמה, שענינה תכלית הביטול, שהוא לכדי הוא ואין זולתו³⁸.

ועפ"י יש לומר, שבריה שחל בימה השבוע הביטול (בגלוי) הוא לדרגת ה' אלקות שבערך למציאת העולם, להוזה העולם ולמלוך עליו, ולכן גם הביטול הוא ע"י פעולה יעשי' ותקיעת שופר, באופן שנגשט מציאותו; משאיכ בריה שחל בשבת – הביטול (גם בגלוי) הוא לדרגת האלקות שאינה בערך העולם (שלגבי דרגא זו לא ישנה מציאות העולמי³⁹), ולכן גם הביטול הוא באופן של העדר הפעולה והעשי', שאין תוקעין בשופר, ביטול בחבליה.

יש לומר שכן הוא גם בנוגע להמשכת וגילוי מלכותו יח' שפועלים ע"י הביטול (ענין ההכחרה) – שההמי' שכה בריה שחל בשבת ע"י הביטול בחבליה, שמתכנס בזה שאין תוקעין בשופר, היא נעלית יותר מהמשכה שע"י הפעולה ותקיעת שופר בריה שחל בימות השבוע.

ז. אמנם, עפ"י צריך להכין זה שבי' מקדש תוקעין גם ביום של ר"ה שחל

במחוגי⁴⁰, ובעמדו לפני המלך אין שום מציאות, כי אם מציאת המלך בלבד.

ומזה מובן שגם בריה שחל בשבת נעשה הקב"ה מלך ע"י עבודתם של ישראל, אלא, שעבודתם אינה באופן של עשי' ופעולה חזיבת, אפילו לא הפעולה השתחוואה (דביטול שע"י תקיעת שופר), כי אם, ע"י שבטלים בחבליה עד שאין יכולים אפילו לתקוע בשופר.

ו. יש לומר, שבי' האופנים האמוריים בהביטול (פעולת ההחבטות או ביטול בעצם) קשורים עם בי' אפנים בגילוי האור האלקי:

מצד האור האלקי שמתלבש בעולם לאותו ולהחיותו ולקיימו, ישנה מציאת העולם והאדם, אלא, שהאדם מנטל את עצמו (ואת העולם) לגבי האור האלקי שפחדו ומהיה ימקיים אותו, אבל מצד האור האלקי שלמעלה מהעולם – אין מציאות זולתו ית', ביטול המציאות לגמרי.

וזהו גם החילוק שבין ימות החול ליום השבת – שבימות החול האור האלקי הוא באופן של צמצום וירידה למטה להוזה ולהחיות כל פרטי הנבראים דששה ימי בראשית, כמאמר⁴¹ המחודש בסו"ב בכל יום חמיד מעשה בראשית, היינו, שהעולם הוא יש ומציאות, וצריך לבטלו, משאיכ ביום השבת, ויכל אלקים גי' וישבת גי' מכל מלאכתו אשר

36) טעמיה ב. ב.

37) דעה ספרים מרביה ע"א תשי"ג ע' 40.

38) תניא פליה בהנהגה.

39) להעיר מהמשך חייסיו ע' תלד, שהמבאר בכתב שהעולם הוא מציאות ולא דמיון (כידוע הראי' מהד"ן ושנים לוקטין קישואין) הוא רק לגבי האין שמריה את היש, אבל לגבי עצמות אואים, אין שום מציאות כלל.

40) ועיד המבאר במקרא (ד"ר החלוצי מרבי"ט ע"י) ש"לפי אמות עומם גדולתו ויחסותו גם העבודה האמיתית היא כלא משש, הארבעה לאסא יחשב כו"י ויראה דיה רכנעי עפ"י תרבי"א.

41) נוסח ברכת יודר.

מרגיש ש, מנפשי כרעי.

ועפ"ז מובן שבמקדש היו חוקעין גם בריה שחל בשבת:

כל זמן שישינו גדר של מציאות (שלילת המציאות), לא יכולה להיות הפעולה החקיש, כי כל עבודה ופעולה, גם עבודת ופעולת הביטול, היא בעתירה להביטול במציאות לגמרי.

אבל במקום ודרגה שלמעלה מגדר של מציאות כלל, עד שלא שייך אפילו שלילת המציאות — אין הכרה במצב של העדר הפעולות דוקא (שלילת המציאות), אלא יכול להיות גם מצב של פעולה וטוהר, ואין זה בסתירה להיביטול, כיון שאין זה ביטול של שלילת המציאות, כי אם, למעלה מגדר של מציאות כלל — להיותו חו ממש עם הקב"ה, ישראל וקב"ה כולא חד"י, וכמילא, כיון שתקיעת שופר בריה היא מצור בחודה, נעשית פעולה זו (לא באופן שישינה מציאותו של האדם שתוקע בשופר, אלא) באופן ד-מנפשי כרעי, ועד שאינו מרגיש אפילו ש, מנפשי כרעי, כי אם, שהפעולה החקיש נעשית טאלי.

ת, ועפ"ז זה (התקיעה בשופר במקדש בריה שחל בשבת, מצד הביטול שלמעלה מגדר של מציאות כלל, גם לא שלילת המציאות) נעשה ע"י גילוי אור אלקי שלמעלה מגדר המציאות לגמרי, גם לא באופן של שלילת המציאות. שלילת החיוב ושלילת השלילה:

גם האור האלקי שמתגלה ביום השבת, בחי האלקות שלמעלה מהי

בשבת — הרי במעמד ומצב של ביטול המציאות אין מי שיחקע בשופר, והי תקיעה בשופר מוכתה (לכאורה) שיש מציאות האדם שמבטל את עצמו כו', ולא ביטול המציאות לגמרי:

יש לומר הביטול בזה:

גם שלילת המציאות שייכת לגדר המציאות, שלכן יש צורך בשלילת המציאות, משאיכ בעין שלא שייך לגדר המציאות כלל לא שייך אפילו השלילה המציאות וע"ז משיכ רבינו הזקן בתניא" — באומר על איזו חכמה רמה ועמוקה שאי אפשר למעשה בידים, שכל השומע יצחק לו, לפי שחיש המישוש אינו מחיחס ונופל אלא על עשי גשמית הנתפסת בידים".

וע"ז בנוד"ד, שגם זה שבקמדו לפני המלך אינו מרים את ידו לעשות מאימה [אפילו לא להשתחוות למלך], היינו, שלילת מציאותו — הרי מפני ששייך עדין גדר המציאות, אם כי באופן של שלילת המציאות.

משאיכ כשאינו שייך לגדר של מציאות כלל (גם לא שלילת וביטול המציאות), וכל ענינו הוא המלך עצמו — אזי כשרצו המלך הוא שתודי אינו עשי, כודאי שלא יחעכב אפילו לרגע או לעשות הדבר, כיון שאינו חושב כלל על עצמו, גם לא על שלילת מציאותו, וכל ענינו הוא שרצו המלך נשלב על ידו.

ומיכן, שבדרגה זו העשי שלו היא באופן שנעשה ממילא, ע"ד, מנפשי כרעי"י, ויתירה מזה — שאפילו אינו

[40] כעתידיה פ"ט.

[41] ראה ירושלמי ברכות פ"ה הל' י"ב, ויבא תוס'

שב"א ק"ח, פ"ג, וק"ד.

העולם, ועלה ברצונו שההכרה תהי ע"י פעולה ועשי' תפקיעת שומר דוקא.

ט. כסגנון אחר — בעומק יותר:

ידוע" החילוק שבין מצוות לתורה — שמצוות הם ציווי להאדם איך להתנהג בעולם, היינו שישנה מציאותו של האדם והעולם, והמצוות הם להורות להאדם איך להתנהג בעולם, ובמילא, נרגש בהם מציאות האדם והעולם: משא"כ תורה היא "תמידה גמורה" דהקב"ה שלמעלה מהעולם, ובמילא, גם בדיני התורה, המצוות כפי שהם מצד התורה, לא נרגש מציאות האדם והעולם, כי אם, מציאות האדם והעולם אינה אלא כדי שדיני התורה יתקיימו כפועל.

ולדוגמא בשופר: מצד גדר המצוה דשופר (ציווי להאדם) — ישנה מציאות האדם והעולם, וצריך להבחיר את הקב"ה למלך על האדם והעולם ע"י תפקיעת שופר, ובמילא, נרגשת מציאות האדם והעולם, אבל מצד התורה היו להיפך — שכיון שעלה ברצונו ית' שהכרתו תהי ע"י תפקיעת שופר לכן געשית המעולה דתקיש, ובמילא, לא נרגשת מציאות האדם והעולם, ב"ח שכל ענינם אינו אלא שעל ידם יתקיים רצונו ית'.

ויש לומר, שהתפקיעה בשופר בריה שחל בשבת במקדש — שעיקר ענינו של

עולם, שעייזו געשה ביטול ועליות העולם עד לבחי' האצילות (כנ"ל ס"ו) — היי, מזה גומא ששבת מכל מלאכתו שלילת וביטול העולם, מוכח, שדרגא זו שיבת לגדרי העולם, ואפילו הביטול דהכמה דאצילות הוא באופן שגומא לכדו הוא אין וולוחו, שלילת המציאות, ועד שגם, אין סוף" הוא תואר ששולל. סוף", שמורה על שיכוחו לגדרי המציאות (זמן ומקום) יי.

ולמעלה מזה (למעלה גם מגדר המעלה ומטה) — מהותו ועצמותו יח' שלמעלה מכל תואר וגדר כ"י, שלילת החיוב השלילת השלילה, שגילוי זה נעשה במקדש"י, כמישי"י. השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית הזה בניחוחא"י.

ילכו במקדש היו תפקיעו גם בריה שחל בשבת — כי, מצד מהותו ועצמותו יח' שלמעלה מכל תואר וגדר (שזה נתגלה במקדש) אין הברח בשלילת המציאות (להיותו גם שלילת השלילת ה"י), ואדרבה, עלה ברצונו למלוך על

43) גם התואר יהודי — עם היותו לעולמ מלאכה, היה תואר, יעד שנטרא בשם יהודי של עולם, שיש לו שייכות לעולם (לכלל גם שיעולם הוא מלשי"י העולם).
44) ועדין בכל מקום שיש בו בית דין כ"י — כ"י, משחרב בית המקדש אין להקב"ה בעולמו משכן ומכין לשבתו ורא יהודי יח' אלא ערבע אמות של הלכה ב"י (תניא ספ"ד).

115) פ"ג ת"י כ"י.

116) ראה לקי"ש וזכ"א ד"ש ע' 148. ושי"י.

117) להעיר, שהלשון שלילת השלילה טייל בני ענינים: (א) שלא שייך למר עליו שומא מושלל מהותיות שלמה בלי עוד מצנו, כיון שאינו שייך אליהם כלל, כמו שלא שייך לשלול עין המימוש מנוגע למריא שלילת, וב' שאינו מוגדר בתגוד

1. שלילתו ומיטול מזה, ילכו, אספר שיהיו גם הדברים שאינם בערך אליו, ובלשון מידע (המשך תרבי"ו ע' קסח). שלילת החיוב שלילת השלילה ובמילא יש בו הכל.

118) ראה בתרומה מ"ח"ש תשמ"ת (קהלת תשס"ט) ח"א ע' 213 ובהערה 80. יש ח"ב ע' 666 וז"ל.

119) שבת פ"ג ב.

שחל בעצמו בשבת⁵⁴:

יועזי שבשבת שלפני ר"ה קורין לעולם פרשת נצבים, כמרומו כתיבת היום («אתם נצבים היום») דקאי על ר"ה, כי זה היום תולת מעשיך זכרו ליום ראשון, שכל ניצודי נשמות נצבים ומתעלים במקורם הראשון ביום זה עד לפני הרי"י, ובאופן דלעמך בבית⁵⁵, שמורה על התקשרות והתאחדות ישראל עם הקביה בקשר שלמעלה מן הטעם ודעת בו, באופן דכולא חד⁵⁶ (להיות שניהם עובדים בתוך גוף אחד — להיות לאחדים), שמצד זה בכחם לעורר את הרצון למלוכה.

וכיון שבשבת שלפני ר"ה מודגש הכח של ישראל לפעול ענין ההכרתה, מסתבר לומר, שיש בו עליו לגבי פעולת ההכרתה, וההסברה כזה — שבפעולת ההכרתה נרגשת מציאות האדם שתוקע כשופר ומכתיב את הקביה למלך, ואילו הכח לפעול ההכרתה הוא מדרגא נעלית יותר, נצבים לפני ה' אלקיכם, תכלית הביטול לגמרי.

ויש לומר שענין זה מתבטא גם בכרכת החודש ע"י הקביה, כתורה

המקדש הוא הארון⁵⁷, שבו נמצאים הלוי-זאת והסית, ענין התורה — היא (למעלה מגדר של מצוה) כמו שענין השופר הוא מצד החורה, שלכן, אין זה בסתירה לתכלית הביטול, כיון שכ"י הקיעה זו לא נרגשת מציאות האדם, כי אם, מילוי רצונו ית' שיכתירוהו ע"י הק"ש.

ודגמתו גם בזמן הזה — אמירת פכוקי שופרות גם בירוש של ר"ה שחל בשבת⁵⁸, שזהויע השופר כפי שהוא בחורה, ונעשה באופן דתען לשוני אמרת⁵⁹, שהחורה היא אמרתך, אלא שלשני תען בעונה אחר האומר מה שהוא אמרי⁶⁰, באופן שישראל ארמי תא וקביה כולא חד⁶¹.

י. ויש להוסיף ולקשר העילוי דירוש של ר"ה שחל להיות בשבת עם השבת שלפני ר"ה, שבת זו, שנוסף לכך שר"ה דכל שנה מתברך מהשבת שלפניה, מודגש ביותר הקשר דהשבת⁶² עם ר"ה

(54) ראה הפ"ד ד"פ תרומה.

(55) יעריי כגבל מסוס שיש בו בית דין, ספורי — כי הממכות איש מפי איש עד משה רבינו, מקבל החורה מלבושה את ענין הביטול, ענין הביטול למשה, ששכינה מדבית מתוך גודנו נראה גם תרא יתרו פ"ה ב.

(56) ראה אהרית דרושי ר"ה (בכר ז' ע' ביקוד). ולפי שמשחרב ביהביק אין להקביה בשולמו אלא ד' אמות של הלטר, נמצא החורה ג"כ גלי מקוש, וע"כ מזכירים פסוקי שופרות גם בירוש של ר"ה שחל להיות בשבת.

(57) תהלים קי"ג, עקב.

(58) תרא יתרו פ"ה ב.

(59) להעיר, שהשופרות ליה מודגשת גם במרתי אבות שלומדים בשבת זו — פרק המשיי ישיי: התולח פרק המשיי — בפערה מאמרות נברא

העולמי, שכולל רתלה הבריאה מניה פלול, עד לנבר ושלמות הבריאה בריה ז"כ כרוא אזהרה, שעל ירו נעשה חידוש בהריאה מלה, שלכן, זה היום (ר"ה) תולת מעשיך: האדם פרק ששי — ה' ימלך לעולם ועד, תכלית העלימות דהכרתת המלך לעתיד לבוא.

(56) נוסף על הקשר והחיטת דכל השמחה, כמודגש בשירי של י"ב, כולל גם היום מצינ ודיגמת, יש שכולו שבת הנבחה לחי העלמיים (הביר נסאפה).

(57) לקרת ד"פ נצבים.

אות, אלא למעלה מגדר של מציאות כללית, כי אם, ישראל וקביה כולא חד.

יש מעלה בתקיש במקדש בשנת לגבי הקריאה דפי נצבים — כי, הקריאה דפי נצבים היא קריאת ברכחו של הקביה, ואילו תקיש במקדש בשנת היא פעולה ועשי' דהאדם, אהה הפעולה (לכאורה) כמו תקיש בימות השבוע במזיגה ואעפ"כ, נעשית פעולה זו רחוקת הביטול לגמרי.

יא. ועוד ענין עיקרי בנוגע להאמר לעיל — שגם כשלומידים ומחסננים בענינים הכי נעלים, בענין הנזל, שאינו אפילו בגדר של ענין נעלה, כיא למעלה מכל גדר וחומר, צריכים לידע ש.המעשה הוא העיקרי, ואדרבה, נמכיש וקיו משאר עניני החורה שבהם ישנו הנזל ש.המעשה הוא העיקרי, ועאכ"כ ענין הכי נעלה מ.

ומההוראת בנוגע לעבודה בפועל — שכארא מישראל צריך להשתדל ולפעול בעצמו (כל חד וחד לפתם שיצורא דיליה)

הבעש"ס הידועה"י שבשנת שלפני ר"ה מברך הקביה חודש השביעי — דלכאורה אינו שבו: קידוש החודש תלוי בישראל זוקא, וכמפורש במדרשי' בנוגע לר"ה: כשמתכנסין מלאכי השרת לפני הקביה לומר אימתי ר"ה. . . הקביה אומר למלאכי השרת להם, לי מה אחט שואלים, אני ואתם גלך אצל ביד של מטה, ואעפ"כ זוקא ברכת חודש תשרי (שהיא במקום קידוש החודשי, ובה מבידים אימתי ר"ה שהוא גם ר"ה) אינה ע"י ישראל, אלא ע"י הקביה!

וההסברה בזה — שבשנת שלפני ר"ה שבו נמשך הכח לענין ההכרתה, ישראל הם בתכלית הביטול לגמרי, שאינם מצי' אות שתברך את החודש (כמו בר"ה שזל בשנת שאק מי שיתקע בשופר), ולכן מברכו הקביה.

ולאידך, אף שאין מי שיברך את החודש, הרי, ברכתו של הקביה היא — אהת נצבים היום וזככם לפני ה' אלוקיכס, שזה נעשה ע"י שישראל קורין פרשה זו בתורה ונמצא, שגם חודש תשרי מתברך ע"י עבודתם של ישראל, אלא, שעבודתם היא — שקורין ברכתו של הקביה בתורה, כולגמת תקיש במקדש"י בר"ה שזל בשנת, שאין זה ביטול דשלילת המצי'

63) ובחזקתה יהיה כשקורין נצבים וזככם לפני ה' — שהענין דנצבים, עמידה, אין עמידה אלא ביטול, ואם באופן של חילוק, הריבה כחול אל חל, הטפה בענין הביטול בעליו אחד עילוי.

64) יש לומר, שצניח זה שייך להשבת שלפני ר"ה זוקא — שהוא ע"י ובדוגמת השבת שלפני ברה"ק (פרוס שער די פיה ופד), שיש בו עילוי לגבי השבת שלאחר שלימות הבריאה, כי השבת שלאחר שלימות הבריאה הוא ביטול המציאות, ובחילוף, שייך לגדר של מציאות (כאישן של שלימה), ואילו השבת שלפני הבריאה אינו שייך לגדר של מציאות כלל, ועד כיון כה, שהוא למעלה אפילו מהענין דהיבדוק אלקים את יום השביעי וכדש אחר, שאמרי כעבת שלאחר (ובחילוף) שלימות הבריאה.

65) אמת פ"א מ"א.

69) היום יום כזה עילוי תכנים.
70) דבר פ"ב, יד. והיא שומר פ"ב, ב.
66) ראה לקיש ח"ס ע' 187 ואילך.
61) ראה בארובה לקיש ס"ס ע' 14.
62) יע"ס המבוטל לעיל (ס"ב) שהשבת דמקדש לח"ה" — יסתק יותר שענין זה מוגש בקריאה בתורה וזוקא.

מביאורי בעל יום החולדת על הפסוקי⁶⁹ והאלף לך שלמה ומאתיים לנוסדים את פירושי⁷⁰, כמוזכר במ"פ במשך השנה⁷¹ כדי להשלים (גם מלשון שלימות) ולהוסיף ביתר שאת וביתר עזו בכל פעולות אלו, בכל עניני תוכי⁷².

ולכל לראש — הוספה בלימוד חורחי של הצמח-צדק, הן כנגלה דתורה והן בפנימיות התורה, ושניהם יחדיו, כמודגש ביותר בתורתו של הציצ ש"י בלוי⁷³. מכל חלקי התורה, נגלה ונסתר גם יחד⁷⁴, כולל ובמיוחד הוספה בה פעולות הפצת המעיינות ודעה, כידוע שבצנן זה מציע הדגשה מיוחדת אצל הציצ⁷⁵.

ובודאי יערכו בכל מקום ומקום הגיגות והתקדויות מיוחדות לציון חלאת מאתיים שנה להולדת הציצ (מה טוב — בערב ר"ה עצמו (באופן המותר), ועכ"פ בהימים הסמוכים אליו, לפי תנאי הזמן והמקום), שבהם יעוררו ויעודדו ויחזקו איש אח רעהו בכל הענינים האמורים.

ועוד והוא העיקר — שעוד לפני יבוא משיח צדקנו, שקשור במיוחד עם צמח צדק⁷⁶: צמח⁷⁷ — איש צמח שמו⁷⁸, וצדק⁷⁹ — כמיש במשיח, והי' צדק אזור מתנוד⁸⁰, וגם שמו מנהם

שעבודתו בכל עניני החימצ תהי ללא הרגשת המציאות שלו, היינו, שאין זה באופן שהוא לומד תורה ומקיים מצוות, כי אם, באופן ד-מנפשי כרע⁸¹. היינו, שקיום החימצ נעשה כמו מאלינו, ללא המציאות שלו, ועד שאין זה באופן של שלילת המציאות, כי אם, מפני שישראל יקביה כולא חד.

ילדוגמא מוחשית במצות הצדקה (מצוה כליתית) — שנתנית הצדקה היא באופן שלא נרגש אצלו שהוא הנוח⁸², אלא, שמעולת הצדקה נעשית כמו מאלי, שאין מציאות של גות⁸³, כי אם, מצות הצדקה.

יב. ענין נוסף ועיקרי שהזמן גרמא — בנוגע לערב ראש השנה הבעליט: בערב ראש השנה הבעליט מסתימת ונשלמת שנת המאחיים להולדת הצמח-צדק (ערב ר"ה תקמיט — ערב ר"ה תשמ"ט).

ואין מזוין אלא למזורזי⁸⁴ — שנוסף על כל הפעולות המיוחדות שנעשו במשך שנת המאחיים, יש לנצל את הימים האחרונים בשנת המאחיים (שיש בה מעלה ומגילה מיוחדת כמובן

66) ראה תורה שלי. ובכ"מ.

67) אף שגם כשיש אצלו ארכש שנתא ה-צמח נעשית פעילת הנתיבה בספר פנים יפות ובפרט בידעו שהיא לא רק נחמד, אלא גם מקבל, ועד שסגול ידעו כמה שנות — ידעו כמה שצמחין עשה עם העני העני עשה עם בעה"ב (עקר עליה, ת יעור).

68) כפרי נשא בתולדותו במדבר פ"ג, ג וראה מכות כ"ג, א.

69) שהיט ת. יב.

70) אהדת שהיט (סד ב) סיע חששא ואיל.

71) דיה זה היום דו"ט ב דריה, ועד.

72) ראה לקיש ח"ט סיע 25. ועד.

73) ראה סי מציני הישועה (קודת, תשמ"ט ע

140 איל).

74) דעה שס ע 150 תיל.

75) טמת והשפעת והשפעה.

76) ישע"י, ג, ה.

והקיצוני ורגנו שוכני עלר"י, והצמח-
צדק ורבוהינו נשיאנו שלפניו (שוהצ"צ
ה"י ממלא מקומם) ושלאחריו (ממלאי
מקומו) — ועד נשיא דורנו מו"ה
אדמו"ר) בראשם, ומהכים שיבוא משיח
למניח, תומי' בשבת זה — ובער"ה נה"י
ביחד עם בעל יום ההולדת.

ולמחרתו בריה שחל בשבת יתקעו
בשופר בביהמ"ק השלישי וכירושלים.

ולא יהי צורך לביאורים והסברים
בנוגע לתוכן התקיעה בשופר בשבת
מצד הדרגא שלמעלה מנגד של מצי-
אות, כיון שיחגלה בפועל ממש שאתם
נצנים היום כולכם לפני ה' אלקיכם,
ישראל וקב"ה כלא חד"י.

קשור עם משיח — כמארז"ל" ש.מנחם
שמו"י, ובפרט בסמיכות ליום הולדתו,
ש.מזלו גובר"י, ובפרט בשנה זו,
כאחיים שנה להולדתו, נוסף לכך
שעומדים בסיומה של שנת.השמש
יד"י, וערב.תהא שנת נסיס"י, כמדובר
כמ"פ.

וכן תהי' לנו — שנים השיק שממנו
מתברך ר"ה יקיים כבר מ"ש בתפלת
תנה"י שאומרים בהפסרת יום א' דר"ה,
וירם קרן משיח"י, וכן מ"ש בהפסרת
יום ב' דר"ה, קהל גדול ישובו הנתיב,

(77) בהדרגה זה. סעיב.

(78) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ר"ה ובער"ה שב.

(79) בנוגע ללידת שפאלי, שמשה את דוד

המלך, ור"ה מלכא משיחא.

(80) ש"א ב' י"ח.

(81) יומ"ה לא. ז.

(82) יס"ד ב' י"ט.

(83) סלל בס בעל הארזים ובינא אלול — זכ"י

היה"נ ויהיה יס"ד מ"א שלפניו ה"ו יתכנסו

ד"ל (מה) ושם"י בעל אדמו"ר מהר"ש, והבנה של

ירושלמי"ע).

(*) ההודאה מ"ב השחוח חס"ד שכתה וחיבורם

יחד יג"ה חגיגות הצנתיס"ילד"י - נ"באר

ירחונות.

(*) כ"ט ו"ה חגיגות הצנתיס"ילד"י - ששמו

שש"א"ג. סמלא כ"טמו על ה"צ"י (בעל האל"ת

דקדק ר"הו שש"ט אנטוניוס יה"ו. לכתוב"ק

אריב"ר.

משיחות ימים הראשונים דשנת תש"נ — יום א' דראש השנה (יום שבת קודש), יום ב' דראש השנה וצום גדלי'

וואָס די צוויי ענינים זיינען אַ סחירה איינער צום צווייטן: בשעת אַ איד שטייט אין אַ סולשטענדיקן ביטול (צום מלך) זי קומט ער טראכטן און בעטן וועגן איינע נע צרכים, דאָס איז שייך נאָר דאָן ווען ער פילט זיין אייגענע מציאות און פילט וואָס עס פעלט אים?!

לכאורה וואָלט מען געקענט ענטפערן, אַז דאָס וואָס אַ איד בעט ברייה פאַר זיינע אייגענע צרכים, דאַרף זיין ניט צוליב זיין אייגענע תועלת, נאָר בכדי ער וואָלט קענען בעסער דינען דעם אויבערשטן — איז דאָס אָבער פאַרט פאַרבונדן מיט זיין מציאות. אַ מציאות וואָס פילט אַז איר פעלט עפעס — וואָס דאָס איז היפך פון דעם ביטול בתכלית וואָס דאַרף זיין באַ הכרת המלך.

ב. אַן ענלעכע שאלה קען מען פּרעגן בנוגע צו דעם גאַמען „ראש השנה“: סײַז ידוע דער טעם פאַרוואָס ער ווערט אָנגע-רופן „ראש השנה“ (און ניט תחלת השנה, ווייל: ער איז בדוגמא פון אַ ראש (א קאָפּ) וועלכער איז אין זיך כולל די חיות פון אַלע אברים, און פירט אָן מיט אַלע אברים אויך נאָך דעם ווי די אברים געפינען זיך יעדערער במקומו: אזוי אויך ראש השנה, איז אין זיך כולל אַלע טעג פון יאָר (דער מולט — ביים הדין והמשפט — ווערט באַ-שטימט ווי מײַעט זיך סײַן מיט דעם מענטשן במשך אַלע טעג פון יאָר, און

א. בנוגע צו ראש השנה געפינט מען, לכאורה, צוויי הפכים:

די עבודה פון אידן בראש השנה באַ-שטייט אין „תמליכוני עליכם“, קרוינען דעם אויבערשטן אַלס קעניג — „מלך ישראל“ אין „מלך על כל הארץ“, און סײַז ידוע אַז הכרת המלך וקבלת מלכותו איז דוקא דורך דעם ניטול ביוגלית פון די וועלכע זיינען ממליך דעם מלך, דורך דעם וואָס זיי גיבן זיך אינגאַנצן איר בער און וואַרפן זיך אינגאַנצן אונטער צום מלך, בײַ מען פילט גאַרניט די איי-גענע רצונות, וואָס דער כּיטיל רופט אַרויס באַם מלך ער וואָלט „אַננעמען“ די הכרתה.

לאידן איז ראש השנה דער יום הדין אויף אַלע צרכי האדם, און ניט נאָר בײַ רחמינות נאָר אויך בנגמיות, יאדרבה — דער עיקר הדין ברייה איז אויף גשמיות (ווי עס שטייט אין הגהות מיימוניות), אַז „אין אדם גידון ברייה אלא לעניני עהיז כו“), און דערפאַר בעט מען אין די תפלות פון רײַה אויף בני חיי ומזוני, „כתבנו בספר חיים טובים“, „כתבנו בספר פרנסה וכלי כלה“, וכיוצא.

(1) ריה טז. א. לר. ב.

(2) תפלת מוסף דרייה זכרות מלכות — פרשת מסעי.

(3) תפלת העמידה דרייה (תחימת כרית, אליקטו כ״ מלוד טײַג, יבן בשירוש ונבונת ההפטרות).

(4) ראה דרייה תקנון תשי״א פײַב. דרייה וייט של דרייה תשי״ג פײַב. וקדו.

(5) הלי' תשובה רשיג (כשם הרמב״ם). הובא בײַ לקיות דרייה נט. ב. ובכ״ם.

(6) ראה גם לקיות חיים ע' 293. ספר השיחות תשמ״ח חײַב ע' 404.
(7) לקיות תשי״א פא. ג. פּרשת ראש בתולדות ובכ״ם.

תענוג בא דעם אויבערשטן (עצמותו ית') צו זיין אַ מלך אויף אידן ווי זיי געפינען זיך נשמות בגוים למטה, און אַ מלך אויף דער גאנצער כריאה.

וויבאלד און כראש השנה טוען אידן אויף די התעוררות התענוג ורצון למלוכה אין עצמותו ית', וואָס ער איז העכער פאר דעם גדר פון מציאות, און העכער פון התחלקות הפרטים, ועד כדי כך און ער איז העכער פון אפילו שולל זיין א שייכות מיט מציאות און התחלקות, וואָס שלילת ענין באַווויזט אַז דאָס האָט דערצו און ערר ושייכות (ובמכ"ש פון דעם וואָס שטייט אין תניא"י — „כאומר על איז חכמה רמה יעמוקה שאי אפשר למששה בידים, שכל השומע יצחק לו, לפי שחוש המישוש אינו מתייחס ונופל אלא על עשי" גשמות הנתפסת בידים") — דעדיבער איז פאָר שטאַנדיק, און צוזאַמען דערמיט וואָס דער גילוי כראש השנה איז העכער פאָר גדר המציאות און גדר פרטים, וואָס דאָס ברענגט אַרױס אַ ביטול פון די אנשי העם צו דעם מלך, איז דאָס גיט שולל זייער מציאות, נאָר אדרבה — דאָס איז כולל און נעמט דורך זייער מציאות, אויך ווי זיי זיינען פרטים אַפגעטיילט איינער פון דעם צווייטן — וויבאלד אַז דאָס נעמט זיך פון אַן „אַרטי" וואָס איז העכער סיי פון מציאות והתחלקות און סיי פון שלילת והעדר המציאות וההתחלקות.

דוגמא לדבר — בענין התורה והמצוות: צוזאַמען דערמיט וואָס די חורה טיילט זיך אויף פאַרשידענע חלקים, כּי אז ממונא מאיסירא לא ילפינא וכיו"ב — איז זי אַ תורה אחת (און אַלע חלקי התורה

פירט און מיט די טעג פון יאָר אויך ווען מיגעפינט זיך שוין אין זיי.

פאָדערט זיך אַ הסברה: דאָס וואָס דער ראש איז אין זיך כולל דעם חיות פון אלע איברים איז דערפאַר וואָס ער איז העכער פון זיי, און העכער פאר די חילוקים צווישן זיי, דערפאַר איז ער זיי אַלע כולל צוזאַמען און אונטערשייד צווישן איין אבר מיט דעם צווייטן. בדוגמא ווי אַ מלך (וועלכער ווערט אַנגערופן בשם „ראשי" וואָס איז אין זיך כולל אַלע אנשי העם בשנה) מצד זייער ביטול פאַר דעם (מלך): איז וויבאלד אַז דער ראש איז העכער פאר ימים פרטים פון יאָר — ווי איז ער ממשיך חיות איז יעדער יום פרטי לפי ענינו ועבודתו הפרטיה. וואָס כל יומא ויומא עבדתי שליך.

ג. ויש לומר איינער פון די ביאורים אין דעם:

דער כה וואָס אידן האָבן אויף מכתיר זיין דעם אויבערשטן אלס מלך, קומט פון דעם וואָס אידן (כשרשם) זיינען פאַרבונדן מיט דעם אויבערשטן ווי ער איז העכער פאַר זיין אַ „מלך" (אפילו מלך ישראל וַעאכריכ מלך על כל הארץ), וואָרום אַ מלך איז דוקא אויף אַן עם הנפרד (זרים), און דער אויבערשטער עצמותו ומהותו ית', איז העכער פאַר דעם תואר און גדר „מלך": און זייענדיק פאַרבונדן מיט דעם אויבערשטן אליין — ובלשון הר' ידוע, ישראל וקוביה כולא חד"י — האָבן אידן דעם כה צו אַרויסרופן דער רצון וַ

8) שפואל א כו. ית. ועוד. וראה בתחומא חוקת

כו. במדבר מיט, כח. וראה ספר השיחות השמי"ח

ח"א ע' 222.

9) דעה חז"ל גד. ב.

10) שעה"יהא פ"ז ועוד.

11) ראה חז"ל ע"ג. א.

12) ראה סידור עם דאית שער התקיעות רמב"א

ואילך.

13) שעה"יהא פ"ב.

14) בתובת מו. א.

דעם אויבערשטן, דער מצוה המצוות, וועלכער איז העכער סיי פאר התחלקות און סיי פאר אחדות.

ד. עפ"י וועט מען אויך פארשטיין דעם חוכם פון „תמליכוני עליכם בראש השנה“:

בראש השנה – יום השישי פון מעשה בראשית – איז געווען דער גמר וסוף פון בריאת העולם, וואס דאס האט זיך פאר-ענדיקט מיט בריאת כיונת והכלית כל הבי-ריאה – בריאת אדם הראשון, וועלכער האט יענעם טאג ממליך געווען דעם אויבערשטן אלס מלך דורך זאגן „ה' מלך גאות לבשי“, און דורך זיין רוף צו אלע נבראים: „בואו ונשתחוה ונכרעה ונברכה לפני ה' עושנריה“.

אין דעריבער איז ביים זה (יום בריאת האדם) נקבע געווארן ראש השנה – זה היום חללת מעשידיי – דער טאג יוען אידן (אתם קרויים אדמי, זייענדיק בי-דונמת אדם הראשון, ניי אז לפיכך נברא האדם יחיד כוונת) זיינען מקיים בקשת השם „תמליכוני עליכם“, דורך ממליך זיין דעם אויבערשטן אלס מלך ישראל און מלך על כל הארץ.

וואס אין דעם באשטייט כוונת ותכלית כל הבריאה – צו דארטן מגלה זיין אז דער אויבערשטער איז דער מלך, דער מנהיג און בעהייב אויף דער גאנצער העלט און אלע ארע באשעמענישן – גי-לוי מלכותו ית' ואחדותו ית' בכל העולם.

זיינען חלקים פון איין תורה, ובכמה ענינים קען מען אפּלערנען מה איין חלק אין תורה אויף אן אנדער חלק (נוסף אויף דעם וואס דורך פארשטיין איין ענין אין תורה, קומט צו אין דעם פארשטאנד פון כל התורה), און דער טעם אויף דעם איז – זייל תורה איז איין ואך מיט דעם אוי-בערשטן, „אורייתא יקוביה כילא תדיי, העכער סיי פאר דעם גדר פון מציאות והתחלקות, און סיי פאר דעם גדר פון אח-רות, העדר המציאות והתחלקות – דערי-כער קומען צוזאמען אין תורה ביידע זאכן: א תורה אחת, און א תורה וואס נא-שטייט פון א ריבוי חלקים, ששים המה מלכות ושמונים שלשים ועלמות אין מספריי, „ארוכה מארץ מדה ורחנה מני ימי“.

אוי אויך איז מצוות – רצונו של הקב"ה: נוסף אויף דעם ענין פרטי אין יעדער מצוה, זיינע דינים און תנאים פר-טיים, לא פחות ולא יותר, וועלכע טיילט אים אפ פון אנדערע מצוות – זיינען אלע מצוות א טייל פון איין כלל, וואס דערי-פאר איז העוסק במצוה פטור מן המצוה, ווי מ'זעט עס בגלוי אין פארשידענע מצוות, צום ביישפיל – מצות תשובה, מצות תפלה, וכדומה – אן נוסף צו זיין איין פרט פון כללות המצוות, איז זי בילל א ריבוי מצוות, ביז – אלע מצוות, און אויך דעמולט פארבלייבט זי א מצוה פרטית: און זייענדיק א מצוה פרטית – איז זי בשעת מעשה אויך א מצוה כללית. וואס דער בה אויף דעם דיבור פון די ביידע הפכים אין די ועלכע מצוות – קומט פון

[14] תהלים צג, א.

[20] שם צה, י. וראה פרידא פ"א.

[21] תפלת מוסף זריח – מריה כז, א, וראה

דיה: זה היום תשמיא (מפר המאמרים מלוקט היב ע' צט יאלדג, וכו').

[22] יבמות סא, רע"א.

[23] סנהדרין ל"א, א במשנה.

[15] ראה וחיג שם, תניא פ"ח, סכ"ג.

[16] שחיטה ט' ובשחיט ע"ה.

[17] אינו יא, כ.

[18] סוכה כה, א, וראה צפנין כללי דתורה וה-

מצוה בערכו. הספן ירמיו ע' העכט. הספן דעריב

ד"כ ע' אסא, וק"ד.

בערשטן אין מציאות והתחלקות העולם
[רידוי נבראים].

ה. ובכדי אָז אַ איד זאל דאָס קענען
אויפטאָן – האָט ער אין זיך בפרטיות
אויך די ביידע ענינים הנ"ל (וואָס זייער
חיבור קומט פון אַ „אַרט“ וואָס איז הע-
כער פאַר ביידע ענינים): ווי ער איז הע-
נער פאַר דער גאַנצער בריאה (כיון אָן
אויך ווי אַ איד געפינט זיך למטה זעט מען
ווי ער איז העכער פון די אַנדערע נבי-
ראים), און איז אויך דולג די גאַנצע
בריאה – „את העולם נתן בלבם“.

יבפרטיות יותר – באַשטייט אַ איד ל-
מטה פון צוויי חלקים – אַ נשמה וגוף, און
ווי זיי ווערן איין זאך. ווי אנטערשטראַכן
איז יום בריאת האדם (יום הששי למעשה
בראשית) – אַז ס'זיינען געווען צוויי
ענינים: (א) „יצרתי“ היא את האדם עטר מן
האדמה (דער גוף), און (ב) „יפחתי באפני
נשמת חיים“, און חיבור שניהם – „ויהי
האדם לנפש חיה“.

דער גוף האדם (עפר מן האדמה) איז
דער טייל פון אַ איד וואָס איז אַ חלק פון
מציאות העולם (האדמה); און די נשמה איז
העכער פאַר מציאות (העולם) – אַ חלק
אלוקה ממעל ממשײ, וואָס העצם כשאתה
תופס בחלקו אתה תופס בכולוײ. ובכדי
מחבר זיין די ביידע זאכן – דאָרף עס
קומען פון אַ העכערן כח (כח המפליא
לעשותײ), העכער פאַר גדר המציאות
(גוף), און העכער פאַר דרגת הנשמה ווי זי
איז אַ „חלק אלוהה ממעל ממשײ“ (וואָס

דערפון איז מובן, אָז די כוונה פון
„תמליכוני עליכם“ איז ניט צו שילל וי-
מבטל זיין מציאות העולם (ווייל דעמולט
טוט זיך ניט אויף קיין חידוש לגבי דעם
מצב וואָס איז געווען קודם הבריאה), נאָר
אדרבה – אַז דוקא אין מציאות העולם,
אין אלע פרטי הנבראים ווי זיי שטייען
אין זייער ציון, זאל מתגלה ווערן מלכותו
און אחדותו ית׳.

[ובלשון הקבלה והחסידותײ: בראש
השנה יוערס אויפגעטאָן בנין המלכות.
וואָס מלכות האָט אים זיך צוויי ענינים: זי
איז דער טוֹר־הכח (וואָס איז כולל די מצוי-
איות) פון אלע עשר ספירות, וואָס טון זיי
ווערט נשתלשל כללות מציאות והת-
חלקות העולם: זי איז העכער פאַר כל הי-
ספירות – ביידע אַז מלכות אים עולה אין
כתרי׳, „כתר עליון איהו כתר מלכותי׳׳].

וואָס בכדי דאָס אויפטאָן דאָרף מען
האָבן אַ כח פון אַ „אַרט“ וואָס איז אינ-
גאַנצן העכער סײ פאַר דעם גדר פון מצוי-
אות והתחלקות און סײ פאַר דעם גדר פון
שליטת העדר ההתחלקות, כנ״ל.

דערביבער טוט זיך דאָס אויף (הכתרת
הקביה אלס מלך על כל הארץ) דורך אַ
איד (תמליכוני עליכם) – וואָרום ישראל
וקובי׳ה כולא חד, האָט ער דעם כח צו
אריינברענגען די אחדות פון דעם אוי-

(24) פּעיה שער רי׳ה. שער הסוּנוּת ורושי רי׳ה.
סיוור האַרנויל סדר עשױת. לקיח נצבים נא א
הילך. ובכ׳ם.

(25) יעדוּן האַ למעלה יותר בספירות הכתר. שײ
דיא ספירה אױת (למעלה לגמרי מריבוי והתחלקות)
שנתחלק לבי בחינות (עץ שער רושי אביע פיאן)
– חסד ורחיך (חסד ורחוּן) וכוה נופא – ריבוי
דרגות עד אױס. וחיבור כי קנינים אלו ככתר (אחדות
ויחױת) האַ מ, דרגא׳ נעליח סר ית׳.

(26) פּתח אלוהה – בהקדמת חסידוּ.

(27) קהלת ג׳ יא. וראה לקיח במדבר ה׳ ריש
ע״ב.

(28) בראשית ג׳ ז.

(29) תנא רפינ׳.

(30) כתר שם מונב בהופשות ספױת.

(31) רמ׳א אױת סױה סוסי׳א.

וואָס דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך דעם וואָס ישראל יקוביה כולא חד, העכער סיי סאָר דעם גדר פון התחלקות (חמשה שמות) און סיי פאָר, להי' שלמעלה מי' התחלקות – דער עצם אַליין. כמרמזו אייך אין פסוק, תתתם חמישית לפרעה – וואָס דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך יוסף, וואָס יוסף גייט אייף יעדער איד כידועי.

און וויבאלד אַז אַ אייך האָט אין זיך די ביידע ענינים הנל (גדר מציאות וגדר שלמעלה מציאות) און ענין ויבור שניהם – האָט ער בכח צו ממליך ויין דעם אויבערשטן אַלס, מלך על כל הארץ.

ו. עי"פ הנל איז פאָרשטאַנדיק ווי ראש השנה איז כולל די צוויי ענינים הסכים – ראש שלמעלה מפרטי ימי ה' שנה, און ביחד עם זה פירט ער אָן מיט די ימי השנה אייך ווי זיי שטייען במקומם אַלס ימים פרמיים – וואָרום בראש השנה ווערט נמשך פון אָן „אַרמ" וואָס איז העכער פאָר ביידע דרגות – התחלקות און למעלה מהתחלקות – דעריבער ווערן זיי ביידע נתחבר צוזאַמען.

ועד"ז איז אייך טובן בנוגע צו דער עבודה פון אַ אייזן בראש השנה אַז וויי-באלד אַ איד דערגרייכט דעמילט צו דעם אויבערשטן אַליין, ווי ער איז העכער סיי פאָר מציאות והתחלקות און סיי פאָר העדר המציאות והתחלקות – דעריבער איז צוזאַמען דערמיט וואָס ער שטייט ב' תכלית הביטול צו מכתיר זיין דעם אוי-בערשטן אַלס מלך, איז דאָס ניט שולל ומבטל די מציאות פון דעם אידן, נאָר אדרבה – דאָס נעמט דורך און פאָר-שטאַרקט זיין מציאות, אַלס נשמה בנוף דאָ למטה, דורך דעם וואָס דעמולט יעדן נמשך אַלע ברכות: אַ כחיבה והתימה טובה אין זיינע ענינים: ענינים גשמיים,

דאָס איז אייך אַ דרגא ותאריזי – קומען פון עצם הנשמה, וואָס איז איין זאך מיט דעם אויבערשטן, ישראל יקוביה כולא חד.

ועד"ז אייך איז דער נשמה עצמה – איז דאָ דער עצם הנשמה, און ווי די נשמה קומט אָראָפּ אין סדר השתלשלות – חמשה שמות נקרא ליה נפש רוח נשמה היי יחידהי, וואָס הנם אַ יחידה שבנפש איז איין זאך מיט למעלה – יחידה ליח-דדי, איז זי אַ שט (ותואר) סך דער נשמה, וואָס באדייט אַ געוויסע דרגא – כחי, חמישית לפרעהי, וואָס האָט אָן ערך צו די ארבעה שמות שלמטה ממנה: משאכ, להי' – די נשמה אַליין – איז העכער פאָר כל ענין השמות ודרגותי, עיד כחי, פרעה (יקדושה) דאתמריעון ואתגלין מיני כל נהריוני, וואָס ער איז העכער אייך פאָר כחי החמישית.

און די צוויי ענינים אין דער נשמה (די חמשה שמות, און להי' קומען צוזאַמען –

32) חלקי – מרדד שהוא רק חלק מן הכל, ובי לשון הידוע – הכל גוול מן החלק; אלושה – א מהי שמות, לטפה פנים וי"י וכו'; מפעלי – הוא בגדר עליזן (בשרן) למה שלמטה ממנו; משהי – נוסף על עצם התואר (ששולל המציאות שאינה ממנה) היי זה גם מלשון משהי, שמורה על מציאות הנשמה למטה בעפר מן האדמה.

33) כיר פירי, ב.

34) מיט דזשענענע (יום ג).

35) יאה סרוב ת"כ"ו מיט 56 ושי"ו.

36) וינש מן, כו, וראה לקיט סיס פינחס.

37) יעסיי י"ש לתוך הני עירושים כחמש – חמש מלבי (שהוא בערך להי' חלקים), וחמש שסא על דרגא חמישית (שלמעלה ראינו בקדר לי' ודי, עיד חמש מלבי (ראה לקיט סס) – מי עי ה, דרגא שלמעלה משהי (בגדר התחלקות ומגדר של העדר והתחלקות), מתחברים יחד ב' הענינים כחמש (מלבי ומלבי).

38) חדר רי, א.

39) מרשיי תוליס פ, ב.

פון די צוויי ענינים: שבת איז בדומה א ראש – דער ראש השבוע, כמאמר הוהרי"א מינה מחנכין כולו יומין (ע"ד ווי ראש השנה, וואָס פון אים ווערט גמשך חיות אויף כל ימי השנה"י, און צוזאמען דערמיט איז שבת העכער פאָר כללות מציאות הזמן (פון די ששת ימי השבוע), [יבלשון הקבלה: שבת איז כנגד ספירת המלכות, וואָס איז דער מקור הבריאה (און סך-הכל פון כל הספירות), און איז אויך למעלה פון כל הבריאה, ככל מ"ד]. ביזוע די צוויי פירשים איז, ויכולו ה' שמים והארץ וכל צבאם"י ביום השבת: ויכולו מלשון בליזן – ביטול ועלי' לי מעלה מן הזמן (פון שמים וארץ וכל צבאם), און, ויכולו' מלשון שלימות און מלשון כל – שלימות כל מציאות הבריאה (השמים והארץ וכל צבאם"י).

[בפרשיות זיינען שבת און ראש השנה צוויי באזונדערע ענינים. איינער פון די חילוקים ביניהם"י: שבת (וואָס קומט לאחרי די ששה ימי בראשית) איז בכללות אן עלי' העכער פון כל מציאות הזמן (דערפאר ווערט שבת גיט אָנגערופן בשם "ראש", וואָס ווייזט אן דאָס האָט אַ שייכות צו די ימים שנמשכים ממנו), משאיכ ראש השנה (יום הששי למעשה בראשית) איז בכללות די המשכה אין עולם, מציאות הזמן (אזוי ווי אַ ראש וואָס פון אים ווערט גמשך די חיות לכל אברי הגוף), ואדרבה – דעמולט איז געווען דער גמר ושלמות הבריאה (בריאת האדם), ירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד"י.

כני חיי ומוזני, ניסח אויף זיינע ענינים ריחניים, ווי ער בעט אין תפלות ריה.

עפ"י יומתק דער טעם אויף דעם וואָס די קריאה בראש השנה איז פרשת לידת יצחק ועקדת יצחק"י: כאַ יצחק זעט מען דעם חיבור הניל. עקדת יצחק באַדייט דער ביטול בתכלית פון יצחק, ביז אַז ער איז געוואָרן אן, עולה תמימה"י לה"י, כי מרומו איך איז, אפרו של יצחק וואָס איז דערפון געבליבן – ביזוע אַז אפר איז גיט קיין מציאות"י: צוזאמען דערמיט, איז דוקא דורך דעם אפר (ביטול בתכלית) איז יצחק בתכלית המציאות בחוק, אַ מצור און נצחית וקיימת, עד כדי כך אַז ביי אים „לא נאמר זכירה" (ווי עס איז דאָ זכירה באַ אנרהם ויעקב, אע"פ וואָס ווי זיינען געשטאַנען בביטול גמור, האבוח הן הן המרכבה"י) ווייל, אפרו של יצחק גראה לפני זכור ומתח על המזבח"י.

און דעריבער ליענט מען בריה פרשת לידת יצחק (יה' מקד את שרה – וואָס פקידת שרה איז געווען ברה"י) ופרשת עקדת יצחק – ווייל פון דעם ווערט גמשך דער טה צו יעדער איד צו אויפסאָן די עבודה פון ראש השנה"י: דער חיבור פון חכלית הביטול און פון מציאות האדם.

1. אין דעם קומט צו בראש השנה ב' קביעות שנה זו – זים טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת:

אויך אין שבת איז פאָראַן דער חיבור

(40) טישויע איהם סתקסיד סינ, סהריא. שייף

אדהיו שם סתקסיד סינ, ושם סתרו"ו.

(41) כ"ד פסיד, ג.

(42) יראה גם אנהיק סתיו.

(43) כ"ד פסיד, ג.

(44) פרשי' בחוקתי בן, מב.

(45) שייף אדהיו שם.

(46) ילהעיר ששופר של איל בריה היא עיש

אילו של יצחק.

(47) חיל סג, ב, פח, א.

(48) ראה דיה וראמי יתגנן באהית ברכה ע'

אתתב ואלך, ובסהל עורית ע' סס יאלך.

(49) בראשית ב, א.

(50) אהית בראשית פכ, ב ואלך, תתח, א

וילך.

(51) בראשית א, לב.

ארוכה⁵⁴). ויש לומר אז מעין זה איז אויך דא בתקיעה במדינה ביום שני פון ראש ה' שנה (במביעות שנה זו), וועלבער קומט נאך אז פון יום ראשון שחל להיות ב-שבת⁵⁵.

ח. אין דעם אלעס קומט צו א הוספה ווידוש בשנה זו – שנת השני, ראשי תיבות, תהא שנת נסיב⁵⁶.

יבהדים: מ'האט גערעדט מערערע מאל, אז בשעת א פירוש ורמז אדער א הנהגה יכירב גיט צו אין אהבת ה' ויראת ה' – אין באַטש דאָס שטייט גיט מפירש אין ספרים, האָט אן אַרטיג, און נאָכמער – ס'איז אַ דבר כדאי ונכון, אז מ'זאל דאָס אויסנוצן אויף מוביף זיין אין אהבת ה' ויראת ה', וכפרט אז דורך דעם קומט צו אין כל התורה ומצוותי, כידועי אַ אהבת ה' איז כולל אלע מצוות עשה, סלל די מצוה פון, את ה' אלקיך תירא, וועלכע איז כולל אלע מצוות לא תעשה⁵⁷.

עדיי איז פאַרשטאַנדיג בנוגע צו דעם פירוש שנתפשת באַ כריב מ'שראל, אז דער מספר פון דעם נייעס יאר, תשי"ג איז ראשי תיבות, תהא שנת נסיב – אַז דאָס איז אַ דבר נכון בשעת דאָס גיט צו אין אהבת ה' ויראת ה', און דורך דעם – אין תומיץ בכלל, כדלקמן.

כידע – שבת און ראש השנה – האָבן כידע ענינים, סיי העכער סאָר מציאות און סיי אַז זיי טוען אויף אַ שלימות אין מציאות (כביל), אָבער בפרימות, איז שבת פאַרבוזד בעיקר מיט דער עלי' העכער פון מציאות, און ריה – בעיקר מיט דער המשכה אין מציאות העולם.

ובמביעות שנה זו, ווען ירט של ריה חל להיות בשבת – ווערט אויפגעטאָן אן עלי סיי אין ראש השנה און סיי אין שבת, דעמולט ווערט נחגלה בשלימות די מעלה הניל (ס'ג האילך) פון ראש השנה, המשכת עצמותו ית' דורך אידן (ישראל וקוביה כולא חד), וואָס טוט אויך דער חיבור פון ביטול במציאות מיט מציאות, און אויך די שלימות פון מעלת יום השבת בחיבור הניל (מזעט דעמולט דעם כת פון שבת צו אויפטאָן די המשכה פון תקיעה דורך שבת).

ולהסיף, אז דער חיבור פון ריה און שבת באַזוייזט אויך אויף אַ, דרגא' וואָס איז העכער סאָר כידע פון זיי, וועלכע האָט בכח צו זיי מחבר זיין: וכיחד עם זה, ווערט גיט נתבטל זייער מציאות בפ'ע (ריה בפ'ע און שבת בפ'ע), נאָר אין זייער מציאות עצמה, ווערט נמשך אַ דריי-טער, העכערער ענין – חיבור שניהם יחד.

[אין די שלימות דערפון אז אין מקדש, וואָס דאָרפן איז מען תוקע בשופר אויך ביום השבת⁵⁸ – וואָס דאָס באַדייט אַז דער ביטול פון שבת ווערט נמשך אין מציאות אדם התוקע (כמדובר לעיל ב-

54) ס' היחוד השמיים ח'ב ע' 703 ואלף.

55) ועפי' מ'זון העל' בקדש ביום שני דריה ל'ני יום ראשון שחל להיות בשבת.

56) ועיד' הידוע בניגע למידשים בספר התניא – אגרות קודש אדמו"ר מהרש"ם ח'ב ע' התשכ.

ור'ה ס' השיתות תשי"ג ע' 81-82.

57) תניא פ'ד.

58) עקב' ב' ועיד'.

59) ועיי' ניתוסף גם בשלימות מציאות ובריאות הגוף – כידוע שרמיה מע' הם כנגד רפיח אברימ.

ועטי' מלית כנגד שטיה פ'דום.

53) ועפי' מ'זון פ'ומי' להענין דויע' של ריה שחל להיות בשבת, יש גם ענין – דילם השבת שחל להיות ביום ריה, אלא בהמשכה בפ'ע ר'ד (ר'ב'ד) פ'ודש עניני' של ריה (ש'רה חל להיות בשבת), וכשנה מ'ודש ענינו של שנה (שחל להיות בריה).

53) ריה פ'ע, ודא' רמב"ם הל' שופר פ'ב ה"א ואלף.

קומט צוואמען מיט דער אהדות, וואָס דאָס איז נאָכמער מודגש אין נס בתוך נס, ווי אין באַזונדערע נסים].

על אחת כמה וכמה ווען עס קומען צוואַמען אַלע דריי ענינים – ייִשׁ של ריה שחל להיות בשננו בשנת חשון – שנייט נאָכמער בגליל, ביתר שאת וביתר עז, די המשכה פון נסים מלמעלה מעלה, ביז פֿון אַ „דרגא“ וואָס איז העכער פֿאר גדר דרגא ומעלה, און דאָס ווערט נמשך און נעמט דורך און הויבט אויף דעם מטה מטהי״.

להוסיף: ע״פ הנ״ל, אָז די המשכה ל־ מטה בעולם (פֿון למעלה מעלה) ווערט אויפגעטאָן דורך אידן, מצד שרש נשמתם – יש לימד, אָז דאָס איז אויך גרמא אין דעם וואָס „תשי״ג איז ר״ח „תהא שנת נשמה״ – דער גילוי פֿון טעם הנשמה – אין די חמשה שמות שנקראו לה, ביז ווי די נשמה איז מליבשת בגוף למטה.

ט. ע״פ הנ״ל יש להוסיף ביאור אק דעם טעם המנהג (ווי געבראַכט אין שיהת כ״כ מרח אדמ״ר״) צו דערמאָנען בראש השנה די נעמען פֿון רבותינו נשיאינו – דער בעשיט, דער מגיד, דער אלטער רבי,

נח איז לשון רוממות והתנשאותי, כמישי״ – אריים נטי״, „כמו הנס על הר הריס״ – וייל אַ הנהגה נסית איז הער כער פֿאַר דער הנהגה טבעית פֿון דער בדיאה (אזוי ווי אַ נס איז העכער אפילו פֿון די הרים, וועלכע ווינען העכער פֿאַר שטח הארץ).

לאידך איז ידוע אַז נס איז מלשון הרמה, וייל (אַ נס איז ניט בלויז העכער ומושל על הטבע באופן אַז ער איז משדד ומכטל הטבע, נאָר) דורך אַ נס״ ווערט אַן עלי הרמה אין טבע, אַז די טבע הבריאה גופא ווערט אויפגעהויבן – ביז צו ל־ מעלה פֿון הטבע.

יש לומר אַז דאָס איז ע״ד ובדוגמת דער ענין פֿון ראש השנה און פֿון שנת, וועלכע זיינען מרומם משאר ימי השנה (די ימי השבוע פֿון מעשה בראשית), אָבער אין אַז אופן אָז זיי (זיינען) ניט מבטל מציאות העולם, נאָר זיי הויבן אויף מצד אות העולם צו זייער דרגא, כנ״ל בארוכה.

ובפרט אַז די ר״ח הנ״ל פֿון תשי״ג איז כולל (תהא שנת) נסים (לשון) רבים ובר פֿרט אָז דער אות גרמא האָט אין זיך צוויי נוני״, און די גמרא וואָנט״ אַז אַ וואָרט מיט צוויי נוני״ באַווייזט אַז „נסי נסים נעשו לר״). יש לומר, אָז נוסף צו אַ ריבוי נסים בכמות, גייט דאָס אויך אַ ריבוי נסים באיכות, אַז יעדער נס איז באַאָפֿן פֿון „נסים״ – נס בתוך נס, נס למעלה מנב וכ״ו״ב [ע״ד האמור לעיל, אַז דער ריבוי

(64) להוסיף, שאות גוי, גיין ארוכה – סיהת על המשכה (של גיין ריבוי נסים) למטה מן השורה, למטה מטה, ידועא שם נתגלה הלספלה מעלה ביתר – כמבואר בלקוה (ראה כ. ב) בפנינו גבו חבוקר.

(66) יענין זה גם נרמז בפרשתנו (האזינו לב. ט) כי חלק ה' עמו ועבד חבל נחלתו, שנשמת ישראל היא. חלק הדי עמו, חלק אליה ממעל ממש, ובחלתו של הכהן – ידיו הורש (נחלה) עומד כמקום המזרח (ראה ביב קנט, ב. שרת צפעיג דא ספית) – כי ישראל וקוביה בלא חז, ופניו יל שוה גרמא בחשני ריה, תהא שנת נחלר״.

(67) שיהת ליל ב' דריה תשי״ד (ס' השיחות תשי״ד ע' 3).

(60) ראה מצויץ תהלים ט. ה. אהיה שהיש ע' כס. בשלה ע' חרפה. סהמיז לואיז עג, א. יבכמ. (61) יעזי מט, ככ. וראה פרשי' יתרי כ. ה. (62) ראה ס' השיחות תשמיס חיא ע' 371. ושיג. (63) גם הנס שאינו מלוכש בטבע – ראה בארוכה סהיז מלוכש היג ע' ריב ואלק. ושיג. (64) ברכות נח, רעיא ובפרשי.

זאל מען דערפאָנען די נשיאים, דורך
וועלכע עס ווערן נמשך די ברכות והמי
שבות צו יעדער איד און צו אלע אידן.

ועאכויב בריה בשנה זו – וואָס זינס
ראשון שבו חל להיות בשנת, און שנת
חשיב ריח תוא שנת נסים.

י. ע"ס כל הגיל איז פאַרשטאַנדיק
דער גודל העילוי פון ראש השנה פון דעם
נייעם יאָר: נוסף איף דעם וואָס דעמילט
איז „יורד אור חדש עליון יותר שלא הי'
מאר עדיין מימי עולם אור עליון בזה'
(וואָס דאָס איז ברל ראש השנה), ווערט
דער אור חדש פון דעם ראש השנה (שחל
להיות בשבת, ושנת תשי"ג) נמשך פון אן
אַרטי וואָס איז נאָך העכער פאַר גדר
וציור אור, ביז פון עצמותו ומדותו יה',
און דאָס ווערט נמשך כגלוי למטה מטה
אין דער מציאות פון אידן ווי זיי זיינען
נשמות כגופים דאָ למטה.

און דאָס אַלץ ווערט נמשך גלייך, ל-
אלתר, איך דעם ערשטן יגע פון ראש הי
שנה, נאָר דערנאָך דארף אַ איד, פאַנאנ-
דערפאָנען די פעקלעדיי וואָס ער כאַ-
קומט, דורך זיין עבודה באַפּן פון רעקב
הלך לדרכי, דרך התורה והמצוה, ול-
דרכי דוקא – בקב שלום.

ונפרט דורך דער עבודה – מדה כנגד

דער מיטעלער רבי, דער צמח צדק, דער
רבי מהרי"ש, דער רבי (מזרח"ש) נייע, און
בדורנו – כ"ק מו"ח אדמורי:

אַ נשיא איז כשמו – מלשון התנשאות
ורוממות, וייענדיק מגושא ומרומם פון כל
ישראל, ראשי אלפי ישראל שנשמותיהן
הם מבחי' ראש ימות לגבי נשמות ההמו'
כו"י (בדוגמא ווי אַ מלך וואָס ווערט
אַנגערופן ראש העם, 'משנמ' מעלה (איז
ער שייך) גבוה מכל העם').

צוזאַמען דערמיט איז „הנשיא היא
הכל' (משנה הוא ישראל וישראל הם
משה"י), דער נשיא איז און זיך כולל כל
בני דורה, און יעדער איד האָט און זיך אַ
ניצוץ פון נשמת נשיא הדור, און דורך
דעם נשיא ווערן נמשך אלע צרכים
גשמיים ורוחניים צו אנשי הדור, פון ל-
מעלה מעלה (דרגת הנשיא), ביז פון עצ-
מותו ית' (העכער פאַר כל גדר מעלה) עד
למטה מטה חסונו, אַן אַזוי ווי דאָס איז
למעלה מעלה אַזוי ממש ווערט עס נמשך
למטה מטה, ביז חסונו, אַן מיקצו דאָס
אַנטאָפּן מיטן ריש המישוּט.

ביז אַז דער נשיא איז אין זיי ממשיך
פון זיין התנשאות, און הייבט זיי אַיף –
„השא את ראש בני ישראל" (ע"ד הגיל אַז
דורך אַ גם ווערט אַ הרמה אין און פון
טבע).

וואָס דעריבער איז מתאים און ביום
ראש השנה, וואָס דעמולט איז די המשכה
מבחי' ראש, און למעלה מדרגת הראש,
אויף און אין כל ימי השנה, ברכות פון
למעלה מעלה ביז למטה מטה, אין אלע
צרכים פון אידן, כגשמיות וברוחניות –

68 תניא ט"ב.

69 שמיאליא ט, כ. נתבאר באוה"ת וירא

תשעה, ב. שהיה עי' תידיסו, ועוד.

70 פרש"י חושן בא, כא.

71 ריש השא.

72 אנהיט סיד.

73 רעה שיחת שמיחת תרבי"ו (סי' הש"ח)

ההרצ"ה – הישיב ע' 206, ושי"ג.

74 כידוע שבג"ק ואלך לדרכי יש כמה

זמנים ודרגות: כחדש חשון, במשך שבח בראשית,

כמוצאי שמיחת, בסיוצא יוהכ"פ, יש לונט, שי

ההחלתו היא תוכף לאחר ירידת האור חדש ברבע

הראשון של ריח, ונפרט לאחר התקיעות בריה

עק"ו אמחיל שמתפרשת בסופה (ריח טו, ריש ע"ב)

בסוף התקיעות דריח (ראה סלימ ח"כ"ח ע' קעג).

קעה יאלך, מה"מ טונגריסם חיי קיה א. כגל, ריש

ע"ב, יעוד).

אאמור (מהוריש"ב) נהג לעבל ע"ע הידור
נוסף לפני כל ר"ה, וואס דער סיפור יב
פרט פון א נשיא אין א הוראה ונתינת כת,

ובפרט אז ס'איז שרין געווען די פתיחה
הדרך בזה דורך דעם רביז נ"ע - צו
יעדער איד, יצאכוי"כ בראש השנה פון א
שנה מיוחדת - תשי"ג, תהא שנת נסים,
דארף דער הידור חדש זיין באופן שלא
בערך (באופן נסי) לגבי זיין פריערדיקער
עבודה.

און דורך דעם וואָס אַ איד איז מוסיף
באופן של נסים אין זיין עבודה - איז
נוסף לזה וואָס ער מאַכט אַ כלי אריח
אייפנעמען די ברכות והמשכות יועלכע
זיינען נמשך געוואָרן כרגע הראשון פון
ר"ה - לומט אין דעם צו נאָך מערער און
מערער ברכות והמשכות כמשך כל ימי
השנה, אין אלע צרכים פון אידן - בי
גשמיות וכרוהנית, ובייתנות ובגשמיות
גם יחד.

אָנהייבנדיק פון דער גילוי דערפון בי
שלמות, ליום חגנו" (חג המכות) ווען עס
ווערן נתגלה אלע ענינים וועלכע זיינען
אייפגעטאָן געוואָרן בראש השנה אין אַן
אופן פון „בכסה"י, ביז אין אַן אופן פון
קליטה בשמיני נעדרת (מלשון קליטה"י)
שמחת תורה,

און דערנאָך - ווערן דערפון נמשך די
ברכות והמשכות כמשך דעם גאַנצן יאָר,
כלל אין אַן אופן פון נסים.

כולל יכמוחד - דער נס העיקרי - די
גאולה האמיתית והשלמה, וואָס דעמולט

מדה - אלס אַ כלי צו די המשכת הנסים
מלמעלה (תהא שנת נסים) - דורך דעם
וואָס אַ איד טוט זיין עבודה באופן של
נסים, ד.ה. הנהגה למעלה מטבע ורגילותו
(אפילו בקדושה)¹⁷ ביז איצטער, ביז כל זה
- באופן שלא בערך.

ובפרט לאחר וואָס אידן האָבן שוין
מוסיף געווען בעבודתם וכמוחד - בי
משך די דריי יאָר, שנת חשמה וחשמה,
שנת השמיני ידוך, און התחלת שנת תשי"ג,
תהא שנת נסים - דארף אין דעם אלעם
איצטער צוקומען נאָך מער, ובאופן של
נסים בערך צו דער עבודה שלפניו.

יא. דעריבער איז מען מציע, אַן
שטייענדיק אין דעם אָנהיבט פון דעם
נייער יאָר תשי"ג - זאָל יעדערער מעורר
זיין, מעורר זיך אליין און מעורר אלע
אידן וועמען ער קען דערגרייכן, אַז דער
יאָר ווערט אָנגערופן תשי"ג, ר"ח תהא שנת
נסים, און דעריבער זאָל יעדערער איהן
זיך בעמען החלטות טובות ביז צו מוסיף
זיין אין זיין עבודה באופן נסי, שלא בערך
ורפל ער האָס געטאָן ביז איצטער.

ובכללות - אין אלע ענינים פון תורה
ימציות, תורה עבודה וגמילות חסדים,
יעדיז - אין דער עבודה פרטית ושלוחות
פרטית פון יעדערן און יעדערע, באויא
לפי ענינו הוא.

ובכדי דאָס גלייך אַראָפברענגען אין
אַן ענין פון מעשה בפועל - זאָל יעדער-
ער איהן זיך אָננעמען אַ הידור נוסף אין
קיום המצוות, בהתאם צו דעם וואָס כ"ק
מיינט אדמור"ק האָט דער ציילטיי, אַי, כ"ק

17) תהלים פא, ד. וראה ר"ה ח, סעיף האלף.
וראה סידור עם דאית רלה, ג. וראה גם לכות ר"ה
נד, ריש ע"ג. סדרה לולב וערבה תרס"ג. ובסי"ג.
18) לכות שמע"צ פ. ח. צא. א. אהיה סוכת
ס"ע אלושכס יאלף. ס"ע אלושכס ואלף. וראה גם
לכות סוכת פא, ג. וצ"ח.

19) ראה מנוח ספ"י. תרא יב, סעיף האלף.
20) ס' המנהגים הבי"ד 5/56. אגרות חודש
מהוריש"ב היד ע' קלב. וראה גם ע' טטו. סדרה אל
היה עזריה נסחים עזריה ע' עז. וראה בכוד
מלכות תרע"ז (סדרה התרע"ז ע' כד).

כלי ארץ. תתקע בשופר גדול לחירותנו,
 די חירות פון אלע אידן, אנשים נשים וסת,
 בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח
 צדקנו, דער נשיא העשירי, וועלכער איז
 בחי' יחידה הכללית דכל בניינו, אין דורך
 אים – ווערט נתגלה יחידה שבנפש כל
 אחד ואחת מישראל. ב"ז – גילוי עצם ה-
 נשמה, ב"ז – דער גילוי פון ישראל ו-
 קוב"ה כולא חד.

וועט זיין „כימי צאתך מארץ מצרים
 אראנו נפלאותי“, נסים ונפלאות אפילו
 לנבי די נפלאות בא' ציימי,

און עם ווערט תיכף לתפלת מוסף
 דר"ה. תתקע בשופר גדול לחירותנו, וב-
 פרט דורך תקיעת שופר מן אידן בראש
 השנה, כולל – די תקיעה גדולה, וועלכע
 דער תוסע בלאזט בכל כחו און איז אין
 דעם מאריך עד כמה שאפשרי, וואָס דאָס
 ווערט דער „בכל מאדן“ וועלכע איז אַ

(87) ראה רמ"ז לזיכ"ט, ב' (נדפס במקום קמא,
 ב' ולוח"ג י"ט, ב' (סקים קמ"ב). לית להאריחיל
 בראשית עה"פ ויהגדר תנון, יעזר, וראה סה"כ
 חר"ש ע' ז"ז, ובכ"ט.

(79) מיכה ז, טו.
 (80) אה"ת עה"פ שם.
 (81) תפלת העמידה.
 (82) ואחר"כ, ה.

בס"ד. שיחת יום ב' דראש השנה, ה'תשט"ז.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה.

א. איתא¹ במשנה² בענין ראש השנה, ש"מצות היום בשופר". ישנו משל ממורנו הבעל-שם-טוב³ על ענין השופר, שהוא ע"ד בן שצועק "אבא אבא הצילני".

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר⁴ בשם רבותינו נשיאינו שלפניו, שפעם שלחו להודיע להציבור בבית-המדרש, שהעיקר אינו כ"כ הענין ד"אבא אבא הצילני", אלא הענין ד"צועק".

והפירוש הוא: יש בזה שני ענינים: א) הצעקה עצמה, ב) התוכן שמכניסים בהצעקה. והעיקר הוא לא התוכן שמכניסים בהצעקה, אלא הצעקה גופא⁵.

בהתוכן שמכניסים בהצעקה — אין הכל שוים, אבל בנוגע להצעקה עצמה — הרי ענין זה שייך לכאו"א מישראל. כאו"א מישראל צועק, "בקלא פנימאה דאשתמע" או "בקלא פנימאה דלא אשתמע", אבל בנפשו פנימה — הרי הוא צועק.

וזהו ענין התקיעות, והדבר מתקבל למעלה.

וכפי שישנו המשל בזה מהרה"ק הר"ר לוי יצחק מבארדיטשוב⁶, בילד שרצה תפוח ואביו לא רצה ליתן לו, מיהר הילד ובירך ברכה, ואז הוכרח אביו לתת לו את התפוח.

בהוספות סקצ"ג ואילך. וש"נ. וראה גם שיחת ליל ב' דר"ה תש"ה ס"ה (סה"ש תש"ה ע' 6).
4) שיחת ליל ב' דר"ה תש"ד ס"ו (סה"ש תש"ד ס"ע 4 ואילך). וראה שיחת יום א' דר"ה תשי"א ס"ד (תו"מ ח"ב ע' 5).

5) ראה סה"מ קונטרסים ח"ב שכא, ב.
6) ראה זח"א נ, ב. רי, א.
7) ראה תולדות רלוי"צ מבארדיטשוב שבסו"ס קדושת לוי בהוספות אות עג. וראה גם תו"מ ח"י ס"ע 87. וש"נ.

1) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 405 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
2) ר"ה כו, ב.
3) הובא בהמשך וככה תרל"ז אות ע.
דר"ה יו"ט של ר"ה דליל ב' דר"ה תרצ"ו — י"ל בקונטרס חודש תשרי שנה זו (ונדפס בסה"מ קונטרסים ח"ג ריש ע' קנת, ולאח"ז בסה"מ תרצ"ו ע' 2). וראה כתר שם טוב

וכל זה הוא כאשר האב אינו רוצה לתת; ומכל־שכן כאשר האב רוצה לתת, וזה שאינו נותן אינו אלא כדי לנסות את חכמתו של הילד — הרי ודאי שכן הוא.

והרי למעלה — הקב"ה רוצה לתת, כפי שמוכח הלשון⁸: "יותר ממה שהעגל רוצה לינק כו", וכן מצינו לשון זה בנוגע למעלה: "למעשה יריך תכסוף"⁹, שהקב"ה רוצה שיעבדוהו¹⁰.

בשעה שבני ישראל מברכים ברכת "שומע קול תרועת עמו ישראל", ו"ברחמים", אשר על־פי דין "ספק ברכות להקל"¹¹ — הרי אם אנשי כנסת הגדולה פסקו שיש לברך ברכה זו, בדרך ממילא פסקו, שהקב"ה מקבל "תרועת עמו ישראל" — צעקתם של בני ישראל, שזהו ענין התקיעות — ברחמים.

ומצד זה שהקב"ה מקבל תרועת עמו ישראל ברחמים — נמשך לכל בני ישראל, לכל אחד ואחת, בכל העינים שהם צריכים, הן ברוחניות¹² והן בגשמיות, בבני חיי ומזוני.

וכיון שהקב"ה נותן זאת "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"¹³, במילא הרי ה"בני חיי ומזוני" שנמשכים — הם "רויחי".

וכל זה נכלל בלשון¹⁴ "לשנה טובה ומתוקה"¹⁵, ונמשך בגשמיות למטה מעשרה טפחים, בטוב הנראה והנגלה.

* * *

במדריגת "ישראל", ע"ש "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל" (וישלה לב, כט), אלא גם למי שאינו אוהו במדריגה זו, וכל מעלתו היא שהוא נולד ליצחק אבינו, שלכן ניתן לו השם "יעקב", לשון עקב — היינו בכל הדורות עד "עקבתא דמשיחא", וגם אצל אלו שמדריגת נשמתם (ביחס לכלל ישראל שהם "קומה שלימה") היא בבחי' "עקב" (מהנחה בלתי מוגה).

(13) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

(14) המוכח גם במאמרי דא"ח (מהנחה בלתי מוגה).

(15) ראה גם תו"מ ח"ד ע' 266. וש"נ.

(8) פסחים קיב, סע"א.

(9) איוב יד, טו.

(10) ראה של"ה שער הגדול (כט, ב ואילך) בארוכה.

(11) רמ"א אר"ח סו"ס רי. שו"ע אדה"ז שם ר"ס קפד. וראה גם תניא אגה"ת פ"א, וב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לשם (ע' עט).

(12) כידוע שבר"ה ישנו דין ומשפט גם על המשכת אלקות, כמ"ש "כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב" (תהלים פא, ה). וראה לקו"ת דרושי ר"ה נד, ד. נה, סע"ד ואילך).

וענין זה (המשכת האלקות) נמשך לכאו"א מישראל — כמודגש בכתוב "לאלקי יעקב", היינו, שההמשכה היא לא רק למי שעומד

ב. כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "אבינו מלכנו", "צמאה לך נפשי". ואח"כ צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה להבין ענין ראש השנה.

* * *

ג. א' שאל אצלי במכתב, בענין יו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת — כיצד נעשה אז קיום העולמות¹⁶:

מבואר בחסידות¹⁷ שבר"ה נעשית עליית חיות העולמות כו', ובשעת הברכות והתקיעות נעשית המשכת החיות. והשאלה בזה¹⁸: כיצד נעשה קיום העולמות באותו זמן שחיות העולמות עולה למעלה? והתירוץ בזה¹⁸ — שהעלי' היא רק בפנימיות, וקיום העולמות הוא מחיצוניות החיות שנשאר למטה.

ועד"מ באדם למטה, שבשעה שעוסק בענין מסויים שאין לו תענוג בזה — הרי אף שאינו עושה זאת בחיות ובהידור ובהתפשטות כו', מ"מ עושה זאת במעשה בפועל ("טאָן — טוט ער דאָך"), מצד החיצוניות שבו. וכמשל אדם הישן, שאף שכחותיו הפנימיים (ראי' ושמיעה) מתעלמים, מ"מ, נשארת חיצוניות החיות.

ועד"ז הוא גם בר"ה, שהעלי' היא רק בפנימיות החיות, ואילו קיום העולמות הוא מחיצוניות החיות, שבזה אין עלי'.

ובענין זה יש חילוק בין ר"ה לשבת — שבר"ה העלי' היא בפנימיות החיות (כנ"ל), ואילו בשבת העלי' היא בחיצוניות החיות¹⁹. וזהו שמצינו²⁰ ש"פרש חגיכם²¹ קאמר ולא פרש שבתכם", דכיון שבשבת העלי' היא בחיצוניות, לכן לא שייך בה ענין של "פרש".

ועפ"ז מתעוררת השאלה בנוגע לר"ה שחל להיות בשבת — דכיון שאז העלי' היא הן בפנימיות (מצד ר"ה) והן בחיצוניות (מצד שבת), א"כ, כיצד נעשה אז קיום העולמות?

ד. אמנם, לאמיתו של דבר אין זו קושיא כלל, כיון שב' ענינים

19 לקו"ת דרושי ש"ש סו, ג. סה"מ תש"ג שם.

20 זח"ב פח, ב. וראה תו"א ר"פ חיי שרה. סהמ"צ להצ"צ מצות לא תבערו אש בסופה (דרמ"צ צ, א"ב).

21 מלאכי ב, ג.

16 בהבא לקמן — ראה גם אג"ק ח"ז ע' עג ואילך. ח"ח ס"ע ר"ט. ובארוכה — לקו"ש ח"ט ע' 220 ואילך.

17 תניא אגה"ק סי"ד (קכ, ב). לקו"ת דרושי ר"ה נח, ב.

18 סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמו, ג. סה"מ תש"ג ע' 38.

אלו (עליית פנימיות החיות בר"ה ועליית חיצוניות החיות בשבת) הם ב' ענינים נפרדים שאינם שייכים זה לזה:

ובהקדמה — שבענין ההמשכות מלמעלה בהתאם לחילוקי הזמנים, ישנם כמה סדרים²²:

ישנו הסדר דימי השבוע — שבכל יום בשבוע ישנה המשכה בהתאם לענינו של אותו היום (כמודגש ב"שיר של יום", שבכל יום אומרים שיר השייך לענינו של יום זה ולנבראים שנתהו בו, כדאיתא בגמרא²³), וביום השבת נעשית העלי' דכל ענינים אלו;

ישנו הסדר דימי השנה — שבר"ה (באחד תשרי) נעשית ההמשכה על כל השנה, ועד"ז "באחד בניסן ראש השנה לרגלים"²⁴;

ונוסף לזה ישנו הסדר דחגים ומועדים, שזוהי המשכה בפני עצמה.

וכל ענינים אלו הם ענינים נפרדים, שא' מהם אינו מתערב עם חברו ("איין ענין מיטש זיך ניט מיטן צווייטן ענין").

וראי' לזה — מזה שלאחרי יום השבת מתחיל עוה"פ יום ראשון, שני, שלישי וכו', ולא ממשיכים לספור את הימים הלאה, אף שבסדר ימי השנה נמשכת הספירה הלאה, והיינו לפי שהסדר דימי השנה אין לו שייכות כלל להסדר דימי השבוע, כיון שהם ב' המשכות נפרדות.

— יש אמנם לפעמים שמצטרפים יחד שני ענינים שפועלים אותם הפעולות, שאז ממלא אחד מהם את תפקידו של חברו, וכמו ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת שאין תוקעין בשופר, כיון שאותו ענין הנפעל ע"י השופר, נפעל ע"י יום השבת²⁵. אבל, כגון-דא הנה "היכא דאיתמר איתמר, היכא דלא איתמר לא איתמר"²⁶, כיון שבכלל הרי הם שני ענינים שונים שאינם מתערבים זה בזה.

ולכן אין מקום לקושיא הנ"ל (איך הוא קיום העולמות בר"ה שחל להיות בשבת) — כיון שב' הענינים (עליית פנימיות החיות בר"ה ועליית חיצוניות החיות בשבת) אינם מתערבים זה בזה.

ה. אמנם, מצינו שיש גם שייכות בין שני הענינים (שבת ור"ה) — כפי שהענין הוא גם ע"פ נגלה:

(22) ראה לקו"ש חט"ז ע' 481. וראה גם
 תו"מ ח"י ע' 100. ח"א ע' 85. ח"ב ע' 40.
 וש"נ.
 ובכ"מ.
 (23) ר"ה לא, א.
 (24) משנה ר"ה בתחלתה.
 (25) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נו, א ואילך.
 (26) ברכות כד, א. וש"נ.

אודות יום השבת נאמר²⁷ "והי' ביום הששי והכינו גו'", ואילו בשבת עצמו נעשית ההמשכה בדרך ממילא — אם מצד ההכנה בערב שבת, כמארז"ל²⁸ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", או מצד ההמשכה דשבת בראשית, אבל לב' האופנים הנה ביום השבת עצמו אין ענין של עבודה.

וענין זה ישנו גם ביו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת — להיותו ככל שבתות השנה שאסורים במלאכת אוכל נפש, וענינו ברוחניות שהוא למעלה מענין של עבודה.

וענין העבודה שישנו ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת הוא — לפעול תוספות אור, באופן נעלה ועמוק יותר מאשר ההמשכה כמו שהיא מצד עצמה.

— וע"ד הסיפור (ספרתי כבר כמ"פ)²⁹ אודות כ"ק אדמו"ר הצ"צ, שרבינו הזקן רצה ליתן לו במתנה ידיעה בתורה, ולא רצה לקבל המתנה, באמרו, שרצונו להתייגע בתורה, ואח"כ הצטער על כך, דכיון שהתורה היא "אין סוף", הרי יכול הוא לקבל את המתנה, ואח"כ יוכל להתייגע כדי להשיג באופן נעלה ועמוק יותר.

וכן הוא גם ביו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת — שנוסף על הענינים שהקב"ה נותן במתנה מצד ענין השבת ש"מקדשא וקיימא"³⁰, ממשיכים בני"ע ע"י עבודתם ענין של הוספה, באופן נעלה ועמוק יותר.

ו. והענין בזה:

בהמשכה מלמעלה — יש המשכה השייכת לעולמות, שענינה למלאות את כל החסרונות, "די מחסורו"³¹, ויש המשכה שהיא למעלה מהעולמות, שענינה לא רק מילוי החסרון, אלא באופן ד"די והותר"³², שזהו"ע של עשירות, באופן של בלי גבול, הן בענינים רוחניים והן בענינים גשמיים.

וזהו החידוש של העבודה ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת לגבי ההמשכה מצד עצמה — שע"י העבודה נמשך תוספות אור, ענין של עשירות.

וענין זה נעשה ע"י העבודה דעשיית כלים רחבים — "הרחב פיך"³³,

(31) פ' ראה טו, ח.

(32) ע"פ לשון הכתוב — ויקהל לו, ז.

(33) תהלים פא, יא.

(27) בשלח טז, ה.

(28) ע"ז ג, סע"א.

(29) ראה תר"מ ח"ד ע' 61. וש"נ.

(30) ביצה יז, א.

היינו, לא רק "פתח פיך"³⁴ (די מחסורו), אלא "הרחב פיך" (עשירות), ועי"ז ההמשכה היא באופן ד"ואמלאהו"³³ – בלי גבול, לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות,

כולל ובמיוחד – בנוגע לבריאות הגוף, אשר, "היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא"³⁵, היינו, שב"דרכי ה'" – "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט"³⁶ – נכלל גם "היות הגוף בריא ושלם".

ומובן, שגם כאשר ישנו מצב שהרופאים מסלקים ידיהם כו', מתיישים כו' ("זאָגן אָפּ") – אין זה נוגע.

וכידוע הסיפור³⁷ אודות כ"ק אדמו"ר הצ"צ, שפעם בא אליו אחד שהרופאים התייאשו ממנו, ואמר לו הצ"צ: כתיב³⁸ "ורפא ירפא", "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות"³⁹, והיינו, שהתורה נתנה לו רשות לרפאות, אבל כאשר אינו מרפא, ורק מסלק את ידיו, מתייאש, – אזי יורד מגדלותו ("ער וערט אויס מאַכער"), ונעשה כאדם הפשוט, ובמילא, אין לו שום דעה בעניני רפואה.

וזהו החידוש של העבודה – להמשיך המשכה בלי גבול בכל הענינים, הן בגשמיות והן ברוחניות, לכאו"א כפי שרש נשמתו, ואם לא די בהמשכה שמצד שרש נשמתו, אזי יש עצה לחסידים – להתקשר עם נשיא הדור, עם הרבי, שאצלו ישנם כל הענינים בשלימות ובריבוי, באופן ש"אתה מחוייב לעשרו"⁴⁰, וממנו נמשכים כל הענינים בריבוי ובשלימות.

ז. ובענין זה יש מעלה מיוחדת בראש השנה:

ובהקדם המדובר בהתוועדות שלפנ"ז⁴¹ שבענין הרפואה ישנם ב' אופנים: (א) ריפוי האבר החולה. אמנם, באופן זה, הנה אע"פ שנתרפא האבר החולה, אין זה הוכחה שנתרפאת גם הסיבה שהחולי מסובב ממנה. (ב) ריפוי הסיבה ושרש החולי, ובדרך ממילא מתתקנים כל הענינים.

ובנוגע לענינו:

מבואר בחסידות⁴² טעם השם "ראש השנה", ולא "תחלת השנה"

(39) ברכות ס, סע"א. וש"נ.

(40) ראה כתובות סז, ב.

(41) שיחת ש"פ נצו"י תשט"ו ס"ח (תו"מ

חי"ד ע' 306). וש"נ.

(42) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך.

עט"ר שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

(34) משלי לא, ח-ט.

(35) רמב"ם הל' דעות רפ"ד.

(36) וירא יח, יט.

(37) שיחת ליל ב' דר"ה תש"ה בסופה

(סה"ש תש"ה ע' 8).

(38) משפטים כא, יט.

— להיותו ה"ראש" של כל השנה, שממנו נמשך חיות על כל השנה, בדוגמת הראש שבגוף האדם שממנו נמשך חיות בכל האברים, וגם כפי שהאבר הוא מציאות בפני עצמו הרי מקבל חיות מהראש.

ומזה מובן שכאשר פועלים ומתקנים את הדבר ב"ראש השנה", הרי זה נוגע ופועל על כל השנה כולה.

וכיון שעדיין עומדים אנו בראש השנה, שהרי זה עדיין קודם מעריב והבדלה, ולכן צריכים לומר בברכת המזון "יעלה ויבוא", "ביום הזכרון הזה ביום טוב מקרא קודש הזה" — הרי כאשר יעשו עתה מה שצריכים לעשות בראש השנה, יפעלו עי"ז המשכה על כל השנה כולה.

ואף שנשאר זמן מועט — הרי כיון שזהו "ראש" של "כלל", אזי לא נוגע ענין הכמות, כי אם ענין האיכות, ובמילא, כל מה שהיו צריכים לפעול במשך מ"ח השעות של ר"ה — אם לא פעלו זאת בשלימות ("אויב מ'הָאָט דָאָס ניט דערטאָן"), יכולים להשלים זאת עתה, "בשעתא חדא וברגעא חדא"⁴³, וכמבואר בחסידות⁴⁴ "ששעתא חדא" היינו פני אחת ("איין קער"), וענין זה יכול להיות ברגע חדא.

כלומר: ברגע זה צריך כל אחד לפעול על עצמו לשעבד את רצונו להקב"ה, וע"י הענין ד"בטל רצונך מפני רצונו" אזי "יבטל (הקב"ה) רצון אחרים מפני רצונך"⁴⁵, והרי "רצון אחרים" היינו מציאות והגבלות הטבע, כולל גם דברי הרופאים, שכאשר הרופאים מתייאשים כו', הנה על זה אין להם רשות, ובמילא חוזרת הרפואה להקב"ה, "שישלח דברו וירפאם"⁴⁶, ואז הרפואה היא באופן של מהירות — "עד מהרה ירוץ דברו"⁴⁷.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "ממצרים גאלתנו", הניגון הספרדי ("אין אדיר"), והניגון "ניע זשוריצי כלאָפּצי"].

* * *

ח. כ"ק מו"ח אדמו"ר אחז ("געהאָלטן") מאד מ"קיצורים"⁴⁸.

עוד בחיי אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ערך ריבוי קיצורים על מאמרים וספרי חסידות, כמו הקיצורים על הספר שערי אורה, ועד"ז

46) תהלים קז, כ.

47) שם קמז, טו. וראה לקו"ת ס"פ קרח. ובכ"מ.

48) קטע זה הוא המשך השיחה המוגהת הנ"ל (הערה 1).

43) זח"א קכט, סע"א.

44) ראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד.

סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שמו. תרנ"ד ע' שכת.

סה"מ קונטרסים ח"ב שצו, ב. ח"ג ע' קד.

45) אבות פ"ב מ"ד.

ישנם עוד קיצורים שלא נדפסו. וגם לאחרי כן, רצה מאד שיערכו קיצורים על מאמריו.

וטעם הדבר — כיון שמצד אריכות הענין יכולים להחליף את העיקר על טפל ואת הטפל על העיקר, או בכלל לא לידע מהו העיקר ומהו הטפל; אבל כאשר ישנו "קיצור", בתיבות אחדות או בשורות אחדות, אזי רואים את עיקר הענין, ולא נוטים מן הדרך לימין כו'.

וכן הוא גם בנגלה דתורה — כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בקונטרס עץ החיים⁴⁹ בענין סדר לימוד הנגלה, שעיקר הלימוד הוא לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא⁵⁰, והרי ה"הלכה" היא הקיצור והתמצית של כל אריכות הפלפול.

וענין ה"קיצורים" שבתורה — נוגע גם להנהגתו של יהודי בעולם: ובהקדמה — ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"⁵¹, שהרי התורה היא בבחינת "דיפתראות ופינקסאות"⁵² שעל ידם ברא הקב"ה את העולם, והיינו, שכאשר הביט בתורה וראה שכתוב בה⁵³ "יהי אור", אזי אמר התיבות "יהי אור", ועי"ז "ויהי אור".

ועד"ז בנוגע להנהגתו של יהודי — שכל הענינים השייכים להנהגתו כתובים בתורה, ועליו לקחת זאת מהתורה, אך, כדי שלא יאבד את נקודת התמצית מצד אריכות הענין, ישנם קיצורים; משנה, גמרא כו', שלחן-ערוך, עד לקיצור-שלחן-ערוך וקיצור דקיצור, שע"ז יוכל כאו"א לקחת מהתורה את דרך ההנהגה.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

הקיצור⁵⁴ ונקודת התמצית של כל ארבעים ושמונה השעות של ראש-השנה הם — ב' נקודות: נקודה למטה ונקודה למעלה.

הנקודה למטה היא — שיהודי משעבד עצמו להקב"ה בקבלת-עול מצד ענין המלכות; והנקודה למעלה היא — זה שהקב"ה משעבד עצמו, כביכול, לבני ישראל, ואומר⁵⁵ "ונתתי גשמיכם בעתם גו'", וכל הענינים האמורים בפרשה.

* * *

(53) בראשית א, ג.

(54) מכאן ועד סוף הסעיף — המשך

השיחה המוגהת הנ"ל (הערה 1).

(55) בחוקתי כו, ד.

(49) פכ"ט ואילך.

(50) יומא כו, א.

(51) זח"ב קסא, סע"א ואילך.

(52) ב"ר בתחלתו.

ט. [כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך ברכת המזון, ובסיומה אמר "הרחמן הוא יחדש עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה" בקול רם. ואח"כ אמר:]

כאשר הדפיסו את הסידור, שאלתי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר האם להדפיס גם נוסח "הרחמן" דר"ה, כיון שבשער הכולל⁵⁶ הובאו כמה ראיות שלא לאמרו. וענה כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהיו אומרים זאת בלחש⁵⁷. לפועל — סידר זאת המדפיס באותיות של "קידוש לבנה"... אם מפני שלא היו לו אותיות אחרות, או מטעם אחר, אבל בכל אופן, נדפס זה באותיות גדולות.

ומאז — אכן תהי' שנה טובה ומתוקה לטובה ולברכה.
[לאחרי הבדלה נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכל המסובים מ"כוס של ברכה"].

י. (טרם צאתו אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א):

הפרשה⁵⁸ דשבוע זה פותחת בתיבות: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי".

הטעם שמשה רבינו אמר זאת לשמים ולארץ הוא, לפי שהשמים והארץ משועבדים לבני ישראל. בשעה שבני ישראל עושים רצונו של הקב"ה — אזי עושים השמים והארץ רצונם של בני ישראל⁵⁹.

יתן השי"ת, שעתה, בזמן הקבלה טובה על להבא, תספיק ההחלטה הטובה, וממילא יעשו השמים והארץ את כל מה שרוצים בני ישראל בנפשם האלקית, ושהשי"ת יתן לבני ישראל גשמיות, ואז יוכיחו בני ישראל את יכלתם ("וועלן דעמאַלט אידן ווייזן וואָס זיי קענען"), דהיינו — שיעשו מגשמיות רוחניות⁶⁰, והדבר יהי' מתוך מרחב ומתוך שמחה.

מ"מ ע"י המו"ל.

59) ראה פרש"י ר"פ האזינו.

60) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע'

רסה (נעתק ב"היום יום" כז טבת. וראה גם "היום יום" כט אדר שני. כז אלול).

56) פל"ד סי"ד.

57) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קנט

ע' שמג.

58) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר

שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע'

415. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני

תורת דפני אידונו

ב"ה, מיצאי שבת-קודש סליחות,
יום אי דפי האינו,
ערב ביה אלול, התשמיט
ברוקלין, נ.י.

אל בני יבנות ישראל
מכל מקום שרם
הו עליהם יחיו

שלום יברכה

בהמשך למכתב מיום חיי אלול – לאחר הפתיחה בברכה, ברכת כתיבה
והתימה טובה לשנה טובה יתקוקה – ובעמודו לרוב יחזר לראש-השנה, בשבוע של
ימי הסליחות שסיומו וחזתו הוא ראש-השנה –

היי עתה הזמן המתאים לעמוד בקצת העמקה יתר על מספר נגודות שנידונו
במכתב הקודם, בדבר הלימוד המיוחד מן העובדה שראש-השנה הנוכחי חל בשבת-
קודש.

***

ראש השנה תשס"ו (2005) ראה מכתב מצטיק ביה אלול התשס"א עזרת דיה מיצאי
שבת-קודש ידיה מוצר שבתיקודש... שבת סליחות (לקודש ח"ה ע' 647) טווח.
והתורה ראה מכתב מצטיק ימי הסליחות התשמיט הערה ד"ה ימי הסליחות (ראו) – לקודש
שם ע' 206.

ראש השנה תשס"ו (2005) ראה מכתב מצטיק ביה אלול התשס"א עזרת דיה מיצאי
שבת-קודש ידיה מוצר שבתיקודש... שבת סליחות (לקודש ח"ה ע' 647) טווח.
והתורה ראה מכתב מצטיק ימי הסליחות התשמיט הערה ד"ה ימי הסליחות (ראו) – לקודש
שם ע' 206.

התורה ראה מכתב מצטיק ביה אלול התשס"א עזרת דיה מיצאי
שבת-קודש ידיה מוצר שבתיקודש... שבת סליחות (לקודש ח"ה ע' 647) טווח.
והתורה ראה מכתב מצטיק ימי הסליחות התשמיט הערה ד"ה ימי הסליחות (ראו) – לקודש
שם ע' 206.

התורה ראה מכתב מצטיק ביה אלול התשס"א עזרת דיה מיצאי
שבת-קודש ידיה מוצר שבתיקודש... שבת סליחות (לקודש ח"ה ע' 647) טווח.
והתורה ראה מכתב מצטיק ימי הסליחות התשמיט הערה ד"ה ימי הסליחות (ראו) – לקודש
שם ע' 206.

התורה ראה מכתב מצטיק ביה אלול התשס"א עזרת דיה מיצאי
שבת-קודש ידיה מוצר שבתיקודש... שבת סליחות (לקודש ח"ה ע' 647) טווח.
והתורה ראה מכתב מצטיק ימי הסליחות התשמיט הערה ד"ה ימי הסליחות (ראו) – לקודש
שם ע' 206.

נ.י. (תשס"ו) הכל הולך אחר הדין – ברכת יב. א.

פעמים רבות הודגש, שכאשר מזדמנים יחד שני עניינים של קדושה – משפיע כל אחד מהם על משנהו ומוסיף בו חידוש.

דבר זה תוקף גם כאשר לראשיהשנה ושבת, שכאשר ראשיהשנה חל בשבת, באה תוספת בראשיהשנה, כך שהוא נעשה ראשיהשנה שבתו (כפי שהדבר גם בא לידי ביטוי בהלכה שביום טוב של ראשיהשנה שחל להיות בשבת אין תולעוב בשופר, כפי שיוסבר להלן):

וכך גם בקשר לשבת, אשר בגלל העובדה שזו שבת (לא סתם אלא של) ראשיהשנה – הרי השבת היא נעלית יותר, היא שבת בעלת חובן של ראשיהשנה, שכן בשבת עצמה יענן דרגית רבות, כפי המובן מלשון הכתוב „שבת שבתו“ „שבת בשבתו“ שיש עניין של שבת שהוא „שבת לגבי שבת“.

. . .

כדי להבין יותר את הקשר בין שבת לראשיהשנה, וכיצד משפיע כל אחד מהם על משנהו, יש להסביר תחילה את הנקודה המשותפת של ראשיהשנה ושבת.

בבר דוסבר פעמים רבות, כי נקודת השיא של ראשיהשנה היא, שבו מכתירים בני-ישראל את הקב"ה במלך, כמלך ישראל וכוּמלך העולם, כפי שאנו מבקשים בכל תפילות ראשיהשנה: „מלך על העולם כולו“.

הכתרת מלך קשורה בהתבטלותו המוחלטה של העם כולו, ושל כל אחד

שכאשר האדם נעשה חזק בשבת, באי חזקתו לא יאמר „אני לבד גס בעשר עמתי“ דאז זכתי עא, קליא אט זכתי למוספי אהני להמדיח לא אהנאי (בבבלי) אט ראש העניד למוספי זיתי אהני למוספי ראש הודש לא אהני (בבבלי).

ההנהגה בשנה רפיד דריתו יאזא ודושלמי סם דיא.

„בבבלי... וזכות רבות: דאז קר מסוב ייא: יסן התשמית: וההגמון סם הערה דיה אנהוב שבת רבו והגמון עם לסי טעמים, מהנהגים וביאורים – הלח השמית – עי תשסס ואליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

שבת רבו: תשסא לא, סט, יעור, דאז לקחת דרשים ליתחכיפ דיה שבת שבתו עג, ב יאליל“.

באופי פרסי, אל המלך, כאשר עליידי התבטלות זו „משפיעים“ על המלך שייענה לבקשת העם ויהיה להם למלך.

כך גם בדברי הכתרת הקביה כמלך, שהיא באה עליידי כך שבגו-שראל מגלים את התבטלותם אל הקביה, עד כדי התחווה שאינו אלא עבד של הקביה.

יהי כך היה בראשי-השנה הראשון, כשנברא אדם הראשון, שאדם הראשון דרש יהיני שכל הנבראים של העולם יקבלו על עצמם את מרותי ושלטוני של הכירא, בהריוני „נאוה נשתחווה ונכרעה, נברכה לפני רי עושניו. שכן הכרעה והשתחווה הן ההתבטלות שהנברא מבטא כלפי הבורא ואז נעשה הקביה למלך, כפי שאנו אומרים בכל יום שמי, בקשר להכתרת הקביה עליידי אדם הראשון ביום הששי הראשון של הבריאה: „הי מלך גאוח לבש“.

זו היא הנקודה המשותפת של האשורשנה ושנת – שכן גם השבת יוצרת בקרב היהודי תחושה של התבטלות כלפי הקביה בורא העולם („הי עושניו“) כידוע, חוקקת השבת בנפש היהודי את האמתה בהודוה העולם, „כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ“. ביתר העמקה: קדישת השבת מאירה בנפשו של כל יהודי מעצמה ומאליה („שבת מיקדשא יקיימא“), יוצרת בכל אדם את ההרגשה שהוא עומד „כפי מלכא“ (לפני המלך) מול נוכחותו של מלך מלכי המלכים הקביה, יחד עם ההתבטלות המלאה, המתהווה באופן טבעי במצב כזה של „עומד לפני המלך“.

***

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

התחושה שאנו אלה עבד של הקביה ראה המשיר תעריב חיי ריש עי קני המיטיל העבד אינו מצד העיילי של האוהו ולא לקבל אלה דבר, רק לפני שהוא עבד סו, ומאמין הוא בקבועותיה בכלל ונפרס ביהוה ויזכר והקבועותיה הוא בברית הנחת כה עצמותו לאקנות כו.

על כל זה נוסף החידוש מן ההתאחדות של שבת הראש-השנה, המביאה לידי כך שה"הכחדה" בראש-השנה של הקבי"ה כמלך תהיה כאופי "שבת", שהשבת התרומם והתעלה לדרגה "שבת בשבתו", שבת לגבי שבת.

הסבר הזמרים בקצרה:

ישנם שני איפנים בהתבטלותו של "עבד מלך":

אופן אחד הוא, שהוא אכן "עבד מלך" או לו כל מציאות עצמית מלבד היותו "עבד מלך" (קל-יחומר וכל-שכי מסתם עבד, שלגביו נאמר: "מה שקנה עבד ענה רבו", וכל מה שיש לו הוא רכישו של רבו). אך עם זאת הוא מרגיש את מציאותו, אמנם כעבד, אך כמציאות של עבד שמסר את עצמו לרבו להיות "עבד מלך".

אופן אחר, נעלה יותר, של התבטלות הוא – שאין הוא מרגיש כלל את מציאותו, אפילו לא את מציאותו כמציאות של עבד, אלא כאילו לא קיים כלל דבר מלשהו מלבד המלך עצמו.

דבר זה נותן לנו הנגה מעמיקה יותר בהלכה שראש-השנה שחל להיות בשבת אך תוקעים בו בשופר: אי-התקיעה בשופר אינה מצב מסיבוי של חוסר מעש – אלא ביטוי של התבטלות נעלית מאוד של יהודי, שאין כל מציאות מלבד הקבי"ה עצמו, כך שהבטרת הקבי"ה נעשית לא על-ידי הטבחה של היהודי התקיעת השופר שלו (כפי שהזיל אומרים שה"תמליכוני עליכם" נעשה על-ידי השופר, "ובמה – בשופר") – כי אם על-ידי אי-תקיעת שופר, שבת באה לידי ביטוי התבטלות עמוקה עוד יותר למלך מלכי המלכים הקבי"ה.

* * *

כפי שמהכר במכתב הקודם, צריכה ההשפעה של ראש-השנה – ה"ראש" של השנה – להיות מורגשת בכל הימים, השביעות והחידשים של השנה.

הנקודה האמורה צריכה אפוא לבוא לידי חטושה בפועל, בעבודה יומיומית של היהודי, והמעשה הוא העיקר.

חי עקרה טור י"ח ר"ח פכ"ח פ"ה ב. ק"חש"ן כ"ג. ב. ו"ה רש"בא לקידושי ש"ס. ובאריכה – המשך תרס"ז ע' שכי וז"לך.

אי-התקיעה בשופר... ביטוי של התבטלות נעלית מאד של יהודי ועל רמב"ל ב"ה אתה אחר לאהמיך האמצעי (מאמרי אדר אפי"ב קת"ר"ס"ב) ט"ע "ואילך, בענין המנוחה והשכיחה דשבת (שהיי"ע העדו העשירי) שהוא "במנוחת הנפש בעצמותה במחוי" חזרה שלמעלה במחוי הגלילי כמית הלב" ע"ה"ש. "עין ג"ל ד"ה אתה אחר התעמית מיד וכו"ם מלוקט היא ע' ח"ד, למי"ש חס"ד ע' ז"ג "אילך. כ"פ ש"ד"ק ש"ו"ה"ם ר"ה ס"א ש"ם ל"ה ב.

והתעושה הוא הטימור: אבות פ"א מ"ז, חזרה ת"ב (ס', ס"ק"א) ח"ס (ג', ב') ח"ע (ק"ב ב') ק"ד,

דוגמא מעשית לכך – בהבלל גדול בתורה – המצווה של „ואהבת לרעך

כמוך“:

כשיחזורי נתון צדקה, או עושה מעשה הסד כלשהו, חשים מאוד ומקרה שיהיה ביתו עם זה „כבר פנים יפות“, כדי שהמקבל לא יחוש שום רגש של בושה, חזרתו וכיצא בזה.

באופן כללי, מגיעים לזוי כך כאשר „נותן“ אינו חש עצמו מרוסס מן המקבל, ובפרט בזכרו את הדבר הזל, כי „יותר ממה שנעליהבית עושה עם העני – העני עושה עם בעל-הבית“.

אבל קיימת בדבר דרגה בעלית עוד יותר, כאשר לא מורגש כלל שהוא „נותן“ הצדקה, כאלו קיימת הצדקה עצמה בלי כל „ישית הנציאות של „נותן“, שאו אין צורך מלכתחילה למנוע את הרגשות המנגודים של „נותן“ המקבל“.

* * *

יהי רצון שההתבוננות בעניינים האמורים תחוק אצל כל אחד ואחת את ההכרה כי המציאות האמתית של כל יהודי – איש, אשה חלד – הוא החלק אלוהה ממעל ממש“ שלי, שכללו: „ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד“ (בבבבול).

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

גמרא בבבבול סנהדרין פ"ג הלכה ט"ז, ר"ל: „הרשעים יסורו תחיל (אובא בפרש"י) עה"פ, דתורה מורה ורא כל התורה כולה – שבת לא, א. וראא תורה סי' לב.
 וראא בבבבול סנהדרין פ"ג הלכה ט"ז, ר"ל: „הרשעים יסורו תחיל (אובא בפרש"י) עה"פ, דתורה מורה ורא כל התורה כולה – שבת לא, א. וראא תורה סי' לב.“

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

דבר זה גם מרווה את ההכנה לשמיני-עצרת ושמת-תורה, שעליו נאמר: „עצרת תהיה לכם“, כפי שמובא לגבי זה הפסוק: „ידיו לך לבדך ואין לזרים אתך“,

ובלשון הזוהר: „ישראל ימלא בלאוהו“.

בעצם, הרי זה גם תוכן הבקשה הפנימית של דוד נעים ומירות ישראל (בשם כל ישראל) אל הקב"ה: „תבוא לפניך תפילתי חטה אוגך לרנחתי, כך שהתפלה (מלשון התחברות) געשית לרנחתי, השתמכות הנפש והתחברות עם הקב"ה, החמוזות הנשמה עם מטורה. הקדוש ברוך הוא.

— דבר המהגלה במלוא המידה של שלמות בגאולה האמיתית והשלמה, כאשר מתקיימים ה„נישואין“ של הקב"ה בעצמי, כלכיל, עם כנסת ישראל לנצח — וההתחלה היא תיבץ ומיד ממש.

בברכה כתיבה וחתימה טובה
 לשנה טובה ומתוקה
 בגשמיות וברוחניות גם יחד
 ובכל העולם והברואה כולה

/מקום החתימה/

הוציא לאור: י"ג, אב, ש"ס (צ"ל: 47); ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82. ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82.

1. הוציא לאור: י"ג, אב, ש"ס (צ"ל: 47); ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82. ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82.

2. הוציא לאור: י"ג, אב, ש"ס (צ"ל: 47); ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82. ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82.

3. הוציא לאור: י"ג, אב, ש"ס (צ"ל: 47); ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82. ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82.

4. הוציא לאור: י"ג, אב, ש"ס (צ"ל: 47); ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82. ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82.

5. הוציא לאור: י"ג, אב, ש"ס (צ"ל: 47); ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82. ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82.

6. הוציא לאור: י"ג, אב, ש"ס (צ"ל: 47); ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82. ה' תשרי, נתיבות ה' תשרי, צ"ל: ש"ס, ע"ז 73. תרשימו (פירוש הש"ס) צ"ל: 73. 82.

רשימות חוברת קיג

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ראש השנה, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו – המשך ה"יומן" דאלול תרצ"ד – חשון תרצ"ה, ורשא (ב).

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

ערב ראש השנה, ה'תשנ"ח
ברוקלין, נ.י.

אלול – חשון צ"ה. ורשא.

במוצאי מנוחה – אחר חצות.

בכ"י הי' מנין לסליחות לערך 5½.

זכור ברית – 4½ לפנות בוקר. 7 נסע לטבול. בבואו קבל פ"ג.
אח"ז הפסקה וצוה שיתפללו. אח"כ קבלת פ"ג.

על שולחנו מונח תילים וכנראה שבמשך ימי ער"ה ור"ה אומר
תילים כמה פעמים ביום.

צוה, על ידי, שיתפללו ערבית לא יוקדם מ-72 מינוט אחהש"ק.
תפלת ערבית לערך 7½. מקודם אמרו תילים. כ"א בפ"ע. וגם
כק"ש בישיבה. סיים ערבית 10½.

תפלת הבוקר בשעה 9.

דא"ח ליל ב' אחר מעריב. ומוצר"ה קודם ערבית.

כל התפלות התפלל מעומד.

קודם תתקבל י' קולות. אחר התפלה והתילים (לימי החדש) ל'
קולות.

יה"ר שעל התפוח קודם האכילה.

ברהמ"ז בלי כוס.

אומרים בברהמ"ז: הרחמן הוא יחדש ע' את השנה הזאת לטובה
ולברכה.

[אדנ"ע הי' אומרו בחשאי. רצ"ז.]

פרי לשהחינו. הי' של בפרה"א. מלבד זה הי' גם של פרה"ע חשוב.
לקח מקודם של פרה"ע ואח"כ של פרה"א. על הצעתי לסלק של פרה"ע
אמר: אדנ"ע הי' מהדר לאכול מכמה מיני פרות [ליל הב'] אף מאותם
שכבר אכל. רצ"ז].

התקיעות – צוה לרפ"ז שי' – : תקיעה שלפני של תשר"ת כ"כ
קולות כמו ש"ר. שלאחרי' – כמו תש"ר. תקיעה שלפני של תש"ת
(ת"ר) כ"כ קולות כמו ש' (ר). שלאחרי' – כמו ת"ש (ת"ר).

תרועה של תשר"ת לכה"פ יב' קולות. של תר"ת — כד'. שברים לעולם ד'. וכ"א ג' קולות.

ערויהכ"פ כפרות $5-4\frac{1}{2}$. כסה הדם. טבל רק פ"א אחר תפלת שחרית.

פתיחת הארון במשך כל תפלת נעילה. אשרי ביארמלקע והטלית על כתפיו. משא"כ ובל"צ וכל שאר התפלות.

הפטורת פ' בראשית סיומה נפ"מ מפשוטה (עד ויאדיר) למעוברת (עד לא יהי'). רק בהפטרה זו נפ"מ.

ע"י רי"ף: חפצתי שיהי' משמר — שיאמרו תילים או יחזרו דא"ח וכו' — כל ר"ה ביום ובלילה (וכן נעשה).

ר"ה: כשלקחו את מהרשנ"ע ממלמד הא' ונתנוהו להב' הי' סועד עם הצ"צ ב' הסעודות דש"ק. משא"כ שאר הבנים, שבת של מי היתה רק סעודה אחת.

מהרשנ"ע רושם שבר"ה תר"ג ליל א' דר"ה ספר הצ"צ: ליל א' דר"ה לא היו מדברים כלל אין ט"ש. אבל בשנת המאסר הא' של אדה"ז שהיא שנת מות פאָועל, ספר אדה"ז שהה"מ אמר אשר נשיא בישראל דארף רעדען ועגען מלכים.

ובשנת תר"ג קראו את הצ"צ לפ"ב. וניקולאי הא' כבר חתם הפקודה שהצ"צ ישאר תושב בפ"ב. דערנאך האט ער גענומען אָביסעל משקה. כתב איזה מכ' ולא ישר בעיניו. הדליק גפרורית וחפץ לשרפו ויקח בטעות את הפקודה וישרפה. [עיין מכ' תרצ"ב. לוי].

(ליל ב' בסעודה): תקס"ט ליל ב' דר"ה אחר הסעודה, קרא אדה"ז את האמצעי והצ"צ ויציע לפניהם מה שפעל במשך השנה: כך וכך (המספר ולא שמות האנשים) בע"ת, עובדים, צדיקים וכו'. ומבקש שכר מהשי"ת. והשכר הוא שלפלוני (ופי' בשמו) ישלח רפו"ש, לפ' וכו'. וסיים: ע"פ שנים עדים יקום דבר. אתם שנים עדים. ולכן יהי' יקום דבר. (שאלתי: בודאי כאשר ספר הצ"צ כ"ז הי' ג"כ בסיום תביעה כזו. והבנתי מרושמי הפנים, שכן הוא).

זה משך איזה שנים שנתפשט אמירת התילים אחר התפלה. יכולני לבקש שכר ע"ז. איני יודע כמה מיליארדען תיבות יש בזה. אבל השכר צ"ל שכ"כ מיליארד פונט זהב יתן השי"ת לישראל בשנה זו.

ועפ"י המדרש בטענת אברהם להערביים במחיר הבשר שה"ז במדבר ומי יתן בשר במדבר וכו'.

(יום ב' בסעודה): נח' נט' ס' סא' הייתי אני התוקע אצל אדנ"ע. הייתי תוקע מופלא ואמרו שמימות מהרשנ"ע לא שמעו תקיעות כאלו. פעם רצה אדנ"ע שאתקע בנשימה אחת. ועשיתי כן בסדר אחד. לפעמים רצה שאתקע ה' שברים (ולא ד'). והיו בינינו סמנים שע"י הבנתי רצונו. כל זמן שלא הי' מסיר אצבעו מן התיבה הייתי מושך (התקיעה או התרועה).

פעמים רצה שתהי' התרועה (של תר"ת) של מב' קולות. וכן עשיתי. ואז התקיעה שלאח"ז כנגד כל מה שלפני'. אבל התקיעה שלפני' של כד' קולות, וכנ"ל. כי הם ב' ענינים.

השופרות שאצלי הם של אדנ"ע. של מהרשנ"ע נשרפו.

בליוב' הי' שופר שאמר עליו מהרשנ"ע שתקע בו מהר"ל מפראג. והי' ארוך ביותר. אני ראיתיו כשנחתך קצתו (מפני שנסדק). והי' איזה וערשק פחות מ-1½ ארשין.

אני הייתי יכול לתקוע בו.

אלול תרצ"ד — חשון תרצ"ה. ורשא.

ט. סליחות הראשונות — "במוצאי מנוחה" — אחר חצות לילה⁴⁰.

בכל יום דשאר ימי הסליחות הי' מנין לסליחות לערך בשעה 5½.

סליחות דערב ר"ה — "זכור ברית" — בשעה 4½ לפנות בוקר.

בשעה 7 נסע כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לטבול. בבואו מהטבילה — קבל פ"נ. אחרי זה היתה הפסקה, וצוה שיתפללו שחרית. אח"כ — קבלת פ"נ.

על שולחנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א מונח תילים, וכנראה שבמשך ימי ערב ראש השנה וראש השנה אומר תילים כמה פעמים ביום.

י. צוה, על ידי, שיתפללו ערבית לא יוקדם מ-72 מינוט אחר השקיעה⁴¹.

תפלת ערבית היתה לערך בשעה 7½. מקודם — אמרו תילים, כל אחד בפני עצמו, וגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א אמר תילים בפני עצמו, בישיבה.

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א סיים תפלת ערבית בשעה 10½.

תפלת הבוקר — התחילה בשעה 9.

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א אמר דא"ח בליל ב' דר"ה — אחר מעריב, ובמוצאי ר"ה — קודם ערבית.

כל התפלות דר"ה — התפלל כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א מעומד.

(40) ראה גם "היום יום" כה אלול: "סליחות" — אחר חצות לילה ובסמוך לה. אבל בשאר הימים — באשמורת הבוקר". וראה גם "יומן" [תשרי] תרצ"א "רשימות" חוברת ד ריש ע' 8 ובהערה שם.

(41) ראה גם מכתבי רבינו באגרות-קודש ח"ז ע' קכד. ח"כ ע' שי. תורת מנחם — מנחם ציון ח"ב ס"ע 354 ואילך.

בסיום תפלת מוסף קודם תתקבל — תקעו י' קולות⁴². אחר התפלה והתילים (כפי שנחלק לימי החודש) — תקעו ל' קולות⁴³.

יא. אמירת יהי רצון שעל התפוח — קודם האכילה⁴⁴.
ברכת המזון — בלי כוס.

אומרים בברכת המזון: הרחמן הוא יחדש עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה.

[כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א אמר שאביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הי' אומרו בחשאי⁴⁵. (הוספה לאחר זמן — משנת תרצ"ז).

פרי חדש לברכת שהחיינו — הי' של בורא פרי האדמה. מלבד זה הי' מונח על השולחן גם של פרי העץ חשוב. כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לקח מקודם של פרי העץ ואח"כ של פרי האדמה שעליו ברך שהחיינו.

על הצעתי לסלק של פרי העץ כדי לברך תחלה על הפרי חדש שהי' של פרי האדמה — אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: אדמו"ר נ"ע הי' מהדר לאכול מכמה מיני פירות [בליל הב'] — לא רק פרי חדש, אלא אף מאותם שכבר אכל. (הוספה לאחר זמן — משנת תרצ"ז).

יב. בנוגע להתקיעות — צוה כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א להתקוע ר' פיביש זאלמאנאו שי⁴⁶:

תקיעה⁴⁷ שלפני של תשר"ת — כל כך קולות כמו שיעור

(42) ראה שער הכולל פמ"ג ס"ח.

(43) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תקצו.

(44) ראה גם "היום יום" א' תשרי: "יהי רצון שעל התפוח — אחר הברכה וקודם האכילה" (נתבאר בארוכה במכתב רבינו אגרות-קודש ח"ג ע' קמ ואילך).

(45) ראה גם "רשימות" הנ"ל שם.

(46) ראה אודותו — סה"ש תרפ"ט ע' 33 הערה 28. וש"נ.

(47) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתק"צ ס"ד (וס"ו): "שיעור תקיעה האמורה בתורה כשיעור תרועה .. ועכשיו שתקנו חכמים לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת כדי לצאת מכל הספיקות שיש בתרועה, צריך להאריך בתקיעה של תשר"ת כשיעור תרועה של סדר תשר"ת ("דהיינו ג' גניחות וג' יבבות ביחד שהם לא פחות מן י"ח טרומיטין", "שיעור תרועה כג' יבבות שהם ט' טרומיטין .. ושיעור שברים .. ג"כ ט' טרומיטין", "הכל ביחד הוא תרועה של סדר תשר"ת"), ובסדר תש"ת א"צ להאריך בתקיעותיו אלא כדי שיעור .. תרועה של סדר תש"ת, ובתקיעות של סדר תר"ת .. כדי שיעור .. תרועה של סדר תר"ת". — והחידוש בפנים הוא בנוגע לתקיעה שלאחרי, שצ"ל ארוכה יותר, גם כנגד התקיעה שלפני.

שברים תרועה, ותקיעה שלאחרי' — ארוכה יותר — כמו שיעור תקיעה שברים תרועה⁴⁸. ועד"ז תקיעה שלפני' של תש"ת (תר"ת) — כל כך קולות כמו שיעור שברים (תרועה), ותקיעה שלאחרי' — כמו שיעור תקיעה שברים (תקיעה תרועה).

תרועה של תשר"ת — לכל הפחות יב' קולות. תרועה של תר"ת — כד' קולות. שברים — לעולם ד'⁴⁹, וכל אחד מהם — של ג' קולות⁵⁰.

יג. ערב יוהכ"פ⁵¹ ערך כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א כפרות בשעה 4½-5. כסה הדם. טבל רק פעם אחת — אחר תפלת שחרית. פתיחת הארון — במשך כל תפלת נעילה⁵². אשרי — אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א ביארמלקע, והטלית על כתפיו⁵³, משא"כ ובא לציון וכל שאר התפלות — הטלית על ראשו.

יד. בשבת בראשית⁵⁴ אמר לי כ"ק מו"ח אדמו"ר סדר ההפטרות שיש בהם חילוקי מנהגים, ובין הדברים אמר:

הפטורת פ' בראשית — בנוגע לסיומה⁵⁵ יש נפק"מ משנה פשוטה (שבה אומרים עד "ויאדיר"⁵⁶) לשנה מעוברת (שבה מוסיפים ואומרים עד "לא יהי"⁵⁷). רק בהפטרה זו יש נפק"מ משנה פשוטה לשנה מעוברת, משא"כ בשאר ההפטרות.

48) ראה גם שיחת ליל ב' דר"ה בסעודה תש"א ס"י (סה"ש תש"א ע' 28). — נעתק בספר התולדות אדמו"ר מהר"ש — בעריכת רבינו — ע' 67.

49) ב"רשימות" הנ"ל (ע' 14) — אודות הנהגת אדמו"ר מהר"ש: "השברים שלשה, לכל היותר ארבעה". וראה גם מכתב רבינו באגרות-קודש ח"כ ע' לט.

50) ראה שו"ע אדה"ז שם ס"ו: "שיעור יבבא הוא ג' טרומיטין".

51) ראה גם "רשימות" הנ"ל (ע' 18) — מערב יוהכ"פ שנה זו (תרצ"ה).

52) ראה גם "רשימות" הנ"ל (ריש ע' 10 ובהערה שם).

53) ראה שיחת ש"פ בראשית (התנועות הא') תשי"ז — החידוש בזה — כיון שמנהג החסידים (ועאכ"כ הנשיאים) להתפלל עם הטלית על הראש, ובפרט בזמני התעוררות דר"ה ויוהכ"פ, ומכ"ש בתפלת נעילה, והרי ההתעוררות דתפלת נעילה מתחילה כבר ב"אשרי", שאז פותחים הארון למשך כל תפלת נעילה.

ומסיים רבינו שם, שלא הביא מנהג זה במחזור, כיון שלא ידע אם הוא מנהג השייך לרבים. 54) כ"ה בשיחה הנ"ל.

55) בשיחה הנ"ל מסיים רבינו, שבעת עריכת "סדר ההפטרות שיש בהם חילוקי מנהגים" להדפיס בסידור, חזר ושאל את אדמו"ר מהוריי"צ עד"ז, והשיב לו, שאין זו הנהגה לרבים.

56) ישע"י מב, כא.

57) שם מג, יו"ד.

טו. כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א מסר ע"י ר' יחזקאל פייגין:
 חפצתי שיהי' משמר — שיאמרו תילים או יחזרו דא"ח וכו' —
 כל ר"ה ביום ובלילה⁵⁸ (וכן נעשה).

*

טז. ראש השנה:

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א סיפר, שכשלקחו את אדמו"ר
 מהר"ש נ"ע (בהיותו נער) ממלמד הא' ונתנוהו למלמד הב' —
 הי' סועד עם הצ"צ ב' הסעודות דש"ק. משא"כ שאר הבנים, שבת
 של מי היתה⁵⁹ (שהיו סועדים עם הצ"צ כל א' בשבתו), ורק סעודה
 אחת⁶⁰.

יז. עוד סיפר, שאדמו"ר מהר"ש נ"ע רושם שבר"ה תר"ג ליל
 א' דר"ה סיפר הצ"צ:

ליל א' דר"ה לא היו מדברים כלל אין טיש⁶¹. אבל בשנת
 המאסר הא' של אדמו"ר הזקן — שהיא שנת מות פאָועל (שע"פ
 פקודתו נאסר אדמו"ר הזקן) — סיפר אדמו"ר הזקן שהרב המגיד
 אמר אשר נשיא בישראל דאַרף⁶² רעדען ועגען מלכים.

וסיים כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א⁶³: בשנה ההיא — שנת תר"ג
 — קראו את הצ"צ לפטרבורג. וניקולאי הא' כבר חתם הפקודה
 שהצ"צ ישאר תושב בפטרבורג, ולא יוכל לשוב לביתו בליובאוויטש.
 דערנאך⁶⁴ האט ער גענומען אַביסעל משקה, כתב איזה מכתב ולא
 ישר בעיניו, הדליק גפרורית וחפץ לשרפו, ויקח בטעות את הפקודה
 הנ"ל בנוגע להצ"צ וישרפה⁶⁵. [עיין מכתב תרצ"ב. לוי⁶⁶].

(58) ראה גם מכתבי אדמו"ר מהוריי"צ משנות תרצ"ד-ח אל תלמידי הישיבות (אגרות-קודש
 שלו ח"ד ע' קלב. ע' תטז). — ע"ד משמרות לאמירת תהלים במשך כל המעל"ע דב' ימי
 ראש השנה.

(59) לשון חז"ל — ברכות כח, א. וש"נ.

(60) ראה גם סה"ש תרפ"ט ע' 30. "רשימות" חוברת צדי"ק ע' 12.

(61) = בשולחן (בסעודה).

וראה גם "רשימות" שבהערה 40. חוברת יד (יומן ד) ע' 13. וש"נ.

(62) = צריך לדבר אודות מלכים.

(63) ראה גם שיחת ב' דר"ה תר"ץ (סה"ש תר"ץ ע' 83).

(64) = אח"כ לקח קצת משקה.

(65) סיפור זה סיפר רבינו בשיחת ש"פ בראשית (התוועדות הב') תשי"ז. — וסיים:
 בכלל — אינני מתערב בבעל-הבית שקייט... ובפרט כשמדובר בענין שנוגע להצלת כמה

יה. (ליל ב' בסעודה):

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א סיפר, שבשנת תקס"ט ליל ב' דר"ה אחר הסעודה, קרא אדמו"ר הזקן את אדמו"ר האמצעי והצ"צ, ויציע לפנייהם מה שפעל במשך השנה: כך וכך (הזכיר רק המספר, ולא שמות האנשים) בעלי תשובה, עובדים, צדיקים וכו'. ומבקש שכר מהשי"ת. והשכר הוא שלפלוני (ואדמו"ר הזקן פירש בשמו) ישלח רפואה שלימה, לפלוני וכו'. וסיים: כתיב⁶⁶ על פי שנים עדים יקום דבר. אתם — אדמו"ר האמצעי והצ"צ — שנים עדים, ולכן יהי יקום דבר.

(שאלתי את כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א:

בודאי כאשר סיפר הצ"צ כל זה, הי' ג"כ בסיום תביעה כזו, שמבקש שכר על מה שפעל — כך וכך כו'.
והבנתי מרושמי הפנים של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, שכן (הוא).

וסיים כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א:

זה משך איזה שנים שע"פ התקנה שלי נתפשט אמירת התילים אחר התפלה⁶⁸.

יכולני לבקש שכר על זה.

איני יודע כמה מיליארדען תיבות יש בזה (באמירת תהלים אחר התפלה במשך השנים מאז שנתפשטה תקנה זו). אבל בכל אופן, השכר צריך להיות שכל כך מיליארד פונט זהב יתן השי"ת לישראל בשנה זו.

נפשות מישראל. ומה גם — כמאמר העולם — שלא מבקשים על מותו של הפריץ הזקן, כיון שלא יודעים אם הפריץ שיקום אחריו יהי טוב ממנו... ובמילא, יכול להאריך עוד ימים ושנים*;

אבל, מה שצריכים לפעול הוא — שה"פריץ" יהי טוב יותר לבני, ובנוגע לכל עניני תומ"צ תהי' הרחבה לכל בני בכל מרחבי תבל, בארץ ישראל ובחוץ לארץ, ושיבוא משיח בעגלא דידן בקרוב ממש.

66) לע"ע לא הגיע לדינו (המו"ל).

67) פ' שופטים יט, טו.

68) ראה בארוכה "קובץ מכתבים אודות גודל ערך אמירת תהלים" — נדפס בסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק.

(* יש לציין שבאותה שנה — תשי"ז — נכשל הנסיון להפיל את הנשיא של רוסיה (המו"ל).

ועפ"י דברי המדרש⁶⁹ בטענת אברהם להערכיים במחיר הבשר (כשלא רצו לברך לה' לאחרי שהאכילם והשקם) שצריכים לשלם מחיר גדול יותר ("חד ליטרא דקופר (ליטרא בשר) בי' פולרין"), שהרי זה במדבר, ומי יתן בשר במדבר וכו' ("מאן יהיב לך קופר במדברא") — הרי השכר (המחיר) שמגיע עבור אמירת תהלים בימינו אלה, בחשכת הגלות, צ"ל הרבה יותר⁷⁰.

יט. (יום ב' בסעודה):

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א סיפר:

בשנים תרנ"ח תרנ"ט תר"ס תרס"א — הייתי אני התוקע אצל אדמו"ר נ"ע⁷¹.

הייתי תוקע מופלא, ואמרו שמימות אדמו"ר מהר"ש נ"ע לא שמעו תקיעות כאלו.

פעם רצה אדמו"ר נ"ע שאתקע בנשימה אחת, ועשיתי כן בסדר אחד.

לפעמים רצה שאתקע ה' שברים (ולא ד').

והיו בינינו סימנים שעל ידם הבנתי רצונו באופן התקיעות.

כל זמן שלא הי' מסיר אצבעו מן התיבה — בהיותו מקריא התקיעות עי"ז שהי' מורה באצבעו בסידור על כל תיבה מסדר התקיעות⁷² — הייתי מושך (התקיעה או התרועה).

פעמים רצה שתהי' התרועה (של תר"ת) של מב' קולות⁷³.

(69) ב"ר פמ"ט, ד.

(70) כ"ה בשיחת ש"פ בראשית הנ"ל. — ומסיים שם:

כל זה הי' בשנת תרצ"ה. — אינני יודע אם כבר שולם השכר על אמירת תהלים עד אז; אבל אפילו אם כבר שולם השכר, הרי, במשך השנים מאז ועד עתה, ניתוסף ריבוי גדול באותיות התורה, ועוד ריבוי ענינים שפעלו בהם, ומגיע על זה הרבה שכר, ובמילא יכולים לדרוש את השכר — בעניניהם הגשמיים של בני" (במכ"ש וק"ו מהנהגת רבותינו נשיאינו שדרשו שכר בענינים גשמיים, ועאכו"כ אנשים כערכנו), לכאו"א בהמצטרך לו, זרעא חייא וקיימא, בריאות הגוף, פרנסה בהרחבה.

וכיון שנמצאים במעמד של כו"כ מנינים מבני" — יהיו הם ה"עדים" שעל פיהם יקום דבר, שהקב"ה יתן לכאו"א מישראל כל המצטרך לו בכל הענינים, שכללותם בני חיי ומזוני רויחי!

(71) ראה גם שיחת יום ב' דר"ה בסעודה תש"ה ס"ז (סה"ש תש"ה ע' 10).

(72) ראה גם "רשימות" שבהערה 40. סה"ש תש"ד, תש"ה ע' 3. ספר המנהגים חב"ד ס"ע

56.

(73) ראה גם "רשימות" שבהערה 49, שיחת ליל ב' דר"ה שבהערה 48 — שכן נהג אדמו"ר

מהר"ש.

וכן עשיתי. ואז, התקיעה שלאח"ז הוצרכה להיות ארוכה ביותר — כנגד כל מה שלפני' (תקיעה ותרועה ארוכה של מב' קולות), אבל התקיעה שלפני' (שצריכה להיות כנגד התרועה) היתה כנגד תרועה של כד' קולות, וכנ"ל (סי"ב), אע"פ שבפועל היתה התרועה של מב' קולות, כי, זה שתרועה צ"ל של כד' קולות, וזה שלפעמים רצה שבפועל תהי' התרועה של מב' קולות, הם ב' ענינים.

כ. עוד סיפר:

השופרות שאצלי הם של אדמו"ר נ"ע. אבל השופרות של אדמו"ר מהר"ש נ"ע — נשרפו.

בליובאוויטש הי' שופר⁷⁴ שאמר עליו אדמו"ר מהר"ש נ"ע שתקע בו מהר"ל מפראג, והי' ארוך ביותר.

אני ראיתי כשנחתך קצתו (מפני שנסדק), והי' איזה וערשאק פחות מ-1½ ארשין⁷⁵.

אף ששופר זה הי' קשה לתקיעה — אני הייתי יכול לתקוע בו.

(74) ע"ד שופר זה — ראה גם סה"ש תרח"ץ ע' 253.

(75) "ארשין" הוא לערך 71 סנטימטר. ו"איזה וערשאק פחות מ-1½ ארשין" היינו קרוב למטר אחד.

שער שני

עשרי"ת
ויזם כיפוד

בס"ד. ש"פ האזינו, שבת שובה ה'תשמ"א*

שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעוניך¹, ופירש אדמו"ר הזקן², דמ"ש שובה גוי' עד הוי' אלקיך (אף שלכאורה הול"ל להוי' אלקיך³) הוא, ששיעור התשובה הוא עד שהוי' יהי' אלקיך⁴. וצריך להבין, דמי ששייך (ודורשים ממנו) תשובה נעלית כזו, הרי הוא בעל מדריגה נעלית גם קודם עשיית תשובה זו, וכמובן גם ממ"ש שובה ישראל, דשם ישראל הוא על שם כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל⁵, שהוא שר⁶ ושולט על ההעלם דשם אלקים ועל הכחות שמתפשטים ממנו (אנשים)⁷, ואיך שייך בו ענין העון שיהי' צריך לתשובה. והגם שידוע שתשובה היא לא רק על עבירות⁸ אלא להשיב נפשו למקורה וררשה [והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה]⁹, דתשובה זו היא גם בצדיקים גמורים¹⁰, הרי מפורש בכתוב שובה ישראל גוי' כי כשלת בעוניך¹¹, והיאך שייך ענין העוונות כמי שהוא בדרגא זו. גם צריך להבין מה שממשיך בכתוב¹² קחו עמכם דברים ושובו אל הוי', דאחרי שכבר אמר שובה ישראל גוי' מה מוסיף ב(קחו עמכם דברים) ושובו אל הוי'¹³. גם צריך להבין מה שאומר אח"כ¹⁴ אמרו אליו כל תשא עון גוי', שגם האמירה והבקשה תשא עון קשורה עם ענין התשובה¹⁴, ומזה משמע שלאחרי התשובה דשובה ישראל גוי' ודשובו אל הוי', צריך להיות עוד תשובה¹³. גם צ"ל מה שבתשובה הא' ובתשובה הג' מזכיר ענין העון (כי כשלת בעוניך, תשא עון), משא"כ בתשובה הב'.

(* יצא לאור בקונטרס שבת תשובה יו' תשרי — תשמ"ט, "לקראת שבת תשובה, ו' תשרי, יום היאָרצייט של הרבנית הצדקנית מרת חנה תנצ"ה (אמו של — יבלח"ט — כ"ק אדמו"ר שליט"א), נסתלקה שבת תשובה בעת עלות המנחה שנת תשכ"ה .. עש"ק וילך, תשמ"ט".

- (1) הושע יד, ב. — התחלת וראשית ההפטרה דשבת שובה.
- (2) לקו"ת דרושים לשבת שובה ד"ה שובה ישראל הא' (סה, א).
- (3) כמו שמדייק בלקו"ת שם ד"ה שובה הב' (סו, ריש ע"ב). ועוד.
- (4) כ"ה הלשון ברד"ה שובה ישראל ה'תש"ד (סה"מ ה'תש"ד ע' 15). וכ"ה גם ברד"ה זה תרח"צ (סה"מ תרח"צ ע' לד).
- (5) וישלח לב, כט.
- (6) ראה פרש"י עה"פ שם: בשררה; שם לה, י: לשון שר ונגיד.
- (7) ראה לקו"ת שם ד"ה שובה הא' (סד, ג), "אנשים הם הכחות המתפשטות משם אלקים".
- (8) ראה גם ד"ה תקעו תרח"צ ס"ב (סה"מ תרח"צ ריש ע' יג), ובהנסמן שם בהערה 15.
- (9) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ריש פרשתנו (האזינו). לקמן סעיף ד.
- (10) לקו"ת ד"ה שובה הב' (סו, ג).
- (11) ע"פ מ"ש בפנים יומתק שלאחרי אומרו שובה ישראל מוסיף כי כשלת בעוניך, אף שלכאורה מובן מעצמו ד"שובה" הוא על חטא ועון (וכמו שמדייק בד"ה זה תרצ"ה ותרח"צ בתחלתו) — כי מכיון שמדבר כאן בדרגת "ישראל", הי' אפ"ל שהתשובה שלהם היא רק התשובה ד"והרוח תשוב גוי'" — ולכן מוסיף ומחדש שגם ב"ישראל" ישנו הענין ד"כשלת בעוניך", וצריכים לתשובה כפשוטה (כ"מ בסה"מ ה'תש"ד שם).
- (12) הושע שם, ג.
- (13) כמו שמדייק ברד"ה זה תרע"ג (המשך תער"ב ח"א ע' קמב).
- (14) ראה ספר המצוות להצ"צ מצות וידוי ותשובה בתחלתה (דרמ"צ לח, א) "שעיקר מצות התשובה מן התורה היא עזיבת החטא והיודוי ובקשת מחילה". וצ"ע, דברמב"ם הל' תשובה לא נזכר בקשת מחילה. וראה לקו"ש חיי"ז ע' 194. ואכ"מ.

ב) ונקודת הביאור בזה ע"פ המבואר בלקו"ת¹⁵, דבתשובה יש ג' בחינות. תשובה דסור מרע, תשובה דועשה טוב, ותשובה דבקש שלום דקאי על התורה דכל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה¹⁶, וכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם¹⁷. וג' התשובות שבפסוקים אלו [שובה ישראל גו', ושובו אל הוי', אמרו אליו כל תשא עון] הם ג' התשובות דסור מרע ודועשה טוב ודבקש שלום¹⁸. וזהו גם מה שפסוקים אלו הם התחלת ההפטרות דשבת תשובה, כי בשבת תשובה צ"ל כל ג' הבחינות. וכמו שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁹, שאצל הצמח צדק היו בשבת תשובה ג' נרות של תשובה, ואמר הצמח צדק "עס איז פאראן דריי תשובות", וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר שהם ג' התשובות המבוארים בלקו"ת¹⁵. וזהו מה שבתשובה הראשונה כתיב שובה גו' כי כשלת בעוניך, משא"כ בתשובה השני' (ושובו אל הוי') לא נזכר ענין העון, כי תשובה הראשונה היא תשובה דסור מרע (כשלת בעוניך), משא"כ השני' היא תשובה דועשה טוב²⁰. וזהו גם מה שבתשובה הראשונה נזכר גם שם אלקים (עד הוי' אלקיך) ובתשובה השני' נזכר רק שם הוי' (ושובו אל הוי') ובתשובה השלישית כתיב אמרו אליו, כי התשובה דסור מרע היא שיהי' הוי' אלקינו²¹, והתשובה דועשה טוב היא להתקשר ולהדבק בשם הוי' כמו שהוא למעלה משם אלקים²², והתשובה דבקש שלום היא להדבק וליכלל בעצמות אוא"ס שלמעלה משם הוי'²³.

ג) והנה החילוק שבין התשובה דסור מרע להתשובה דועשה טוב ודבקש שלום הוא, שהתשובה דסור מרע היא שלא יהיו עוונות שמבדילים ביניכם לבין אלקיכם²⁴, והתשובה דועשה טוב ודבקש שלום היא שתהי' העבודה להמשיך אור נעלה יותר. דההמשכה שנמשכת מלמעלה מצד עצמה, מצד זה שהוא ית' הוא עצם הטוב וטבע הטוב להטיב²⁵, היא במדידה והגבלה, וע"י העבודה ההמשכה היא בלי גבול²⁶.

(15) בלק ד"ה מה טובו (עג, ב ואילך).

(16) סנהדרין צט, ב.

(17) רמב"ם סוף הל' חנוכה.

(18) כדלקמן סעיף ז, ע"פ סדי"ה שובה תרע"ג הנ"ל (המשך תערו"ב שם ע' קמט).

(19) בשיחת ליל ש"פ וילך שבת תשובה ה'תשי"ה ס"ה ואילך (ספר השיחות ה'תשי"ה ע' 14 ואילך).

(20) ד"ה שובה הנ"ל שם. ומה שנזכר ענין העון בתשובה השלישית (אמרו גו' תשא עון) — אף שהיא למעלה גם מהתשובה דועשה טוב — ראה לקמן סעיף ט.

(21) לקו"ת בלק שם עג, סע"א ואילך.

(22) לקו"ת שם עג, ד.

(23) לקו"ת שם עד, א. בלקו"ת שם, דעל תשובה זו (ליכלל בעצמות אוא"ס) כתיב (מלאכי ג, ז) "שובו אלי — אלי ממש". ועפ"ז יובן מה שבתשובה זו כתיב "אמרו אליו" (ד"אלי"ו הוא כמו "אלי"). ולהעיר ממאור"ל (ספרי הובא בפרדס שער לב (שער הכוונה) פ"ב. אלימה רבתי מעין א תמר א. וראה בחיי עה"פ ואתחנן ד, ז. עקב יא, ג) אליו ולא למדותיו, דלפירוש אדמו"ר הזקן (הובא באגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' קמדרה. "היום יום" יא תשרי) קאי על עצמות א"ס.

(24) ישע"י נט, ב. וראה אגרת התשובה פ"ה.

(25) ראה עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. שעה"ה"א פ"ד (עט, א).

(26) ראה לקו"ת שם (עג, ד) שהעבודה ד"ועשה טוב" היא "שמייעג את עצמו בועשה טוב להלחם עם הטבע". ויש לומר, שלכן גם ההמשכה מלמעלה שעי"ז היא למעלה מהטבע (דטבע הטוב להטיב) דלמעלה.

וכמו שידוע²⁷ בענין אלה תולדות פרץ²⁸ תולדות מלא²⁹, שהוא למעלה גם מאלה תולדות השמים והארץ בהבראם³⁰ תולדות מלא²⁹, עולם על מילואו נברא³¹, תולדות מלא שנאמר גבי בריאת שמים וארץ (בריאה מצד מלמעלה) רצה הבורא שיהי' במדידה והגבלה, משא"כ תולדות פרץ מלא שיהי' (בבריאת המשיח³²) ע"י מעשינו ועבודתינו³³ הוא מה שמשיח (מבני פרץ, ונקרא הפורץ³⁴) יפרוץ כל הגדרים. ובזה גופא (ההמשכה שע"י עבודה), ההמשכה שע"י עסק התורה (בקש שלום) היא נעלית יותר מההמשכה שע"י קיום המצוות (ועשה טוב). דנוסף לזה שע"י המצוות ההמשכה היא בבחי' מקיף וע"י התורה ההמשכה היא בפנימיות³⁵, גם ההמשכה עצמה היא נעלית יותר. דע"י קיום המצוות נמשך אור הסובב³⁶, וע"י עסק התורה נמשך עצמות אוא"ס שלמעלה גם מסובב³⁷.

(ד) **וע"פ** הנ"ל דשוכה ישראל כי כשלת בעוניך היא התשובה דסור מרע, מובן, דזה שגם מי שהוא בדרגת ישראל שייך אצלו הענין דכשלת בעוניך, הכוונה בזה היא לא (רק) שיש בו איזה חסרון [שזהו גם בצדיקים], אלא ששייך אצלו גם עוונות המבדילים³⁸ (אלא שהם בדקות דדקות), ולכן צ"ל אצלו התשובה דסור מרע. וענין זה [שגם בצדיקים (ישראל) יש גם התשובה דסור מרע] מובן גם מזה שתשובה היא מצוה [וכלשון אדה"ז באגרת התשובה³⁹ "מצות התשובה"], דמזה מובן, שמצות התשובה היא (ככל המצוות) לכא"א מישראל, גם לצדיקים גמורים. ומכיון שמצות התשובה היא (כמ"ש אדה"ז באגה"ת שם) עזיבת החטא (סור מרע), מובן, דנוסף על זה שגם בצדיקים גמורים צ"ל התשובה דוהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה [וכמבואר בלקו"ת (פרשתנו) דשרש הנשמה הוא בחי' האלקים (אשר נתנה), שהוא בחי' צור⁴⁰ שלמעלה מהוי'⁴¹, העלם שאינו במציאות⁴², והמשכת הנשמה מבחינה

(27) ראה גם ד"ה זה היום דיום ב' דר"ה שנה זו (ה'תשמ"א) ס"ג (לעיל ע' לא).

(28) רות ד, יח.

(29) ב"ר פי"ב, ו. שמור פ"ל, ג.

(30) בראשית ב, ד.

(31) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.

(32) מדרשים שבהערה 29.

(33) ראה תניא רפ"ז.

(34) ראה מיכה ב, יג. ב"ר פפ"ה, יד (ובפרש"י שם). אגדת בראשית ס"פ סג.

(35) תניא פ"ה. לקו"ת שם עד, א.

(36) לקו"ת שם עג, סע"ג ואילך.

(37) לקו"ת שם עד, א.

(38) וכמובן גם מהלשון "כשלת בעוניך" — ראה לקו"ת מטות פב, א; נצבים נא, א, דחטא הוא לשון חסרון משא"כ עון.

(39) פ"א (צא, רע"א). וראה ס' שיעורים בספר התניא" לאגרת התשובה שם (ע' 1054 ואילך).

(40) לקו"ת פרשתנו (האזינו) עב, א. דרושים לשמע"צ פה, ריש ע"ב.

(41) ראה בארוכה לקו"ת אחרי כו, ג.

(42) ראה בארוכה ד"ה ואברהם זקן תרס"ו (המשך תרס"ו ע' פ ואילך). ובכ"מ. ד"ה זה היום דיום ב' דר"ה שנה זו (ה'תשמ"א) ס"ה (לעיל ע' לג).

זו היא באופן ד(אשר) נתנה, דכל⁴³ הנותן בעין יפה הוא נותן⁴⁴, וענין התשובה דוהרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה הוא השבת והעלאת הנשמה לשרשה ומקורה, דגם כמו שהנשמה מלוכשת בגוף (שהרי מצות התשובה היא, ככל המצוות, לנשמות בגופים דוקא) תהי' בבחי' ביטול לגמרי כמו שהיתה בשרשה, בבחי' האלקים אשר נתנה⁴⁵, צריך להיות אצלם גם תשובה כפשוטה. וצריך להבין, והרי באצילות (אפילו באצילות הפרטית) כתיב לא יגורך רע⁴⁶, ומכיון שהתשובה דצדיקים היא (כנ"ל מלקו"ת) אל האלקים אשר נתנה, למעלה מבחי' בראתה יצרתה נפחתה כי (בי"ע) ולמעלה גם מבחי' שנתת בי (אצילות)⁴⁷, איך יתכן אצלם ענין התשובה דסור מרע.

ה) ולכאורה הי' אפשר לכאר זה ע"פ מ"ש בלקו"ת⁴⁸, דמי שמצד מעלת נשמתו שייך להעבודה דבחי' רוח (ועשה טוב) ומכ"ש מי ששייך להעבודה דבחי' נשמה (בקש שלום), כשחסר אצלו בעבודה זו הוא פגם. ויתירה מזו, דלהיותו במדריגה נעלית, הפגם שלו (עם היותו בדקות) הוא גדול יותר מהעון ממש דאיש פשוט. וכמו שאמר הרב המגיד שהמ"ז של צדיקים גמורים פוגמים יותר מעוונות חמורים של ע"ה. וע"ד רבב על בגד ת"ח⁴⁹. ועפ"ז הי' אפ"ל לכאורה, דמצות התשובה (שהיא עזיבת החטא) בצדיקים גמורים היא התשובה על זה שהי' אצלם חסרון בהעבודה דועשה טוב או עכ"פ בהעבודה דבקש שלום, שגם תשובה זו היא עזיבת החטא, מכיון שהפגם שעל ידי זה הוא עוד יותר מהעון (כפשוטו) דאיש פשוט. אמנם, מזה גופא שאומרים שישנם ג' ענינים (סור מרע, עשה טוב ובקש שלום), מוכח, שהעבודה דוע"ט ודבקש שלום היא הוספה ועלי' בקדושה גופא, וגם כשחסר בעבודה זו, אין זה ענין של רע (גם לא בדקות). ועפ"ז צריך להבין מהו"ע מצות התשובה (עזיבת החטא) בצדיקים, שעל זה אומר שובה ישראל גו' כי כשלת בעוניך, דגם מי שהוא בדרגת ישראל צ"ל אצלו גם התשובה דסור מרע.

ו) ויובן זה ע"פ מאמר רז"ל⁵⁰ מאן דמחוי במחוג קמי מלכא כו', כי בפני המלך צריך להיות בתכלית הביטול וכשמחוג במחוג קמי מלכא הוא מתראה למציאות בפני המלך⁵¹. ומזה מובן, שגם כשהוא עובד את הוי' אבל עבודתו היא בבחי' מציאות, הוא דוגמת מחוי במחוג קמי מלכא ח"ו⁵². ועפ"ז יובן שגם בצדיקים

(43) ראה ב"ב נג, א. וש"נ. רמב"ם הל' מכירה פכ"ה ה"ד. הל' זכי' ומתנה פ"א הכ"ב.

(44) לקו"ת פרשתנו שם, ב.

(45) לקו"ת פרשתנו שם, רע"א.

(46) תהלים ה, ה. לקו"ת במדבר ג, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'תצג. וש"נ.

(47) לקו"ת פרשתנו שם, א. וראה אוה"ת פרשתנו ע' א'תרח.

(48) בלק עג, ד. ער, ב. וראה גם ד"ה שובה תרע"ג פע"ח (המשך תער"ב ח"א ע' קמו). וראה גם ד"ה זה

תרח"צ (סה"מ תרח"צ ע' לד).

(49) ראה שבת קיד, א: של בנאין (ת"ח) מצד אחד. ובד"ה שובה תרע"ג שם: שהתכם על בגד חשוב גרוע יותר.

(50) ראה חגיגה ה, ב.

(51) ראה סהמ"צ להצ"צ ח, א. וראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1050 ובהערות שם.

(52) ראה סה"מ תרני"ט ע' סד: שלפי עוצם גדולתו ורוממותו גם העבודה האמיתית... לחטא יחשב. ועד"ז

בסה"מ תרני"א ע' עה ואילך. שם ע' ריב. שם ע' ריד ואילך.

גמורים צ"ל (גם) ענין התשובה דסור מרע, כי מכיון שגם כשהוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים אינו בטל במציאות לגמרי רק הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו (יש מי שאוהב ויש מי שירא⁵³) כמבואר בתניא⁵⁴, הרי נמצא שהקבלת עול מלכות שמים אינה בתכלית השלימות, ולגבי מדריגתו הוא כמו פריקת עול. ולכן גם בצ"ג צ"ל התשובה דסור מרע.

וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעוניך, שהתשובה על הכשלון בעון שברגת ישראל (יש מי שאוהב) היא שהוי' יהי' אלקיך. כי בכדי לשלול ענין הישות (יש מי שאוהב) הוא ע"י הגילוי דהוי' דוקא. דלגבי שם אלקים, מכיון שההתהוות משם אלקים היא בדרך התלבשות (בראשית ברא אלקים⁵⁵), הנבראים שמתהווים ממנו הם תופסים מקום, והביטול שלהם הוא רק ביטול היש, משא"כ לגבי שם הוי', שההתהוות ממנו היא באופן דבדרך ממילא (יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו⁵⁶), הנבראים אינם תופסים מקום, ביטול במציאות⁵⁷. וזהו שהתשובה על כשלת בעוניך שברגת ישראל, יש מי שאוהב, היא שהוי' יהי' אלקיך, דע"י שמאיר בו הגילוי דהוי', ועד שזה (הוי') נעשה אלקיך כחך וחיותך, הוא בא לביטול במציאות.

ז) והנה מבואר בלקו"ת⁵⁸ דפירוש שובה ישראל עד הוי' אלקיך הוא שהתשובה צריכה להיות עד שהוי' יהי' רק בחי' אלקים וצמצום לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה מהוי'. וע"ד הפירוש בהוי' הוא האלקים⁵⁹ שאומרים בנעילת יום הכפורים, שז"א (הוי') בעלותו לעתיקא כאלקים יחשב⁶⁰. ויובן זה ע"פ הידוע⁶¹ שגם לגבי שם הוי', מכיון שהוא מקור להתהוות, דהוי' הוא לשון מהוה⁶² (אלא שההתהוות היא בדרך ממילא), בהכרח שיש איזה תפיסת מקום להנבראים, ואמיתית הביטול הוא דוקא לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה מהוי' שאינו בגדר מקור לעולמות. וזהו שהתשובה על כשלת בעוניך (יש מי שאוהב) היא עד הוי' אלקיך (כהפירוש בלקו"ת) שהוי' הוא אלקים וצמצום לגבי עצמות אוא"ס, שע"י הגילוי דעצמות אוא"ס [עתיקא, שנבדל ונעתק ומובדל ממציות העולמות⁶³], מגיעים לתכלית הביטול.

ויש להוסיף, שענין הישות (דיש מי שאוהב) כפשוטו נתקן כבר ע"י עבודת התשובה דחודש אלול, ובכתה את אבי' ואת אמה ירח ימים⁶⁴ דקאי על חודש

(53) ראה סה"מ תרס"ג ע' נו.

(54) פל"ה (מד, סע"א ואילך).

(55) בראשית א, א.

(56) תהלים קמח, ה. תו"א מג"א צו, ג. לקו"ת ראה כ, סע"ג. שם כו, ד. שה"ש יד, ג. שם מא, ד. ובכ"מ.

(57) המשך תרס"ו ע' רכד. סה"מ תרע"ח ס"ע שפ ואילך.

(58) דרושים לשבת שובה סה, א. שם סו, א.

(59) מלכים"א יח, לט.

(60) לקו"ת שם (ביאור לד"ה שובה האי) ס"ה, ריש ע"ד (ממ"ח סוף מס' יומא).

(61) ראה המשך תרס"ו שבהערה 57.

(62) שעה"ה"א רפ"ד. וראה גם זח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט.

(63) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סא, ג. סה"מ"צ להצ"צ מצות וידי ותשובה (דרמ"צ לט, א).

(64) תצא כא, יג.

אלול (כדאיתא בכתבי האריז"ל⁶⁵), חודש הרחמים, שאז המלך הוא בשדה⁶⁶, ובפרט בהימים שאחר ח"י אלול שמכניס חיות בכל הענינים דחודש אלול⁶⁷, ובפרט בימי הסליחות שאומרים לך⁶⁸ הוי' הצדקה ולנו בושת הפנים, ביטול דיראת בושת שהיא יראת הרוממות בדרגא הכי עליונה⁶⁹, ובפרט בערב ראש השנה שענינו הוא (כשמו ערב ראש השנה) הכנה לראש השנה, ובפרט בראש השנה גופא שאז היא העבודה דקבלת עול מלכות שמים, שתמליכוני עליכם⁷⁰. והתשובה דשבת תשובה היא על הישות כמו שהוא בתכלית הדקות. ולכן מבאר בלקו"ת דפירוש שובה ישראל עד הוי' אלקיך [שאומרים בשבת תשובה] הוא שהוי' יהי' רק אלקים וצמצום לגבי עצמות או"ס, כי בכדי לשלול הישות בתכלית הדקות הוא דוקא ע"י גילוי עצמות או"ס שלמעלה מהוי'.

(ח) **ולאחרי**⁷¹ אומרו שובה ישראל גוי' כי כשלת בעוניך, שהיא התשובה דסור מרע [כמו שהיא בדרגת ישראל], מוסיף קחו עמכם דברים ושובו אל הוי', אמרו אליו כל תשא עון, שב' תשובות אלו הם התשובה דועשה טוב והתשובה דבקש שלום. ויובן זה בהקדים המבואר בלקו"ת⁷² שג' התשובות דסו"מ דוע"ט ודבקש שלום הן בג' הבחינות נר"נ. התשובה דסור מרע (שהיא על חטא ועון) היא בבחי' נפש. כי ענין החטא ועון שייך רק בבחי' נפש כמ"ש⁷³ הנפש החוטאת⁷⁴. וגם התשובה (דסור מרע) היא בבחי' נפש, כי התשובה דסו"מ היא שמקבל עליו קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות [שלא למרוד במלכותו ית' ולא לעבור על מצות המלך ח"י⁷⁵], וענין הקב"ע הוא בבחי' נפש. התשובה דועשה טוב, שהיא על העדר התעוררות אהבה ויראה [דההמשכה שע"י קיום המצוות (ועשה טוב) היא ע"י אהבה ויראה שהם הגדפין שעל ידם פרחא לעילא⁷⁶, וגם השלימות דקיום המצוות גופא היא ע"י האהבה דוקא⁷⁷], היא בבחי' רוח, דמדות שבלב (אהבה ויראה) הם בחי' רוח. והתשובה דבקש שלום, שהיא על העדר עסק התורה בהבנה והשגה, ובפרטיות יותר —

65) ל"ת להאריז"ל עה"פ. וראה גם ז"ח תצא עה"פ (נח, סע"ד). ובאוה"ת נ"ך כרך ב ס"ע א"נ מציין: וע' עוד [לקו"ת] סד"ה כי תצא דרוש השני בענין ובכתה את אבי' ואת אמה ירח ימים דקאי על [חודש] אלול כו'. — עיי"ש בלקו"ת. וצ"ע.

66) לקו"ת ראה ד"ה אני לדודי הא' ס"א (לב, ריש ע"ב).

67) ראה שיחת ח"י אלול ה'תש"ה (לקו"ד כרך ג ע' 946. ספר השיחות ה'תש"ה ע' 122). — נת' בלקו"ש חיי"ט שיחה לח"י אלול (ע' 250 ואילך). לקו"ש חכ"ט שיחה לח"י אלול (ע' 161 ואילך). וראה גם לקו"ד כרך א לד, א.

68) דניאל ט, ז.

69) ראה תניא פמ"ג. סידור (עם דא"ח) הערה לתיקון חצות (קנא, סע"ג ואילך).

70) ר"ה טז, א. לד, ב.

71) בכל הבא לקמן ראה ד"ה שובה תרע"ג (המשך תער"ב ח"א ע' קמו ואילך).

72) בלק עד, ב.

73) יחזקאל יח, ד.

74) כ"ה בד"ה שובה שם. ובלקו"ת שם מובא הפסוק (ויקרא ד, ב. ועוד) נפש כי תחטא.

75) אגה"ת פ"א (צא, רע"א). וראה בארוכה ס' "שיעורים בס' התניא" שם ע' 1069 ואילך.

76) תניא פל"ט (נג, ב), מתקו"ז ת"י (כה, ב).

77) ראה תניא פ"ד "כי המקיימן באמת הוא האוהב כו". וראה קונטרס העבודה פ"ב (ע' 15).

התשובה על העדר בהשגת אלקות, ובעיקר על זה שהענין האלקי אינו נרגש במוחו (דגם כשמתכוונן בענין אלקי אין הענין נרגש במוחו), היא בבחי' נשמה, נשמת שדי תבינם⁷⁸, וזהו שבהתשובה דועשה טוב כתיב קחו עמכם דברים ובתשובה דבקש שלום כתיב אמרו אליו, כי דיבור (דברים) שייך למדות (ודיבור הוא ההבל היוצא מהלב⁷⁹), ולכן הוא בחי' רוח, רוח ממלא⁸⁰, ואמירה שהיא בלב⁸¹, מחשבה, היא⁸² בחי' נשמה. וזהו גם מ"ש אמרו אליו כל, כל מלשון התכללות, כי (בקש) שלום הו"ע ההתכללות.

ט) ומה שאומר בתשובה זו (דבחי' נשמה) תשא עון, יובן על פי מ"ש בזהר⁸³ (שאוברים במענה לשון) נפשא דילהון קדישא רוחא דילהון קדישא נשמתא דילהון קדש קדשים, דזה שנשמה נקראת קדש קדשים הוא לפי שכוללת בתוכה גם קדשים דנפש ורוח. ומכיון שנפש ורוח כמו שכלולים בנשמה הם במדריגה נעלית יותר [וע"ד דצ"ח שבאדם שהם למעלה מדצ"ח, וכמו כן הוא בנוגע בי"ע שבאצילות, ועד"ז הוא גם בע"ס דאצילות כמו שהם גנוזות בלמעלה מאצילות], לכן ע"י התשובה דנשמה נעשה עילוי גם בנפש ורוח, ולא רק כמו שהם כלולים בנשמה אלא גם כמו שהם במקומם. ולכן אומר בהתשובה דבחי' נשמה תשא עון, כי ע"י תשובה זו, נעשה עילוי גם בהתשובה דסור מרע.

ומזה מובן, שבכדי שהעבודה דסור מרע (בחי' נפש) ודועשה טוב (בחי' רוח) תהי' כדבעי, הוא ע"י עסק התורה (בחי' נשמה), ובפרט ע"י העסק בפנימיות התורה, ברזין דאורייתא וברזין דרוזין, דבחי' פנימיות התורה הנק' סתים דאורייתא הוא המקשר ומחבר בחי' סתים דישראל לבחי' סתים דקוב"ה⁸⁴. והגם דהמשכת העצמות שבתורה הוא בכל חלקי התורה, גם בנגלה דתורה, וגם בקריאת אותיות התורה (אפילו כשלא ידע מאי קאמר) כמבואר בהמשך תער"ב⁸⁵, הרי מבואר שם שגילוי העצמות הוא דוקא בפנימיות התורה [כי פנימיות אבא פנימיות עתיק⁸⁶], ולכן הגילוי דפנימיות עתיק הוא דוקא בפנימיות אבא]. ובפרט בפנימיות התורה כמו שנתגלתה בתורת החסידות ע"י הבעש"ט, ועאכו"כ כמו שנתגלתה ע"י אדמו"ר הזקן

(78) איוב לב, ח.

(79) דענין זה [שקול הדיבור יוצא מהבל הלב] ברוחניות הוא, שהדיבור נמשך מהמדות שבלב — ראה לקו"ת ר"ה נו, ד. ובכ"מ.

(80) תרגום אונקלוס עה"פ בראשית ב, ז.

(81) זח"א רלד, ב. לקו"ת חוקת נו, ד. וש"נ.

(82) ראה סה"מ ה'תש"ב ע' 103 ובכ"מ, שהדיבור הוא (בעיקר) לבוש להמדות (רוח) והמחשבה לשכל (נשמה).

(83) ח"ג ע, ב.

(84) לקו"ת ויקרא ה, ג. ע"פ זח"ג עג, א.

(85) ח"ב פשס"ד (ע' תשמו ואילך).

(86) לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. וראה בהוספות ל"הערות וצינונים" ללקו"ת שם (בהוצאת קה"ת ה'תשד"מ ואילך — קכט, א).

בתורת חסידות חב"ד, באופן דיתפרנסון⁸⁷. וע"י העסק בתורה, ובפרט בפנימיות התורה, נעשה עילוי גם בהעבודה דסור מרע ודועשה טוב.

(**והנה** כמו שהתשובה דשובה גו' כי כשלת בעוניך אינה על עוונות כפשוטם ח"ו, שהרי כל ישראל בחזקת כשרות הם⁸⁸, ובפרט לאחרי התשובה דחודש אלול ודימי הסליחות, ובפרט לאחרי ראש השנה שכל ישראל זוכין בדין, ועד שגם בערב ראש השנה יודעים כבר בכירור שיזכו בדין⁸⁹, כי ועמך כולם צדיקים⁹⁰, ובפרט לאחרי תק"ש שאז נעשה ענין העשירות [וכידוע דזה שארז"ל⁹¹ מתעשרת בסופה הוא מיד לאחרי תק"ש], והתשובה דשבת תשובה (לאחרי ראש השנה) היא רק על הישות דיש מי שאוהב (ובזה גופא — בתכלית הדקות), כנ"ל (סעיף ז), עד"ז הוא גם בהתשובה דועשה טוב ודבקש שלום, דהגם שעשו גם ענינים אלו גם מקודם, התשובה דשבת תשובה היא שקיום המצוות תהי' בהידור עוד יותר, ועד"ז בעסק התורה ובפרט בפנימיות התורה כמו שנתגלתה בתורת החסידות ובפרט בתורת חסידות חב"ד, כולל גם הענין דיפוצו מעינותיך חוצה⁹², ועד שיהי' מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים⁹³, שתהי' שנת תורה שנת תשובה ושנת תפלה, וכן גם כל הברכות שבכל האותיות, שנת אורה שנת ברכה שנת גאולה וכו', ובפרט — הברכה העיקרית, גאולה שלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

(87) ל' התקו"ז ת"ו בסופו. וראה הקדמת מק"מ לזהר; כס"מ לתקו"ז שם — נעתקו בלקו"ש חכ"ד ע' 136 הערה 35.

(88) רמב"ם הל' קדה"ח פ"ב ה"ב.

(89) טור או"ח הל' ר"ה סתקפ"א, מירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.

(90) ישעי' ס, כא.

(91) ר"ה טז, ב.

(92) ראה אגה"ק דהבעש"ט, נדפסה גם בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחלתו.

(93) ישעי' יא, ט.

אחריו*

לכאורה דארף דאס האָבן אַ ביאור
והסברה: די עבודה פון יום הכיפורים
איז דאָר בתכלית העילוי, סקומען זיך
צוואַמען די העכסטע דרגות פון קדישה
הן אין מקום, הן אין זמן און הן אין
דרגות פון נשיא (בסגנון הידוע): עולם
שנה נפש! די עבודה ווערט געטאָן אין
קדש הקדשים — מקום הכי מקדש
בעולם: אין יום הקדוש (ווי ער ווערט
אָנגערופן פּסי כל), דער הייליקסטער
זמן פון יאָר; און דאָס ווערט געטאָן
דורכן כּהן גדול דער גדול פון כל
הכהנים אויף וועמען עס שטייט: "וּבַדֵּל גוֹי לְהַקְדִּישׁוּ קֹדֶשׁ קִדְשִׁים, גְּדוּל
מֵהֶם אוֹיֵד בַּקְדוּשָׁה וּכְמַשִּׁינֵי: הִכְהִינוּ
הַגְּדוֹל מֵאַחֵרֵי גֵר כִּי אֲנִי הוּא מְקַדְשֵׁנִי.

היינט ווי קומט עס אַז דוקא (ביי דער
עבודה) ביים הכיפורים מאַנט זיך אַז
דער כּהן גדול זאָל מוזן זיין נשוי?

די המלי' ווערט נאָך גרעסער: איינע
פון די הכנות צו דער עבודה פון יום
הכיפורים איז (ווי געואָגט אין דער ועל'
בגור משנה): "ז' ימים... מפרשין כהיג
מביתו" — און צוואַמען דערמיט איז
"ביתו (זו אשתו)" ביים כּהיג אַ תנאי
לעכּיבא דוקא ביים הכיפּוּיִם!

דערפון גומא איז אַ הוכחה, אַז דאָס
זאָגט כּהיג (בידה"כ) מוזן זיין אַ נשוי,

לעבודה, וּלְז' מַצִּינֵי שִׁתְּחַיִּים לְהוֹיָה, נְשׂוּיֵי אֵלֶּךָ
בַּזְּהִיכִים וּבְחִינּוֹר שָׁם: כִּי־שְׂמִינִיהוּ וְעַבְדֵּי... כִּלְוֹן
מִצִּוּוֹת עַל הַבְּהוּלָה וְאִסּוּרֵי כַּאֲלַמְנָה, וְהָרָא לְקִרְשׁ
חַדוּ צִי 3:9 בְּדַעַת הַזֶּה, עִיִּישׁ.
(6) אֲשֶׁר עַל עֲנַנּוּ בַּבּוּר אֵלֶּי הוּא הַסּוּד שֶׁל סֵפֶה
יִצְיָהוּ (אַיִהִים יִחַדוּ צִי תַחַטּוֹ וְאֵלֶּךָ).
(7) דְהִי־א כֵּן, יֵג.
(8) מִסִּיד בְּא, דִּסּוֹ: וּבְחִרָק עִיִּישׁ: לְהַנִּיד מֵה גֵרִם
(לְכַל דִּינֵי כְּהִיג שְׂכַמְרֵשָׁה שֶׁם).

א. אין דער היינטיקער פרשה, בי
דער עבודה פון כּהן גדול ביים הכיפּוּ-
רים, שטייט: וּכְמֵר כְּעָדוּ וּבְעַד בֵּיתוֹ —
דְּרַשְׁעֵנָּה הַזֶּה לֵי: "ביתו זו אשתו, און
מלערנט דערפון אַפּ דעם זין אַז דער
כּהן גדול ביים הכיפורים מוז זיין אַ
נשוי".

און דער חיוב אַז דער כּהיג זאָל זיין אַ
נשוי, איז אַ זין מיוחד וואָס איז געואָגט
געוואָרן וְצֵר בְּנוּגַע יוֹם הַכִּיפּוּרִים, און
גים בְּנוּגַע אַ גֵּאָגָא יָאָר:

אין אַלע אַנדערע טעג קען אַ כּהן
גדול זיך מַשְׁתַּחֲוֵי זיין אין דער עבודה,
וְאִדְרָבָה: איז וועלן מַשְׁמֵר עִם הָאֵל גִּים
זיין אין ער "מקריב חלק כראשי" —
אַכּעֵר דְּעִרְבֵי־אֵיז גִּים קִיִּין תְּנַאֵי צו ער
דאַרף זיין אַ נשוי, ווי ביי ייִהִכִּיפּ.

י. הַיּוֹם סִפְּטָה זֵבֵא סִי וְאֵלֶּךָ.
(1) סִי י. וְהָאָה לְקַמֵּן הַקְּרָח יֵג.
(2) יֵזֵא בְּתַחֲלָה (בַּמִּשְׁנָה).
(3) כִּי מְלֻבָּחַת רִיִּי הַמִּמֵּם (בַּמִּשְׁנָה שֶׁם) וְהָאֵל רִיִּי
אַם מַחְסִינִין לִי אֵשֶׁה אַחֲרַי שְׂמַח מִסִּית אֲשֶׁרִי, וְכֵל
לְבָרִיךְ צִיל נְשׂוּי (אַלֵּא שְׂכַחֲרֵי יֵזֵא שֶׁם (דִּיה שֶׁמֶם)
מִסְחָפֵק אִם וְהָאֵל יִזוּ לְעִיבּוֹב, אִי שִׁבְדִּיעַבְדֵּי לֹא
מִיפְּסֵל כִּכֵּר לְעַבְדָּה).
(4) יֵזֵא יִד, א (בַּמִּשְׁנָה), יו, ג. וְהָאָה צַמְעִינֵי הִלֵּי
מִנְדִּיעַ זֵה, א.
(5) אִף דְּמִיִּיעַ עַל כְּהִיג שִׁישָׁא עִקְרָה מַעֲלָה כִּי
(יִסְבִּים הִלֵּי אִסְרִים סִיִּין הִיִּיג, סִפְרֵי הַסּוּד מִיִּיעַ לַח)
הַיּוֹי: א) לְכַמָּה דְּעוֹת (יָאָה תְּרִי יֵזֵא 9, א. תִּיס
הַרְאִישׁ הַיּוֹיִת יֵג, א) הַיּוֹי זֵה לֹא הֵבֵא מְכַלל עִשָׂה
וְכִיס לִי הַרְסִבִּים בַּמִּשְׁרַצֵּי שֶׁם (מְדַלָּא כְּחַב שֶׁאִם לֹא
נִשָּׂא בְּהוּלָה עִוְכֵר כְּעִשָׂה, ג) גִּם לְפִי הַפִּשְׁמַע
מִזְכָּרִי (כְּהִלֵּי אִיסּוּב שֶׁב, וְכַהֲלִי מְלִי הַסְּקֵדָה מִיָּה
הַיּוֹי דְּהוּי קוֹם נְעִשָׂה [יְבִדְעָה הַרְסִבִּין אִמּוּרֵי (כֵּא, יֵג)
— רָאָה קִנְיָאָה סוּפְרִים לְכַמְרִיִּים שֶׁם, תְּמַדִּיִּיעַ שֶׁם,
וְלַהֲעִיד מִפְּסַעֲרֵי עַל הַיּוֹסְבִים אִיסּוּבִים שֶׁם הַיּוֹי, וְהָאָה
לְשַׁח הַצִּמּוֹן מִזֶּה עִוְכֵר בְּתַחֲלָה וּבְסוּפָה) הַיּוֹי מִסּוּבֵה
קוֹה מִיִּיעַ בְּדִידִית הַסּוּלַת עַל כְּהִיג יֵאִיִּיו עִיבִית

מזן יוהכ"פ אין פועל אייך אויף די עבודת וואס זיינען ניט יוהכ"פֿדיגע במיוחד, וכלשון הגמרא "אהנאי, פונ־דעסטוועגן זיינען זיי ניט בדומה צו די עבודת וועלכע זיינען נאר ביוהכ"פ — און דעריבער קען מען זאגן:

אייב מיזאל אָננעמען, אָז דאָס וואָס דער כה"ג דאַרף זיין אַ נשוי־איז אַ חיוב אין דער עבודה מן יוהכ"פ, איז דאָ אַן אָרט צו זאָגן אַז לגבי די עבודות, וואָס זיינען ניט געבונדן מיט יום־כיפור, איז ביים כה"ג ניטאָ דער חיוב צו זיין אַ נשוי־:

אָבער לויט דער צווייטער סברא, אָן דאָס איז מצד דער שלימות מן כה"ג וואָס דארף זיין ביוהכ"פ, דארף דער מַאָלס אויסקומען, אַז דער חיוב פון נשוי־איז חל אויך לגבי אַנדערע עבודות; וויבאַלד דאָס איז ניט פאַר־בינדן מיט דער עבודה נאָר מיטן כה"ג — און ער איז דאָך דער וואָס טוט אַלע עבודות פון יוהכ"פ.

עס"ז קומט אים אַז דער רמב"ם נעמט אַן די צווייטע סברא, ווי ער זאָגט: "יבן שאר העבודות של יום זה כגון הקטרת הקטורה של כל יום והטבת הנרות הכל עשוי בכה"ג נשוי."

ג. וועט עס זיין מיכן בהקדים הביאור אין דער משנה; וכפ"י בעדו ובעד ביתו — ביתו אַן אשתי, ולכאורה: וויבאַלד דער טייטש פון ביתו (דאָ) איז אשתי, פאַרוואָס זאָגט די תורה ניט בפירוש, (יבמר בעדו ובעד) אשתי? :

ליגט דערין אַז ענין מיוחד וואָס גיט צו אין דער שלימות מן כה"ג — און דער פאַרערט ויך עס פון כה"ג ביום הכיפורים.

ב. די הסברה פון דעם אויבענ־געזאָגטן דין — אַז דער כה"ג ביוהכ"פ דאַרף זיין אַ נשוי — קען מען לערנען אויף צוויי אופנים:

א) דאָס איז אַ דין אין דער עבודה פון יוהכ"פ: מצד דער חשיבות און עליון פון דער עבודה, דארף זי געטאָן ווערן ניט דורך אַ כהן סתם נאָר דורך אַ כה"ג, און ניט דורך אַ כה"ג סתם נאָר דוקא דורך אַ כהן גדול וואָס האָט אין יד די מעלה פון, כיתו זי אשתי;

ב) דאָס איז אַ דין אין דעם רהינ: אין דעם טאָג פון יוהכ"פ מוז דער כה"ג זיין אין אַ העכערער מעלה און שלימות: און ער ווי מיר נעפינען כוונת דרגות אין אַ כה"ג בכלל (אויך בכל השנה): משנה בשמו המשחה, מרובה בגדים, וכי"כ, אַזוי איז ביוהכ"פ דארף ביי אים ציקן מען אויך אַט די מעלה און שלימות נוספת פון, ביתו וו אשתי.

די נסמך צווישן די צוויי סברות להלכה: אין יוהכ"פ זיינען דאָך פאַרען אויך די עבודות וואָס מיטס זיי יעדן טאָג, וועלכע זיינען ניט געבינדן דוקא מיט יום־כיפור — ווי הקרבת החמי־דיש, הקטרת קטורה, הטבת הנרות וכו' — וואָס אויך זיי ווערן ביוהכ"פ געטאָן דורכן כה"ג. איז הגם אַז די קדושה

(9) רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ד ה"ב.

(10) רמב"ם הל' עבודה יוהכ"פ פ"א ה"ב יראה לר"כ שם. ומה שהבא כמס' הריטב"א בשם הרמב"ם ל' שאין חובה בכ"ג, כבר כתבו שם וצ"ל הרמ"ן, וראה גם תורה משום חכ"כ מציב. אבל תחומת הדשן סו"ר הפערה דרשן המונחי משמע מובין הרמב"ם (רמ"ד שם) שלא הל' עלי הכה"ג אשתי.

(11) זבחים נ"א, א. וראה צפתי עה"ת ר"פ קרח.
 (12) ראה גבורת ארי שם ששק"ס ביתרין מזו, דאלי קטרי רחובנא שיחרי לו בית בשעת כפרת ביתו דוקא ילא בשעת כפרת שחי שעירין.
 (13) פ"א שם. ועדיו בחיטף מציה קפ"ה.
 (14) שה"ש ב"ביתו הנאמר כאן (משא"כ דלפניו

והידורים יי — אין וואָס באַשטייט די מעלה והידור פון אָט דער הנהגה צו אַנרום, לאַשתי ביתי (ולשווי שדי)?

ד. דער כאַר און דעם:

אין אָט דער הנהגה פון ר' יוסף דריקט זיך אויס זיין דרך אין עבודתו, ווי ער זעט די גאַנצע בריאה: ניס נאָר זעט ער אָז יש בעהיב לכירה וויי, ניס נאָר זעט ער אז כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו — נאָר אין יעדער ענין האָט ער געזען (נאָר) דעם עיקר וחכלית דערפון, אין ניס די זאָך בשלעצמה, ועד כדי כך — אָז באַם אַנרום די זאָך האָט ער עס געמוסט רומן ווי די זאָך איז בעולמו — האָט באַ עס ניס געקאָנט זיין, קריתי לאַשתי אשתי יאָרום ער זעט ניס, אַשתי, נאָר ער זעט, בתי יי: וויבאלד די זאָך פון נישואין (אַשתי) איז אַ הקדמה און הכנה צום עיקר וחכלית דערפון, וואָס דאָס איז דער קיום פון מצות פויר — אויפשטעלן אַ בית בישראל, וואָס קומט ווי אַ תוצאה פון די נשואין — האָט ער דערביבער, אַשתי, געזען נאָר אלס „ביתי“.

[על דרך ווי מיר געפינען דעם הסבר פון ראשונים יי אויף דער שאלה פאָר וואָס מהאָט ניס מחסן געויען קיין ברבּה

ברבּה דרובא און תושבעים מפרש באריכות אָן ענין וואָס שטייט אין תושביב בקיצור (ליכא מדי דלא רמיזי באריתא¹¹), בנדריד אַכער באַשטייט אויך דער אויסטייטש פון תושבעים אין איין וואָרט, אַשתי — איז אַנשטאָט דעם וואָרט „ביתו“ האָט דאָך די חורה גוטא געקענט שטעלן „אַשתי“?

מזו מען זאָגן אז מיטן וואָרט „ביתו“ איז די חורה אויסן צו זאָגן אַ ענין אין „אַשתי“, וואָס איז אַנגעדייט מיטן וואָרט „ביתו“, ד.ה. אז תורה זאָגט דאָ ניס נאָר דעם עצם זיין אָז דער כה"ג דארף זיין אַ נשוי, נאָר זאָגט אויך אָז דאָס איז מצר דעם וואָס דאַמאָלט דוקא האָט ער „ביתו“ — די מעלה מיוחדת פון אשתי ווי זי איז „ביתו“.

צו פאַרשטיין אָט די מעלה פון „ביתו“ זי אַשתי, דארף מען מקדים זיין וואָס מען געפינט אין מס' שבת¹²: אַמר ר' יוסי מימי לא קריתי לאַשתי אשתי ולשווי שורי אלא לאַשתי ביתי ולשווי שרי, ופירש רש"י: אשתי ביתי, שהיא עיקר של בית, ולשווי שדי, שהוא עיקר של שדה דכתיב¹³ ורב תבואות בכח שור.

אין פלוג איז שווער צו פאַרשטיין: דער מאמר פון ר"י קומט בסוגיא פון אין איין המשך (יבמילא — אין איין תוכן משיתוף) מיט נאָך מאמרים פון ר' יוסי וועגן הנהגות טובות און זהירות

18) רעפין זיך סה שמימי, לא קריתי לאשתי אשתי — שאני שיאת חוליי שלי יש ללמדי חסנו דכחתי, ילפיו גם משיב בחדושי שם צ"ע.
19) מפרט זיך מדי הזהירות המעלה דמימי לא קריתי — ויל דרשי מוכיח באחר: מהו הלימוד לאחרים ואך יבאז להנהגה מדי מצד עצמם, — רעה לקמן הקידה 25.
20) ראה ב"ד רפ"ט.
19) אבות מס'.
20) עמ"י מוכנת האריכות: א) מימי לא קריתי לאשתי אשתי, ב) אלא לאשתי ביתי.
20) יאה ראש מסובות זאי ס"ב.

18) (פסוק א) שכול, אמת הכהנים — פרשי שם פים חרב עה"פ, שבושת יב, ב יאירן) אין נכללים בני ביתי של הכה"ג, שהרי לא מציעו תנאי בסדה מיהבני שצריי שיהיו לו בנים כה, וראה בארובה גבורת ארי לזנא באו, ולהעיר מטובה (מד, א); וכן ביתו וו אשה.
15) עיס הקנות ט, א.
16) קית, ב.
17) משלי יד, ד.

[דוגמא לדבר — מרחיל י: איזהו חכם הרואה את הנולד, דער פירוש הפשיט אין דעם איז, אז דער חכם פאר שטייט און ווייס אין יעדן ענין וואָס עס זעט. גולד' ווערן דערפון, אָבער דער דייק אין דעם איז: עס שטייט ניט, וודע אח הנולד' (אָדער, מכיר וכיכב), נאָר, ר'אָר את הנולד': ס'איז אַ סך מער ווי ידועה און הבנה: דער חכם יי זעט דעם קומענדיקן נולד — וווקט ווי אַלע זען די זאכן וואָס זיינען שוין דאָ בפועל, עס איז דאָר, אינה דומה שמיעה לראי', הגם אז די שמיעה איז אַן אמיתית בתכלית און אין אַזאָ תוקף וואָס פועלם אויפן מענטשן — ע"ד ווי מיר געפינען ביי יתרו: (מה) שמעו שמע ובא' י — פונדעסכוועג, בכדי ער זאל געמען די זאך בשלימותה האָט ער (יתרו) גע- דאַרפט קימען און זען מיט די אויגן, ווייל אינה דומה כ"י.

און אין דעם באַשטייט די מעלה פון אַ .חכם', אז כה שכלו (שמיעה) איז אוי שטאַרק אז ער ווערט אַ ר'אָר את הנולד', ניט נאָר יודעי אָדער מכיני'.

דערמיט איז אויך מוסבר כמיוחד וואָס אַט דער מאמר פון ר' יוסי — מימי לא קריתו וכ"י — קומט באַר- נאָר זיי מאמר, חמש בעלות בעלתי ונטעתי חמשה ארזים בישראל, ווייל אַט דער פריערידיקער מאמר איז מגלה דעם תוכן הנקודה פון דעם מאמר שלאחריו: איז ווין סדר מיט, אשתי איז ביי אים ניט געווען קיין שום אַנדער מציאות אויסער דאָס אויפשטעלן אַ בית בישראל

אויף קדושיין (אָכביו לקדש את האשה), ווי מ'האָט מתקן געווען אויף אַנדערע מצות — ווייל קדושי ונשואין זיינען נאָר אַ הקדמה והכנה צום עיקר ותכלית יואָס קומט שפעטער דורכן קיום פון מצות פור' י:].

און דערמיט האָט זיך אויסגעכילט ר' יוסי'ס הנהגה פון הנהגת הבירוי:

ביי אַנדערע תנאים איז געווען צייטן (ימים) וואָס, קריתו לאשתי אשתי; זיי האָבן געזען דעם ענין פון, אשתי כשלטעמו — אַז (און פאַרן דעם תכלית פון, ביתי, וואָס דאָס איז אויך אַ דרך און אַ תשיבות ניין הורה ווי מצעפינט דעם דין בתורה י: גקי יהי לביעתי (וועט קענען זיין, ושמה את אשתו — דעם ערשטן יאָר) גלייך פון די נישואין אַז, נאָך פאַר הולדת בנים; עדין דער ציווי (ברגלים וכ"י), ושמה את אשתו" (ביז אַ דאָס באַפרייט דעם מאָן פון גע- וויסע אַנדערע חיובים); איש יאשה זכו שכנה בניהב"י, ובכלל די ענינים — ע"פ תורה — אין זיי נישואין פון איש ואשה פאַר זיך אליין.

ר' יוסי אָבער האָט געהאָט אַז אַנדער סדר און דרך: די גאַנצע מציאות פון זיינע זיי נישואין איז געווען נאָר בכדי צו מקיים זיין דעם ציווי פון, פרו ורבו, אויספירן די כוונה פון, לא תהו בראה לשכת יצרה" — האָט ער אין דעם (ענין אשתי) שוין מלכתחילה געזען נאָר דעם (שפעטערדיקן) עיקר ותכלית, דעם ענין פון, ביתי.

(20) להקיר מהמדיא (מסעות גמ, ב) איז אשה אלא לבנים, ודמליגי עליה יל שואב בטובע להדיק אמאי.

(21) מצא כד, ה, סהמיץ מיע דיה.

(22) ראה ריה ע, ב, ושיני; אשה בעלה משמחה.

(23) סטה יז, א.

(24) ישערי מה, יח.

(25) חמדי לב, א.

(25) עפ"י יימתק דיוק רש"י הנ"ל (בהקפה 18).

ללמוד הימש דוחי'.

(26) ראה מכללת יתרו יז, ב.

(27) פרש"י ר"פ יתרו ממכללת עה"פ, זכחים

קבו, א.

א. ביתי דערגרייכט ער צו מעלת אדם.³⁰

דערפאר איז די תורה מדייק צו זאגן דעם לשון, ביתי (און ניט, אשתו), ככדי צו מדגיש זיין אז דער בהיג דארף שטיין אין דער דרגא פון, אשתי — ביתי, זיי תורה שכערפ טייטשט עס אויס אין דער הנהגה — כל ימיו — פון ר' יוסף.

אין וויבאלד אז דער דין אז דער כהיג דארף ביהובים זיין א נשוי איז ניט סתם א חיוב, נאר עס כרגעם אין זיך די שלימות המעלה אין כהיג — ביתו זו אשתו, כגיל — דערפאר איז (לויט סברא שני הניל סיב איז) דאס ניט א דין אין דער עבודת פון יוהכ"פ, נאר א דין וגדר אין דעם כהיג, אין וואס פאר א דרגא ער דארף שטיין.

ו. כידוע³¹, איז דא א קשר ושייכות צווישן דער התחלה פון א מסכת און איר סיום, וואס דערפאר איז מען זיך טהג — אין א הדרן — צו בעמינען א תוכן משותף פון דעם סיום פון דער מסכתא מיט איר התחלה.

אזוי איך בנדודי: דער ענין פון, ביתו זו אשתו וואס איז בעזאגט געווארן איז דער ערשטער משנה פון מס' יומא האט א קשר מיט (דעם סיום פון) דער לעצטער משנה אין דער מסכתא³²: אמר ר' עקיבא³³ אשריכם ישראל למי

פון, חמשה ארזים, און דערפאר האט ער זי באַלד מלכתחילה (מימיו) שוין אנגעזען מיטן נאמען פון איר תכלית — ביתי.

נאָכמער; ניט נאר אין דעם מין המזכר, יכפרט א בת ישראל, האט ער געזען נאר דעם תכלית, נאר ער האט אזוי געזען איך דעם מין החי (שוריי), וואס דאס איז כולל איך די תבואות כר, זיין, חלקו בעולם בכלליות; איך אין שוריי האט ער געזען נאר דעם תכלית און די מסרה פון זיין מציאות — שדי, דעם ענין פון, ורב תבואות ככה שוריי האט קומט דורך חרישה וזריעה און קצירה אין שדה, איך דאס האט ער געזען פון פאראויס, נאך פאר די תוצאות פון חרישה וזריעה: מימי — האט ער ניט געקאנט יושען שוריי שורה, ער האט שוין אינעם, שוריי געזען און במילא אים געזען — שדי.

ה. בכל הניל איז פארשטאנדיק די גרויסע מעלה פון כהיג וואס ער האט ביהובים געדארפט זיין א נשוי און דיקא אינעם אופן פון, ביתו זו אשתו — דאס מיינט כגיל, דער האבן בפועל, אשתו און אין א אופן פון זען דעם ענין פון, אשתו נאר אלס, ביתי, און דאס איז א שלימות המעלה וואס קומט צו איך אין אים אליין³⁴, ווי חז"ל זאגן, כל מי שאין לו בית אינו אדם, אז דורך האבן

30 יעפ"ז מובנת שייכות התשד ב' הסימרות כל אדם האין לו אשה — שאין לא קרקע כו', וראה בית המוצר מערכת א' כלל יד.

31 ראה לעיל ע' 126 שהיה להערה 31 לקיש חסדי ע' 311 ז' יחזקות שם. ודע.

32 פה ב.

33 ולהעיר משייכות המיוחדת של ריע ב' ביתו זו אשתו, במספר מוחל (בתוכה ב', א) דרש תלם ליבד הורה של [שדי כהנאן געלה ביתה,

32 נוסף על המפורש (יבמות ב', א) כל אדם שאין לו אשה אינו אדם. ובזו"ע (ו' ב' קט, ב' רצו, א) סגל גופאי, ועוד; ליבד אותם וישרא את שמם ארסי' הי רק כאשר ליבד ונקבה בראש (בראשית ה' ב' וראה חזק קמה, א).

33 ראה יבמות שם: ואיר אלעזר כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם. ובתורה שאין: קרקע לבנה עליו שידור ב'.

דָּאָרף רײַע אַנקומען צו ראײַת אָז הקבײַה
איז מס׳הר רײַ אידן פון אַ פסוק איז
נביאים, פון אַ פסוק אין יחזקאל און (איז
זיך דערמיט ניט מסתפק אין ברענגט אַ
צווייטע ראיײַ פון) ירמײַ — בעת דאָס
איז אַ פסוק מפורש אין חומש (וואָס
יזערט געבראַכט אין דברי ראביע בניל):
(כי כיום הזה) יכפר עליכם לטהר
אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' טהרתו?

ואדרבה: זיך איז דעם פסוק ווערן
במפורש דערמאָנט די ביידע פרטים
וואָס ווײַנען דאָ אין די רייז פון רײַע: (א)
לפני מי אתם מטהרין? — לפני ה'
טהרתו? (ב), מי מטהר אתכם? — יכפר
גוי לטהר אתכם?

מקצו ניט זאָגן אז רײַע איז מחולק
מיט ראביע און האַלט, אז דער אוי-
בערשטער איז מטהר ומכפר (אויך) אויף
עבירות שבין אדם לחבירו אפילו ווען
לא ריצה את חבירו [און דעריבער קען
ער אויך ניט ברענגען די ראיײַ פון פסוק
(ח' עס ברענגט ראביע)]. לפני ה'
טהרתו? — ווייל פון דעם לשון, אמר
ר' עקיבא, און גיט ור' עקיבא אמר,
איז מוכן אן רײַע איז ניט מחולק? מיט
ראביע? נאָר ער איז מוסיף אויף ווײַנען
ווערסטער.

מִן אַתּם מטהרין מיײַ? מס׳הר אתכם
אביכם שבשמים שנאמר: ורקתי עליכם
מים טהורים וטהרתם ואומר: מקוה
ישאל הײַ מה מקוה מטהר את
הטמאים אף הקבײַה מטהר את ישראל.

צו פאַרשטיין דעם קשר דאָרף מען
זיך פריער אָפּשטעלן אויף שאלות
ודיוקים אין דברי ר' עקיבא:

(א) לכאורה וואָס איז רײַע מחדש —
מאיז דאָך אַ זעלבסטפאַרשטענדלעכע
זאך, אַז נאָר דער אויבערשטער איז דער
וואָס איז מס׳הר (די חטאים פון) אידה,
ובמפורש בכרכ פסוקים אין חומש ונײַך:

ובפרט אַז גלייך טאָר דעם מאמר פון
רײַע שטייט אין דער משנה: דרש
ראביע מכל חטאתיכם לפני ה' טהרתו?
עבירות שבין אדם למקום יזהכים מכפר
עבירות שבין אדם לחבירו אין יזהכים
מכפר עד שירצה את חבירו, וואָס פון
דעם וואָס דאָ ווערט געזאָגט אַז די
טהרה און כפרה פון יזהכים איז. לפני
הײַ, איז מנואר אַז די כפרה קומט פונעם
אויבערשטן — היינט וואָס, בכלל, גיט
צו מאמר רײַע אויף דעם וואָס מײַווייס
שיין פון דברי ראביע?

(ב) נאָכמער איז די תפיל: פאַרוואָס

(וראה מנחת (כב, ב) דמשה, לא הוּי ידע וכרײַ). עד
שבולתו עליה דרײַע? (טהרתו מ, אן) באשחו —
שלו ושלבם שלה הוא.

(ג) כיה במשנה שלמיני כשים ובמשניות.
ובירושלמי רײַע יצי שם — ומי וראה סיני
ניטאטת במשניות שם.

(ד) יחזקאל לו, כה.

(ה) ירמײַ יו, י.

(ו) במשניות ליחא חיבת, הײַ, והוא כהפסוק
כירפא יד, ת, וראה על הגלית כשים שם שמציו
דבירושלמי. ורײַע ובעי הוא כבשבים, יכיה
כאדית יזהכים ע' וימקח, וראה סיניו ניטאטת
במשניות שם.

(ז) פירשנו סו, ה.

(34) כדלקמן בקיטוי הג'.

(35) ראה שו"ת כללים (חא ע' מט וחי ע'
והתקף) תפיל.

(36) ועיי' סניי שציע כשים כרפא לעי שם,
וראביע רײַע סניי בניי שיש לו עבירות שבין אדם
לחבירו ולא ריצה את חבירו, האם מעכב הכפרה על
עבירות שבין אדם למקום — וראביע טיל ד. אין
יזהכים מבפרי כללי, היע טיל דמינ מכפר על

(*) להעיר טפרד בניי ודו כעם מיהרש
בארמון נובען יחפ לניי ראן מרש כן דברי
רײַע ורײַע האַטער. ושהעבירה שבין אדם
לחבירו יש בה חלק למקום. . . וכי שלא ורצה את
לפני אפי' מה שבין אדם לחקוה איוו חרפרי.

אויך קען מען ניט זאגן אז ר"ע איז מוסיף און מדינש, אן אויך גאָבטס ווי ער האָט מרצה געווען את חבירו מוז מען (אויך ביי עבירות שבין אדם לחבירו) אַנקומען צו טהרה עיי אכילס שבשמים — ווייל ווי מבורך כנ"כ מקימית, ווינען אויך מצות שבין אדם לחבירו — בעיקרן מצות שבין אדם למקום⁴¹, וואָרס אויך זיי דאַרף מען מקיים זיין דערפאַר ווייל זיי ווינען ציונים פון אויבטרושטן⁴²; איז נמיא סארשטאנדיק אז אויך נאָכדעס וואָס ער איז מרצה זיין חבר איז עס נאָר דעם חלק פון די מצות וואָס האָט אַ שייכות מיט חבירו, אָבער כדי ער זאל און גאנצן טהור יוערן (אויך מצד דעם וואָס זיי ווינען ציווי ה') מוז מען (גם לראב"ע) אַנקומען צו טהרת הכביה ווי באַ מצות שבין אדם למקום.

עדין איז דאָס אין דעם ענין וואָס רעדט זיך אין סיום המסכתא — די כפרה און טהרה וואָס טוט זיך אויך ביהכ"פ: פון דברי ראב"ע ווייס מען נאָר אז ייהכ"פ איז מכפר, וואָס דאָס קען זיין מצד דעם טאָג פון ייהכ"פ (קדושת היום וכו'); אויך דעם איז ר"ע מוסיף, אז דאָס וואָס ייהכ"פ איז מכפר איז עס ניט (נאָר) מצד דעם טאָג פון ייהכ"פ⁴³, נאָר מצד (דעם וואָס דעמאָלס ווערט נתגלה) מעלת ישראל — אַזורים ישראל: די כפרה ביהכ"פ איז מצד דעם פארבונד וואָס איז דאָ צווישן אידן מיט אַכילס שבשמים⁴⁴.

און אויך דעם הידיש ברענגט ר"ע אַ רא"י פון פסוק יזרקתי עליכם מים טהורים יגו', פון יועלכען טאיו מוכח אן דער אויבערשטער איז מטהר אידן אויך ניט ביהכ"פ (וואָרס דער פסוק רעדט דאָר וועגן דעם זמן הנאולה):

נאָכמער: פון פסוק יזרקתי יגו' איז מוכן, אז די אמת'ע טהרה בנאולה העחידה איז מצד דער מעלה פון א אידן בסי' (וואָס אפילו כשהטאו בני הם⁴⁵)

אויך קען מען ניט זאגן אז ר"ע איז מוסיף און מדינש, אן אויך גאָבטס ווי ער האָט מרצה געווען את חבירו מוז מען (אויך ביי עבירות שבין אדם לחבירו) אַנקומען צו טהרה עיי אכילס שבשמים — ווייל ווי מבורך כנ"כ מקימית, ווינען אויך מצות שבין אדם לחבירו — בעיקרן מצות שבין אדם למקום⁴¹, וואָרס אויך זיי דאַרף מען מקיים זיין דערפאַר ווייל זיי ווינען ציונים פון אויבטרושטן⁴²; איז נמיא סארשטאנדיק אז אויך נאָכדעס וואָס ער איז מרצה זיין חבר איז עס נאָר דעם חלק פון די מצות וואָס האָט אַ שייכות מיט חבירו, אָבער כדי ער זאל און גאנצן טהור יוערן (אויך מצד דעם וואָס זיי ווינען ציווי ה') מוז מען (גם לראב"ע) אַנקומען צו טהרת הכביה ווי באַ מצות שבין אדם למקום.

און דאָס איז שוין מידיגש אין די רייד פון ראב"ע: עבירות שבין אדם לחבירו אין ייהכ"פ מכפר עד שירצה כרי, אז נאָכן ריצוי מוז מען ערשט אַנקומען צו דער כפרה פון ייהכ"פ, וואָס איז דאָר דורך הכביה.

ג) סאָרוואָס דאַרף ר"ע האָבן צוויי ראיית, און ווי ער איז מדינש, ראומרי — וואָס דאָס איז אַ לשון וואָס ווייסט אז די ערשטע ראי איז ניט מכסיק, וכלי השמים⁴⁶; "מאי ואומר?"

1. דער ביאור ביה:

עבירות שבין אדם למקום [נוסף על ריעי שמפשוטה היל דראביע משמע שהכפרה על עבירות שבין אדם למקום הכפרה על עבירות שבין אדם לחבירו אינו חלויות זבין]

41) ראה גם בהנחש בשו"ת להר"ה הקורמל.

42) ראה לקריש ח"ב ע' סוף תולד. ח"ב ע' 889

תולד. ובכ"מ.

43) ברומה פ"ג, א. רש"י.

44) ראה גם רי"ב לעי' שם.

45) ראה עדין בלחם שבנים (להיעב"ק) זמא כאן

(הובא ניכ' ב'לקיט'ים' למשנת סאן. וראה לקי"ש

ח"ד ע' 1145 תולד).

46) ראה קדושינו לר' א. ספרי האזינו לר' ה' (רמב"ם

משמע דגם ריי הרה"ה לר"ל). בסדב"ר סיכ' מ' וק"ה.

אין על דרך דער טהרה עיי „הואה“ יי. און „מקוה ישראל“ — ע״ד טבילה במקוה יי. פון די אונטערשיידן צווישן „הואה“ און „טבילה“ א) „הואה“ אין „מן הכהור על הטמא, עיי אדר“ יי, און טבילה אין „עיי עצמ״י ב) דוקא הואה קען מטהר זיין פון טומאת מת.

און אזוי אויך ברוחניות הענינים: טהרה במקוה אין וואָס אַ איד קען אויס-טאן בכה עצמו, דורך זיין אייגענער עבודה; בשעת אָבער ער איז אין אַ דרגא פון טמא מת ר״ל — עס איז ביי אים נײַטאָ (בגילוי) דער „ואתם הדבקים בהיא (ובמילא — אין נײַטאָ דער) דיים גר״י, דעמאלט דאַרף ער אַנקומען צו „חרקתי גוי״ וואָס קומט מלמעלה. ד.ה. נײַט מצד זיין עבודה, נאָר מצד זיין עצמיותדיקן פאַרבונד מיטן איבערשטן וואָס דער פאַרבונד איז אלטמאָל גאַנץ.

און דערפאַר, בשעת רײַע חיל ברעכ׳ גען אַ ראײַ אז טהרת בניי אין מצד זײַער עצמיותדיקער מעלה, וואָס איז העבער פון די הגבלות הזמן, און אין נײַט אָפּ הענינים אין דעם מעמד ומצב פון בניי אין עבודה ה' — ברענגט ער צום ערשטן דעם פסוק „זרקתי גוי״ — די טהרה וואָס איז פאַרבונדן מיט דעם עצמיותדיקן פאַרבונד פון אידן מיטן איבערשטן.

וויבאלד אָבער דער פסוק רעדט דאָר פאַרש וועגן אַ זמן פון עת רציו כניל, ברענגט ער דעריבער דעם צווייטן פסוק „מקוה ישראל הײַ וואָס רעדט נײַט וועגן אַ זמן מיוחד בו, און דאָס איז

נײַט אמילו מצד דער עבודה ותשובה פון אידן, ווי עס שטייט דאָרט פריער יי „לא למענבני אני עושה בית ישראל כײַ חרקותי גוי״; ד.ה. די טהרה אין נײַט מצד קדושת היום (יוהכײַם), קדושת המקום (עבודה בכדהיק), אָדער אמילו מצד דעם וואָס אידן שטייען אין אַ מצב פון קדושה — נאָר מצד דער מעלה פון אַ אידן יי בעצם, בכל זמן ובכל מקום — ובמילא דאָרט מען זאָגן, אז אויך ביוהכײַם איז טהרת ישראל נײַט בלויז מצד דעם טאָג פון יײַהכײַם, נאָר (בעיקר) מצד מעלת ישראל.

אָבער פון דעם פסוק איז נאָך נײַטאָ קיין ראײַ גמורה אז סײַאזי מצד דער מעלה עצמית פון אידן, ווייל דאָרט רעדט זײַר וועגן דעם זמן הגאולה, וואָס דאָס איז אַ זמן פון עת רציו (און מײַסען זאָגן אז הזמן גרמא, בדוגמת יום הכיפורים): דעריבער ברענגט רײַע נאָך אַ ראײַ פון פסוק „מקוה ישראל הײַ — וואָס דאָרט רעדט זײַך (א) נײַט וועגן אַ זמן פון עת רצון און (ב) אויך ווען אידן זיינען געווען אין אַ מצב שלא כדבעי און סײַ דעקטירעגן זאָגט דער פסוק: „מקוה ישראל הײַ — מה מקוה בו אף הקבײַה מטהר אח ישראל יי“.

ה. מען דאַרף אָבער פאַרשטיין: עפײַ האָט רײַע געדאַרפט ברענגען נאָר דעם צווייטן פסוק „מקוה ישראל הײַ, און נײַט דעם ערשטן?

אין דער ביאור אין דעם: דער חילוק צווישן די צוויי פסוקים איז: „זרקתי

49) ולהפיר, שׁוֹב במוגע לכהוּג בעיט נמתחילת המסכתא — ה, א) שהיו מנין עליו מה ישים שמפרשים אותו (ולדעה א) — כל יום).
50) ראה גם חזא״י סא״.
51) חזא״י סא״.
52) ואחזקו ד, ד.

47) יחזקאל טב, כב.
47) וכשצריך לתשובה — יל שוה עיד ביאור הרמב״ם (הל׳ גי׳ושי׳ן ט׳יג) ששׁוֹבֵרֵת לחיות סא״י וזוהי, אבל רק לבסל את האדם שתודוּן שׁוֹבֵרֵת.
48) ראה ג׳ל לחם שׁוֹבֵרֵת שׁוֹבֵרֵת.

אפילו ווען א מענטש האט אויף זיך נאך א טומאה וואָס די טבילה קען נישט מטהר זיין, העלפט זי אבער צו מטהר זיין דעם מענטשן עכטס פון דער טומאה כלה יי.

און דערפאר איז ר״ע מדייק, מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל יי: (לרמז אף) בשם זי א מקוה איז מטהר אויך די וואָס לאחרי הטבילה בלייבן זי סמא, א טהרה פון מקצת טומאה: אַזוי איז אויך, הקב"ה מטהר את ישראל יי: א איז זאל נישט טראַכטן אז ווען ער טוט חשובה נאָר אויף א חלק פון זיינע עבירות וועט דער אויבערשטער נישט מקבל זיין זיין זיין, מקצת תשובה יי, נאָר איז דעם זעלבן אופן זי א מקוה איז מטהר את הטמאים (אויך די וואָס בלייבן טמא אויך לאחרי הטבילה), אַזוי איז דער אויבערשטער מטהר אידן אויך ווען זי זיינען נאָך טמא ריל פון אַנדערע עבירות יי.

די הסכרה איז דעם אייז ווייל, הקב"ה מטהר את ישראל יי: וויבאלד אַז אויך די טהרה במקוה קומט נישט בכח דער עבודה פון אידן, נאָר מצד הקב"ה — מצד דער עצמות ודיקער התקשרות פון א אידן מיטן אויבערשטן — דערפאר האָט עס נישט קיינע הגבלות: עס ווערט

מוכח אויך אויף דעם פסוק, וזרקתי גוי און דאָס איז דאָ בכל הזמנים.

אבער לאידך גיסא איז דאָ אַ מעלה אין ערשטן פסוק (ואדרבה: דאָס איז דער עיקר און דערפאר די ערשטונע רא"י), ווייל דוקא דערטן רעדט זיך וועגן דער טהרה וואָס קומט מצד עצמות פון א איד, כניל.

ט. כאָטש די טהרה וואָס קומט מלמעלה — מצד דער התקשרות עצמית כניל — איז בעיקר ביי הזאה וואָס איז מטהר פון טומאת מת, איז אָבער דאָ אַ מעין זה אויך כיו טהרה במקוה: און דאָס איז וואָס ר״ע איז מחדש, מה מקוה כו אף הקב"ה מטהר את ישראל יי: אויך די טהרה איז דעם אופן פון מקוה נעמט זיך פון דעם וואָס, הקב"ה יי מטהר את ישראל יי.

און עפ"י איז מובן נאָך אַ דיוק אין דברי ר״ע — מה מקוה מטהר את הטמאים — דלכאורה: די ווערטער, את הטמאים זיינען איבעריק, עס האָט געקענט שטיין, מה מקוה מטהר אף הקב"ה מטהר כו יי: נאָר דער ביאור ביה:

דער דין ביי מקוה איז, אַז טבילה איז מטהר אויך פון אַ, מקצת טומאה, ד.ה.

(53) משנה ס"ג דברכות.

(56) ראה ע"ז בדרך לצי"י סוף, וראה גם להם שמים כאן.

(57) אבל להפיר מאנחת פיה: שיגבור בלתיכו ולא יעבור עוד כו' הן כפי' הן כמלידה, וראה מלכות לתוא חוב' ע' נט (אגרות) עם ליסט פירוש' כ"י (קה"ת) ע' עה, לקרא' חיים ע' אה הקה"ה 30, לקרא' ויקרא' תשמ"ה סיב.

(58) ועפ"י יוכן ההמשך של דברי ר״ע לדרשת ראב"י שזוה"כ מספר על עבירות שבין אדם למקום גם כמעדי' יש לו עבירות אחרות) כשלא נזכר על עבירות שבין אדם לחבירו (כפשטות דברי ראב"י, ובניל הקה"ה 40).

(53) לאערד ביאל אר (רשימת לתהלים) ע' לו: שכת' מי מטהר אדם כו מי דא נתיקא המתגלה בבונה ונש מקוה ישראל ו' יודיו דעים הנמשכים בבונה כ"י, וראה ג"כ אה"ת יוה"כ ע' איתקפת תולך.

(54) ועפ"י יש לבאר מה שדברו הטבילה דעדיהוה"כ, להדיק' שהיא משנה תשובה), כבר המתגורר (שיש אה"ל סתרו סייב — ע"פ המגיד (היבא בדים ע"ב) — כו ע"י הטבילה במקוה נטהר האדם (לא רק לפי' העבודה והתשובה שלה, כ"א), כבר המתגורר — שנעשה צדיקת והשוה ע"י שו"א"ה מטהר את ישראל יי.

געטאן, באזיה ענין שהיא, איז ער גלייך
מכפר — .הקב"ה מסהר את ישראל;

און דערנאך איז דער אויבערשטער
אים מטייע יי עם זאל זיין, מצוה גוררת
מצוה יי — ער זאל פטור ווערן פון
אלע זינע עבירות, ביז ער ווערט אין
אזא דרגא פון א בעית וואס ציג אין
יכולים לעמוד שם יי.

(משידת ו' חש"י תשל"א)

גמשך אין אלערליי זמנים און מצבים,
בין אויך צו אזא וואס אויך לאהרי
הסתרה האט ער נאך אויף זיך אנדערע
סומאות — אויך ביי אים איז דא דער
הקב"ה מסהר את ישראל.

יוד. און דאס איז די הוראה נפלאה
וואס בדברי רי"ע: עם קומט צו גיין א
איד צום אויבערשטן און בעט: איך האב
ניש קיין (כת, ובמלא — ניש קיין) צייט
חרטה צו האבן אויף אלע זינע עבירות,
איך האב אבער א פאר טרייע מינוטן,
ביך איך זיך מחרט ומתוודה אויף די
און די עבירות האט זיינען מיר מעיק
ביותר. קען ער מיינען אז דער אוי-
בערשטער נעמט ניש אן אזא חשבה —
זאגט רי"ע ניין, אשתיכם ישראל: וייל
איז צו אידן אז ווען דער אויבערשטער
זעט אז א איד האט זיך צו אים א קער

59) דהבא ליטהר מטייעים אותו (שבת קד. א.
רש"י), יסאנהיה פריא (ל. ב): הבא דייקא מיד שבא.
60) אמה מיד מיד.
61) ברכות לז, ב. רמב"ם דל חשיבה פני הדי.
וראה טולם חשים ע' 183 בהערה. לקריש חיד ע'
164 הלך.

עשרת ימי תשובה

גזר דין¹, והביא זה לענין מעלת ה' תנאיה – שבבעשרה ימים אלו, היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד², היינו שלכך זאת שמתקבלת היא (אצל הקב"ה) מיד³, התשובה עצמה, היא יפה ביותר⁴. ומשמע מזה, שעיקר התועלת מ"קירוב" זה של הקב"ה בעשרה ימים אלו, היא בעיקר החשיבה הזקק.

וצריך להבין זה שהקב"ה "מצוי" לבאור ישראל, ציל מביא לידי חוסמת ההעוררות בכל עניני עבודת השם, ובפרט בעבודת התפלה להקב"ה, ד' כאשר הקב"ה הוא "מצוי" אליו בידאי שתמלותיו – באיזה ענין שהוא – מתקבלות מיד כיון אבל מהי השייכות המיוחדת לקירוב זה לענין התשובה?

ב. יייל דיובן זה בהקדם באור ה'

6) ויש הרמב"ם, התשובה היצטרחה – כי שניות בא בהמשך למיש לפי הלכה ה' – מדרבי התשובה לרית דשנ צולק תמיד לפני דשם ה"י (י"א – תסדר לבבל גזר דין).

7) מחובן פרק זה דחלכית השובר, שהיא עיל מעלת התשובה, ובתחלת הפרק – א"י היא תשובה גמורה כו"ל, ובפרט שעדיין לא נזכר דמביט עיל ה"י על אדם וענין הדין – כילל דין חריה – נא רק קתו כפרד ה' וראה שם הדין.

8) וראה לפרש חז"ל ע"י 21) (ברפיה ט"ז). לקושי רבים צ"י ד"א"ב.

9) בכ"כ כו"ל שם ציינו שמקור האמנים (מחשב עיל, ציוק תמיד כו"ל) הוא מחאמר ה' ובר"ם (ברפיה גזר דין) של אדם לית ס' ב' וראה לפרש חז"ל א"ב חמש, ו' ומחש' ציוק חסידה צומט' שגוננו, וכן א"ב חרדת חוב ככלל נהרציה – נח לאחרי שגורל כו"ל דין כו"ל חיש חרובים קמ"י כס"ח וראי תמיד ה"א"ב.

א. כתב הרמב"ם בהלכות תשובה: "אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשי ה' בהמצא¹, ומקורי נדרשת הגמרא על פסוק זה (דרשי ה' בהמצא²) – שהזמן שבו הקב"ה "מצוי" לוי' (לכל יחיד מישראל) – אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליה"כ³,"

אמנם, כגמ' הובא זה לענין הצעקה והתפלה לכטל גזר דין – גזר דין של ציבור... אע"פ שנחתם בקרע לעולם (ע"י צעקה), ר"ל קראנו אליו⁴, משא"כ יחיד הוא רק "בהמצא" – אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליה"כ⁵."

אבל הרמב"ם לא הזכיר כאן ענין של

1) פ"ב ד"ה.

2) יצ"ע ט"ז.

3) בכ"כ כתיב הרמב"ם (ראה ס' הפרק – דיושלים תשכ"ד) הובא גם יום הכיפור, קראנו כוונתו קרובי לביה כח"א פ"ה, כ' וראה ר"ה ד"ה ה' א"י א"י עכ"ל בגמ' (ראה לפרש חז"ל ע"י ט"ז) הערה, וראה קמ"י בפנים ע"פ ב' וראיך.

4) ד"ה ה' א' וישנו – כפ"ש בבב"ב ס"ז ע"ב.

5) ל' רש"י שם ד"ה וחקך אמת.

6) וראה ט"ז.

7) כ"ה פסוקת ששעזר רמב"ם החילוק בין יחיד וציבור, וצל השנה ועשית הוא להמיד (ד"ה ע"כ) שגור של יחיד לא נכרע, אבל מלשון הרמב"ם ע"כ. אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לביב בעשרה הימים כו"ל היא יפה ביותר כרת משמע דגם למיד עגודי של יחיד נקדש האור, מ"ס יש דיוק בין כל השנה לעשית ש"א, היא יפה ביותר כו"ל (פ"שה) דמביט חרש י"ב בחלמה. וראה איהת שיש ע"י צ"ע.

בהמצאיו הוא מלשון „מציאה“¹⁰¹. בגדרה של „מציאה“ הוא שריא באה בהיסח הדעת¹⁰², מבלי כל השתדלות מצדו (ולא יתכן לומר שאדם יתר כורח לחפש מציאה, שהרי הגדר של „מציאה“ היא, ונחוצא איתה, נולא מדעתו). ומה מובן, דזה שקיריבו וגילויי של הקביה לישראל שבפסוק זה מתואר בחיבת „בהמצאו“, היו מטוב שהגילוי הוא (גם) למי שאינו ראוי לכך מצד עצמו אלא בא „בהיסח הדעת“, והיינו מי שצריך לעבודת רתשובה.

וזהו השייכות המיוחדת לפסוק זה ל„עשרה ימים שכי ריה ליוהכיפ“ וענין התשובה:

בתחלת השנה, כאשר האדם עושה חשבון-צדק אליבא דנפשי ממעשי דיבוריו ומחשבותיו במשך שנה שעברה. ידע אינש בנפשי שמצבו הרוחני הוא רחוק מכפי הרצוי, ועל כן מכמאן דבעי ליי למעבדתי, ויכול ליפול ביאוש היו. בחשבו מי אני ומה אני שאוכל להתקרב אל השם.

ובמענה על זה אמר קרא, שבעשרה ימים אלו – „דרשו ה' בהמצאיו, הקביה „מצוי לך“ בדרך מציאה, שאינו תלוי כלל בעבידת והכנת האדם; ולכן אינו נוגע בה מצבו הרוחני של האדם, אב עבודתי במשך השנה היתה בדבקי וראוי היא לקרוב זה אם לאו ויתירה מזו – אפילו לא טרח האדם „לחפש“ את ה' (כמשׁיני). ובקטנות משם את ר"א וצאנו), הרי כיון שהקורבן בא בדרך „מציאה“, הרי הוא לכל ישראל בשווה.¹⁰³

פסוק „דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב“ – דלכאורה יש להבין כפל הלשון (א) דרשו ה' בהמצאו, (ב) קראוהו בהיותו קרוב?

ע"ד הפשט יש לומר שהכפל הוא (רק) ליופי המליצה: אבל ע"ד ההלכה יתירוש (ובפרט ע"פ פנימיות הענינים), מסתבר לומר שהם שני מונחים הלוקים – שיש בכל אחד מהם תוכן וחירוש מיוחדים.

יש להוסיף: בשני חלקי הפסוק יש שני שינויים: (א) באופן מעולת האדם – „דרשו“ או „קראוהו“; (ב) באופן גילוי הקביה לאדם – „בהמצאו“ או „בהיותו קרוב“.

יע"פ הנ"ל שהם שני ענינים חלוקים בתוכן, מסתבר, ששניהם תלויים זבי: מצד זה שהקביה היא „בהמצאו“ – מצוי לך – צ"ל בישראל ענין ה„דרושה“ (דרשו); והוצאה של „בהיותו קרוב“ (קרוב הקביה לעם ישראל) היא – „קראוהו“.

(ובפירוש הפשוט בכתוב זה, דמע"נ „בהמצאו“), „בהיותו קרוב“ אינו הוצאה מ„דרשו“ ה' (הקראוהו) (ע"ד משׁיני ובקשה גו את היא ומצאת כי חידונו גי"ל, אלא להיפך. שדרושת האדם את ה' היא הוצאה מזה שהכביה הוא „בי המצאיו“).

ג. יש לומר רביאור בזה:

[1] ראה מצוד שם.

[2] ראה מלבי"ם ע"פ. יע"ד רתבות – אורח שיש ע' איתם ואלך. ח"ב ע"ד.

[3] ואתנו ד. טו. וראו לקות פ' ראה לב. ב יא"ד.

[4] ולא כפי הרד"ק בשם אבן עריהר – בענין שימצא לכם... בענין שריא קרוב.

[15] ראה גם אהיה שיש ע' איתקנא. האני ע' איתקט ויתר.

[16] סנהדרין ע"א ט"א.

[17] ראה במצות סו' ד"א.

[18] מלבי"ם דאיתו (ע"ד ב) משׁיני „בהמצאו“.

לתת הצדקה בסכר פנים יפורה באופן שהעני ירגיש את קיומו של נותן הצדקה. שמתאונן עמו על צרתו... ומדבר לי דברי... נחמימי כו"ל.

ולפיכך יכול אדם לאמר, יהו אמת שמפני האהבה העצמית של הקב"ה לעם קרובי אינו „מסלק עלינו“ גם כשהם חוטאים, והוא „מצוי לנו“ בדרך מציאה – מימי אילי אין באו קידור, שהאדם ירגיש קידורו של הקב"ה אליו, כי לזה ציל הכנה מתאימה של האדם, שהיה „נכחי מונאט (ולא שייך שהיה נלי ראוי לקי רובה) של הקב"ה מבלי עבודה כדבעי.

וע"ה במשל הנ"ל מאהבת האב אל בנו הקטן, דאף שאין האב „מסלק עלינו“ גם כשהבן חוטא נגד אביו, מ"מ לכאורה לא שייך לומר שבמצב כזה חתגדר אהבת האב אל הבן באופן שהבן ירגיש קירובו של האב אליו.

זהו מה שממשיך הכתיב „דרשו ה בהמצא (ומוסיף) קראוהו ביהוה הו"ו – שנוכח ע"י שהקב"ה „מצוי לנו“ ועוזרו ומסייעו לשוב אליו, הוא „קרוב“ לכל איש ישראל, בלי הבט על מעמדו ומצבו הרוחני, באופן שבימים אלה מרגיש באופן גלוי אהבתו וקרבתו של הקב"ה לישראל.

ה. ישני עינים אלו בהתקרבות השם לעמו ישראל (בעשרת ימים אלה) תבי ליתם לעורר את ישראל להתקרב אליו ית, „במים הפנים לפנינו...“ ועפ"י מובן, שאופן התקרבות אדם להשם, הוא בהתאם לאופן קירובו של הקב"ה אליו:

והטעם לזה – „כי ננו ישראל ואי הבה... וכדאיתא במדרשי „כשם שבנו של אדם כשהוא תינוק כנו אם יחטא אין אביו מסלק עליו מפני שדוא קטן... כך ישראל אמ"ל חוטאין כו" כי נער ישראל ואורבתי, והינה, טאהבת הקב"ה ליש ראל היא כאהבת האב אל בנו הקטן, שהיא אהבה עצמית ובלתי תלוי בהנהגת הכי שלבן. גם כשבנו הקטן מתנהג ר"פן רצין אביו – „אין אביו מסלק עלינו“.

יהו הנעם לכך שגם כשהנהגת איש ישראל אינו כדבעי, הרי בהגיע עשרה ימים אלה שבין ר"ה ליוה"כ, הקב"ה „מצוי לנו“ – בדרך מציאה, ואינו „מסלק עלינו“.

ד. אמנם עדיין ניתן לשאול:

העור וסיוע מלמעלה יכול לברא כי דבר „מציאה“ שלא לפי ערך עבודתו, אבל הסיוע הוא באופן שהאדם אינו מרגיש את קירובו של הקב"ה.

וע"ה נתנית צדקה של כסף ידב להבדיל, שיש עצב נחית הצדקה עצמה, וענין שני נוסף ע"י ציל „המפייסותי –

קא על רוצח אלקות הנאבד בסעיפה השמייה, יצריים ג"ש האו"ה ע"ה, ובשעת ששם כ"י ימצאתי, צבל מ"ה היא לכאורה ק"פ מ"ה הדיק (שכת"ר 14), ורבינו בענין ש"מצא לכ"ה משא"כ לפי הש"ס.

19. הש"ע י"ג א

20. אגדה בראשית פ"ה א. יראה גם במדבר י"ב, טו. הש"ע י"ד, ח (א).

21. יראה ר"ה כי גבר ישראל חרפו (נדפס בהוספות לרמב"ם תרכ"ז), לקוש' ח"א ע"י 20 אדלר, ישיב.

22. יראה שהש"ע שם, נא יוה"כ וספ"ר עליהם.

23. י"ב ט. ב. יראה הערה רמ"א.

24. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה ה"ד, ובהבין שם ש"סל זה נלמדו זמרו"ל להמפייסותי, יראה ולא כפי רמ"ם כי"ס שם דלא איירי בניתו צדקה.

25. פ"ה הרמב"ם ע"ב.

26. מסילי מ"י, יט, וראה תניא פ"ב.

ג"פ ביום על הגאולה, הוא מפני שישראל צריכים לחזות את הגאולה מהקב"ה, וכך גופא – באופן של „את צמח דוד עבדך ביום הצמיח“, דרישה ותביעה שביא משיח צדקנו למרוץ חיינו, מיד ממשיך.

והעניי השני שבכתוב – „בהיותו קרוב“, היינו הסיוע משמיא באופן שי האדם יכול להרגיש קרבתו ואהבתו רגליו של הקב"ה לעמי ישראל – מביא את האדם למצב ועבודה דימה – מדה כנגד מדה – שעבודתו היא באופי של „קריאה“, וכידוע ש„קריאה“ (בקיל ודיבור) מורה על ענין הגלוי (כמו דיבור האדם ש„מגלה“ מה שהי צפוי ונעלב במחשבתו³¹), והיינו שאינו מסתפק בדרישה (שמצד פנימיות נפשו), אלא עישה בכל יכולתו שהשכינה תאיר אצלו בעניו, בכל כחית נפשו.

י. בכריכ שנים קוראים בשבח שובה – השבת של עשיית³² – פרשת האזינו, וע"פ דברי השל"ה הידועים, שתוכן כל פרשה שייך לזמן שקוראים אותה, מיכן, כיש רמז בפרשת האזינו לענינם הגיל של עשרת ימי תשובה.

י"א. כאן מצינו שהענין רגיל שבקשיית נרמז בתהילת הפרשה³³:

ע"פ האזינו השמים גוי ותשמע הארץ גוי איתא בספרנו „לפי שהי משה קרוב לשמים לפיכך אמר האזינו הש-

יה שהקב"ה „מצינו“ לכא"א מישראל, בדרך מציאה (מכלי כל השתדלות מצד האדם) – מעורר את האדם שתמורת זה שהיחם שלו לעניי תימצ"הי באופן של „מציאה“ (שהיתה חסרה אצלו הרע"ה חלילה והיגיונה בעבודת השם, צריך הוא להשתדל ולהתייגע להתקרב אל השם.

ורו מה שאיבר הכתיב – „דרש"ה בהמצאו“, שהמצב „בהמצאו“ מעורר את האדם שייריש את ה' ולכי נקט הכתיב „דרש"ה דיכא (ולא „בקשו"י וכיו"ב) – כי הלשון „דרשו" מורה על בקשה וחייש חוק ביותר³⁴, ועד – דרישה לשון „תביעה"י.

[ע"ד מחז"לי „עבדין זכר למקדש... ציון... בעיא דרישה" – שהדייק בזה היא דרישה חזק, שבקשה בעלמא על הגאולה אינה מספקת, אלא צ"ל דרישה חזקה (חזק ויחיי), וכדברי חז"לי (ש"ה יבאו להלכה) דזה שאנו מתפללים

31) וע"ד ההל"ה ב"ה וכן ובקשה משם גוי (ואתחנן ה' כנגד חונו).

32) ראד רש"י ד"ה ודרשת (סנהדרין ב' ט"א) „דרשה זקרת משמע יד יכה... ודקת (גם בלא קוץ משמע לרשת סגור) (משאים ופאלתי), וראד הנסמן בערה הכאר.

33) כהרמב"ם ע"פ, וראד אזה"ה שיש עי איהעג (כ"ח ואיל"ה שם עי איתפד, וע"ה, וראד הערה 34.

34) ד"ה ק, א, סוכה ט"א, א.

35) כפי ה"ה (לקי"ה כ"ה א, אית ע"ה 1) „הכ"ה דב"ע דרישה (ל' תיל שם... לדורות ובר כללי כל ימי האדם וכל עתו ייגעו בעי דרישה... חלדית"י.

36) מדרש תול"ם מפורסם, מדרש שמואל ספרי (הרבא ב"ר"ק ט"ז ש"ב).

37) דיקה הל' הפלה בשכ"ב, וראד ג"ב ב"י לטוא"ת ספרי (ד"ה יתב הרמב"ם), משמ"ה הל"קט (ד"ה סדר ברכ"ה דמזון ספרי) – כד"ה חסרה פלטה ב"ח דוד ב"רס"ה ב"ה יתש"ב.

31) לקי"ה ספרי אית (ספרי ספרי) „ג"ה רש"י הי"ה מה ע"ה"י, א"ה י"ה"י (בש"ב), שאלה הי"ה מה שיצטרבו ע"ה"י.

32) ל' ה"ה"ה ספרי.

33) הי"ה רש"ה של ז"ה הי"ה ע"ה"י ר"ה ל"ה"ה"י.

34) ד"ה תוש"ב ר"ה י"ה"י.

35) י"ה"ה ג"ה לקי"ה ח"ה ע"ה"י 213, ח"ה ע"ה"י.

ולכאורה, לפי זה צריך ביאור: כיצד אפשר לבאר את מאמר הספרי הנ"ל, שמשם די' רחוק מן הארץ, לפי פירוש אדה"ו הארץ? לא על המצוח?

וי"ל הביאור בזה:

על פי פירוש הפשוט, ש"שמים" מורה על ענינים רוחניים י"ארץ" מורה על ענינים ארציים – הרי רחוק מן הארץ הוא ענין על שלילה בלבד, שהאדם מרוחק ומישלל מענינים ארציים; אבל לפי פירוש אדה"ו שגב "ארץ" מורה על ענינים רוחניים, צריך לומר, שגם ענין ה"רחוק" אינו תוכנו שלילה יחידה, אלא הא גופא הי' דרך בעבודת השם, דהיינו, שעבודת הי' בעניני "ארץ" (מצויות) היא בבחי' רחוקה.

הסברת הענין:

העבודה בבחי' קרוב ענינה – שהי' אדם מרגיש קירובו לה', וריני' כשמינין ימשיג בשכלו גדלות האל, וכן מרגיש בנפשו אהבת השם וכו'; והעבודה בבחי' רחוקה היא ככלת עיל מלכות שמים, דגם כשחסר בעבדות המוחית והמהות (שדעתו קצרה להבין בגדלות האל יעדיין לא הגיע לכך שלבו יתעורר כאהבה להשם וכו'; כך שהוא מרגיש את עצמו "רחוק" מהשם, מ"מ, הוא עובד עבודתו מתוך קבלת ע"ז מלכותו ית' ברוך.

וזהו הפירוש (הפנימי) בקרוב לשמים (תורה) . . . רחוק מן הארץ (מצוה) – בעבודת השם גופא:

ע"י לימוד התורה נעשה"י יחוד נפלא של שכל האדם ורכמתו יתברך, עד שנעשים לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה, כי כשהאדם מבין ומשיג

שם, ולפי שהי' רחוק מן הארץ לפיכך אמר והשמע הארץ. והקשר דענין זה לעשרת ימי תשובה פשוט – שמביין שאנו הקב"ה הוא "ברמצאו" . . . קרוב" לי בארץ מישראל, הרי ביבולתו של כל איש ישראל להיות "קרוב לשמים", להרגיש את עצמו קרוב להקב"ה (שמים), ובדרך ממילא – רחוק מן הארץ" (ענינים ארציים יחומריים).

וע"פ הביאור לעיל בארובה, שבי' פסוק זה – "דרשי הי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" – נרמזי שני אופנים בקירובו של הקב"ה לישראל, ובהתאם להם – שני אופנים בהתקרבות האדם אל השם – יש לומר, ששני אופנים אלו נרמזו גם במאמר הספרי הנ"ל.

ו. ויבין זה בהקדים תוספת ביאור בדברי הספרי, לפי שהי' משה קרוב לשמים . . . רחוק מן הארץ:

אדמ"ר הוכני' מפרש הכתיב האוניו השמים גוי' יתשמע הארץ גוי' – דשני הענינים ד"שמים" ו"ארץ" ישגב בעבדות השם: "שמים" קאי על רחוקה, שהתורה היא מן השמים" (מן השמים דברתי גוי"א), ו"הארץ היא . . . מצות . . . מעשיות בפועל ממש" (שרוב המצויות ככולו קיומן הוא בדברים גשמיים וארציים):

36) זה שישע"י הי' רחוק מן השמים וקרוב לארץ (בארץ שם) – יש לבאר: א) כי כל ביהמות הן הם קטני ובדבריהם בעצב בני יחיד ואי ביה ב) עמשי"ן כביז המבור מלכש בהמבור, וראה לקמן הערה 44.

37) דל"ת האינו יעד, כי יבאר"ה עכ"ה ראש ירוש לעבד השוכה ולת, א) וראה תרא בהחל"ת ספרי עה"פ לקריש ח"ד ע' 157; ואל"ה.

38) יחיד כ, יש (הובא בבאר שם).

39) ראה בבב"ר אדמ"ר האמצעי יי"א (ח"ב ע' ה'רס"ז) ובמו שמונה כהמה כהומים שהמצות נ"י כסב ארץ, וראה קטרה י"אכ שם.

דרכים אלו הן כנגד שני העניינים שי נרמזו בפסוק: "היו בהמצאו קראונו להיותו קרוב":

דרשנו ר' מהמצאר – שהיא דרישת האדם כאשר הקב"ה הוא (רק) "מצוי לוי", אבל אינו עדיין הרגשה של קירוב וגיבוי אל האדם – היא ע"ד העבודת דככלת ע"ל, שהאדם מרגיש עצמו "רחוק" מהשם, אלא שממכל עליו עולו יתברך.

משא"כ "עו אחרו להיותו קרוב" – היא העבודה באופן של "קרוב" וגיבוי, שהאדם מתייגע בשבילו להבין חבמתו יתברך, עד שנפשה, יחוד נפלא כנ"ל: וכמבואר גם בחז"א"י בטעם ש"עסק התורה נדראת בלשון קריאה... ש"ע"י עסק התורה קרא להקב"ה לבוא אלי כביכול כאדם הקורא לחניו שיבא אליי יבן קטן הקורא לאביו לבא אלי להיות עמו בצורתא חדא" (יבמו שמכאר שב ש"קריאה" זו היא על ידי התירה דוקא"י) – ע"ד המבואר לעיל בפירושו "קרוב לשמים".

(פשוטו של דבר) שני העניינים
ש"ש האחרים והבניה

45) ראה כה"פ חרצ"ס (ע' 136): דרישה והקשר הן רק בדבר העולם 'מסוטה... כדל דללו אנו נוסל ע"ד הדרשה וראה שם ע' 143.
46) שפ"י.
47) דג"רוב ה'... לכל אפי' יקראו באמת ואין אפי' אלא תורתי (הוא שם).

דברי תורה בדבקי, הרי הד"ת שלמד מתאחדים עם שכלו והיו לאחדים – והיו "קרוב לשמים", שבנוגע ל"שמים" – תורה – צורה האדם להיות "קרוב" ש" תפיסת דברי תורה הוא בדרך "קרוב":

משא"כ מצות, הרי המכיר העיקרי הוא – קבלת כול מצות, אשר קדשו במצותיו "צונו", שלכן עיקר ענין המצות הוא (לא כונח דמצות – שעל ידה מר" גיש האדם שיוכוהו להמצות והתיעלת וכו' שיש בעשייתה – אלא) – מנשה המצות, כי דוקא בהעשוי בפועל בא לידי ביטוי דעושה ממנו "רצונו", דיומל האדם להקב"ה וקבלת עולו יתברך. והו הפירוש ב"רחוק מן הארץ" ע"פ הפירוש שקאי על מצות – שהעבודה של "ארץ", קיום המצות, צ"ל בדרך "ריחוק", ה" עבודה וקבלת עולו.

ה. ולפי זה יש לומר עוד, ששני

44) ולפירוש זה יש לומר, דגם זה שישע"י ה" קרוב לארץ" הוא למעלותא, עפ"שניה במקא (לקריש ריש ע' 214) שוה ש"ד להעבודה דלפתיל (שודופס של ישע"י – נבואת האלהה שאי ה"י מנשה גדולי ע"ש).

ואולי ע"ד – דרנה כל הנביאים נישע"י בהוכח, ע"ד שיהיה שיקימו מצות (הדת כח"ד מצוה – כמל"ל) ענין משה – "והיו משה וכו' ש" קיבל הורר מסוטי ימרה. יש לשער זה המבאר עפ"מק"ל כדמבי"ם (הל' יאזדי התורה פ"ו ר"ה פ"ה מ"ש הסדמה ל"י חלק היכוד ה"י ש"י ח"ב פל"ח"ס) ח"ד"ק נבואת משה "שאר הנביאים".

(סדרונת זמנאי תאריכות)

כ"ה וא"ו תשרי, ה'תש"ז
ברוקלין, נ"ו.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
די עליהם יהיו

שלום וברכה!

פותחין בברכה, ברכת התימה וגמר חתימה טובה.

באתר שאנו נמצאים כבר לאחר ראש-השנה, נכנסנו לשנה החדשה.

— יהיו אם ככל הזמנים, צריך כל אדם, ככל שיהא משובע רצון מצדו בידע ובהתנהגות במופעל, המיד לשאוף לנצל את הזמן כדי ללמוד עוד יותר ועל-ידי כך גם להוסיף בהנהגתו (מחשבה, דיבור, מעשה) — ודאי שכך הדבר בשבועונים לשנה חדשה. המביאה אתה תזכורת, שצריכה להתחיל דרגה חדשה ונעלית יותר של שלימות בהיו יום יום.

— הרי עתה הזמן המתאים לעמוד על עוד נקודה מיוחדת, שבה שונה ומתייחדת השנה הניכחית משנים אחרות, נוסף על המשמעות המיוחדת של ראש-השנה שחל להיות בשבת¹, כפי שהזכר בפירוט במכתבים הקודמים.

* * *

כבר הודעו פעמים רבות ההוראה של התורה שיש לנצל כל אמצעי אפשרי להביא לתוספת באוצר השם בידורא השם, אפילו כשהדבר קשור בפירוש שאין לו מקור מפורש בספרים.

וא"ו ונ"ו יום המולדות של אמי מרת הרבנית רבנוקת מרת חנה ציה, נמלקה שבת ישובה בעת עלות המנחה שנת תשכ"ה. ולהעיר שהשנה מלא עשרים וחמש שנים מימי ההתקוות. — במעלת מספר עשרים וחמש, כיה (ששיתתו ליה) — ראוי לקרוא נצנים מו, ב"ו. ספר הליקוטים — דאיה צ"צ ערך כה וע"ל לב ואלך, לקוטי לחיי ליהר (ח"ו ע"ד סו, ח"ב ע"ג, שם ע"שע, תה, ובכ"ו. פורחין דבריהן ע"פ פתיחת אגרת הראשונה באגליק סכתנא, דאיה מכתב ע"כ"ו ח"ו אילול התשכ"ז הקרה דיה זה (לקוטי ח"ב ע"ד 461).

וזהו הדעות... ידנה דדשה ונמיה ודדדדדד ע"פ הכנאר באגליק ס"ה, אשר, בכל שנה ושנה ירד ומאר... איר חדש ומחדש... שלא ה"ו מאיר פדיון מימי פולם אור עליון כד"ו. הא"השנה שחל להיות בטבת ל' המשנה — י"ה רפ"ד

נצל כל אמצעי אפשרי... אפילו... בפירושנו : ולהעיר מ"ש כ"כ אדמ"ר (בהרש"ב) ו"צ (קנטרס ע"י רח"ט בסוף. אגרות קודש שלו ח"ב ע"ד תשכ"ו : שמעתי מכ"כ אדמ"ר עוקל-דה"ה בג"ת, אשר פתני עובדה שכולים לקשר בנברי תנאי, עם היות שא"י ה"ו הנוצר ראשיתית בהדברים האלו, מותר לדבר ולהרחיב בהם הדיבור

ובמיוחד משום שאהבת השם ויראת השם הם השורש של כל תריג המצוות, שבכלל זה גם המצוות דרבנא ומנהגי ישראל, כל ההנהגות של יהודי.

בקשר לכך נעמוד כאן על הרמז של שנה זו, היתושי: השנה תרא לשנה נמים – להפיק מכך הוראה העשׂייה לשימוש בכל השנה, ובמיוחד לאחר שראשי תיבות אלה מתפרסמים יותר מזמן לזמן ומתפשטים בחפצית ישראל.

. . .

„נס“ ו„טבע“ שניהם הם הנהגות אלוקיות, שכן גם ה„טבע“ בא מזו הקב״ה, שהוא „תברר, ברא יקבע את חוקי הטבע, שבאמצעותם מנהיג הוא את העולם. החידוש של „נס“ לגבי „טבע“ מתבטא בכך, ש„הנהגה נסית“ היא הנהגה בלתי רגילה של הקב״ה. משמעותו של „נס“ היא דבר גבוהה ומרומם, „נס לשון הרמה“, הנהגה הנסית מכיאה רוממית בבריאה, היא מגביהה את העולם ממגבלותיו הטבעיות.

כך גם כעניי צדדתי של כל יאודי, שבה צריכות „להשתקף“ שתי ההנהגות, הנהגה טבעית ו„הנהגה נסית“.

גם „הנהגה טבעית“ של יהודי מבטאת התנהגות שהוא באופן מוחלט כפי הוראות התורה, אך כיוון שהוא התנהגות רגילה של יהודי הרי היא מוגבלת לפי המגבלות של כוחות האדם.

– הקביה מעניק ליהודי כוח לעבוד אהנו באופן של „הנהגה נסית“ – שבה הוא מתרומם למעלה ממגבלותיו, לא זו בלבד שהוא נעשה טוב יותר במקצת, א

אזינו ונסג יראה הטב . . . טרטי . . . רדתי הראיות: חכא פיל (ת. א.) וראה „פרושי לרמבם דלי יסודי תורה רפ״כ
חי יג המצוות, שבכלל זה גם המצוות דרבנא: יאה הקדמה למצין המצות על סדר הלכות הרמבם“.

ההפסחים . . . ומתפשטים בפרוצות ישראל: להעיר ברמבם (דלי) מברים ייא האוב שם פ״ב היס וילרף, שמהמה שמהמה ביד הגדול הפשוט בכל ישראל יש עשה לית כדומב.
(סד, טכני עויות הם מנהגים אלימות: ראד עכיה פי כא עדי לת. חוב ונהגור בארית בראשית ית. ב ואלרף, רדיה החדש הרביד, חסימ תרעיה (רפ החודשן, קודו, וראה לקישה חיל: ע׳ 150 ואלרף, מכתב ערית נסג ייא נסן התשליח (הנשים עם לקישה טעמים, מנהגים וביאורים – קרית השמש – ע׳ חרפד יאלרף, יכ״ב).

הויותה ונר גמרה ומ״ומם: ראה פרשי עדים חיקת בא, תולפי שהוא נכיה . . . קרא נס.
נס לשון . . . חס: פרשי עדים יתרו כ״ ח וראה גם צרפתי חוקת שסג וראה סויוד עם הארד) סד, מצינו פירוש הלכות לאדהאמצע פסלים, אהיה בשלה ע׳ תרסה, וכס״ה, וראד דיה זה היס עשה הי ג׳, יב חסו החשליה ס״ג (שהיס מלכס הדג ע׳ ריב) ואלרף.

לקישה מעניק לקודו חסו: שארי אנו מקש אלא לפי כחן – בסדכיר פ״ב, ג, תנאטא נשא יא.

אפילו טוב יותר בהרבה, בהחלט לציורי „מעליו בקודש“ (שככל דבר של קדושה יש תמיד ללכת מעלה מעלה) – על ידי חוספת קביעות בשיעורי תורה, קבלה של הידור מצוה חדש. וכיצא בזה – אלא שהוא נעשה מרומם ונעלה וגגו .

* * *

זה גם הרמו המיוחד, השליחותי של שנה זו – תהא שנת נסים:

בבואנו משנת „תשמט“ – „תשמט ידוך“ – ודאי הדבר שאצל כל יהודי נמתקו כל הדברים הנלתי רצויים העלולים להידבק ליהודי עד שכל מהותו והתנהגותו הם חיי תורה.

„כל ישראל בחוקה בשרות“ – ודאי ניצל כל יהודי את חודש אלול, חודש החשבון של שנת „תשמט ידוך“, לחקו את כל מעשיו בשנה החולמת, ולהשלים אותם עד להשלמה מלשון „שלימות“, להביאם לשלימות המלאה ביותר.

ובדאי זכה למלוא המחילה הכליחה והכפרה ולכחיכה ותמיכה טובה בכל הפרטים.

באה בנוסף לכך ההוראה, וסדר-עבודה הדיש לשנה החדשה – תהא שנת נסים – שעתה נדרש כל יהודי, אנשים ונשים וטה, לעבוד עם עצמי שיהא מרומם ונעלה לגמרי, עד שהנהגתו בשנה זו תהא בבחינת „גמ“ לגבי הנהגתו בשנה שעברה.

מעליו בקודש: כבודו כח, א, ושינוי חז"ב קטב, ריש עיני. וראה לקושי הדין כי 250 העקר היה להעלות.

תפסות: -- תפסות ייחודי של לי הכתוב (ראה טו, ט), ואשר יהי לך את אחיך תשמט ידוך. במשנה כלים הרמו בזה שהקביה (אחריך) מעבט כל החובות הבניי ורשה גם פיה „אנא עזרתי בסליחת דפרט ראש רשנה“ – ראה ספר העליות משמית חייב כי 600 הערה 103. מכתב עשיק ואיו תשרי ולקויש הליד כי 338) ומכתב ריה ניסר רחשמיס הגשיפ עם לקושי טעלים טוי עי חיי – בהוצאת הנשיא ואילוף – הערה דיה תשמ"ט. וב"מ.

רבים הנלתי רצויים העלולים להידבק ליהודי: כי נפש האלקית, גם כשעת חמסא היתה באמנו אנוי וחטא בסידור.

ג. וראה חובות ו-וורח: רבנים הלי קדיש החדש פיה הדין. וראה גם הלי יסודי התורה בסוף חודש אלול. רוחו התעורר: פהלי אודיש כי 14. אה 1920 ובבית. וראה דיה שובה ישראל התשמ"א סיו (מהמ סלוקס חיי עי יסוק). ובתוסמן שם העי 16.

והיחוד: ראה בסקופות שהוצא בהחית לך דיה ומלכו צדק (עו, ב האילוף). לקיית פי ראה לו, ג. ושינוי.

1111: כח 1111: ראה טור ומה הלי דיה מתקייא, מייחלמי ריה פיה הדין. וראה אהמא חפיה (ק, רעיקס): האמתה והמתחן לרצת נכת לנו בטוח בהי כוי.

כחיכה ותמיכה טובה: להעיר מדיה טו, כח מדיה . . . צדיקים גמורים (ועפיה סלים צדיקים – יעצי ט, ס) נסבוקו תוחמנין לאלתר להיים. וראה לקושי לייצו אגרות פי ריו שאם שבפיהם הבחמיר היא מריה חתומיה ביהחפיה טו או ככלל הו הבחיכה והו החתימה נעשית מדיה כוי. וראה הערות למכתב חיי אלול התשמ"ו בסופו (לקויש חביט עי 1545 ושינוי).

והנהגה נכונה זו – עבדות ה' של היהודי (על-ידי תורה ותפילה ומצוות) בלי מנלות – צריכה להיות בכל העניינים: הן במצוות שהן בין אדם למקום. והן במצוות שהן (גם) בין אדם לחברו. ההלכה מואהבת לרעה כמור"ק. והן במצוות הקשורות עם לא-יהודים וישוּב רעים כלל.

* * *

כפי שידוע הנהגתו של הקב"ה היא באופן של „מדה כנגד מדה“. מכך מוכן שכאשר הנהגתו של יהודי היא „הנהגה נכונה מעורר הדבר והנהגה נכונה אלוהית“ הן בלפני כפרתו, הן בלפני כחלק מכלל ישראל, וגם בלפני העולם כולו, היא „ממשית“ (מביא) את הכרעות האלוהיות – גם ללא הגבלות.

והיה רצון, שעל ידי כך שכל אחד יעשה החלטות איתנות בכל המוזכר לעיל, יקבל הקב"ה את החלטותיו מיד כאילו נוצעו בפועל, וכמוהו מאחר יאנו גמלאים כבר מספר ימים בשנה החדשה, וראי הוחל בביצוע ועשיה בפועל ממש –

ויקיימו בפשטות ראשי התיבות של השנה הזאת, שנתהא שנת גמלאים שידורא תהיה – וכבר החלה בפועל – שנה של נסים, כאשר כל יהודי זוכה לראות במוחו את ההנהגה הנכונה של הקב"ה, עד ל.ט. גמלאים.

תורה ותפילה ומצוות: שלשה דברים שעליהם הקולם עומד נאבות פיה מיכא תורה, עבודה (תפלה) – רמנו יונה לאבות שם, גמלאים נמצאת – דעוה נקראת בשם משה (חכם) – תבא פליא (מת), גא וכו' כל המצוות נקראות בשם אדמר – תורה ממש לתו. כו' תהיה מליקט חייא עי' רתו. וכתבנן שם הערה 33.

(מ.ט. בן צור למדור: שם הן ציוני המקום הן, ויתירה מן (עיקר) קולמס ציל' מנול קדון ציוני המקום, ויתירה מן – גם בין המקיים אותו ציל' ממני שכך צוה המקום עי' משה (רמב"ם הל' מלקיים ספיקו).

ואיבת לרעה מוד: לרעה יב, תה שדוה, ככל גדול בהוריה – חייב תבא בפרישת ערים. ויתרה מוד: זו היא כל הדינה כולה – שנת לא. א. וראת חנוא פי' לב. וראת בארובה קתמרב ארבת ישראל.

תפילה ותפילה: כל לא תפילה יעשה תפילה בכלל: ראוי לקיים תורה עי' 158 ואילך, שם עי' 404 ואילך, הכי עי' 101 ואילך.

מדה כנגד מדה: שפיה ערים שפיה מ.ו. וראת כוסה ת. ב. ט. ב. ופיה מוכה מרעה – ספיה שם. מטה יא. א. וראת תורה מרים – שם, מוטבמחא שם רביד.

ולחזור מתורה הנפשית ערים (תהלים קכא. הו' ה' צלף, דכמ' ערצל עשה מה שהאדם עשה, כי הוציא ביה כפיכול עשה מה שהאדם עשה – מתר שם מרב (הוצאת קהילת) הוספת ס"ו. וראת גיב ארית לתהיה ותהיה קהילת) פ. ג. וכתוצאת דתת התעקיה ואילך – סיו' רכדג. תוכנות סיו' י' וציו' גיב בתפנתה בסי' בעשיית עתה חייב פי' קדושים אתה באו אילך, ובהקדמה שם.

שפיה... התפילה: מיד כציל' ביעשה ופיה יא. א. וראת חנוא כייב וראת הענית ת. ב. (ס' ט.ט. וכתוצאת) כהרית כפי שנחשט בדיבור במשקל, תרה שנה נסיו' הן, ונכח. וכתבש דרשה חיל (ברכות נג, רמב"ם) הוצאת (בהלים) תבא... נטי' נסיו' נעשה לו. ובפרשי' שפיה חנוא. ונטי' הרכה נסיו' רביב.

ועד לנס העיקרי – נס הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, שאז יהיו הנסים גדולים אפילו מן הנסים שרדו ביציאת מצרים, וכפירוש רז"ל על הפסוק: „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“, שביחס ל„ימי צאתך מארץ מצרים“ יהיו נפלאות,

והקב"ה ממלא את התפילה הלבונית של כל יהודי ושל כל היהודים: „תבוא לפניך חפלהי הטה אונך לרנתי“ – ומביא אה הגאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

בכבוד ובכריכת התימה וגמר התימה טובה

מקום החתימה/

אנחנו שומרים על כל צאתי... ונפלאותי מיכה ז. כי, יראה אודות כיה עולם מ"כ דהו (ע"ה ת"א),
 מתיא בהשגות סכיה (רמ"ג ב) פעית ישע"י חג המצות פ"ו (כדיה מהר"י ר"ל) וראו ד"ה כימי צאתך
 מארץ מצרים דאזשיפ התשליש (מה"מ מלוקט ח"ג ע"י ק"ב יאל"ר). ד"ה הו ד"ה ניטן העושמי"ב וכה"מ
 מלוקט ת"כ ע"ל.
 הביא... ה"ח"ו: תהליכ פ"ג ג.

בס"ד. שיחת וא"ו תשרי ה'תשמ"ג.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ שכאשר כ"כ מבני מתאספים יחדיו אזי מודגש ביותר כללות ענין האחרות.

ובהקדמה:

גם כאשר בני נמצאים במעמד ומצב דומה ומפירז בו העינים - נאמר עליהם, ישנו עם אחד, יטעם הדבר - לפי ש...היהם שונות מכל עם... בלומה: היות שבני קטורים עם, תורה אחת שניתנה מ...ה' אחד... לכן. הרי הם... עם אחד..."

ולכן נקראים בני, גוי אחד בארץ, ריזנו, גם כהיותם, בארץ (נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי) הרי הם כבחינת, גוי אחד, וזאת מכלי הכש על מעמדה ומצבה של ה, ארץ. כי אפילו כאשר נמצאים בחוץ לארץ ובזמן הגלות יעקבות משיחא. כאשר הושרי הוא כפיל ומכופל, דרושך יבסה ארץ וערפל לאומים - זנה היות ש, עליך ירוח הרי" (כהמשך הכתוב), כי על בני נאמר, כי מי גוי גדיל אשר לו אלקים קרובים אליו" (בכל עת חמון). לכן, כשם שהקב"ה הוא, ה' אחד, כמו כן בני הם, גוי אחד..."

ועפ"ז מוכן שלמרות החילוקים שישנם בין בני, במאדיל שהקב"ה ברא את בני האדם באיפן שאק פרצותיהן דומין זה לזה ואזי דיעותיהם שיות וכו', יעד שכללות בני מתדלקים לעשר סוגים כלליים: ראשיכם, שבטיכם כי מרוטב עעק עד שואב מומד..."

(ולחעיר - שפסוק זה נאמר בפ' נצבים, שזיהי הפרשה שהוריי לעולם לצני ר"ה. בתור הקדמה לר"ה - שאו נפעל הירודש דהתהות יבריות כל העולם כולו. ובמיוחד - הירודש בריאתם של בני בתור נשמות בגופים, כי ר"ה הוא יום כרוא אדה"ר - תכלית הבריאה כולה (כמבואר בהרשי ר"ה אידית העילוי ר"ה לגבי כיה כאלול - שר"ה הוא יום כרוא אדה"ר. תכלית הבריאה כילה). ואז מדגישים שבריאתם של בני עיי הקב"ה היא באיפן שהם מתדלקים לעשר סוגים הני"ל).

הנה למרות חילוקים הני"ל, וכן החילוקים כנוגע לעבדות ה - נמצאים כל בני כולם במעמד ומצב של אחדות, וטעם הדבר - לפי ש,אב אחד לכולנו, כי נשמתו של כא"א מישראל היא, חלק אלקה ממעלי (בלשון הכתוב). ויתירה מזו, חלק אלקה ממעל ממשי" (כפי שמוסר אדמו"ר רוקן בתנא פ"ב).

הביאור כיה: היות שהנשמה היא העיקר והגוף הוא הכסל וכמובן כששנות לכא"א) - הרי האחדות שמצי הנשמה נזכרת על החילוקים שמצד הגוף ועד"ז כנוגע לחילוקים שמצד הנשמה עצמה (כנוגע לפרטי הכחות כ"י) שחילוקים אלו טפלים וכסלים לעיקר יעצב הציאותה של הנשמה. שהיא, חלק אלקה ממעל ממשי" ולכן, למרות החילוקים שמצד הגוף ומצד הנשמה מאחדים כל בני למציאות אחת, מצד עצם נשמתם, חלק אלקה ממעל ממשי" אב אחד לכולנו..."

ועפ"ז מוכן שכל מעמד ומצב שיהיו - ישנו ענין האחדות מצד אמיתית מציאותם של בני".

אבל לאורך - אין להסתפק בענין האחדות כפי שהוא מצד עצם ואמיתית מציאותם של בני". אלא ענין האחדות צריך לחדור ולהיות מודגש בפועל ממש גם כפי שהנשמה מלוכשת בגוף הגשמי הנמצא בעוה"ז הגשמי שאין תחתון למטה ממנו. כלומר: אין להסתפק באחדות שמצד עצם הנשמה, אלא האחרות צריכה להיות ניכרת בגלוי גם בפרטי הכחות שבנשמה, שבהם ישנם חילוקי דרגות כו', ויתירה מזו: גם כפי שהנשמה מלוכשת בגוף הגשמי, שטם ניכר עוד יותר החילוקים שבין א' לחבירו (היות שאין פרוצסיהן דומין ואין דיעותיהם שוות כו'), ואדרבה: באשר הנשמה מלוכשת בגוף ישנה נתינת מקום לענין של התחלקות ופירוד, ולכן, דרוש ביותר לשלול את ענין ההתחלקות והפירוד ולהרגיש את ענין האחדות.

[וע"ד כללית הכוונה דירידת הנשמה למטה - שאין מסתפקים בכל העילויים שמצד הנשמה כפי שהם, „בכח", אלא תכלית הכוונה היא לגלות כחות אלו „בפועל", ע"י ירידת הנשמה להתלבש בגוף בעוה"ז הגשמי שאין תחתון למטה ממנו, ולעסוק שם בכל עניני טוב וקדושה].

כ. והיו כללות הציווי ד, ואהבת לרעך כמוך", כלומר, שאין להסתפק באחדותם של בני" כפי שהיא מצד עצם נשמתם, אלא ענין זה צריך להתבטא בהנהגה בני" בפועל ממש (נשמות בנופים) - באופן דאהבת ישראל, ועד שהאהבה אל הזולת היא „כמוך", מאחר שהוא והזולת הם מציאות אחת.

ובמבואר בירושלמי (נדרים פ"ט ה"ד) המשל ד, הוה מקטע קופד ואחת ככתא לידוי תחזור ותמחי לידוי" (כתמי), כלומר, שבציווי, ואהבת לרעך כמוך" מודגש שכל בני" הם ברוגמת גוף אחד, כמשל יד ימין ויד שמאל בגוף אחד.

וזאת אומרת: אע"פ שיד ימין מהולקת מיד שמאל, כי כל יד היא אבר בפ"ע, ועד"ו מוכן בנוגע לחילוקים שבין שאר אברי הגוף הרי מוכן בפשטות שחילוקים אלו אינם תופסים מקום כלל לגבי היותם חלק מגוף אחד, כי היותם גוף אחד הוא ענין עיקרי הגובר על החילוקים שבניהם.

וענין זה ניכר ומודגש בפשטות - בחיותם של האברים ע"י „הדם הוא הגנש": למרות החילוקים שבין האברים, הרי הילוך הדם (שעל ידו נמשך היות הגנש) הוא בכל האברים כולם, כמוהו כלב וכבד, ביד ימין וביד שמאל, ואפילו בעקב שברגל (כי היות שגם העקב שברגל הוא חלק מהגוף, וגם הוא חי וגדל בכל אברי הגוף, הרי כהכרח לומר שגם כו מלוכשת הגנש. ע"י הילוך הדם, ש, הדם הוא הגנש"), ועד שבאשר הילוך וסיבוב הדם בכל האברים הוא כדבעי, אזי האדם הוא בריא בתכלית, לפי שכל האברים קשורים יחד ומקבלים חיותם הראוי להם מהלב ע"י הילוך וסיבוב הדם בכל האברים (ראה אגה"ק סל"א).

וזהו תוכן הציור ד, ואהבת לרעך כמוך" - שהנהגתם של בניי במחשבה דיבור ומעשה בפועל ממש צריכה להיות חזרה ברציון שכל בניי הם מציאות אחת, בדוגמת האברים שבגוף אחד, כלומר: אין להסתפק באחדות שמצד עצם הגשמה (כאמור לעיל שמצד מציאותם העצמית הרי הם, גוי אחד בארץ" בכל מעמד ומצב שהוא). אלא האחדות צריכה להתגלות ולהתבטא במעשה בפועל.

ג. והנה, הציור אודות אהבת ואחדות ישראל - בפועל ממש - הוא ענין חשוב ועיקרי כל כך עד שזהו, כלל גדול בתורה, ויתורה מזהו. זהו כל התורה כולה, כי יסוד ותכלית כל החזרה כולה הוא - יחדו קוב"ה ושכינתו (כנס"י). וענין זה נפעל ע"י קיום מצות, ואהבת לרעך כמוך, ולכן, זהו כל התורה כולה, ואיך פירשנו הוא זיל גמור, כלומר, שאר כל עניני התורה ומצותיה הם כמו פירוש וביאור שעל ידם מתבטא ומתגלה יחד הנ"ל (ראה דרמ"צ מצות אהבת ישראל).

ומאחר שאהבת ואחדות ישראל, זהו כל התורה כולה" - תורת אמת, ה. תורת היים, הרואה אמיתית בכללות היי האדם - מובן, שהודאה זו היא בתוקף לא רק כאשר נמצאים בד' אמות של תפלה תורה וקיום המצוות, אלא כל פרט ופרט במשך היי האדם עדין להיות חזרו במציאות התורה, שכל עניני' הם, "פירושא" דמצות, ואהבת לרעך כמוך" - אהבת ואחדות ישראל בדוגמת אברי גוף אחד.

ועל זה אומרים, זיל גמור, כלומר, שזהו ציור ונתינת כח לכאור"א מישראל ללמוד (גמור") ולעסוק בשאר עניני התורה ומצותיה כפי שהם, "פירושא" דמצות אהבת ישראל, וגוסף לזה: "גמור" - מלשון לימוד בעלפה, כלומר, שענין זה חזרו אצלו כל כך עד שזה תקום כמות הזכרון נהחלק הנעלה והחשוב שבמות), כך שגם כאשר עוסק בענינים שבהם הוא מחולק מתבירו. הרי הוא זוכר (ומתנהג בהתאם לכך) שהוא חלק מגוף אחד גדול, שבו כלולים כל שטים דיבוא בניי.

ד. והנה, כאשר הנהגת בניי היא באופן שגם בהיותם בעוה"ז הגשמי מודגשת ומתגלית אחדותם בתור מציאות אחת - הרי הם פועלים את ענין האחדות בעולם כולו:

מצויאות העולם כולו - בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, היא - בשביל התורה ובשביל ישראל, כמדגש בתיבת, בראשית: "ב ראשית. בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראת ראשית.

ולכן, כאשר הנהגת בניי היא תוך כדי הדגשת ענין האחדות - אינו נפעל ענין האחדות בעולם כולו, כלומר, שבכל חלק שבעולם ניכר שהנעה"ב הוא - ה' אחד, זהו כללות הענין ד, בדרך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" - שממשיכים (בדרך" מלשון המשכה) את הגילוי ד, ה' אחד" (שאומרים לפני בשביל"ו) - ע"י שם כבוד מלכותו" - לעולם ועד". בכל עולם ובכל העולמות כולם, שגם הם יתאחדו עם, ה' אחד".

וסמיטא שעי"ז שוללים את כללות ענין הפירוד כו' וכמ"ש.. לא ישא גוי אל גוי חרב גוי' כלומר, שפועלים שלום אמיתי וכדקיימא בכל העולם כולה, מאחר שזהו שלום המיוסד וכנוי על הנהגתם של בני" ע"פ.. תורה אחת", כולל מילוי שליחותו של הקב"ה לפעול על כל אומות העולם שיקיימו את שבע המצוות דב"נ, שתוכנם - ישוב העולם.. לשבת יצרה" (כדלקמן כט"ו).

ה. ע"פ האמור לעיל מוכן גדול העילוי הנפעל כאשר כ"כ מירשאל מתאספים יחדיו - שאז מתגלה ענין האחדות בפועל ממש וכפי שנת"ל בארוכה שאין להסתפק באחדותם של ישראל מצד עצם מציאותם (בכל מעמד ומצב שהם), אלא תכלית הכוונה היא - שענין האחדות יתבטא ויתגלה בפועל ממש.

הנה, נוסף על הדגשת ענין האחדות במשך כל זמני השנה, ישנם זמנים מיוחדים בשנה שבהם מודגש ענין האחדות ביותר שאת יציאת עזו, ע"ד הענין ד', אכרך במאי הוה יתיר טפ"ז, כלומר, שכזמן זה ישנה הדגשה מיוחדת (,זהיר טפ"ז) בענין האחדות, כדלקמן.

וע"ד המדובר כמ"פ שכחג הפסח מודגש הענין היצי"מ.. (זמן חרותנו", כלימרי: אע"פ שהזכרון היצי"מ צריך להיות כמשך כל השנה כולה, הרי כרגה"פ מודגש ענין זה באופן ד', זהיר טפ"ז, ועד שכל עניני התורה ומצוותי הנעשים בזמן זה - חזורים הם עם הענין היצי"מ שבו צ"ל ,זהיר טפ"ז) בזמן זה, ועד"ו בחג השבועות - בנוגע לכללות הענין דמתן תורה (,זמן מתן תורתנו"), כי אע"פ שהתורה היא ,תורה אור" ומורה'דרך בכל רגע ובכל פרט אשר בחיי האדם, הרי ענין זה מודגש ביותר וכמפורד (,זהיר טפ"ז) ברגה"ש, ועד"ו בחג המוכות - בנוגע לכללות ענין השמחה, ,ישמח ה' במעשיו" ה', ,ישמח ישראל בעושיה", שענין זה מודגש ביותר (,זהיר טפ"ז) בחג הסיכות ,זמן שמחתנו", כפי שמבאר אדמו"ר היקן ש, ,זמן שמחתנו" לשון רבים קאי על שמחת הקב"ה בבני" שמחת בני" בהקב"ה, כלומר, אע"פ שענין זה מתבטא בכל עניני החירה ומצוותי, הרי זה מודגש ביותר (,זהיר טפ"ז) בשמחת רגה"ש - ,זמן שמחתנו".

ועד"ו מוכן בנוגע לענין האחדות - שאע"פ שבמשך כל השנה כולה צריך להיות ענין האחדות, אע"כ, ישנו זמן מסוגל שבו מודגש ענין האחדות ביותר (,זהיר טפ"ז), על מנת להמשיך אחדות זו בכל הימים ובכל הפעולות שבמשך השנה.

ימזה מוכן גדול העילוי הנפעל כאשר כ"כ מבני" מתאספים יחדיו כאותו זמן מסוגל שבו מודגש ביותר ענין האחדות, כדלקמן.

ו. הזמן המיוחד בשנה שבו מודגש ביותר ענין האחדות הוא - יום הקדוש יום הכיפורים, הנקרא ככתוב: ,אחת בשנה".

וכפי שהדבר מתבטא בזה שיוהכ"פ הוא לעולם יום אחד בלבד - הן בא"י

והן בחר"ל, הן בזמן שביהמ"ק הלי קיים והן בזמן הגלות:

הקביעות דכל המועדים תלוי בקביעות דראש חודש הנקבע ע"י שבט"י מקדשים את החודש. וזהו כללות החילוק שתי שבת לימים טובים: .שבת מקדשא וקיימא" - ללא צורך בפעולתן של ישראל, משא"כ הימים טובים שהם מתקדשים ע"י בני"י, כלימור, ע"י שבט"י מקדשים את החודש, קובעים הם ומקדשים גם את הימים טובים, שקביעותם תלוי בימי החודש.

ולכן, בכל הימים טובים קיים המרגש דיר"ט שני של גלויות, ועד שר"ה הוא ב' ימים אפילו בא"י, כי כך ה"י כאשר היו מקדשים ע"י הראי, ועד שפעמים רבות הנה גם בירושלים עצמה היו עושים ב' ימים ר"ה (ימב"ס הלי' הדה"ח מ"ה הי"ח).

והיוצא מן הכלל הוא - יוהכ"פ, שהוא לעולם יום אחד בלבד, הן בא"י והן בחר"ל, הן בזמן שביהמ"ק ה"י קיים (כאשר היו מקדשים ע"י הראי), והן בזמן הגלות, לסי' שענינו של יוהכ"פ הוא ענין האחדות - „אחת בשנה“.

ולכן, בעבודת יוהכ"פ מתבטא ענין האחדות בכל ג' הענינים רעולם שנה ונפש: הבהן גדול, המיוחד שבבני"י - בחי' „אחת“ במש, ה"י נכנס ביוהכ"פ, היום המיוחד מכל ימי השנה - בחי' „אחת“ בשנה, לעבוד עבודה מיוחדת (קטורת, דקה מן הדקה"י) בקדש הקדשים, המקום המיוחד והמקודש בכל העולם - בחי' „ארת“ בעולם.

ועבודה זו היתה נעשית ע"י הכה"ג בתור שליה הכאו"א מישראל, וע"י עבודתו ותפלתו ה"י הכה"ג פועל המשכת ברכת ה' בכל העולם כולו.

ועמ"י מובן שיוהכ"פ - „אחת בשנה“ הוא הזמן המסונל שבו מורגשת ביותר אחדותם של ישראל למציאות אחת, כלומר: לא רק אהבת ישראל פתם, אלא באופן ש„רעך“ נעשה „כמורך“ ממש, ועד ששניהם נעשים למציאות אחת.

וענין זה מתבטא גם ב„מנהג ישראל“ („תורה הוא“) לומר בהתחלת תפלת יוהכ"פ „על דעת המקום יעל דעת הקהל כו' אנו התיידיס להתפלל כו'“, כלימור, שמכטלים את כל הרילוקיב ב"י כב"י, כך שכולם עומדים כאחד - ב„אחת בשנה“ לסני „ה' אחד“.

ז' והנה, יוהכ"פ בא לאחריו ההכנה דערב יוהכ"פ ושבת שובה (ש„מיני" מתברכך כולה יומין) וכללות עשרת ימי תשובה. ימה מיכן שכללות ענין האחדות (שזהו ענינו של יוהכ"פ - „אחת בשנה" מרגש ביותר בכל עשיית.

וענין זה מיכן גם מפס"ד הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ב ה"ו) - „אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים לפני ה"ה ויוהכ"פ היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד, שנאמר הרשו ה' בהמצאות:

אחדותם של ישראל באה כתוצאה מזה ש„אב אחד לכולנה" (וכנ"ל ס"א). לכן, היח שבשע"י"ת ה„אב אחד" הוא „בהמצאת" י„בהיותו קרוב" לכאו"א

מישראל באופן צעלה יותר משאר זמני השנה, מובן, שכונן זה נקל יותר לפעול את ענף האחדות דבני"י (,אב אחד לכלנה") בפועל משו, כמחשבת ודיבור ועד למעשה בפועל (ש, המעשה תיא העיקר").

בפרט שהקירוב שבין הקב"ה יבני"י בעשי"ת (,כהמצאו" ו, בהיותו לרוב") הוא באופן דקירות המאור אל הניצוץ, כלומר, שקירוב זה בא מצד המאור דוקא. ומה מוכן גדול העילוי באחדותם של ישראל הנפעלת כתוצאה מקירוב המאור אל הניצוץ.

וכפי שהזכיר במדרש שכאשר המאור והניצוץ הם בקירוב זה לזה - אזי הניצוץ נבלע ונכלל במציאותו של המאור, ויתירה מזו: היות שבעניניו ה, "מאור" הוא ,כל יוכל" - מוכן, שיהיה עם זה שהניצוץ נבלע ונכלל במאור, הרי הוא נשאר כמציאותו בתור ניצוץ, ובהיותו מציאות של ניצוץ ניכר בו שהוא חלק מהמאור, כלומר, כאשר מביטים על הניצוץ רואים בו - מאור.

ואת אומרת: נוסף על כללות הענין ד, "הקב"ה עוזרו" בכל השנה כולה ובנוגע לכל עניני התורה ומצוותי - ישנו מיעוט ביוחד בעשי"ת, שאז הקב"ה הוא ,כהמצאו" ו, בהיותו קרוב" לבא"א מישראל, ובפרט כאשר מדובר אודות מיעוט מענין כללי בתורה ומצוותי - אהבת ואהדת ישראל, שזהו ,כלל גדול בתורה". ומה גם שאחדותם של ישראל באר כתוצאה ישירה מאחדותו של הקב"ה עם בני"י - ,אב אחד לכלנה".

ה. עפ"י מוכן גדול העילוי הנפעל כאשר כיוון מישראל מתאספים יחדיו בזמן המכונן ביותר לכלליה הענין דאחדותם של ישראל - בכל עשי"ת ובפרט בערב שבת שובה, בתור הבנה ל, שבת שבתון" - יורה"ד, ,אתם בשנה".

ולכן, זמן זה הוא המתאים ביותר לעריכת ,התודעות" - כי כאשר כיוון מישראל מתאספים יחדיו, אזי מתבטא ימודגש ענין האחרות בפועל ממש.

ומוכן, שענין האחדות שבו אמור הן בנוגע לאלו הנמצאים באי בגופם, הרי בנוגע לאלו השומעים את הדברים ע"י ,מכשירים" מסויימים. שהאחדות עמהם נפעלת ע"י כח השמיעה שלהם. ובפרט ע"פ המבואר בהסידות אודות גדול העילוי דכח השמיעה, שזהו ענין הקשר עם עצם האדם כו. ולכן, כאשר פוגע בכח השמיעה ח"ו אזי ,נותן לו דמי כולו".

[ובמדובר כמ"פ שא"פ שבנוגע לענינים שבהם ישנו היות השמיעת קול אדם אין יוצאים ידו חובה כאשר שימעים ע"י רדיו וטלפון וכדומ" (לפי שאין זה קול אדם, אלא קול מתכתו, אעפ"כ, כאשר מדובר אודות שמיעת תוכן הדברים, ובענינו: שמיעת דברי התורה (תושב"כ ותושב"ע"פ ודברי רבותינו נשאינו) הנאמרים כעת ההתודעות - הרי זה נפעל בשליכות גם ע"י ,מכשירים" הנ"ל].

ט. בהתאם לכלל ש, המעשה הוא העיקר" - הרי כאן המקום והזמן לעורר אודות ענף של מעשה בפועל, כתוצאה מהאמיד לעיל.

נהוג בקהילות ישראל שכל רב וכל מנהיג רוחני דורש כשכת שובה דרשה של התעוררות בעניני יראת שמים כו'. וכמה קהילות נוהגים כן גם ביוה"כ

ולכן, מן הראוי ונכון ודרוש כו' (ככל ט"ו הלשונות ד, אמת ויצוי כו"ו) שכל רב ומנהיג רוחני ידגיש בכל דרשה שלו אורות גדול הענין דאהבת ואהדת ישראל, באופן ד, ראהבת לרעך במוך" כפשוטו, במעשה במרעל.

מוכן שכל א' ידבר לפי כשרונו ולפי סגנונו כר, אבל נקודת ותוכן הדברים - ההגשת גדול העילוי דאהבת ואהדת ישראל, כלל גדול כחורה", ולכאר שבני קשורים עם, תורה אחת" ו,ה' ארד", ולכן, כל ששים ריבוא כנ"ו (ונוסף לזה - נשים יכף) הם, גוי אחד", כשם שהחורה היא, תורה אחת" עם היות שיש בה ריבוי ענינים וריבוי מצוות כר, וכל החילוקים שביניהם הרי הם טפלים לגמרי לגבי עיקר ענינם המקשים ומיהדים, לאחדים כאחד" ממש עמידתם, לסנו הרי אלקיכם".

ומעני גדול החשיבות שבדבר - צריכים להדגיש זאת בכל הדמנות שהיא, כלומר, גם לאחר שהדגישו ענין זה כדרשה א', עליו להדגיש זאת כדרשה הב', ולא דוקא בדרשה דיום השבת, אלא גם בכל עשׂוֹת שבהם מודגש הענין ד,בהמצאו", ו,בהיותו קרוב", ולכן, הרי זה זמן המוכשר ביותר ליבר בדברים היותר מן הלכ אודות אחדותם של ישראל, ולהצליח לעורר את השומעים להסיף בכל הענינים הקשורים עם אהבת ואהדת ישראל.

וכדאי גם להדגיש את אחדותם של כל בני"ה המתבטאת בהתחלת תפלה יוה"כ"ם - שאז אומרים, על דעת המקום על דעת הקהל כו' אנו מתירים להתמלל כו'. כלומר, שמבלי הכט על הרילוקים שבין המתפללים - מתאחדים כולם באחד.

ואחדות זו היא לא רק ביחס למתפללי בית-כנסת זה, אלא ביחס לכל בני"ה בכל מקום שהם, כי תפלייתיהם של כל בני"ה בכל מקום שהם מתקבצות ובואת לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש ולהר הבית, עד למקום המקדש, במקדש אדני כיבנו ידוק", ומשם עולית התפללות למעלה - כפי שהן מאהדות כולם יחד.

ועיי אחדותם של ישראל מתבטלים כל הענינים הכלתי-דצויים, כמ"ש, בזעקיה יצילוך קיבוניך", ויתירה מזו: אחדותם של ישראל מעלת את המשכת כל הכריות, כמ"ש, ברכתנו אכינו, כללני כאחד", ולכל לראש - ברכת גמר רתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה שפדים.

וכאשר בני"ה נמצאים במעמד ומצב של אחדות, ומתנחגים ע"פ ההוראות ד,תורה אחת" - ממשכיכם הם את הגילוי ד,ה' אחת", ועד לתכלית השלימות שבוה - ביום ההוא יהי' ה' אחר ושמו אחד", כשם שאני נכתב כך אני נקרא,

בנאולה האמיתית והשלימה ע"י משוח צדקנו, באופן ד"אחישנה", במהרה
בימינו ממש.

* * *

י. כללות הענין האחדותי ישראל קשיר גם עם נש"י הנמצאים בעולם

האמת:

אחדותם של בני"י היא מצד נשמתם, כפי שנה"ל בארובה שנשמת כל
איש ישראל היא „חלק אלקה ממעל ממש“, והאב אחד לכולנה“. והיות
שהנשמה היא העיקר והגוף הוא הטפל, בפעל ענין האחדות שמצד הנשמה גם
בהיותה מלוכשת בגוף.

ומאחר שהנשמה היא נצחית, כי לאחרי צאתה מן הגוף נמצאת היא
בעולם האמת. כמאמר „כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא“ - מובן, שענין
האחדות הוא גם כיתס לכל הנשמות הנמצאות בעולם האמת.

ואדרבה: בעולם האמת רואים את הנציאות האמיתית שבכל דבר (ולא
כמו בעיה"ז שאינו עולם האמת, לפי שישנם בו עינים המכלכלים שהם
מעלימים ומסתירים על הנציאות האמיתיות). ולכן, בעולם האמת רואים כגלוי
שמציאותו של היהודי היא - הנשמה האלקית, „חלק אלקה ממעל ממש“,
יחודת הבעש"ס כשם הרכ"ג (שהנבואה בתסחיית כבו"צ מקומות) העצם
שצאתה תופס בחלקי (או במקצתו) אתה תופס בכלול, כלומר, ע"י הנשמה
שהיא „חלק אלקה ממעל ממש“ ישנו העצם כולו. ובאופן של „תפיסא“
(כביכול), ומאחר שענין האחדות הוא מצד הנשמה - מובן, שענין זה מודגש
כגלוי בעולם האמת, לפי שאין שם דבר המעלים ימסתיר על עצם מציאותו
של היהודי - „חלק אלקה ממעל ממש“

עפ"ז מובן שנוסף על ענין האחדות הנפעל ע"י שבו"ב יהודים
מתאספים יחדיו (כנ"ל בארובה) ישנו עילוי מיוחד בזה כאשר אסיפה
ותתקדשות זו קשורה עם זכרון - „יארצייט“ - של נשמה הנמצאת בעולם
האמת.

ואע"פ שמדובר כאן אודות נשמה אחת - הרי היית שנשמה זו היא „חלק
אלקה ממעל ממש“. מובן, שעל ידי נשמה זו „תופסים“ (כביכול) בעצם כולו.

זאת אומרת: נוסף על ענין האחדות הנפעל בכל עשיית היית שעל ימים
אלו נאמר „דרשו ה' בהמצאו לראוהו בהינתו קרובי“, שאן ישנה התעוררות
מיוחדת אצל נשמת כל איש ישראל שהיא „חלק אלקה ממעל ממש“ (כנ"ל
מ"ז) - ישנו עילוי נוסף בזה כאשר מקשרים זאת עם נשמה יכל הנשמת
הנמצאת בעולם האמת, כלומר, שמתאחדים עם כל הנשמות שהיו במשך כל
הדורות, ויתורה מזה: כפי שהנשמה היא קדמת למציאות העולם, כמארז"ל
„מחשבתן של ישראל קדמה לכל דברי“, ובאופן כזה מתאחדים כולם בתוך
מציאות אחת.

כלתי מינה

וזכרון זה (אודות הנשמה הנמצאת בעולם האמת) מכיח לידי מעשה בפועל, יבלשון הכתוב: „בוכרים ונעטים“ ע״י קבלת החלטות טובות בנוגע לאחזרתם של ישראל, וקיימן בפועל ממש, כי „המעשה הוא העיקר“.

יא. האמור לעיל (שׁעׁי הנשמה שבעולם האמת נפעל עליו והוספה בענין דאחזרת ישראל) מתבטא גם בתופעה המיוחדת שב„הזכרת נשמות“ בורכ״פ „אחת בשנה“:

בכל הימים טובים (כיום האחרון דיוט) נוהגים להזכיר נשמות, וכן נוהגים להזכיר נשמות בסיום עשׂוֹת – ביוהכ״פ.

[ונסיף לזה: כ״ק מרח אדמו״ר ה״י נוהג להזכיר נשמות בלחש גם כיום ב״ח״ה, וכדאי נמכר מנהג זה בקבלת מאביו ואביו אביו וכו׳.

כ״ק מרח אדמו״ר אמנם לא פירסם מנהג זה, אבל היית שסיכר זאת לי – בראי ידע שסיב״ס אגלה מנהג זה]

אין הכוונה לפירסום הדברים לקבוע אם זהו מנהג השייך לכל אחד ואחד אם לאו, וכו״ה הבא – יחליט כאו״א כיצד להנהיג בענין זה].

אבל ישנן תופעה מיוחדת בקשר ל„הזכרת נשמות“ ביוהכ״פ שלא מצינו בשאר ימים טובים שבהם מזכירים נשמות:

ישנם יהודים אשר מבלי הבט על מעמדם ומצבם במשך כל ימיה השנה, באים הם ביוהכ״פ לבית הכנסת לערוך „הזכרת נשמות“ עבור היריהם או זקניהם, זאת אפירת: נשמותיהם של הוריהם או זניהם אשר בעולם האמת, פועלים עליהם לביא לבית הכנסת, ולהתאחד עם שאר היהודים הנמצאים ככה״נפשות ע״י אמירת התפלות ירדיו.

ועד כדי כך – ישעוד משך זמן לפני יוהכ״פ דואג הוא „לקנות“ מקום בבית הכנסת, היינו, שהוא נתיב פירוטה שבה „הי יכול לקנות חיי נפשו“ (בלשון אדמו״ר הזקן כתניא פל״ו) כדי שיהי״ לו מקום בבית הכנסת [ועאכו״כ שבהיותי „אדם חשוב“ הרי הוא משתדל לקנות „מקום מכבוד“ בבית הכנסת – אע״פ שצורך לתת מממנו („חיי נפשו“) סכום גדול יותר מאשר פרנסה אחרת].

יכל זה נפעל כתוצאה מהענין „הזכרת נשמות“ כלומר: היית שרוא רוצה להתאחד עם נשמותיהם של הוריו וקניו אשר בעולם האמת – יודע רוא ומרגיש שהדרך היחידה לדבר היא – לבוא לבית הכנסת, ולהתאחד עם רבים מישראל (מנין, ועאכו״כ כמה מנינים) ע״י התפלל להקב״ה [„עבדא הני מר״ה“], ובנוגע ל„הזכרת נשמות“ – אמירת אותיות ותיבות שנחקקו ע״י כדולי ישראל, כולל – התוכית „בעבור שכלי נדר אתי צדק בעדות“ כלומר, שהוא מקשר זאת עם ליום מצוה במעשה בפועל.

זאת אומרת: בורכ״פ – „אחת בשנה“ – מרגיש כאו״א מישראל שמקומו וביתו האמיתי, אשר שם מתאחד הוא עם כל בניו, כולל עם הנשמות הנמצאות

בעולם האמת עד ראשית כל הדורות – היו זה ב.מרום קדוש". כתיבת כנסת ובית-מדרש, שבי מתפללים להקב"ה ולומדים תורה ומנדימים לצדקה בציבור. ולכן, הרי הוא מתכונן בעצמו ומכין את בני ביתו לקראת ירח"פ, בידעו שזהו יום מיוחד משאר ימות השנה. "אמת בשנה", ירחידו של יום זה מתבטא בהתאחדות עם שאר בני"ב במקום קדוש.

וביה רואים את גודל העילוי באחוזתם של ישראל הנפעלת ביוהכ"פ. "אמת בשנה" – ע"י הנטמיה הנמצאות בעולם האמת, שעל ידם מתעוררים כריכ מישראל לביא לבתי-כנסיות ולהתאחד עם כלל ישראל.

והתעוררות זו מתבטאת גם במעשר בפועל – נתינת צדקה בסכר פניכ יפות כמוצאי יוהכ"פ, כולל – ידיעת הכטחת, "תורת אמת", "תורת חיים" אשר, "מציה גיררת מצור", כלומר, שהוא מקבל על עצמו שע"י ליום מצות זו הביא לקיום מצות נוספות, עד לקיום כל התורה ומצותי בשלימות.

יב, ותנה, התעוררות מיוחדת זו ע"י, "הזכרת נשמות" נפעלת אצל כאריא מישראל – גם אצל אלו שהם באים לבתי-כנסיות ובתי-מדרשים כמשך כל השנה כולה (בוסף על דאמיר לעיל אודות אלו שבאים לבתי-כנסת רק כדי לערוך, "הזכרת נשמות") – כפי שרואים בפועל שישנה התעוררות מיוחדת בעת, "הזכרת נשמות", כאשר מזכירים את הנשמות הנמצאות בעולם האמת, ויריעים שבאחתה ישנה נמצאות נשמת אלי כאן למטה (כמבואר בכמה ספרים),

וגם אלו שיוצאים מבתי-הכנסת בעת, "הזכרת נשמות" – ירחידו שהוריהם יאריכו ימים ושנים – הרי יציאתם מביהכ"פ היא מפני שמזכירים להם שבעת, "הזכרת נשמות" נמצאים בבית-הכנסת כל הנשמות שבעולם האמת (ארצות החיים), ולכן, בשעה זו צריכים הם להיחת מחן לבית-הכנסת, ואצלים נפעלת רהתאחדות עם הנשמות שבעולם האמת, עד לנשמתיהם של האבית אברהם יצחק ויעקב, "האמהות שיה דבקה רחל ולאה" – ע"י יציאתם מבית הכנסת, ומזה מרבי שגם אצלים נפעלת התעוררות מיוחדת ע"י הידיעה אודות כללות הענין ד, "הזכרת נשמות".

[ומה גם שבניגע לנתינת הצדקה בפועל ממש – הרי גם הם נוהגים לצדקה בלאה"כ, ואין נפלא"מ מהי הטעם לנתינת הצדקה (מטעם יד או מטעם אחר), העיקר – שכלפי שמיא גליא שורה מצוה השקולה כנגד כל המצוות].

יג, ועפ"י מובן גודל העילוי הנפעל באחזיתם של ישראל על ידי וכיחד עם הנשמות שבעולם האמת, כלומר, שהענין ד, "כולני כאחד" היא לא רק ביחס לאלו הנמצאים באסיפה והתוועדות אחת, כבתי-כנסת אחד, אי אבילד ביחס לכל הירורים אשר הם כחיים חיותם בעלמא דין באותו יור – אלא הארדית היא עם כל נשוי שהיו ככל הדורות החל מ"מ", כולל בשמות הגרים שגם הם נכחו כמעמד הר סיני (כדאיתא בפר"א), שכולם עומדים, "לפני ה'" כהור מציות אחת.

ומאחר שאפילו בנוגע לציבור של עשרה מישראל נאמר „הן איל כביר ולא ימאס“ הרי מובן גדול העילוי שבזה כאשר מדובר אדות „ציבור“ גדול ביותר (כמובן מהקסיד אדות השתויים בנוסח דברכת המזון בהתאם לגדלי של הציבור, וכמובן גם מהכלל ד „ברוב עם הדרת מלך“ - נלך מלכי המלכים הקב"ה), ובענינו כאשר פועלים את הענין ד „כולנו כאחד“ ביחס לכל הדור כולו שאז ישנו העילוי ד „הכס הרזים“, ועאכר"כ כאשר מתאחדים עם כל נש"י שבכל הדורות [שענין זה נפעל לא רק בעולמות העליונים, אלא גם - ובעיקר - בעיה"ז התחתון, שזהו המקום שבו ניתנה „תורת אמ"י“ ולכן קבועות המועדים (כולל ר"ה ויהכ"פ) תלוי בפסיד הכ"ד של מטה, נשמית בניפוס בעיה"ז התחתון דוקא] - הרי נפעל הענין ד „הן איל כביר ולא ימאס“ ביתר שאת וכיתר עוז.

ובפשטות: היות ש „הן איל כביר ולא ימאס“ הרי ברדאי שהקב"ה נמלא את כל הבקשות לכלל ישראל, וכל הבקשות דכאן"א מישראל, בכל העונים הכלליים והפרטיים, בבני חיי ומזוני רוחני, ובכילס רוחני.

ועאכר"כ - מילוי הבקשה העיקרית והפנימית - באולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקט, באיפן ד „אחישנה“, „ארו עם ענני שמיא“, שאז נזכה לראות את עבודת דכה"ג בביהמ"ק - „יראה בהן בציון“, בביהמ"ק הנצרי, „מקדש אדני בוננו ידך“, וכאמור - באופן ד „אחישנה“, במחיה בימינו ממש.

* * *

ד. עשרת ימי תשובה, התחלתם - בר"ה, וסיומם - ביהכ"פ, ובפי שענין זה מהבטא בתקיעת שופר דר"ה שסיומת התקיעה גדולה בסוף תפלת יורכ"פ,

והנח, אע"פ שרוב התפלות דר"ה ויהכ"פ קשורות עם עניני יהדות ועניניהם של בני"י - ישנם תפלות (ותפלות עיקריות) הקשורות עם העולם כולו. כי בר"ה ויהכ"פ ישנו גם הדין ומשפט בנוגע לכל העולם כולו. כפי שאומרים בתפלת ר"ה: „ועל המדינות בו אמר כ"י“, ועיי הענין ד „שומע קול תרועת עמי ישראל ברחמים“ - פועלים המשכת הברכה בטוב הנראה והנגלה בכל המדינות.

והביאור בזה:

ר"ה הוא „החלת מעשיך וכרון ליום ראשון“, היינו, שאז נפעל ההדוש ההתהוות הכריאה כולה, ואע"פ שהתהלת ביה"ע היתה בכ"ה כאלול, ור"ה ה"י ביום הששי לברתי"ע, יום כריא אדה"ר - הרי אדה"ר הוא תכלית כוונת הכריאה כולה, ועל ידו נפעלת שלימות הכריאה כולה.

זאת אומרת: תכלית הכוונה הכריאה העולם היא - „בשכול ישראל“, „אתה כחרתנו מכל העמים“, היינו, שהנשמה (..חלק אלקה ממעל ממש“)

בלתי מוגה

תרד למטה להתלכש בגוף. כדי למלא את שליחותו של הקב"ה לעשות לו יחידה דירה בתחתונים, כלומר. לכרר את מציאות העולם כולו, ולעשות ממנו דירה לו ית'.

ולכן, כאשר נברא אדה"ר ביום הששי, היתה פעולתו הראשונה - להמליך את הקב"ה על כל העולם כולו. כמסופר במדרש"ל שאדה"ר קרא לכל הברואים שבעולם ואמר להם: „כראו נשתחוו ונכרעה נברכה לפני ה' עושה", ועד"ו נפעל ונתגלה הענק ד...ה' מלך גאות לבש". והוא הטעם לאמירת מזמור זה ב„שיר של יום" דיום הששי - בדוגמת יום הששי דברה"ע, יום ברא אדה"ר.

ועס"ו מוכן מדוע ברה"ה ויהכ"פ ישנם תפלות הקשורות עם המשכת הברכה בעולם כולו - כי ברה"ה (וסיומו ביהכ"פ) נפעל חידוש הברואה כולה, ע"י פעולתם ועבודתם של בני"י - שהם חכלית הברואה, ותפקידם לפעול שלימות בכל הברואה כולה.

סג עפ"ו מוכן שנספך על המדובר לעיל אודות אחדותם של בני"י שנה הדגשה מיוחדת בעשי"ה (שהתחלתם ברה"ה וסיומם ביהכ"פ) אודות פעולתם של בני"י והשמעתם על אומות העולם, בהתאם לפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"ח) „וכן צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנעטח בני נת", כלומר: כאשר בני"י קיבלו את כל עניני התורה ומצוותיה כמעמד הר סיני, קיבלו גם ציוויי ושליחות מיוחדת לפעול שכל אומות העולם שבכל המדינות יקיימו את שבע המצוות דב"ג, שנקודתם ותוכנם - ישוב העולם, „לשבת יצרה", באופן ד„לא ישא גוי אל גוי תרכ" - גם כאשר נמצאים כתקופה שלפני ביאת משיח צדקנו.

ובתדגשה - „שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה כר" (רמב"ם שם), כלומר, קיום מצוות אלו אינו מפני שכך מתייחס השכל האנושי, אפילו שכלו של התכם מכל האדם, בו אם לפי שכך צוה בורא האדם ומנהיגו, שהיא הבורא והמנהיג דכל העולם כולו, ומטעם בהשגחה פרטית על כל פרט ופרט שבכל העולם כולו, אפילו על סוג הדומם, ועאכר"כ על סוג הצומח, עאכר"כ על סוג החי, ועאכר"כ על סוג המדבר.

והוראה זו (שבנ"י צריכים לפעול על אה"ע שיקיימו שבע מצוות דב"ג) אמורה לכארי"א מישראל, ועאכר"כ כאשר מדובר אודות יהודי שיש לו קשרים עם אינם יהודים (באופן המותר ע"פ שו"ע, במוכנ), שאז בחאי מוטלת עליו התובח והזכות לנצל את קשריו כדי להשפיע עליהם שיקיימו את שבע המצוות דב"ג, ובאופן שגם הם יסמיעו על חכריהם הנמצאים בסביבתם ברוח זו - טופח על מנת להטפוח.

וכאמור לעיל - בהכרח להתדגש שזהו ציווי של הקב"ה, ואפילו כאשר צדיקים להסס דרכים פוליטיים וכיו"ב (מפני חשכת הגלות) כיצד להביע את הדברים - אסור לבסות ולהסתיר את ה„גשמה" והפנימיות והאמת שבדבר וכי רק אז פועלים הדברים את פעולתם, כאשר רואים שהוא אומר את האמת) -

והוא ציורו של הקב"ה, ברא העולם ומנהיגו בכל עת. כמ"ש, „המחרש בטובו בכל יום חמיד מעשה בראשית“.

ומאתר שבזרא העולם מצורה עליו ליום שבע מצוות בני ובתיהם על הנמצאים בסביבתו שגם הם יקיימו שבע מצוות בני - הרי בודאי שניתן לו הכח והיכולת לבצע דבר זה, ואק הדבר תלוי אלא ברצונו - שירצה לבצל את כח השפעתו בתכלית השלימות.

וזהו תפקידם ושליחותם ואשרם האמיתי עלי אדמות - אע"פ שבאופן רשמי יש להם תפקידים מוגדרים שונים - לבצל את כח השפעתם ולפעול בכל מקום שיהם מגיעת שיקיימו את שבע המצוות דב"נ, שעי"ז בפעל כללית הענין ד, „לשבת יצרה“, ובכך מבטיחים את שלום העיר והמדינה, ושלום העולם כולו.

טג. והנה, כאשר בני מקבלים על עצמם שליחות זו להשפיע ולפעול על אדמות העולם שיקיימו את שבע המצוות דב"נ - הרי בודאי שהקב"ה עוזר ומסייע להם לפעול שהעולם כולו יהי במעמד ומצב ד, „לשבת יצרה“, ועד שמועלים שלום אמיתי בעולם כולו, „לא ישא גוי אל גוי הרב“, כפי שענין זה שייך בימיכ האחרונים וזמן הגלות, ויהי ההכנה לשלום האמיתי והנצחי שיהיה בכיאת משיח צדקנו, שהוא, מורע דוד שלמה כבוד, אשר עליו נאמר, „שלום תעקט אתן גוי בימור“, לפי ש, וישכ שלמה על כסא ה', ועד שכל אדמות העולם העלו מס לשלמה המלך (כמסופר בנ"ך, ובארובה - כמורטי חז"ל).

וזאת אומרת: גם כאשר נמצאים בסוף זמן הגלות בפעל כבר שלום בעולם, ובאופן שאומרו העולם מסייעים אחד לשני בכל הקטור לקיום העולם באופן ד, „לשבת יצרה“, ועאכ"כ שאדמות העולם מסייעים לבני כל הקיב שהם בכל המצטרך להם, ובפרט בכל המצטרך לרם בעניני יהדות, ובאופן ד, והיו מלכים אומנין ושרותיהם מניקותיך - גם כזמן הגלות, כמסופר בגמרא (ובחים יט, רע"א), „מעשה רב" בענין זה (במדובר בארובה כהתועדות שלפניו שיהי י"ג אלול תשמ"ב ס"כ).

וכאשר בסוף זמן הגלות נמצאים בני במעמד ומצב ד, לכל בני ישראל הר אור כשהשבותם - אזי יכולים הם להוסיף בכל עניני התורה ומצוותיה, ועי"ז עושים את ה, כלים" לקראת הגאולה, שאז יהי חידוש בכל עניני התורה ומצוותיה, כמ"ש, „תורה חדשה מאתי תצא“, כלומר, כיהד עם זה יש, וזאת התורה לא תהא מואלפתי. יהי חידוש בחיות ובפנימיות וכהבנה והשגה שבתורה, יכמו כן חידוש בחיות דקיום תרי"ג מצוות התורה. וכמו כן - חידוש במציאותם של בני, כאשר השמים החדשים גוי עומדים לפני גוי כן יעמד זרעם ישמכם, בדוגמת החידוש בתורה ומצוותיה - הר"ג מצוות התורה, רמ"ח מ"ע כנגד רמ"ח אברים, יש"ה מל"ח כנגו שכ"ה גידים (שבהם כלולים כל הפיסיים והסניפים המסתעפים מהם, כולל מה שתלמד וחיך עתיד לחדש - כשם שברמ"ח אברים וכשם"ה גידים כלולים כו"כ פרטים (ראה אגה"ק סכ"ם קנ. סע"א)).

בלתי מוגה

וע"י הפעולות הנ"ל ממהרים את הגאולה האמיתית והשלימה באופן ד,"אוישנה"ל - שאז תהי' עבודת הכה"ג (,"אחת" בגפש) ביה"כ"פ (,"אהת בשנה") בקרב הקדושים (,"אהת" בעולם) בפועל ממש.

ומזים הכפורים (,"אחת בשנה") נכנסים לזמן שמחנה"ל - לאחרי ההכנה כד' הימים שבין יחב"פ לסוכות (כנגד ד' אותיות שש הוי'), שבהם מכינים את הסוכה יד' המינים - שאז מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם. והיות שכל הענינים דהנה"כ התחלתם ברי"ה (כמ"ש ,,כססה ליום חגיגו", כלומר, שהענינים שהם באופן ד,,כססה" ברי"ה מתגלים ,,ליום חגיגו") - הרי גם התחלת ההשפעה לאומות העולם נעשית ברי"ה. כמ"ש בתפלת רי"ה: ,,יעל המדינות נו יאמר". כנ"ל.

וע"י מכינים את העולם כולו לקיבו היעוד ,,אז אהפוך אל עמים שפה בודיה גו' לעבדו שכם אחד", ,,והיות לה' המלוכה" - כמורה בימינו ממש, כביאת משיח צדקנו ובגאולה משיח צדקנו, ובאופן ד,,ארו עם ענני שמיא", וכשמה ובטוב לכב.

* * *

ז. כללות העבודה ככל הענינים האמורים לעיל - הן העבודה כנגדו לעצמו. הן העבודה דהפצה התורה והיהדות אצל כל כנ"י בהתאם לציווי ,,ואהבת לרעך כמוך", והן הפעולה וההשפעה על אורח"ע שיקיימו את שבע המצוות דב"ג - צריכה להעשות מהוך שמחה וטוב לבב, היות שזוהי שליחותן של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ובלשון חז"ל: ,,בנדו את המצוות שהן שלחתי", ויתירה מזו: ,,הקב"ה עתירו" למלא שליחות זו.

והנה, כאשר נמצאים במעמד ומצב ד,,החושך יכסה ארץ" יתכן לעמים שהעבודה דביטול החושך (באופן ד,,המתאבק עם כו"ל") תהי' כרוכה בטירחא רבה וכקשים לא מעטים, כך שענין זה יכול לבלבל ולהפריע בעבודה מתוך שמחה וטוב לבב. ועד כדי כך שכללות העבודה גראית אצלו בעול ומשא כבוד ח"ו.

[מוכן שלא מדובר כאן אודות הענין החיובי שבעבודת עבד - שדוקא אז ישנו הענין ד,,עבד מלך כמלך", ויתירה מזו: ,,עבד מלך מלך" ובלא כ"ף הדמיון], לפי שעבודתו היא באופן ד,,עבד מלך" דוקא, ולא באופן דשר המלך (מהיותשבים ראשונה במלכות). ייעץ וחכם המלך. וכיר"ב - אלא מדובר כאן אודות הענין השלילי שבוה. שכללות העבודה נעשית למשא וטירה ח"ו].

ולעומת זאת - ,,רצון יראי יעשה", כלומר, כאשר נמצאים במעמד ומצב דירא ה' - ממלא הקב"ה את הרצון שכללות העבודה תהי' ללא כל טירחא וככלולים, אלא מהוך שמחה וטוב לבב.

ואע"פ ש,,אדם לעמל ילד" - הרי מוכן כפשוטו שכ,,עמל" גופא ישנם חילוקי דרגות: ישנו ,,עמל" שהוא למשא וטירח, וישנו ,,עמל" הנעשה מהוך תענוג.

בלתי מונה

דוגמא פשוטה ל„עמל“ הנעשה מתוך תענוג: כאשר נותנים לאדם ליטרא של אבנים טובות ומרגליות, ומזכירים להוסיף כפלים ויותר מזה בתנאי שיוסיכם לשאת משא כפול זה – הרי בודאי שכל אדם „גורמל“ ישמח להתייגע בנשיאת משא כבד ביותר של אבנים טובות ומרגליות, כי במה נחשבת הפירחא בידעו שעדיין מקבל הוא כמות גדולה יותר של אבנים טובות ומרגליות:

ועאכר”כ כאשר מדובר אודות עניני התורה ומצוותי – שהם הנכסים האמיתיים של האדם, כלומר, שהם נכסיו באופן נצחי, כי „בשעת פטירתו של אדם, אין מלוך לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד, שנאמר בהתהלכך תנחה אותך גו' והקיצות היא תשיחך“ – הרי בודאי שה„עמל“ שבוה נעשה מתוך תענוג, במכ”ש וק”ו מנשיאת אבנים טובות ומרגליות כפשוטב.

יח. והנה, בשנה זו ישנה נתינת כח מיוחדת שכללית העבודה בכל הענינים האמורים לעיל תהי' מתוך הענוג:

קביעות שנה זו היא באופן שיז”ש של ר”ה חל להיות בשבת. יהרי ענין השבת הוא – ש„כל מלאכתך עשה“¹, וכל עניני השבת הם באופן של תענוג, כמ”ש „וקראת לשבת עונג“, כלומר, שכללות העבודה דיום השבת (באותם ענינים המתורים ביום השבת) נעשית מתוך תענוג.

ומאתר שר”ה חל בשבת – הרי זה נמשך ומועל בכל השנה כולה (מרשיית השנה ועד אחרית שנה)² שעבודת כל השנה כולה תהי' מתוך תענוג (שזהו אופן העבודה דיום השבת), כי „ראש השנה“ (ולא תחלת השנה) הוא בדוגמת ה„ראש“ הכולל את תורת כל הגוף ואבריו, והוא המנהיג את כל אברי הגוף (גם כאשר כל אבר הוא במקומו), כלומר, ש„ראש השנה“ כולל את כל ימי השנה כולה (כמבואר בארובה בלקו”ת, בעט”ר ובאוה”ת), ולכן, כאשר ר”ה חל בשבת, אזי ישנה נתינת כח מיוחדת שעבודת כל השנה כולה תהי' מתוך תענוג.

וע”ד שנתבאר לעיל (ס”ה) שימשנם זמנים מיוחדים בשנה שבהם מודגש ביותר ענין פלוני, ולדוגמא: בהג הפסח – יציאת מצרים, בהג השבועות – מתן התורה, ובהג הסוכות (זמן שמחתנו)³ – שמחה של מצה ושמחה של תורה, כמו כן מוכן, שימשנם שנים מסוימות שבהם ישנה נתינת כח מיוחדת לאופן עבודה מיוחד, ובנוגע לשנה זו שר”ה חל בשבת – נתינת כח מיוחדת לעבודה מתוך תענוג, ומשנה זו נמשך הכח לעבודה באופן כזה על כל השנים כולם.

יט. נוסף לזה – ישנה נתינת כח מיוחדת בשנה זו – שנת המאח להסתלקות הלולא דאדמ”ר מהר”ש:

ידוע השתגם של אדמו”ר מהר”ש (שנתפרסם ונדפס ע”י כ”ק מר”ח אדמו”ר גשיא דורנו, בתור הוראה לכל אחר ואחת) – שהעולם סבור שכאשר אין יכולים ללכת „ארונסער“ אזי הולכים „אריבער“, ואני אומר שעריכים לילך „לבתחילה אריבער“.

בלתי מוגה

ובנוגע לענינו: העברת מתוך תענוג (אופן העבודה דיום השבת) יכולה להיות כבמה אומגים כר, זוהי ההדגשה המיוחדת שבשנה זו, שנת המאה להסתלקותה לילולא דאדמו"ר מהר"ש (נוסף על הקביעת דיו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת) – שהעבודה מתוך תענוג גופא היא באופן ד„לכתחילה אריבער“ (ע"פ התורה והגמית כת דאדמו"ר מהר"ש), כלומר, שמלכתחילה אין בל טירחא בדבר „לכתחילה אריבער“. ואין לו אלא להתכונן – „עמדו הבן כולכם“ – לקבל ברכה ה' ע"י קיום ציווי ה'.

כ. כללות הענין ד„לכתחילה אריבער“ מודגש נם בפרשת השבוע – פ' האזינו:

בהתחלת פ' האזינו נאמר: „האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פ'„ כלומר, ביהם ל„שמים“ – לשון האזנה, מקרוב, וביחס ל„ארץ“ – לשון שמיעה, מרחוק.

והנה, מביאר במדרשו"ל החילוק שבין משה רבינו לישעי' הנביא – שגם אצל ישעי' הנביא מצינו ב' הלשונות דשמיעה והאזנה, אלא באופן הפכי: „שמעו שמים והאזינו ארץ“, כלומר, ביחס ל„שמים“ – לשון שמיעה, מרחוק, וביחס ל„ארץ“ – לשון האזנה, מקרוב – שטעם החילוק הוא, לפי טמשה רבינו הו' קרוב לשמים ורחוק מן הארץ, ולכן אמר „האזינו השמים גו' ותשמע הארץ“, ואילו ישעי' הנביא הו' רחוק מן השמים וקרוב לארץ, ולכן אמר „שמעו שמים והאזינו ארץ“.

ועפ"ז מוכן שכפ' האזינו מודגש הענין ד„לכתחילה אריבער“: נוסף לזה שלכל לראש מתחילים עם „שמים“ ורק אר"ב ממשיכים בנוגע ל„ארץ“ (ולא באופן דמן הקל אל הכבד – תחילה „ארץ“ ואח"כ „שמים“), שזהו באופן ד„לכתחילה אריבער“ – הרי כזה גופא מדגישים לשון האזנה (מקרוב) ביחס ל„שמים“ („האזינו השמים“) ולשון שמיעה (מרחוק) ביחס ל„ארץ“ („השמעו הארץ“), כי בכזה של משה רבינו הרי כאר"א מישראל הוא קרוב לשמים ורחוק מן הארץ – „לכתחילה אריבער“.

בא נוסף על הדגשת הענין ד„לכתחילה אריבער“ במ"ש „האזינו השמים“ – מודגש ענין זה גם בהמשך הכתוב „תזל כטל אמרתו“, ע"פ המבואר בחושבע"פ, כדלקמן.

ובקהדים: תושבע"פ ענינה לפרש ולבאר את הענינים המוכאים בחושב"כ, וכדי לדעת כיצד לקיים את המצוה בטלימותה, אי אפשר להסתפק בלימוד התשוב"כ בלבד, אלא בהכרח ללמוד את ביאור הדברים בחושבע"פ. וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן באגה"ק (סכ"ט) ש„רצון העליון ב"ה המלוכש בתרי"ג מצות שבתושב"כ הוא מופלא ומכוסה טמיר ונעלם, ואינו מתגלה אלא בחושבע"פ, כמו מצות תצילין [שעלי] אמרו חז"ל „הוקשה כל התורה כולה להפיליין“] . . . שלא פירש קב"ב איך ומה לקשור ומהו טוטפות . . . עד

טז׳ישה חרשכע׳פ . . כל שאר פרטי הלכות עשׂית תפילן . . וכן כל מצות
טבתורה . . אינן גלויח ומפירשות אלא ע״י חרשכע׳פ״.

ועד׳ו בנוגע לענינו – שדוקא ע״י הצירוש והביאור דתושכע׳פ רואים
את הדגשת הענין ד„לכתחילה אריבער״ במ״ש „תול בטל אמרת׳׳ בדלקמן.

כב איתא בגמרא (תענית ד, א): „כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן
הקב״ה השיבה כהוגן, שנאמר וכדעה נרדפה לדעת את ה' בשחר ובין מוצאו
ויבוא כגשם לנו, אמר לה הקב״ה, כתיב את שאלת דבר שפעמים מתבקש
פעמים אינו מתבקש (גשם). אבל אני אהי' לך דבר המתבקש לעולם, שנאמר
אהי' בטל לישראל״.

והנה, החילוק שבין גשם לטל הוא – ש„גשם״ תלוי בעבודת האדם
באופן האתעדל״ע, ולכן „פעמים מתבקש פעמים כר״י, משא״כ „טל״ הוא
„דבר המתבקש לעולם״, כלומר, ש„טל״ אינו נבסק לעולם, לצי שזוהי המשכה
מלמעלה באופן האתעדל״ע, ועד ש„טל״ מורה על ההמשכה מבהי״, טלא
דכדולחא״. כמ״ש „כי טל אור טלך״. וז׳י בחי' דטל שעתיד להחיות בו את
המחים לעת״ל, כלומר, לא רק „שזרי טלא דכדולחא״ („מי הטאח״ המטהרים
טומאת מת), אלא „בחי' עצמיות טל אורית מש״׳ (כמבואר בלקר״ת ובאיה״ת
דפרשתנו).

והנה, כפרשתנו מוכאים כי הענינים ד„גשם״ ה„טל״ – „יעריף כמטר
לקיז תול בטל אמרת׳׳, כלומר, ענין ה„מטר״ נפעל ע״יז שכנ״י מברשים על
ענין הגשם („ויבוא כגשם לנו״). וענין ה„טל״ נפעל ע״יז שכנ״י מברשים על
ענין ה„טל״. שרק אז בקשתם היא „כהוגן״ (כהוגמת תשובתו של הקב״ה –
„הקב״ה השיבה כהוגן . . שנאמר אהי' כסל לישראל״).

ובזה מודגש הענין ד„לכתחילה אריבער״:

יחזי יכול לחשוב שטמסיק עבורו ענין ה„גשם״ („ויבוא כגשם לנו״).
ועל זה אומרים לנו „כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן״. כלומר, מצד גדול
מעלתם של כנ״י הרי תבקשה על ענין ה„גשם״ כלבה היא „שלא כהוגן״, כי
ליהידי מניע ההמשכה בחי״, „טל״ „אהי' כסל לישראל״, תול בטל אמרת׳׳.

זאת אומרת. היית שכא״א מישראל הוא בן אברהם יצחק ויעקב וכת
שרה רבקה רחל ולאה, „אתה כהיתבו מכל העמים״, „ישראל ומלכא
בלתוהוהי״, ועד שכא״א מישראל הוא בנו יחידו של מלך מלכי המלכים
הקב״ה (בתורת הכע׳׳ש חידושה) – מיכן בפשטות שאף מתאים לו לבקש על
ענין ה„גשם״ בלבד, ועד שביחס למעמדו ומצבו הרי תבקשה על ענין ה„גשם״
כלבה היא „שלא כהוגן״. אלא יהודי ראוי להמשכה דבחי״ „טל״ – „לכתחילה
אריבער״.

ובפרט שענין זה נפעל באופן ד„אנו המת דיל״ – היינו שישנה כבר דרך
סלולה להמשכת בחי' ה„טל״, היית ש„הקב״ה השיבה כהוגן . . אהי' כסל
לישראל״.

בלחי מוגה

בג. סיכום הדברים בנוגע למעשה בפועל - „המעשה הוא העיקר“.
 בשנת זו ישנה נתינת כח מיוחדת שכללות העבודה תהי מתוך מנוחה
 ותענוג - שזהו אופן העבודה דיום השבת. עד למניחה הקשורה עם מנוחתו
 של הקב"ה - „מאתך היא מנוחתם“.

ובזה גופא צייכה להיות העבודה באופן ד„לכתחילה אריבער“ - בהתאם
 להוראת אדמ"ר מהר"ש שבשנה זו ימלאו מאת ענה להסתלקות הילולא
 שלו - ב"יג תשרי, „ארה“ (בנימטיא י"ג) בתשרי. ומובן, שההכנה לזה
 מתחילה כבר כמה ימים לפניו (ובפרט ע"פ הסיפור הידוע אודות דברי
 אדמ"ר מהר"ש בקשר להסתלקותו כמה ימים לפניו בר), הרל מ„רשימת
 השנה“, שבה כלולים כל ימי השנה.

ועני זה (לכתחילה אריבער) מודגש גם בפרשת השבוע. הן בענין
 ה„האזינו השמיים“ והן בענין ד„תול כסל אמרת“, כנ"ל בארוכה.

ולענין - שכללות ענין ה„טל“ קשור עם קיום היעוד „הקיצו ורננו
 שוכני עפר“, באמיר לעיל (ככ"ב) ש„טל“ מורה על ההמשכה דכחי „טלא
 הכוללת“, עינה ברי הטל שעתיד להחיות בו את המתים לעת"ל, שאז יקומו
 כל בני ובנות ישראל שהיו במשך כל הדורות. וכמילא יהי כללות העני
 האחדית כפועל ממש בתכלית השלימות.

ו. המעשה הוא העיקר - עבודת ה' מתוך שמחה וסוב לבב ומתוך תענוג,
 וכאוכי ה„לכתחילה אריבער“, ואז נמשכת ברכתו של הקב"ה באופן ד„מדה
 כנגד מדה“, אבל כמה פעמים ככת - „אחי כסל לישראל“, וכפשוטו: המשכת
 כל הברכות מידו המלאה הפתוחה החדושה והררבה, באופן ד„לכתחילה
 אריבער“, הן בגשמיות והן ברוחניות, הן בריחניות והן בגשמיות, וכל זה - גם
 כאשר במצאים בהגעים האחרונים דומך הגלית.

ובדרוב יוצאים מן הגלות - בשמחה ובטוב לבב, „בנערינו ובזקנינו
 בבנינו ובבנותינו“, מ„ראשיכם שבטיכם“ עד „חוטב עציר ושואב מימיה“
 שלימות העם. בירד עם כל עניני התורה ונוצחתי בשלימותם שלימות
 התורה (כולל לייב המצוות בשלימות. כי „גדול תלמוד שמביא לידי מעשהו“,
 יחולקים „עם עניי שמאי“ לארצנו הקדושה „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה'
 אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“, ארץ ישראל לגבולות“ בשלימות,
 וכאופן ד„ונתנו שלום בארץ“, עד לקיום היעוד „כי ירחיב ה' אלקיך את
 גבולך“, ארץ בני קניזי ודמוני כמהרה בימינו ממש.

כ"ק אדמ"ר של יט"א צוה לגבן „לכתחילה אריבער“.

* * *

כד. נהוג ביום ה„יארצייט“ לערוך „סיום“ על מסכת הקשורה השיבת
 לימים אלו, ובהוג לאחרונה להתעכב על השינויים שבין תלמוד בבלי
 לתלמוד ירושלמי, ובפרט שלימוד הירושלמי הוא ענין שהוגן גרמא כי

בקירוב ממש יוצאים מ„בבלי“ (כללות ענין הגלות) ובאים ל„ירושלים“, כנאולה האמיתית והשלימה ע”י משיח צדקנו.

ישנם כמה מסכתות השייכות לימים אלו - עשרת ימי תשובה, שהתחלתם בר”ה וסיומם בלוחשׁ: מסכת „יומא“ שייכת ביותר לירושלמי (סיום עשירית), כי במסכת זו מדובר אודות עניני יוהכ”פ, ומסכת „ראש השנה“ שייכת ביותר לר”ה (התחלת עשירית). ונוסף לזה מסכת ר”ה שייכת גם לירושלמי - ע”פ המבואר בלקו”ת (ר”ה נח, א) ש„יוהכ”פ נקרא ג”כ ראש השנה בכתוב (יחזקאל מ, א), והיא בה”י נשמה ופנימיות, שבבחי”ה הראש ג”כ יש צימודות וחיצוניות, ו יוהכ”פ בסוד הפנימית ובראש השנה בסוד החיצונית“.

והנה, מאחר שנערך כבר סיום על מסכת יומא, כולל - כיאור השינויים שבין תלמוד בבלי וירושלמי, לכן, ייערך עתה סיום על מסכת ראש השנה, ויתבאר גם השינויים שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי (בהתאם לכלל שלא לאפשרי במחלוקת, כמדובר במ”ב), כדלקמן.

כה. במשנה האחרונה דמסכת ר”ה נאמר: „כשם ששליח ציבור חייב כך כל יתיד ויתיד חייב, רבן גמליאל אומר שליח ציבור מוציא את הרבים ידו חובתן“, ומביאר בגמרא „כשם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי“. כלומר, אע”פ שבשאר ימות השנה אין הע”ץ מוציא בתפלתו אלא את מי שאינו בקי, אעפ”כ, במוסף של ר”ה אף הבקי יוצא בתפלת הע”ץ, „משום דאושני“, „שרדי כאן תשע (ברכות) יארוכות ימטעות דאין הכל בקואין בהך“ (פרש”י). ובסיום המסכת - בתלמוד בבלי - נאמר: „לא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות, כ”ט משיב דאניסו במלאכה, אבל בעיר לא“.

אבל בתלמוד ירושלמי הסיום הוא באופן שונה: „והוא שיהי שב מראש התפלה“, כלומר, מי שרצה לצאת כמה ששימע מהע”ץ צריך שיהא שב מראש התפלה וישמע כל הברכות כולן על הסדר (אינו יוצא י”ח אם שומע רק את הברכות המלכותיות זכרונות ושיפוד, ישר הברכות (ג) ראשונות יג’ אחרונות) ואמר בעצמו), ומסיים שם: „מתניתא אמרה כן, סדר ברכות אימר אבות גבורות קדישת השב“, כלומר, שגם ממתניתא שמעינן שצריך שיהא שם מתחילת התפלה, כי במשנה נאמר: „סדר ברכות אומר אבות וכו’“, שמה מוכן שסדר הפלה זו היא מתחלת אבות ועד סוף, כהמשך חברי המשנה שם: „ואומר עבודה והודאה וברכת כהניכ“.

וצריך להבין: מהו ההסבר בשינוי שבין הבבלי לירושלמי בנוגע לסיום המסכת - בהתאם לכללות החיליק שבין דרך הלימוד בבבלי לדרך הלימוד בירושלמי?

כו. נוסף לזה - ישנם כמה דיוקים בנוגע לברכי הירושלמי:

ההיכחה ד„מתניתא אמרה כן“ („והוא שיהי שב מראש התפלה“) היא -

מדברי המשנה „סדר ברכות אומר אבית יגבירות וקדושת השם . . . ואומר עבודה יהודאית וברכת כהנים“. כלומר, שסדר תפלה זו היא מתחלת אבות ועד סוף „ועפ"ז אינו מיבן: מדוע נאמר „מתניתא אמרה בן, סדר ברכות אומר אבות וגבירות וקדושת השם“, ואינו ממשיך, ואומר עבודה ויהודאית וברכת כהנים“ (יעד שאפילו אינו מרמז זאת ע"י הוספת תיבת „וכי"ו) - הרי העיקר חסר מן הספר, כי כל ההוכחה מדברי המשנה היא מב"ש „סדר ברכות אומר אבות וכו' וברכת כהנים“. כלומר, מתחלת אבות ועד סוף, וזהו „סדר ברכות“ - לעיכובא, וא"כ, מדוע לא הביאה הגמרא את המשך וסיים דברי המשנה - „ואומר עבודה ויהודאית וברכת כהנים“?

גם צריך להבין: בהל' תפלה (פ"ת ה"ט"ז) מבאר הרמב"ם את ההילוך שבין תפלת כל ימות השנה לתפלת ר"ה ויהי"ט - שבכל ימות השנה השי"ץ מוציא רק את זה „שאינו יודע להתפלל, אבל היודע אינו יוצא ירו תוכו אלא בתפלת עצמו“. אבל כר"ה ויהי"ט „שליח ציבור מוציא את הידוע כשם שמוציא מי שאינו יודע. מפני שהם ברכות ארוכות וכו'“. ולבאור: מדוע לא הביא גם את דברי הירושלמי - „והוא שיהי' שם בראש התפלה“?

תמיהה זו מתחזקת עוד יותר - כאשר רואים את דברי הטור (א"ח סתקצ"א): „בר"ה ויהי"ט שי"ץ מוציא לכל מי שהוא בבית הכנסת ושמעו ממנו התפלה מראש ועד סוף אפילו אם הוא בקי כו'“. ועדין בש"ע אדמ"ר הזקן [ט"ס ס"ב]: „והוא שיהי' בבהכ"ג עם השי"ץ וישמע ממנו התפלה מראש ועד סוף“, כלומר, שהטור יאדמ"ר הזקן בש"ע שלו מביאים את דברי הירושלמי בתור פס"ד להלכה. וא"כ, מהו הטעם שהרמב"ם אינו מביא את דברי הירושלמי?

דרך אגב - ישנה תמיהה ניספת בנוגע לדברי אדמ"ר הזקן בש"ע (שם): מדוע לא כתב אדמ"ר הזקן שיוצאים ל"ח ע"י שמיעת תפלת השי"ץ רק כאשר עינים אמן אחר כל ברכה וברכה - כפי שפוסק אדמ"ר הזקן בהל' תפלה (סקנ"ד ס"א): „שומעים ומכוונים לברכת השי"ץ וענו אמן אהריו"?

כו. גוסף לוח:

יודע מנהגם של גדולי ישראל לקשר את סיום המסכת עם התלתה - נעץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן (כמבואר בספר יצירה). ובפי שמצינו בהושב"כ שמקשרים את סיום החזרה (לעיני כל ישראל) עם התחלתה („בראשית ברא אלקים“) - „מתכיפין התחלה להשלמה“.

וביודוע הרמז המובא בכ"מ - שכאשר מקשרים ומחברים את האות ל' שבסיום התורה („ישראל“) עם האות כ' שבתחלת התורה („בראשית“) - נעשה הצירוף התיבת „לכ“, וכזה מרומז שהחזרה היא לבן של ישראל, בדוגמת הלב שבו נמצא פנימיות ועצמיות חיות הנפש עיר יותר מאשר במוח שבראש, כמבואר בדרושו הסודות „וכפשוטת: „הדם הוא הנפש“, וכללות הענין דהילוך הדם בכל אברי הגוף (שבוה תלוי בריאות הגוף) נעשה ע"י מעולת הלב.

בלתי מונה

ובהתאם לזה – צריכים לבאר גם את קעם השינוי שבין הבבלי לירושלמי בנוגע להתחלת מסכת ר"ה:

התחלת מסכת ר"ה בבבלי היא: „למלכים, לצאני הלכתא, אמר רב תפדא לשטרות כו"ו. ואלו התחלת מסכת ר"ה בירושלמי היא: „כתיב החודש הזה לכם ראש חדשים, לכם הוא ראש ואינו ראש לא לשנים ולא לשמיטים וכו"ו.

ולכן, צריכים למצוא את בקורת החילוק שבין דרך הלימוד בבבלי לדרך הלימוד בירושלמי, שעפ"ו יוכנו השינויים שבין הבבלי לירושלמי – תן בסיום המסכת והן בהתחלתה, כדלקמן.

פת. החילוק הכללי שבין תלמיד בבלי לתלמיד ירושלמי הוא – שחתימת תלמיד בבלי היתה מאה שנה לערך לאחר חתימת תלמוד ירושלמי. כלומר, לאחר סיום השק"ט בבבלי דברי המשנה בתלמוד ירושלמי (כאשר נחתם תלמוד ירושלמי), עדיין המשיכו בשק"ט בבבלי דברי המשנה בתלמוד בבלי במשך מאה שנה נוספות, עד לחתימת תלמוד בבלי.

וזוהו א' הטעמים לכלל דהלכה בבבלי לבני ירושלמי – ע"ד הכלל דהלכה בתראי, לפי שהם ראו את דברי הראשונים, ואעפ"כ פסקו באופן כך וכך: הית שחתימת תלמוד בבלי היתה לאחר חתימת תלמוד ירושלמי, מוכן, שהאמוראים שתמשיכו לפלפל בשק"ט דתלמוד בבלי הם בבחינת „בתראי" לגבי ראמוראים שפלפלי בשק"ט דתלמוד ירושלמי, ולכן הלכה כמותכ.

ועפ"ו מוכן שישנו חילוק בסגנון דרך הלימוד בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי: הורה שהתלמוד ירושלמי קודם לתלמוד בבלי – מוכן, שסגנון דרך הלימוד בירושלמי היא באופן כללי, כי כאשר מתחילים ללמוד ענין מסוים (התחלת השק"ט בירושלמי) לומדים לבל לראש את כללות הענין (ובלשון הידוע: תנא דירושלמי ליטבא קלילא גקט, כלומר, בקיצור ובכללות), משא"כ סגנון דרך הלימוד בבבלי הוא באופן פרטי, כי לאררי שלומדום את כללות הענין, ממשיכים ללמוד את הפרטים ופרטי פרטים שבדבר.

בט. עפ"ו יובן החילוק שבין הבבלי לירושלמי – בסיום המסכת:

כאשר לומדים את הפוגיא אודות ש"ץ המוציא את הרבים כו"ו הנה בירושלמי לינדים את כללות הענין בלבד: שמועת תפלת הש"ץ - , והוא שי יי, שם מראש התפלה. אבל בבבלי ממשיכים ללמוד ולבאר את פרטי הדברים: „לא פטר דבן גמליאל אלא עם שבטות אבל בעיר לא", כלומר, שישנו חילוק בין עם שבטות לאלו שבטות – שזהו חילוק פרטי בכללית הענין.

דרך אגב – ישנו רמז נפלא בנוגע לסיים המסכת בתלמוד בבלי, אודות החילוק שבין „עם שבטות" לאלו הנמצאים „בעיר": דובר כמ"פ שהחילוק בין חידש אליל לחודש תשרי (שהתחלתו ברא"ה) – שבחודש אליל נמצאים במעמד ומצב ד"עם שבטות", לפי שאז נמצא המלך בשדה כו', ובבבלי ר"ה אזי חזרים מן השדה אל העיר. ויש לומר שענין זה גרמו במ"ש בסוף מסכת

ר"ה (הכלול כבר בתחלתה) אודות החילוק שבין „עם שבשדות“ לאלו הנמצאים „בעיר“ - כי בר"ה בפעל השיגור מהמעמד ומצב ד„עם שבשדות“ למעמד ומצב ד„אבשי העיר“].

ועפ"ז מיכן גם מדוע בירושלמי הוכח יד „סדר ברכות אומרי אבות וגביריח וקדושת השם“, ללא המשך יסיום דברי המשנה „ואומר עבודה יהודאה וברכת כהנים“ (כנ"ל סב"י) - כי היות שסגנון הירושלמי הוא כליצור ובכללות, איז מספיק להביא את התחלת דברי המשנה בלבד. כי מהלשון „סדר ברכות כו“ מובן שסדר זה (המפורט בהמשך דברי המשנה עד יסיומו - „ברכת כהנים“) הוא לעיבובא, ולכן, בסגנון הירושלמי איז צורך לפרט ולהביא את המשך דברי המשנה.

וזהו גם הטעם לחילוק שבין הבבלי לירושלמי בהתחלת המסכת:

כאשר לומדים את דברי המשנה „ארבעה ראשי שנים הן, באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים כו“ - הנה בירושלמי בתחילת בלימוד כללות הענין: מהו מקור הדברים שאי בניסן הוא ר"ה „למלכים ולרגלים“ בלבד, ולא לשנים ולא לשמיטות ויובלות וכדומה, ולאחריו שלומדים את כללות הענין בירושלמי - ממשיכים ללמוד בבבלי את פרטו הדברים: „למלכים - למאי הלכתא“, כלומר, לאתרו שיידעו כי כבי שאי בניסן הוא ר"ה למלכים. השאלה „למאי הלכתא“, יעל זה בא הכיאר - „לשטרוח“, כלומר, להכחיק כן שטר רוב מוקדם למאוחר וכו'.

ל כללות הלימוד בבבלי בירושלמי בהתאם לכלל שלא לאפשו במחלוקת, כלומר, שאיז כאן מחלוקת בין הבבלי לירושלמי, אלא אדרבה: הלימוד בבבלי בא בתור המשך יסיום לאתרו הלימוד בירושלמי (כללות הענין - בירושלמי, ופרטו הענין - בבבלי) - הרי זה קשיר במיוחד עם הגאולה האמיתית והשלמה.

בגאולה האמיתית והשלמה יקדים היעד „עתידה ירושלים שתחפשט ככל ארץ ישראל, ועתידה ארץ ישראל שתחפשט בכל הארצות“, ואז תהי' ארץ ישראל בתכלית ההדבקה - לא רד ת' פרסה על ת' פרסה, אלא בכל הארצות.

ולכן, בתור הכנה לגאולה האמיתית והשלמה, צריך להיות החיבור בבבלי (שאר כל הארצות) עם ארץ ישראל בתורה: לימוד תלמוד בבלי עם תלמוד ירושלמי (תלמוד של ארץ ישראל, בלימוד, שכל ארץ ישראל נקראת כאן בשם „ירושלים“ - תלמוד ירושלמי, בהתאם ליעד „עתידה ירושלים שתחפשט בכל ארץ ישראל“), באופן ששניהם נעשים למציאות אחת.

ועד"ז בניגע לעבודת האדם:

החילוק שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי בעבודת האדם הוא ע"ד החילוק שבין עבודת בעלי השוכה לעבודת הצדיקים: אודות תלמוד בבלי אמרי

בלתי טובה

חז"ל, במחשכים הושיבנו זה תלמוד בבלי, לפי שבתלמיד בבלי ישנם ריבוי קושיית ושק"ש כד' עד שכאיכ' לבידור המסקנא, אבל תלמוד ירושלמי הוא באופן דאור ישר, כלומר, שאין צורך בריבוי יגיעה ושק"ש כד', וכמאמריל עה"פ, וזהב הארץ היא טוב" - ,אין תורה כמות ארץ ישראל", וזהו גם כללות החילוק שבין עבודת הצדיקים לעבודת בעלי תשובה: עבודת הצדיקים - ,אדם ישר הולך", אור ישר, ועבודת בעלי תשובה - בידור והפיכת החושה, במחשכים הושיבנו".

ההית' שהכלית השלימות בעבודת האדם היא - ב' אופני העבודה (עבודת הצדיקים ועבודת בעלי תשובה) גם יחד (שזהו החידוש ללעז"ל כ"ו), הרי זה מהבטא גם בלימוד התורה - כאשר לומדים תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי באופן שאין מחליקת ביניהם, אלא אדרבה: כל א' מהם מכייע לשני, יעד ששניהם נעשים למציאות אחת.

ובללות הלימוד באופן שאין מחליקת בו' - היא ע"ד המבואר באגה"ק (סכ"ו) שהתחלתה, ,בר"מ פ' נשא והמשכילים וזהוהי כוזה' החיקע בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר דוזה' . . יפקון בו' מן גלותא ברתמי" ובאופן ד.לכתחילה אייבער"י - שלעתיד לבוא יהי עיקר הלימוד בפנימיות התורה, ,אילנא דחיי, דלית תמן לא קשיא בו' ולא מחלוקת כו"י".

[וענין זה קשור גם עם כללות העבודה באופן של תענית - בהתאם לקביעת שנה זו שיו"ט של ר"ה חל להיות בשבת, ואז נפעלים כל הענינים דתק"ש כד' מצד עצם ענין השבת, כלומר, באופן של תענוג, ללא צורך בעבודת ויגיעת האדם, ועד כדי כך - שאפילו ההשפעה לכל העולם כילי (.ועל המדינות בו יאמר") נפעלת באופן של תענוג ללא צורך בעבודת האדם, כלומר, לא זו בלבד שאין אומרים תחנון, אלא אין אפילו הפעולה דתק"ש ושכירות הגבורות בו', וכל הענינים נפעלים מתוך תענוג - ע"ז אמרת פסיקי התורה (פסוקי שופרות כו"י), ש, דרכי דרכי נועם וכל בתיבותי שלום".]

ובהנה, כדי לאחד את בו' התלמודים בבלי וירושלמי - צריך להיות ענין האחדות אצל בני"י, לומדי התורה, כלומר: מבלי הכט על זה שא' מהם נמצא במעמד ימצב ד, מחשכים", וא' נמצא בקרן פנינה של אורה או במעמד ומצב דאור ג"ל - הרי הם מתאחדים כאחד ונעשים למציאות אחת, ואדרבה: ע"ז נפעל העילוי ד, יתרוך האור מן הירשף" (כשם שבידור ההלכה לאמיתתה נעשה דיקא ע"ז השק"ש בתלמוד בבלי - ,כמדשכים הושיבנו").

וכאשר לומדי התורה נמצאים במעמד ומצב של אחדות (לא רק אהבה ישראל, אלא גם אחדות ישראל) - הרי זה ה, בל"י המתאים לאחד את בו' התלמודים ובבלי וירושלמי

וזהו ההכנה לקיום היעוד, ,עתידה ארץ ישראל שתחפשט בכל הארצות" - ארדת בק' בכל לארץ ישראל כמשוטט של דברים (לא רק בתורה).

לא, והנה, החיבור דתלמוד בבלי עם תלמוד ירושלמי [באופן שאין

מחלוקת בניהם כו"י בסוף זמן הגלות - הוא בבחינת „טועמי חיים זכר“, בדוגמה טעימת מאכלי שבת בערב שבת, כלומר, שערך לפני הגאולה („ערב שבת“) טועמים כבר את הענין ד„עתידת ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות“ כפי שהוא בתורה.

יעי"ז טועמים גם „מכל תבשיל ותבשיל“. כלומר, טעימת כל העינים הקשורים עם הגאולה העתידה, ועד שטעימה זו מהבטאה גם בנוגע לעינים בשמיים כשטוטם, ולדוגמא: יחסם של אומות העולם לבנ"י, זאת אומרת, שכימי הגלות האחרונים טועמים כבר „מעין“ ובדוגמת היחס דלעתיד לבוא - „והביאו את כל אחיכם בכל הגוים מנדה לה“. כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'.

ובכללות - גם כאשר בנ"י נמצאים בזמן הגלות, הרי הם כמעמד ומצב ד„לכל בני ישראל הרי אור כמחשבותם“, כפי שהי' מעמדם ומצבם עוד לפני „יבו צאתך מארץ מצרים“.

ותיכף ומיד יוצאים בנ"י מהגלות - „אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים“, ובאופן ד„הרחס פיך ואמלאהו“, כלומר, שהקב"ה מבקש מטארא מבנ"י „הרחב פדך“: תבקש מהקב"ה שכל העינים יהיו באופן של הענוג ובאופן ד„לכתחילה אריכערה“, והקב"ה מבטיח - „ואמלאהו“, עד לעינים גשמיים כשטוטם „ויאכילו מחלב חטה ומעיה דבש אשביעד“!

ומחוד בראות הגוף והגשמה הולכים באופו ד„קתל גדול“, „שלימות העס“, ביחד עם „שלימות התורה“ - לארצנו הקדושה כפי שהיא בשלימותה - „שלימות הארץ“.

וגם כאשר נמצאים עדיי' בזמן הגלות [כפתגם הידוע: לא מרענונו גלינו מארץ ישראל ולא בכחותינו אנו נשוב כר] - ישנו הענין ד„שלימות הארץ“ ביחס לחלקי ארץ ישראל שניתנו כבר לבנ"י עיי' הקב"ה, כפרט שניתנתם לבנ"י היתר מתוך נסים גלויים, ולכן, חלקים אלו נשארים בשלימותם כיד בנ"י באופן ד„גדלת עולם“, ומאחר שזוהי „מחנה“ של כלך מלכי המלכות הקב"ה, צריכים להתייחס לזה בהתאם לכך.

וזאת יודעים גם אומות העולם - כפי שמסביר רש"י לילד כי חמש שנים, שכאשר יביאו אומות העולם ויטענו איוו טענה כקשר לארץ ישראל, צריכים לומר להם: „כח מעשי הגיה לעמו להם להם בחלת נשים“, „ברעונו נטלה מהם ונתנה לבו“, „כל הנותן בעין יפה נותן“!

ובנוגע לחלקי ארץ ישראל שעדיין לא ניתנו לבנ"י עיי' הקב"ה - ממתנים אנו לביאת משיח צדקנו, שאו יחזרו לבנ"י כל חלקי ארץ ישראל - כדרכי נועם וכדרכי שלום, ומתוך שמחה וטוב לבב, כי משיח צדקנו „ילתם מלחמות ה' - ברוחניות - ויגצו“, יענין זה יומטק גם בגשמיות - כדרכי נועם וכדרכי שלום, באופן ד„נתתי שלים בארץ“.

ויהי' שבקרוב ממש יהי' היעד „קץ שם לתהיך“ - שריפת שירי

הגלות, „דאלאי גלותי“, כולל – שריפת שירי הגלות הפנימי, כלומר, ה„גוי“ שקיימי“ שישיבה (מסיכות שונות ומטונות) אצל מתי מספר מתכטלה אף היא. כי „יערה עליהם רוח ממרום“ עוד לפני ערב זהכ”פ, ואפילו לפני שכה שובה, ועי”ז ישרפו ויתבטלו שירי הגלות (הפנימי) גם אצלם.

וכאשר יקיים היעוד „קץ שם לחישר“ – איז „מיד הן נגאלין“, אתחלתא דגאולה ישימית הגאולה, ואז תהי ארץ ישראל בשלימותה, כולל – קייב היעוד „כי ירחיב ת’ אלקיך את גבולך“.

וגם כאשר נמצאים בסוף זמן הגלות רואים בגלוי ש„וצב גבילות עמיכ למספר בני ישראל“, וטעם הדבר – „כי חלק ה’ עמי יעקב חבל נחלתו“, „המשולש בשלש זכויות . . . כחבל הזה שהוא עשוי בני גדולים“, וכדיגמת החוט המשולש ד„שלימות העם“, „שלימות התורה“, „שלימות הארץ“.

וכהמשך הכתיובים: „ומצאהו בארץ מדין גוי“ – גם כאשר נמצאים בזמן הגלות – איז „יסובכנהו יבתנהו יצרההו באישון עינו“, כי בני”ז הם כבת עינו של הקב”ה, ועד למעמד ומצב ד„ה’ ביד יבחנו“ – „ישראל ומלכא כלחוררהו“, ומיחר שמחה ומנוח לכב.

* * *

לב. כהמשך להמדובר לעיל אודות „שלימות הארץ“ – הנה היות שלדאכוננו ישנם עדיין כמה „עקשנים“ – איז ינגנו עתה „עוצי עצה וחופר דברו ולא יקום כי עמנו אל“, ולכן, בודאי שעקשנותם תחבטל, וגם הם יתנהו עי”פ שר”ע „דבר הוי זו הלכה“.

ועי”ז הענין ד„דבר הוי זו הלכה“ באים היכף ומיד ל„דבר הוי“ זה הקיץ – כמובן ממשיכות כי ענינים אלו באותה סוגיא (שבת הלל. ב).

וכמו כן ינגנו את הניגון „יהי רצון כו’ שיכנה בית המקדש במהרה כימינו“.

וכרי שכל הענינים יהיו באופן ד„לכתחילה אריבער“ – ינגנו גם את הניגון „לכתחילה אריבער“, ומתוך שמהה וטיב לכב.

לג. כנהוג – יסיימו את ההתוועדות גם עם ענין לצדקה – כדי שיהי החוט המשולש דני העמודים שעליהם העולם עומד, תורה עבודה וגמ”ח: תורה – דברי התורה שבאמרו בהתוועדות זו, צדקת מתשב”ב, מאמרי חז”ל מתושבע”פ, ודברי רבותינו נשיאינו: תפלה – תפלת עריכת קידם ההתוועדות, ובפרסיות – התפלה ד„יהי רצון כו’ שיכנה בית המקדש במהרה כימינו“ ושינגנו עתה), וצדקה – חלוקת שטרות של לילר עי”ז ה„טנקיסטים“ כדי לתת לצדקה.

ולפניי – עריכת „מנביות“ לצדקה (כנהוג בכל התוועדות דוא”ז תשרי), וכדאי יתנדב כא”א כפי נדבת לבו הטהור, וכל המרכת הרי זה משיבת. וכל

בלתי מוגה

הדדעה יכול לצרף פתקא עם שמו ושם אמו. כדי להזכירו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר בשמו דורנו.

זי"ה"ר שבקרום ממש יקויים היעוד, הקיצו ורננו טוכני עפר" - מ"ק מו"ח אדמו"ר בשיא דורנו, וכן הנשיא שבשנה זו - בריג (א.א.די) תשרי - ימלאו מאה שנה להסתלקות הלילא שלי, וביחד עמם - כל הנשמות הנמצאות בעולם האמת, שהם יבואו ויתגלו באופן נשמות כגופים, כי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר" [ועאכו"כ כאשר מיוזב אודה אלו שיש להם יתרו מאשר, "חלק" בלבד - כפי שמכאן הצ"צ טישנס ג' דרגות בדברי, "חלק לעדה"ב", "כן עוה"ב", ו, מוזמן לחי עוה"ב" (בדרוגמת ג' הענינים דמלכות זכרונות ושוזרות, "חום המשולט")].

ההמעשה הוא העיקר - להוסיף בנתינת הצדקה. בלומד התורה, ובעבודת התפלה, וכל ענינים אלו - מתוך שמחה וטיב לבב.

ובאופן בזה מסיימים את ימי הגלות האחרונים, ובאופן שימי הגלות נעשים לשעות, והשעות - לרגעים, כי אפילו אם ישנם כאלו טרוצים להארץ את הגלות, רחמנא ליצלן, אפילו לרגע א' בלבד - הרי, "עוצו עצה ותוסף דפרו דבר ולא יקום כי עמנו אלו", וכידוע ששם, "אלו" מורה על מדת הרסד, וביחד עם זה - גם מלשון כח ונבורה, כמבואר במפרשי החי"ך ובפירושי כוונת השמרת בו'.

וכאשר נמצאים ברגעים האחרונים דומן הגלות - נפעל הענין ד, טועמי היום זכו", היינו, טועמים מכל הענינים שיהיו לעולם הבא, לאחרי הגאולה האמתית והשלמה, והעיקר - לא רק באופן של טעימה, אלא גאולה האמתית והשלמה כפעולה, "קהל גדול ישונו הנח", נשמות כגופים, ובשמחה וטוב לבב.

כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן, "עוצו עצה ותופרו".

אח"כ נגננו, "יהי רצון כח שבגה ביהמ"ק במהרה בימינו", לכתהלה ארבעה".

* * *

לד. כאן המקום והזמן להזכיר - עכ"פ בכללות - אודות ה, מבצעים":

לב. לראש - מבצע אהבת ישראל, ובתכלית השלימות - אהדות ישראל, כפי שנהבאר לעיל בארוכה.

וענין זה בפעל ע"י חיבור עצמו וחינוך הוילת, שרק ע"י יכולה להיות אהדות ישראל בשלימותה.

ולאחרי המבצעים דאהבת ואהדות ישראל וחינוך - כאום שאר המבצעים הפרטיים ובערך למבצעים הכלליים הני"ל, עם היותם מבצעים כלליים בערך לכר"כ פרטיים): תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים - יבנה ותכמר,

בלתי מוגה

וכן ג' המבצעים דנשי יבנות ישראל, שהר"ת שלהם הוא „חנה" (או „החן"): חלה - כשירת האבילה ישתל, גדה - טהרת המטפחה, והדלקת הנר - ברת שבת קודש ויריט.

וג' מבצעים הנ"ל שהר"ת שלהם „חנה" - קשורים עם הפטירה דר"ה, שטם מדובר אודות תפלת הנר. עוד לסיימה - „וירם קרן משיחתי, שהוא ה„מבצע" העיקרי שייעשה ע"י הקב"ה.

ומבצע זה („וירם קרן משיחתי") יהי באופן ד„אחישנה" - ע"י המבצע ד„כל הנמצא בתוך כספתי, כלומר, שלכל יחודי יהיו אות בא' מספרי התורה הכלליים, ואז נפעל הענין ד„קהל גדול ישונו הנח" - כל בניי ביחד עם כל ספרי התורה שבכל המדינות כולם, כולל היהודים הנמצאים „מאחורי מסך הברזל", ובאופן שהיהודים טיש להם אותיות בספרי התורה הכלליים לוקחים עמהם את שאר היהודים, יכילט יחד - „כנערינו ובקנינו בבנינו ובבנותינו", „קהל גדול ישונו הגה", ה„בספס והבס אתם", ובשמחה וטוב לבב.

ובפרט עיניו שרואגים לנולא ציכור על כאריא מישראל - „שלחי מנות לאין נכון לך", עבור הסעודה דערב יותבי"ם ומוצאי יתכ"ם, שעז"נ „לך אכיל בשמחה לחמך", ועאכ"כ ב„זמן שמחתנו", עד לסיים יהותם שלו - שמיני עצרת ושמחת תורה.

ה„מיד הן נגאלין" - הן הגאולה נהנלות הפנימית יחד הגאולה מהגלות כפשוטו, כי „קץ עם לחושך", וכבה אמת - אתחלתא דגאולה השלימה הגאולה, ובארפן ד„מיד" כשם שהגאולה היא „עם עבנו שמיא". „מי אלה כעב תעופינה וכינינם אל ארובותיהם", ובשמחה וטוב לבב.

לה „כאמר לעיל הנה לאחרי עריכת ה„מגבית" ולאחרי אמירת ברכה אחרונה, אהן - ע"י ה„טנקיסטיים" - שטר על דולה א' עבור כל ארר ואמת, כדי לתת לצדקה.

וכמדובר כמ"פ - אק זה ענין של כמות (ולכן אק לקחת יותר מדולר א'), ואדרכת: במספר „אחד" מידגש ענין הארדות ויה"ר שפעולה זו האחד עיד יותר את כל בני וכנות ישראל.

וכדאי לציין שכללות ענין האחדות מודגש גם בשטרות שישלקי עתה - כמדובר כמ"פ שבהשגחה פרטית נקבע שעל גבי שטרות הכסף נדמס בלישן העמים שצריכים לעשות מריכים - „אחד", מציאות אחת.

וענין זה נפעל - לכל לראש - אצל בניי כמ"ש „ויעשו כולם אגודה אחת לעשית רצונך", ועיניו פועלים גם על אימות העילם „לעבדו שכם אחד", ותהדרלה בזה תיא - בימי הגלות האחרונים, ומתוך רצון טוב, בסבר פנים יפות, ובאופן דהולך ומרוסיף ואור.

יכל ענינים אלו - בעגלא דידן, ובארפן ד„כל מלאכתך עשו". „לכתרילה אריבער".

ופועלים את ענין האחרות בדוגמת האדות המתבטאת בשמחה והריקודים דשמחות - ריקוד ברגלים וזקא, רעיון מנשאים גם את הראש למרום גבור יותר, ועד לאידות באופן „מבלי אשר ימצא ראש יכוף“.

ובולם כאחד הולכים לקבל את משיח צדקנו - בחל יחידה שהיא השליח של „ה' אחד“ והוא גואל את הגוי אד בארץ, ובשמחה וטוב לבב.

ביק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן ניגון „הקפות“ לאכילת ר" ליוצא י"ל.

היכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

לאחר אמירת ברכה אחרונה - נתן ביק אדמו"ר שליט"א שכרוח של דולר ל„טנקוסטים“ שיחיו לחלק לבאו"א מהמסוכים שחיו שטר א' - לתת לעדה.

טרם צאתו התחיל לנגן „כיל בשמחה תצאו“.

***

בס"ד. שיחת ש"פ האזינו, שבת תשובה, ה'תשכ"ג.

בלתי מוגה

א. על הפסוק: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" — שמשה רבינו מינה עדים, שיעידו אודות עבודתם של ישראל, ובכדי שלא יוכלו להכחישם, בחר משה רבינו לעדים את השמים והארץ, להיותם קיימים לעולם — מצינו בספרי כמה פירושים (כדלקמן):

הענין האחרון שבדברי הספרי: "משה העיד כו" — אינו פירוש נוסף (שלכן לא נאמר בזה התיבות "דבר אחר", כמו בפירושים הקודמים), אלא הוא סך-הכל של כל הפירושים הקודמים: בפירושים הקודמים נתפרשו סוגי העבודה; כל פירוש מדבר אודות סוג עבודה אחר. ולאחרי ביאור פרטי סוגי העבודה בפירושים אלו (שאינם מחולקים זה על זה³, אלא "מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי"⁴ — כל פירוש מבאר סוג אחר), נאמר הענין בכללות — "משה העיד כו", וכדלקמן.

וזהו ג"כ הטעם שרש"י בפירושו על החומש (והרי ידוע עד כמה הפליאו רבותינו נשיאינו את פירוש רש"י⁵, כיון שרש"י בפירושו מגלה את הפנימיות שבתורה⁶) — מביא רק את הענין האחרון שבספרי, להיותו הכלל וסך-הכל של הפירושים.

ב. בין שאר הפירושים על פסוק זה, איתא בספרי: "ד"א האזינו השמים, על שם שניתנה תורה מן השמים, שנאמר אתם ראייתם כי מן השמים דברתי עמכם. ותשמע הארץ אמרי פי, שעלי' (על הארץ) עמדו ישראל ואמרו⁸ כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ד"א האזינו השמים, שלא עשו מצוות שניתנו להם מן השמים, ואלו הם מצוות שניתנו להם מן השמים,

אמת הם, אלא שכל פירוש מוסיף על הפירושים שלפניו (מהנחה בלתי מוגה).

(4) לשון חז"ל — בי"מ יא, א. ועוד.

(5) ראה סה"ש תרצ"ז ע' 197 (נעתק ב"היום יום" כט שבט).

(6) ובלשון רבותינו נשיאינו (שבהערה הקודמת) — "יינה של תורה" (מהנחה בלתי מוגה).

(7) יתרו, כ, יט.

(8) משפטים כד, ז.

(1) מכאן עד סוס"ה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונרפס בלקו"ש ח"ד ע' 1154 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איוה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) ריש פרשתנו.

(3) ואף שבכל פירוש נאמר הלשון "דבר אחר", הרי "אלו ואלו דברי אלקים חיים" (עירובין יג, ב. וש"נ), כך, שכל הפירושים

עיבור שנים וקביעות חדשים, שנאמר⁹ והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים. ותשמע הארץ, לא עשו מצוות שניתנו להם בארץ, לקט שכחה ופאה תרומות ומעשרות שמיטים ויובלות. ד"א האזינו השמים, שלא עשו כל מצוות שניתנו להם מן השמים, ולא עשו כל מצוות שניתנו להם בארץ¹⁰.

וצריך להבין: מה מוסיף (בפירוש הפסוק) הפירוש השלישי על הפירוש השני? הפירוש השלישי הוא לכאורה כמו הפירוש השני — שהשמים והארץ יהיו עדים אם ישראל מקיימים את המצוות שניתנו להם מן השמים ואת המצוות שניתנו להם בארץ.

ואין לומר שהפירוש השלישי אינו גירסא נכונה¹⁰ — שהרי¹¹ גם בכת"י ישנים ודפוסים ישנים נמצא אותו הלשון בפירוש השלישי.

החילוק בלשון בין הפירוש השני לשלישי הוא: בפירוש השני מפרט הספרי איזה מצוות שייכים לשמים ואיזה לארץ, ואילו בפירוש השלישי אינו מפרט ואינו מחלק בשייכותם לשמים או לארץ; וגם מוסיף תיבת "כל", הן במצוות "שניתנו להם מן השמים" והן במצוות "שניתנו להם בארץ", שבזה יש גם רמז לכך שכל המצוות שייכות הן לשמים והן לארץ.

וצריך להבין החילוק בין עבודת המצוות שאודותה מדובר בפירוש השני — שבעבודה זו נחלקים המצוות לסוגים שונים: מצוות שיש להן שייכות לשמים ומצוות שיש להן שייכות לארץ — לעבודה שבפירוש השלישי, שבה שייכות כל המצוות הן לשמים והן לארץ.

ועוד צריך להבין¹²: לפי הפירוש השני בספרי, שב"האזינו השמים" מפרט רק את המצוות שיש להן שייכות לשמים, וב"ותשמע הארץ" מפרט רק את המצוות שיש להן שייכות לארץ, נמצא, שעל כל מצוה יש רק עד אחד: השמים מעידים רק על "מצוות שניתנו להם מן השמים", והארץ מעידה רק על "מצוות שניתנו להם בארץ". והרי בהכרח שיהיו שני עדים?

ועוד צריך להבין בכל ג' הפירושים: הרי התורה והמצוות ניתנו מהקב"ה, שהוא באין-ערוך למעלה משמים וארץ. וא"כ, כאשר רוצים לעורר איש ישראל ולפעול עליו שיקיים תורה ומצוות — יכולים לפעול במהרה יותר ע"י הדגשה שהתורה והמצוות ניתנו מהקב"ה (וכפי שאנו

9 נתבאר באג"ק ח"ט ע' ו' ואילך), ולכן מוטב למצוא פירוש בדבר, ולא למחוק ב' שורות מתושבע"פ (מהנחה בלתי מוגה).
10 בסגנון של "נגלה" שבתורה (מהנחה בלתי מוגה).

9 בראשית א, יד.
10 כיש מגיהים שם.
11 נוסף לכך שבכלל לא נהגו חסידים להגי' ולתקן כו', מלבד במקום המוכרח (ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ריש ע' קכו).

אומרים בברכת התורה ובברכות המצוות: "ונתן לנו את תורתו" — הוא נתן לנו את התורה שלו; "אשר קדשנו במצוותיו" — הוא קידש אותנו במצוות שלו), ולא בכך ש"ניתנו להם מן השמים" ו"ניתנו להם בארץ".

הן אמת שכוונת הכתוב "האזינו השמים וגו' ותשמע הארץ" היא גם שכאשר יקיימו את התורה והמצוות יקבלו את השכר מהקב"ה ע"י השמים והארץ¹³; אבל האם זו היא ההתבוננות שצריכה לעורר את נשמתו של איש ישראל לעבודת קיום התורה והמצוות, ובפרט בימי עשיית או בין יוהכ"פ לסוכות (שבהם קורים פרשת האזינו), שבהם צ"ל "בקשו פניו"¹⁴, העבודה מצד פנימיות הנשמה!¹⁵!

ג. כמדובר פעמים רבות¹⁶, נדרשת מכאו"א מישראל עבודה בשני קצוות: מצד אחד תובעים ממנו לעבוד את השי"ת מתוך אמונה פשוטה וקבלת-עול שבאים מעצם הנשמה, למעלה מטעם ודעת; וכיחד עם זה צריכה העבודה לחדור בכחותיו הפנימיים, שכל ומדות, שגם בהם יורגש אלקות, כלומר, להמשיך ולחבר את עצם הנשמה עם הכחות הפנימיים, שיעבוד את השי"ת לא רק באמונה פשוטה בלבד, אלא גם "ישיג" אלקות, יאהב את השי"ת, יירא ממנו וכו'¹⁷.

וכך צריך להיות לא רק בעבודת התורה ומצוות בכלל, אלא גם תשובה — שענינה הוא שבאה מפנימיות הנפש, "בקשו פני" — גם היא צריכה לחדור בכל הכחות הפנימיים, שלכן ישנם "עשרת ימי תשובה" — כנגד עשר כחות הנפש¹⁸, שהתשובה צריכה לחדור בהם¹⁹.

17) ובכללות הם ב' סוגים בעבודה: "בכל לבבך ובכל נפשך" — כחות פנימיים, "ובכל מאדך" (ואתחנן ו, ה) — עצם. והיינו, שלא די בעבודה ד"בכל לבבך ובכל נפשך", להיותה בהגבלה, ולכן צ"ל גם העבודה ד"בכל מאדך" (בל"ג); אבל, הענין ד"בכל מאדך" צריך להיות נמשך גם בכחות פנימיים, "בכל לבבך ובכל נפשך" (מהנחה בלתי מוגה).
18) לקר"ת נצבים מו, ד.
19) וזהו ג"כ מה שבשבת שלפני ר"ה*

(* שגם בו צ"ל העבודה בשני ענינים אלו: עבודת ר"ה — "שתמליכוני עליכם" (ר"ה טז, סע"א. וש"נ), שהיא עבודה שמצד העצם; ועבודת עשיית (שישנה גם בר"ה) — מצד הכחות הפנימיים (מהנחה בלתי מוגה).

13) פרש"י עה"פ.
14) תהלים כז, ח. וראה לקו"ת תצא לו, א. ד"ה לך אמר לבי ת"ש (בסופו) ותש"כ (תו"מ סה"מ אלול ע' רפא ואילך).
15) ומוכן שהדרך להגיע לפנימיות הנשמה היא ע"י התבוננות שהתורה ניתנה מהקב"ה עצמו (וכן המצוות, שהם מצוות הוי', ועד — מצוות המאציל כו' (ראה לקו"ת במדבר ט, ג. ובכ"מ)), ולא ע"י בחי' שמים וארץ — שהרי הנשמות הם "לפנים ממלאכי השרת" (דב"ר פ"א, יב. תנחומא בלק יד), ועאכו"כ שהם למעלה מבחי' שמים וארץ, שהם למטה ממלאכי השרת כו' (מהנחה בלתי מוגה).
16) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 898. ח"ד ע' 1216. תו"מ חכ"ד ע' 123 ואילך. חל"ג ע' 103 ואילך.

וכשם שבאדם צ"ל סדר העבודה להמשיך מעצם הנשמה שלו בכחותיו הפנימיים, הנחלקים בכללות לשני סוגים, שכל ומדות – כן הוא גם הסדר שבו נמשכת אלקות מלמעלה בתורה ומצוות: "אנכי הוי' אלקיך"²⁰, "אנכי" – הוא עצמות ממש, "אנכי מי שאנכי, דלא אתפס בשם ולא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל"²¹, והחיבור של איש ישראל עם "אנכי" הוא ע"י עצם נשמתו; "הוי'" – הוא שם, אבל, שם העצם ושם המיוחד²², והחיבור של איש ישראל עם "הוי'" הוא בכחותיו הנעלים יותר, שכל ומדות; ו"אלקיך" – הוא שם אלקים, כפי שהקב"ה מצמצם ומגביל את עצמו, כביכול, לפי ערך הנבראים²³, והכלי לשם אלקים היא העבודה במעשה בפועל.

ולכן, כאשר משה רבינו רצה לעורר את ישראל על קיום התורה והמצוות, שקימם צ"ל גם בכחות הפנימיים – הזכיר שהתורה והמצוות ניתנו על ידי שמים וארץ, בכדי לעורר גם בישראל את העבודה בשמים וארץ שבהם: הכחות הנעלים יותר²⁴ (שכל ומחשבה) והכחות התחתונים יותר²⁴ (דיבור ומעשה)²⁵.

ד. ג' דרגות אלו – עצם הנשמה, "שמים" שבנשמה ו"ארץ" שבנשמה – מתבטאים בכלל בג' סוגי עבודה: לימוד התורה, שעיקר לימוד התורה הוא להבינה בשכל – "שמים"; קיום המצוות, שהיא בעיקר העבודה במעשה – "ארץ"; ועבודת התשובה, שעיקרה הוא "בקשו פני", פנימיות ועצם הנשמה (אלא כיון שבקדושה הכל הוא בהתכללות, לכן כל אחד מהשלשה כולל גם את השנים האחרים).

וג' סוגי עבודה אלו מרומזים בג' הפירושים האמורים שבספרי: הפירוש הראשון שבספרי ("על שם שניתנה תורה מן השמים כו'") – מדבר אודות התורה, שעיקרה השגה²⁶ – "שמים"; אלא שמצד

(מהנחה בלתי מוגה).

24) ודוגמתם בפרטי המדרגות דבניי: "ראשיכם שבטיכם" – שמים, "מחוטב עצך עד שואב מימין" – ארץ (מהנחה בלתי מוגה).

25) לקר"ת דרושי שבת שובה סד, ג.
26) וזהו ג"כ מה שבפירוש הראשון נאמר "על שם שניתנה תורה מן השמים" (ולא כבפירוש השני שאומר "מצוות שניתנו להם מן השמים" ולא "על שם שניתנו כו'"), כי ע"י השגה תופס רק הארה (משא"כ במצוות, גם בחי' השמים (כוונה) שבהם, הוא רק בכדי

קוראין "אתם נצבים גו' כולכם גו' ראשיכם שבטיכם גו'": "כולכם" – בחינת עצם הנשמה, שבה כלולים כל הכחות כאחד, וממנה צריך להמשיך ב"ראשיכם שבטיכם וגו'" – עשר כחות הפרטיים.

20) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.
21) לקר"ת פינחס פ, ב.
22) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. כס"מ הלי' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שי"ט. מו"נ פס"א ואלך. עיקרים מ"ב פכ"ח.
23) שהו"ע "אלקיך" – "כתך וחיותך"

ההתכללות שכתורה יש בה גם בחינת "ארץ" (דיבור דתורה) ובחינת עצם הנשמה (שההשגה היא בהקדמת "נעשה" — מיוסדת על אמונה פשוטה וקבלת-עול), אבל עיקרה הוא — "שמים".

הפירוש השני מדבר אודות המצוות²⁷, שבמצוות "המעשה הוא העיקר"²⁸ — "ארץ"; אלא שמצד ההתכללות שבמצוות²⁹, ישנן מצוות³⁰ שיש להן שייכות³¹ לשמים — "עיבור שנים וכו'" (נוסף על זה שבכל המצוות, אפילו במצוות ש"ניתנו להם בארץ", ישנה גם בחינת "שמים" — כוונת המצוות³²). ופשיטא, שכל המצוות צריכות להיות מיוסדות על קבלת-עול — עצם הנשמה.

— ואלו הם שני העדים, שמים וארץ, שישנם בכל מצוה, שהרי בכל מצוה צריכים להיות שני הענינים: כוונה (שמים) ומעשה בפועל (ארץ). ואינם שני ענינים נפרדים (דא"כ הי' נמצא שכל חלק בפני עצמו, כוונה או מעשה, יש עליו רק עד אחד), אלא בהמעשה ניכר אם הוא נעשה בכוונה³³, והכוונה היא באופן אחר (עמוקה יותר³⁴) אם היא נמשכת במעשה³⁵.

והפירוש השלישי מדבר אודות תשובה, ולכן נאמר בו הלשון:

שבמצוות ישנה גם ב"עיבור שנים וקביעות חדשים" בחי' ארץ, וגם ב"לקט שכחה ופאה תרומות ומעשרות שמיטים ויובלות" ישנה בחי' שמים. אלא שיש מצוות שבהם הענין ד"שמים" הוא בגלוי יותר, ויש מצוות שבהם הענין ד"ארץ" הוא בגלוי יותר (מהנחה בלתי מוגה). (30) גם במצוות מעשיות (לא רק חובות הלבבות כאהוי"ר).

(31) גם מצד הפועל שבהם (לא רק מצד הכוונה). אלא שזהו בחי' שמים שבערך המצוות עצמם, דכללותם הוא בחי' ארץ.

(32) ולכן ממעשה המצוות נעשים לבושים בג"ע התחתון (ארץ), ומכוונת המצוות — בג"ע העליון (שמים).

(33) ראה ת"מ ח"ד ע' 96 ואילך. (34) נוסף לכך שכוונת המצוות אינה ממשכת כלום כשאין בה מעשה (מהנחה בלתי מוגה).

(35) כי שלימות המצוה (שדרושה במיוחד בעשיית, שבהם צריכים כל הענינים להיות בשלימות) היא בהיותה כלולה מכל הענינים, וכאשר חסר בפרט אחד חסר גם בשאר הפרטים (מהנחה בלתי מוגה).

שתהי' המעשה בחיות, והמעשה ממשכת את העצמות. והכוונה אינה אלא בכדי שהמשכת העצמות שע"י מעשה המצוות תהי' בגילוי).

(27) בהמשך להפירוש הראשון המדבר אודות התורה, שהרי תכלית לימוד התורה היא להביא לידי קיום המצוות, כמארז"ל (קידושין מ. ב. וש"ג) "תלמוד גדול שמביא לידי מעשה", וכמארז"ל (זח"ב קסא, ריש ע"ב) "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש אשתדל באורייתא ומקיים עלמא", שקיים העולם הוא ע"י קיום המצוות דוקא (מהנחה בלתי מוגה).

(28) אבות פ"א מ"ז.

(29) כידוע שכל מצוה כלולה מכל המצוות, ולכן קיי"ל (סוכה כה, סע"א. וש"ג) "העוסק במצוה פטור מן המצוה", וארז"ל (תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ג, ב. ירושלמי פאה פ"א ה"א. ועוד) "אל תהי' יושב ושוקל מצוותי של תורה". ועפ"ז מובן שאין מקום לעשות חילוקים במצוות ולומר שהמצוות ש"ניתנו להם מן השמים" אין להם שייכות לבחי' "ארץ", והמצוות ש"ניתנו להם בארץ" אין להם שייכות לבחי' "שמים", אלא מצד ענין ההתכללות

"שלא עשו כל מצוות כו' מן השמים ולא עשו כל מצוות כו' בארץ". החסרון כאן הוא בקיום כל המצוות, והן ב"שמים" (כוונה) והן ב"ארץ" (מעשה). פירוש זה מדבר אודות עבודת התשובה, הבאה מפנימיות הנשמה, ומאחר שנשמות ישראל יש בהם מעלה על התורה והמצוות³⁶ — לכן מסירה התשובה את כל הפגמים הנעשים ע"י החסרון בקיום המצוות. ואף שעבודת התשובה היא בעיקרה מפנימיות הנשמה, "בקשו פני" — הרי היא כוללת גם את ב' הבחינות ד"שמים" ו"ארץ". אלא שכאן אינם מתחלקים לסוגים נפרדים, כי בעבודת התשובה מאיר עצם הנפש, ששם כל הכחות הם בהתאחדות.

ה. ועי"ז שמשה רבינו מינה את השמים והארץ לעדים בנוגע לעבודתם של ישראל, הרי ענין זה גופא שומר מן החטא (בדוגמת דברי רבן יוחנן בן זכאי³⁷ "שלא יראני אדם"³⁸), ונותן כח לכל ג' סוגי העבודות תורה, מצוות ותשובה.

וכיון שבחדוש תשרי צריכים לאסוף כוחות על העבודה שבכל השנה, וכל ההמשכות נמשכות ע"י התורה — לכן קורין אז פרשת האזינו, שע"ז קוראים³⁹ וממשיכים מהקב"ה את הנתינת־כח על כל סוגי העבודות, ועי"ז מקבלים ג"כ את השכר מהקב"ה, שמשפיע ע"י השמים והארץ, במשך כל השנה.

ו. ובפרטיות יותר:

פרשת האזינו קורין תמיד אחרי ר"ה (דלא כפרשת וילך, שלפעמים קורין בעשי"ת (אחרי ר"ה), ולפעמים קודם ר"ה) — לפעמים בעשי"ת, ולפעמים בד' ימים שבין יוהכ"פ לסוכות, שגם בהם הוא זמן התשובה, אלא שהיא באופן נעלה יותר, כדלקמן. ומזה מוכח, שהעדות דשמים וארץ נוגעת לא רק לקיום התומ"צ, אלא גם לענין התשובה, כנ"ל.

והענין בזה — כידוע שבתשובה בכלל ישנם ב' מדריגות כלליות: (א) ע"י התשובה נעשה "מרוצה וחביב לפניו ית' כקודם החטא"⁴⁰, "כאילו לא חטא מעולם"⁴¹, ומדריגה זו היא מיד בהתחלת עשי"ת. (ב) ע"י

36 שלכן מחשבתן של ישראל קדמה ישנם שני עדים (מהנחה בלתי מוגה). לתומ"צ (ב"ר פ"א, ד).
37 ברכות כח, ב. וראה תניא פמ"א-ב.
38 ועאכו"כ בידעו שעל כל מעשה שעושה
39 ראה תניא ספל"ז.
40 תניא אגה"ת רפ"ב.
41 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

התשובה נעשה מרוצה לפניו ית' יותר מכמו שהי' קודם החטא, כמארז"ל⁴² "מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו", והיא מדריגת התשובה שעלי' אמרו⁴³ ש"זדונות נעשו לו זכויות", ועד שאין זה רק "זכויות" (בכ"ף הדמיון), אלא "זכויות ממש". וזוהי התשובה דיוהכ"פ (כפי שיתבאר לקמן (במאמר⁴⁴)), ובד' ימים שבין יוהכ"פ לסוכות.

וזוהו כללות ענין התשובה שלמעלה ממדריגת הצדיקים, שלכן "משיח אתא לאתבא צדיקיא בתובתא"⁴⁵, שגם אצל צדיקים יהי' ענין התשובה; והיא למעלה מהתורה (בחי' צדיקים), כידוע⁴⁶ שבמ"ת נאמר רק פעם אחת "אנכי", משא"כ בתשובה נאמר ב"פ "אנכי", "כפלים לתושי"⁴⁷. וזמן תשובה זו הוא ביוהכ"פ, שבו ניתנו לוחות שניות⁴⁸, שהם בחי' "כפלים לתושי"⁴⁹.

וכיון שכל הענינים נמשכים ע"י התורה, לכן קורין בתורה בפרשת האזינו בשני זמנים אלו, כי ע"י הקריאה בתורה נמשך הכח לב' בחינות תשובה הנ"ל:

מבואר בתניא³⁹ בפירוש הלשון "קורא בתורה", "בלשון קריאה" — "שע"י עסק התורה קורא להקב"ה לבוא אליו כביכול, כאדם הקורא לחבירו שיבא אליו וכבן קטן הקורא לאביו לבא אליו" (וכידוע שע"י הקריאה בשמו נפנה הוא בכל עצמותו).

ויש לבאר דיוק הלשון "כאדם הקורא לחבירו" .. וכבן קטן הקורא לאביו⁵⁰ — שב' הענינים ד"חבר" ו"בן" הם משל על נשמות דאצילות ונשמות דבי"ע, כידוע שנשמות דאצילות נקראים בשם "אחים" ו"רעים" להקב"ה — "חבר", ואילו "בן" קאי על נשמות דבי"ע, שהרי כללות הנשמות נקראים "בנים", כמ"ש⁵¹ "בנים אתם לה' אלקיכם", ולכן נקט בתניא ב' לשונות אלו, שבהם נכללים כל הנשמות.

ובנוגע לעניננו: בקריאה בתורה בפרשת האזינו, שע"ז נמשך נתינת כח לתשובה, יש ב' ענינים: "כבן קטן הקורא לאביו" — תשובה סתם, "כאדם הקורא לחבירו" — תשובה שלמעלה ממדריגת הצדיקים.

*

(47) איוב יא, ו.

(48) תענית ל, ב.

(49) שמור"ר רפמ"ו.

(50) ראה ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות

לתניא שם ב"לקוטי פירושים" (ע' רלט). וש"נ.

(51) פ' ראה יד, א.

(42) ברכות לד, ב. רמב"ם שם.

(43) יומא פו, ב. וראה תניא פ"ז.

(44) פ"ז (לעיל ס"ע 25 ואילך).

(45) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי

שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

(46) ראה לקו"ת דרושי ש"ש סה, ב ואילך.

ז. ויש להוסיף בהאמור לעיל (ס"ד) שגם בתשובה ישנם ב' הבחינות דשמים וארץ – בשייכות לפסוק⁵² "שובה ישראל עד הוי' אלקיך וגו'":

ובהקדם המבואר בד"ה שובה ישראל גו' תש"ד⁵³, שמדייק שם: "הנה שם ישראל מתאר המעלה היותר נעלה, ואיך שייך במדריגה זו ענין העוון שהי' צריך לתשובה. ועם היות דענין התשובה אינו על ענין העבירות .. אבל אומרו כי כשלת בעוונך, הרי משמע עוון ממש".

ומבאר, "דהנה רבינו נ"ע פי' שובה ישראל, דשיעור התשובה מה שהמדרי' דישראל צריך לשוב אל ה' הנה שיעורה עד כי הוי' יהי' אלקיך, ואז תדע ותכיר כי כשלת בעוונך".

וממשיך לבאר⁵⁴ שיש "שני אופני עבודה .. עבודה דיעקב ועבודה דישראל .. ענינם וכוונתם הוא ביחוד השני שמות הוי' ואלקים, אך חלוקים באופני עבודתם, אופן עבודת יעקב הוא בעבודת הבריורים, שהניצוצות מתבררים ועולים למעלה, ומזה נעשה יחוד הוי' ואלקים, מדת הדין דשם אלקים עולה ונכלל בשם הוי' .. ואופן עבודת ישראל הוא בהמשכת אור ושפע שלמעלה, דעי"ז נעשה היחוד דאלקים והוי' מה שהאור הרחמים דשם הוי' נמשך בשם אלקים".

ומוסיף לבאר, ש"בכללות הוא ההפרש בין העבודה דבעלי עסקים שהיא עבודת יעקב, ויחוד דהוי' ואלקים הוא שבהטבע (ענינו של שם אלקים, בגימטריא הטבע⁵⁵) נרגש למעלה מהטבע (והיינו, שבטבע גופא ה"ה מתייגע, מבקש וגם מוצא את שם הוי' שלמעלה מהטבע, וכמו, לראות השגחה פרטית בכל מאורעות הטבע), ועבודת יושבי אוהל, עבודת ישראל, והיחוד דאלקים והוי' הוא שהלמעלה מהטבע הוא הטבע שלהם, כמאמר⁵⁶ מורגל בנסים, שהנסים שהם למעלה מהטבע הוא הרגילות שלהם".

ומסיים: "וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך, דשיעור התשובה מדריגת ישראל הוא אשר הוי' יהי' אלקיך, ואז דוקא הנה הוא בא לידו הכרה זו דכשלת בעוונך. דענין העוון אינו ענין הפשיעה, אלא שהוא עיוות ועיקום מדרך הישר .. ועם היות דכ"ז הוא בדרכי התורה והמצוה,

52) הושע יד, ב – התחלת הפטרת שבת התשובה פ"ו (ד"ה והמרגיל – קכא, ב). של"ה פט, א. קפט, א. ועוד. תניא שעהיזה"א

53) סה"מ תש"ד ע' 15. רפ"ו. ובכ"מ.

54) שם ע' 20. (56) ראה סנהדרין קט, ריש ע"א. מעילה יז,

55) פרדס שיי"ב פ"ב. ראשית חכמה שער ריש ע"ב. פרש"י תענית כה, רע"א (ד"ה תנא).

אבל עם זה הנה בדקות דקות יש בזה עניני העיוות והעיקום, מה שרק מי שהוא עבודתו בהעבודה דמדריגת ישראל, הנה רק הוא יכול להכיר זאת ולהישיר את העיוות והעיקום בדקות דקות".

ח. ובנוגע לעניננו:

ב' סוגי העבודה דיעקב וישראל הם בהתאם לב' הענינים דשמים וארץ — כי, "שמים" הוא בחי' משפיע, השפעה מצד המעלה, כמ"ש⁵⁷ "כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים גו' כי אם הרוה את הארץ גו'", שהו"ע היחוד מלמעלמ"ט, בחי' ישראל; ואילו "ארץ" ענינה מקבל, הקבלה שמצד המטה, שהו"ע היחוד מלמטלמ"ע, בחי' יעקב.

ועז"נ "שוכה ישראל עד הוי' אלקיך", שהעבודה ד"הוי' אלקיך", שהוי' יהי' אלקיך, בב' אופני היחוד מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט ע"י העבודה דיעקב וישראל, היא הכנה לבוא להכרה ד"כשלת בעוונך", שהוא עיוות ועיקום מדרך הישר בדקות דקות:

עבודת האדם צריכה להיות "שלא על-מנת לקבל פרס"⁵⁸ — לא פרס בעולם הזה, ולא פרס בעולם הבא, ועד להמדריגה ד"מי לי בשמים גו"⁵⁹, כלשון רבנו הזקן בעת דביקותו: "מי לי כו', איך וויל ניט דאייין ג"ע כו', איך וויל מער ניט אַז דיך אליין"⁶⁰. אבל כאשר העבודה היא על-מנת לקבל פרס — הרי זה בבחי' עיוות ועיקום כו'.

אמנם, בכדי להרגיש שזהו עיוות ועיקום, צרכה להיות העבודה דבחי' ישראל — "לי ראש"⁶¹, התבוננות ומוחין, שע"ז ה"ה מכיר "כי כשלת בעוונך".

ונמצא, שכשם שההמשכה מלמעלה היא באופן שהעצם נמשך ע"י הגילויים, הנה כן הוא גם בענין התשובה שהיא העלאה מלמטה למעלה [כמבואר בלקו"ת פרשתנו⁶² שיעקר התשובה הוא כמ"ש⁶³ "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", ועד שמגעת בבחי' "אנכי", ויתרה מזה: ב' פעמים אנכי (כנ"ל ס"ו)] — שכדי להגיע להעצם צריך להיות תחילה ענין הגילויים, שזוהי העבודה דיעקב וישראל ביחוד הוי' אלקים, שמים

61 פרי עץ חיים שער כט פ"א. שער

הפסוקים וישלח לב, כט. ספר הלקוטים ויחי

מו, כח. מח, ב. ועוד. הנסמן בתו"מ סה"מ

תשרי ע' לד.

62 עא, ג.

63 קהלת יב, ז.

57 ישעי' נה, יו"ד.

58 אבות פ"א מ"ג.

59 תהלים עג, כה.

60 סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה

פ"מ (קלח, סע"א). — נעתק ב"היום יום" יח

כסלו.

וארץ. אלא, שזהו ע"י שלילת ענין הגילויים (שמים וארץ) — "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ".

וכשם שנתבאר לעיל (ס"ד) שנוסף על השייכות של בחי' העצם עם שמים וארץ, הנה גם בשמים וארץ גופא ישנו ענין של התכללות — כן הוא גם בנוגע לב' הבחינות דיעקב וישראל, כידוע שבכא"א מישראל צ"ל ב' העבודות — בחי' יעקב ובחי' ישראל. וכמבואר בכ"מ⁶⁴ בטעם החילוק בין שם אברהם לשם ישראל, שבנוגע לאברהם מצינו⁶⁵ ש"כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה", משא"כ ישראל מותר לקרותו גם בשם יעקב "דהדר אהדרי" קרא⁶⁶, כי בכא"א מישראל צ"ל ב' העבודות, הן בחי' יעקב והן בחי' ישראל.

ט. ולהעיר, שהאמור לעיל שתשובה היא העבודה שמצד העצם (ובאה לאחרי הקדמת העבודה שמצד בחי' הגילויים, "שובה ישראל גו"), הרי זה בכללות, אבל בפרטיות יותר, יש בזה חילוק בין העבודה דר"ה להעבודה דעשי"ת:

העבודה דר"ה היא מצד העצם, ועז"נ⁶⁶ "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב גו", כי ענין הבחירה שמצד העצם שלמעלה אינו מצד העבודה דכחות פנימיים (בחי' ישראל), אלא מצד העצם דנש"י, שנרגש יותר בבחי' יעקב. משא"כ העבודה דעשי"ת צ"ל ע"י התבוננות דוקא, ובאופן שההתבוננות תחדור בכל העשר כחות פנימיים שבנשמה (שכנגדם הם עשרת ימי תשובה), ולכן נאמר בהם "שובה ישראל", בחי' ישראל (לי ראש) דוקא⁶⁷. ולאח"ז באה העבודה דיוהכ"פ, שכוללת ב' הענינים — הן העבודה ד"בכל מאדך" (עצם), והן העבודה ד"בכל לבכך ובכל נפשך" (כחות פנימיים)⁶⁸.

וזהו שיוהכ"פ נקרא בשם "כ"פורים"⁶⁹, שהו"ע הגורל⁷⁰, דקאי על בחי' המקיף שלמעלה מהשתלשלות, בחי' "כחשכה כאורה"⁷¹, שמצד מדריגה זו השעיר להוי' והשעיר לעזאזל הם בשוה; ואעפ"כ, בזמן

הכנה הן להעבודה דר"ה (עצם) והן להעבודה דעשי"ת (כחות פנימיים); משא"כ בפרשת האזינו (שקורין אחרי ר"ה) נזכר רק "שמים" ו"ארץ", אבל לא העבודה שמצד העצם.

68 ראה לעיל הערה 17.

69 ראה תקו"ז תכ"א (גז, ב).

70 ראה אסתר ג, ז. ט, כו.

71 תהלים קלט, יב.

64 לקו"ת בלק עב, ב. עג, ג ואילך. וראה לקו"ש ח"ג ע' 795 ואילך. תו"מ חכ"ב ע' 37 ואילך. וש"נ.

65 ברכות יג, א.

66 תהלים מז, ה.

67 בזכרון אחדים: וזהו הטעם שבפרשת נצבים נאמר הן "כולכם" — עצם שלמעלה מהתחלקות, והן "ראשיכם שבטיכם גו" — התחלקות (ראה לעיל הערה 19), לפי שהיא

שישראל עושין רצונו של מקום הי' השעיר להוי' עולה בימין דוקא⁷², והיינו שמבחי' "כחשכה כאורה" גופא נמשך "לעושי רצונו" דוקא, חיבור ב' המעלות דמקיף ופנימי⁷³.

* * *

י. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה וכל אדם לא יהי' באהל מועד וגו' — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

* * *

יא. [אחרי המאמר אמר:]

מאמר הנ"ל נמצא ב"ביכל" שהביאו אלי זה-עתה מארץ-ישראל, ומסגנון הלשון — שמציין פעמים רבות למאמרים שבתו"א ולקו"ת, וכן מזה שמביא כמה ענינים של נגלה — ניכר שהוא מאמר הצ"צ⁷⁴, מיוסד על מאמר של אדמו"ר הזקן או של אדמו"ר האמצעי.

— עד לפני ימים אחדים הי' בדעתי לחזור מאמר אחר, אבל כיון שבהשגחה-פרטית הביאו עתה "ביכל" זה, חזרתי מאמר זה, ובפרט שמדובר בו אודות עניני יוהכ"פ שחל בשבוע זה.

ומה גם שיום הש"ק זה, ש"מיני' מתברכין כולהו יומין"⁷⁵, שייך לא רק ליוהכ"פ, אלא גם לד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, שגם בהם ישנו ענין התשובה (כנ"ל ס"ו), וכידוע⁷⁶ שד' ימים אלו הם כנגד ד' אותיות שם הוי', אלא ש"ל בדרך אפשר, שאין זה שם הוי' סתם, אלא בחי' "סוד הוי"⁷⁷, שהו"ע תשובה עילאה, שעל ידה "זדונות נעשו לו כזכות"⁴³, כמשנ"ת במאמר⁷⁸.

יב. ויהי רצון, שכיון שלאחרונה התחילו להתאסף כאן ה"ביכלאך" של רבותינו נשיאינו, הנה בשנה זו — שבה ימלאו ג' יובלות להסתלקות רבינו הזקן, שאז הנה "כל עמלו כו'" עולה למעלה⁷⁹ (לא למעלה במקום ח"ו, אלא לעלי' במדרגה) — יודפסו ה"תורה-אור" וה"לקוטי-תורה" מחדש, עם כל הענינים השייכים להם, מלוקטים מהמאמרים שב"ביכלאך" אלו. וכל זה — ללא דברים המטרידים, ומכ"ש — ללא מניעות ועיכובים.

(75) זח"ב סג, ב. פח, א.

(76) ראה סה"ש הישי"ת ע' 346. וש"נ.

(77) תהלים כה, יד. וראה רד"ה וכל אדם שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 19).

(78) פ"ד (לעיל ע' 23).

(79) ראה אגה"ק סי' ז"ך וכ"ח.

(72) יומא לט, א.

(73) חסר קצת (המו"ל).

(74) י"ל בקונטרס בפ"ע (ערב יוהכ"פ, תשכ"ג), ונדפס לאח"ז באוה"ת דרושי יוהכ"פ ע' א'תקנה ואילך. וראה גם "המלך במסיבו" ח"א ע' עד.

ועד"ז בנוגע לכל אחד ואחד — שתהי' העבודה בלימוד התורה וקיום המצוות, וכן בענין "בכל דרכיך דעהו"⁸⁰, באופן ד"ואתהלכה ברחבה"⁸¹, "מרחב יי"ה"⁸², עד לאופן ד"והריקותי לכם ברכה עד בלי די"⁸³, ועד ל"ופרצת"⁸⁴, ועד לבחי' "נחלה בלי מצרים"⁸⁵, — שעלי' נאמר בכתוב⁸⁶ "והאכלתיך נחלת יעקב אביך", והרי ההדגשה "נחלת יעקב" היא לא רק כדי לשלול אברהם ויצחק (כמפורש בגמרא⁸⁷), אלא גם לשלול בחי' ישראל, כי דוקא בבחי' יעקב ישנו העצם (כנ"ל (ס"ט) בפירוש הכתוב "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב גוי"), ולכן דוקא "נחלת יעקב" היא "נחלה בלי מצרים", ובאופן ד"והאכלתיך", שפירוש אכילה הוא שההמשכה באה בפנימיות, ובלשון התניא⁸⁸: "שמכניסו בתוכו וקרבו ממש .. להיות דם ובשר כבשרו", והיינו שתהי' שנה מלאה בטוב הנראה והנגלה, ושנת גאולה ע"י משיח צדקנו.

* * *

יג. ידוע⁸⁹ ש"שבת" אותיות "תשב", ענין התשובה. ועאכו"כ שבת שבעשי"ת, הרי בודאי שענינו תשובה.

ובפרט ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל⁹⁰ ששבעת הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ הם כנגד ימות השבוע שבמשך כל השנה, כך, שביום ראשון בשבוע דעשי"ת צריך לתקן את יום ראשון בשבוע שבמשך השנה שעברה, וכן ביום שני ובכל ימי השבוע, עד לשבת תשובה שהוא יום החשבון והתיקון על כל השבתות של כל השנה, שענינם תשובה (כנ"ל ששבת אותיות "תשב").

ואעפ"כ אין זה בסתירה לענין התענוג והשמחה שבשבת, כמ"ש⁹¹ "וקראת לשבת עונג", ובזה נכלל גם ענין השמחה, שהרי "וקראת"

88 פ"ה.

89 תורת נתן (למהרנ"ש) בסופו. יפ"ת לבר' ספכ"ב. וראה תניא אגה"ת ספ"י.
90 שער הכוונות דרושי ר"ה (קודם דרוש א'). סידור האריז"ל — עשי"ת. וראה גם שיחת ש"פ וילך, שבת תשובה דאשתקד הערה 6 (תו"מ חל"ב ע' 25).
91 ישעי' נח, יג.

80 משלי ג, ו.

81 תהלים קיט, מה.

82 שם קיח, ה.

83 מלאכי ג, יו"ד.

84 ויצא כח, יד.

85 שבת קיח, סע"א.

86 ישעי' נח, יד.

87 שם ריש ע"ב.

פירושו שצריכים לקרוא ולהמשיך את העונג בהכחות הפנימיים, וגילוי העונג בהכחות הפנימיים הוא ע"י שמחה,

— ואע"פ שמבואר בכ"מ⁹² ההפרש בין שבת ליו"ט, שיו"ט ענינו שמחה, ושבת ענינו עונג, מ"מ, גם בשבת ישנו ענין השמחה, ועד שהבה"ג וכמה ראשונים⁹³ כותבים בפירוש שגם בשבת צ"ל ענין השמחה —

כי, התשובה דיום השבת היא תשובה עילאה (כידוע⁹⁴ שזמנה של תשובה תתאה הוא כלילה שלאחרי יום חמישי, אור ליום ועש"ק, אבל יום השבת עצמו הוא הזמן לתשובה עילאה), והרי תשובה עילאה — שענינה "אתדבקות רוחא ברוחא" ע"י התורה⁹⁴ — היא בשמחה⁹⁵.

ויתרה מזו: גם ענין הבכי" שצריך להיות בימים אלו, כדאיתא בכתבי האריז"ל⁹⁶ שכל מי שאינו בוכה בימים אלו אין נשמתו שלימה — הרי זה יכול להיות בדמעות של שמחה, ע"ד שמצינו⁹⁷ ברבי עקיבא, שזלגו עיניו דמעות מצד עוצם הגילוי של סודות התורה.

יד. [ויסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

כבר הגיע הזמן שהקב"ה יתן לישראל את כל צרכיהם בגשמיות, ואזי יהיו בני"י בשמחה,

וכאשר הקב"ה יתן לבנ"י גשמיות — יעשו בני"י מהגשמיות רוחניות, כמאמר רבינו הזקן (שחזר רבינו נשיאנו כמ"פ⁹⁸) עה"פ⁹⁹ "גוי אחד בארץ", שהקב"ה צריך לתת לבנ"י גשמיות, ואזי יראו בני"י את מה שביכלתם לעשות, ויהפכו את הגשמיות לרוחניות,

וכל זה — בשמחה ובששון, שהרי שמחה פורץ כל הגדרים¹⁰⁰, ובאופן שהשמחה אכן תהי' שמחה גלוי'.

ח"ט ע' 206. וש"נ.

97 ראה מהנ"ע וירא צח, ב. ט"ז או"ח

סרפ"ח סק"ב (בשם זהר חדש).

98 ראה "היום יום" כז טבת. כט אדר

שני. כז אלול. וראה גם תו"מ חל"ג ע' 390.

רש"נ.

99 שמואל"ב ז, כג. דברי הימים"א יז, כא.

100 ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

92 ראה סה"מ תש"ט ס"ע 130. וש"נ.

93 ראה בהנסמן בהערות כ"ק אדמו"ר

שליט"א בסה"מ תש"ט שם, ובלקו"ש ח"ד ע'

1090 הערה 31. חט"ז ע' 522. חל"ג ע' 62.

94 תניא אגה"ת רפ"ט.

95 שם ספ"א.

96 פע"ח שער השופר פ"ה. שעה"כ שם.

סידור האריז"ל סוף סדר הנסירה. וראה לקו"ש

**בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להתלמידים שיחיו
ערב יום הכפורים לפני כל נדרי, ה'תשנ"ב.**

בלתי מוגה

"וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר, כה תברכו את בני ישראל אמור להם, יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"¹.

א. ע"פ הכלל שהתחלה היא בהמשך להסיום שלפנ"ז (במה שמסיים מתחיל)² – יש להתחיל בהענין ד"ואני אברכם" (הסיום דברכת כהנים), שמצינו בגמרא³ ב' פירושים:

(א) "כהנים מברכים לישראל והקב"ה מברך לכהנים". (ב) "כהנים מברכים לישראל והקב"ה מסכים על ידם".

[וגם להפירוש ש"ואני אברכם" קאי על בני, יש ברכה גם לכהנים – כפי שלמדים ממ"ש⁴ "ואברכה מברכך"³. ובמכ"ש וק"ו: אם בנוגע לכל אדם (אפילו אינו יהודי) נאמר "ואברכה מברכך"⁵, בנוגע לבנ"י, ובבנ"י גופא שבט לוי, ובשבט לוי גופא כהנים – על אחת כמה וכמה שישנה ההבטחה "ואברכה מברכך", וביתר שאת וביתר עוז].

ובנדו"ד מודגש הקשר והשייכות דב' הפירושים ב"ואני אברכם", כיון שגם המתברכים הם בדוגמת כהנים – כמובן מפס"ד הרמב"ם⁶ "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש... אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה'... ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים וכו'" – שזוהי ההנהגה של תלמידי הישיבה, שתורתם אומנתם, ובפרט תלמידים שלומדים בישיבת תומכי תמימים ומתנהגים ברוחה, ככל פרטי ההוראות ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, המנהל-פועל של הישיבה מיום הווסדה⁷ ועד היום הזה⁸.

(7) שאז הי' בנו יחידו (ובמילא ממלא מקומו) של נשיא הדור בימים ההם.
(8) וגם לעתיד לבוא, לעד ולנצח נצחים, שהרי קדושה לא זזה ממקומה (ראה תניא אגה"ק ביאור לסי' ז"ך), ואדרבה, הלך ומוסיף ואור, ועד לעילוי שבאין ערוך.

(1) נוסח ברכת כהנים – נשא ו, כב ואילך.
(2) ראה כ"ר פ"ק, יב.
(3) חולין מט, סע"א.
(4) לך לך יב, ג.
(5) ראה תוד"ה ואברכה – חולין שם.
(6) ה' שמיטה ויובל בסופן.

ב. והוספה יתירה בהברכה – מצד הענין ד"טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל"⁹:

פסוק זה נאמר על משה רבינו¹⁰, שענינו תורה¹¹, ודוגמתו בכל לומדי תורה, ובנדרו^ד, תלמידי הישיבות, שהנהגתם היא באופן ד"טוב עין . . כי נתן מלחמו (דקאי על התורה שנקראת לחם¹², ונעשית דם ובשר כבשרו¹³, "לחמו") לדל"¹⁴, גם לאלה שבערך אליהם נמצאים במעמד ומצב של "דל"¹⁵.

ובהדגשה יתירה בנוגע לתלמידי ישיבת תומכי תמימים, שמתנהגים ע"פ הוראת המנהל-פועל של הישיבה, שאצלו הי' מודגש ביותר הענין ד"טוב עין . . כי נתן מלחמו דל".

ו"טוב עין הוא יבורך" – שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהברכות בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות וברוחניות ובגשמיות, כולל ובמיוחד בהמצטרך להם בשביל קיום הענין ד"טוב עין . . כי נתן מלחמו לדל" כדבעי.

ועד לשלימות הענין ד"הוא יבורך" – ש"הוא" האמיתי, עצמותו ומהותו ית', נברך ונמשך ("יבורך" מלשון ברכה והמשכה¹⁶) בגלוי למטה, שע"ז ניתוסף בהמשכת כל הברכות ממקור הברכות לכל בני" (החל מתלמידי הישיבות, בני ביתם והשייכים אליהם), שנמשכות ומתגלות ע"י נשיא הדור, "הנשיא הוא הכל"¹⁷, שכולל כל עניני הדור, ועאכו"כ אנשי הדור, ובפרט בני", "אתם קרויין אדם"¹⁸, ע"ש "אדמה לעליון"¹⁹, מצד נשמתם שהיא "חלק אלקה ממעל ממש"²⁰, ונרגש גם בגופם, נשמה בריאה בגוף בריא.

ג. ובפרטיות יותר:

התחלת ועיקר הברכה היא בנוגע לתורה – הצלחה רבה ומופלגה בלימוד התורה, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה,

– וכמרומז גם בהקביעות דיוהכ"פ ביום הרביעי בשבוע שבו נתלו "שני המאורות הגדולים"²¹, שרומז על ב' העינים שבתורה ("תורה אור"²²), תורה שבכתב ותורה שבע"פ²³, נגלה דתורה ופנימיות התורה²⁴ –

ובמיוחד בנוגע לעבודה שבלב, רעותא דלכא, ועד לפנימיות הלב כו'.

(16) ראה תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

(17) פרש"י חוקת כא, כא.

(18) יבמות סא, רע"א.

(19) ראה שלי"ג, רע"א. ועוד.

(20) תניא רפ"ב.

(21) בראשית א, טז.

(22) משלי ו, כג.

(23) ראה לקו"ש ח"ל ע' 10 ואילך. וש"נ.

(24) ראה לקו"ש ח"ו ע' 37 ואילך. וש"נ.

(9) משלי כב, ט.

(10) נדרים לה, א.

(11) ראה שמור"ר פ"ל, ד. וש"נ.

(12) ראה ברכות נו, סע"א. ועוד.

(13) ראה תניא פ"ה.

(14) נוסף לכך שגם אצלם ישנו הענין ד"דל"

בעבודה הרוחנית – ענין הביטול, "ונפשי כעפר לכל תהי".

(15) ובפרט שלאמיתו של דבר אי אפשר לידע

מעמדו ומצבו של הזולת, שהרי, "אין אדם יודע

מה בלבו של חבירו" (פסחים נד, רע"ב), כולל

בלתי מוגה

ושניהם (נגלה ופנימיות) יחד, "תורה אחת"²⁵, כמודגש בשמה של הישיבה "תומכי תמימים", כיון ש"מטרת הישיבה להיות תורת ה' תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה"²⁶,

והצלחה רבה ומופלגה גם בנוגע לתמכין דאורייתא (תומכי תמימים), שעליהם נאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכי מאושר"²⁷, "אל תקרי מאושר אלא מראשו"²⁸ אינון תמכין לאורייתא"²⁹,

ומהתורה נמשך גם בעולם (שנברא ע"י התורה)³⁰ – שהגילוי ד"תורה אחת" (הקשורה עם "ה' אחד") חודר ונמשך ע"י ישראל, "גוי אחד – (גם) בארץ"³¹, בכל העולם³² (שנברא בשביל התורה ובשביל ישראל³³), שתגלה בו המציאות ד"ה' אחד", כמ"ש³⁴ "ואמת הוי' לעולם", ולא רק "לעולם", אלא גם "בעולם", שבכל העולם כולו (לא רק בבני", ולא רק במין המדובר, אלא גם במין החי והצומח עד לדומם) יתגלה ה"אמת הוי'" – "אין עוד מלבדו"³⁵, ויתירה מזה, "אין עוד"³⁶.

ויש לקשר זה עם ענינו של יוהכ"פ – "אחת בשנה"³⁷ – שרומז על גילוי והמשכת ה"אחתת"³⁸ (ע"י ה"אחתת" שבתורה) גם "בשנה", ענין הזמן (שקשור גם עם ענין המקום), גדר העולם³⁹, ובאופן שנעשים מציאות "אחת", שהיש הנברא והיש האמיתי הם חד ממש⁴⁰.

ד. ויה"ר שיקויים בכם – תלמידי ישיבת תומכי תמימים, בתוככי כלל ישראל⁴¹ – הענין ד"אתם נצבים היום"⁴² כולכם לפני ה' אלקיכם"⁴³,

33 כדרשת חז"ל: "בראשית", ב' ראשית, כשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית (פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ).

34 תהלים קיז, ב.

35 ואתחנן ד, לה.

36 שם, לט. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 202 הערה 86.

37 ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.

38 להעיר מתור"ה עד אחת – מנחות יח, א.

39 ראה תניא שעהיזה"א פ"ז. ובכ"מ.

40 ראה ביאהי"ז לאדהאמ"צ בשלח מג, ג. ובכ"מ.

41 נוסף על הברכות האמורות לעיל (בהשיחה שלאחרי תפלת מנחה), שבה נכללים גם כאור"א מהנמצאים כאן, בתוככי כלל ישראל.

42 דקאי על ר"ה (לקו"ת ר"פ נצבים), ועד"ז יוהכ"פ שהוא בחי' ר"ה בפנימיות (כנ"ל הערה 28).

43 ר"פ נצבים.

25 ראה התוועדות תשמ"ח ח"ב ע' 408. תשמ"ט ח"ד ע' 313. וש"נ.

26 "התמימים" ח"א ע' כה.

27 משלי ג, יח.

28 להעיר מהשייכות ד"מראשו" ליוהכ"פ –

ש"נק' ג"כ ראש השנה בכתוב (יחזקאל מ, א) והוא בחי' נשמה ופנימיות" (לקו"ת דרושי ר"ה נח, א).

29 זח"ג נג, ב. וראה סה"מ תרצ"ט ע' 68 ואילך.

30 ראה זה"ב קסא, סע"א ואילך.

31 שמואל"ב ז, כג. ועוד. וראה תניא אנה"ק ס"ט. ובכ"מ.

32 החל מהארץ המיוחדת – "ארץ אשר גו' תמיד עיני* ה' אלקיך בה" (עקב יא, יב), ועל ידה נמשך גם בכל העולם.

(* "עיני" דייקא – שע"י העיניים מתגלית ומתבטאת (זאגט זיך ארויט") כל מציאותו של בעל העיניים. ובנדוד, המציאות דה' אלקיך.

"נצבים" – מלשון "נצב מלך"⁴⁴, "מאן מלכי רבנן"⁴⁵, אלה שמתעסקים בלימוד התורה,

"לפני הוי' אלקיכם" – "לפני" מלשון פנימיות⁴⁶, הפנימיות דהוי' אלקיכם, כולל גם כפי ש"הוי'" נעשה "אלקיכם", כחכם וחיותכם⁴⁷,

ובאופן ד"כולכם" – שכוללים גם את כל בני, מתוך אהבת ישראל, "ואהבת לרעך"⁴⁸ כמוך⁴⁹,

ובפשטות – שכל בני, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁵⁰, מתקבצים ובאים כולם יחדיו ("כולכם") לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש השלישי – "לפני ה' אלקיכם".

וענין זה שייך במיוחד ליוהכ"פ – כידוע⁵¹ הפירוש במ"ש⁵² "יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו", ש"יומיים" קאי על ב' הימים של ר"ה (אע"פ שנחשבים ל"יומא אריכתא"⁵³), ו"יום השלישי" קאי על יוהכ"פ, שבו "יקימנו ונחי' לפניו" ("נצבים .. לפני ה' אלקיכם") – בביהמ"ק השלישי.

ה. ועוד והוא העיקר – שכל זה יקויים בפועל בסמיכות להתחלת יוהכ"פ דשנה זו,

– בהתאם להרמוז בסימנה של השנה, "הי' תהא שנת נפלאות בכל", "בכל מכל כל" – בגימטריא "קבץ"⁵⁴, שמזה מובן שכבר בראש השנה היתה כבר הכתיבה והחתימה בנוגע להענין ד"תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גלויותינו וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו" –

ובמילא נעשה ההמשך דכל השנה כולה באופן ד"נפלאות בה", "נפלאות בכל", "בכל מכל כל", שנה טובה ומבורכת בכל הענינים, ולכל לראש – שנת הגאולה האמיתית והשלימה,

תיכף ומיד ממש.

48) כולל גם "רעך ורע אביך אל תעזוב, זה הקב"ה" (שמו"ר רפכ"ז. ועוד).

49) קדושים יט, יח.

50) בא יו"ד, ט.

51) לקו"ת דרושי ר"ה סג, סע"ב.

52) הושע ו, ב.

53) שו"ע אדה"ז או"ח סת"ר ס"ג. ועוד.

54) ראה חי' חת"ס לב"ב טז, סע"ב ואילך.

44) מלכים"א כב, מה. וראה אוה"ת נצבים ס"ע ארא ואילך.

45) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רג, ב.

46) ראה לקו"ת ראה יח, סע"ד. ובכ"מ.

47) ע"ד הפירוש במ"ש בהפטרה דשבת שובה

(שמיני) מתברכין כולהו יומין) "שובה ישראל עד

הוי' אלקיך", שהוי' נעשה אלקיך, כחך וחיותך

(ראה לקו"ת דרושי ש"ש סד, ב ואילך. ובכ"מ).

דוּספּה

תרגום השיתות

ר"ה – ו' תשרי *

א. יש ללמוד מתפלת חנה הוראה לגבי עבודת היהודי בר"ה

בהפטרת היום הראשון של ראש השנה (תחילת ספר שמואל)¹ מסופר על חנה, אשת אלקנה. תוכן ההפטרה הוא, שבתחילה „ולחנה אין ילדים”², ואחר-כך, באמצעות תפילה (בהיותה במשכן שילה) היא נפקדת בכך – שמואל הנביא.

מטרת קריאת ההפטרה בהגים, כבשאר ההפטרות, היא בדומה לקריאת התורה³, מלשון הוראה^{3*}: על היהודי ללמוד מכך הוראה לגבי עבודתו בשבת זו ובחג זה.

כך גם בעניננו: גם אם הסיבה לקריאת הפטרה זו בראש השנה היא⁴ כיון שחנה נפקדה בראש השנה⁵, בכל זאת כוללת ההפטרה מספר הוראות בעבודת היהודי בראש השנה, ומספר הוראות כלליות⁶:

כיון שה„עבודה” שהביאה לפקידת חנה, שהיא העיקר בהפטרה (כפי שהוסבר לעיל), היתה תפילתה בשילה, הרי מסתבר לומר, שעיקר הלימוד מן ההפטרה לגבי עבודת היהודי בראש השנה הוא מתפילת חנה, ובמיוחד לפי הדיעה המובאת בשל”ה⁷, שגם תפילת חנה היתה בראש השנה.

ב. השאלות המתעוררות על הסיפור אודות תפילת חנה

הדברים יובנו על-ידי ההסבר על הסיפור בענין תפילת חנה, שבתחילה חשבה עלי ל„שכורה” (מפני שתפילתה היתה כ„מדברת על לבה...”) ואמר לה „עד מתי תשתכרין...”. חנה ענתה לו על כך „לא אדוני... ואשפוך את נפשי לפני ה'”⁸, וכך הלאה.

שהרי לכאורה אין מובן כאן:

(א) כיצד ייתכן שלעלי הכהן תהיה טעות גדולה כל כך – מן הקצה אל הקצה, עד אשר במקום להכיר⁹ בכך

(* הוא יום הארציטי של הרבנית הצדקנית מרת חנה תנצב”ה (אמו של – יבלח”ט – כ”ק אדמו”ר שליט”א). נסתלקה שבת תשובה בעת עלות המנחה שנת תשכ”ה. המו”ל.

(1) מגילה לא, א („ומפטירין בחנה”). טושו”ע (ואדה”ז) או”ח סתקפ”ד ס”ב (ס”ז).

(2) ש”א א, ב.

(3) שהרי לכתחילה במקומה באה (אבודרהם סדר שחרית של שבת ופירושה. ועוד).

(3*) זח”ג נג, ב. ועוד.

(4) רש”י ור”ן מגילה שם. שו”ע אדה”ז שם.

(5) ר”ה יא, א. וש”נ.

(6) כמחז”ל (ברכות לא, סע”א) „כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה”.

(7) מ”ס ראש השנה שלו (ריד, א בהגה”ה). – והוא דלא כדרשת חז”ל (יל”ש עה”פ שם, ג) ועלה האיש ההוא. וראה שם עה”פ (שם, ד) ויהי היום שהי’ בעת עלי’ לרגל.

(8) ש”א שם, יג”טו.

(9) להעיר דעלי נתמנה אותו היום שופט על ישראל (רש”י שם, ט) שבאותו הזמן היו הם מנהיגי העם. וגם שופט סתם – הרי דיין צ”ל „דן דין אמת לאמיתו” (שבת י, א. וש”ג), שקשור עם עיון במחשבת הגדון (עיינ בתוס’ שם ובב”ב ח, ב).

המידה, שאיננה רצויה¹⁵ כאשר נצבים לפני ה' בבית ה' (כדלהלן בסעיף ט).

תשובת חנה על כך היא, ואשפוך את נפשי לפני ה': "כאשר הענין של, הרבתה להתפלל" כרוך בהשתפכות הנפש, אזי אין זו, "שכרות" בתפילה, כי אם, להיפך, דרגה נעלית בה¹⁵.

זהו הקשר בין תפילת חנה לבין ראש השנה, מפני שהדוֹ-שיח בין עלי הכהן לבין חנה אודות אופן התפילה בבית ה' מבהיר גם את תוכנן הכללי של תפילת חנה ושל מספר תפילות בראש השנה, כפי שיוסבר להלן.

ד. שני הענינים בתפילות ראש השנה

בתפילות ראש השנה מצויים שני ענינים הפכיים:

מצד אחד ראש השנה הוא יום הדין לכל צרכי האדם, הן ברוחניות והן בגשמיות (ככתוב¹⁶, "כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב": חק לישראל – מלשון¹⁷, "הטריפני לחם חוקי" – הוא המשפט על מזונות וצרכים גשמיים¹⁸ ו, "משפט לאלקי יעקב" הוא המשפט על

שתפילתה היא מתוך השתפכות הנפש, הוא חשב שהיא, "שכורה"?

ב) גם אם ימצא הסבר לטעותו של עלי¹⁰, עדיין אין מובן, מדוע מסופר על כך בתורה? הרי אפילו, בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב¹¹, ובודאי כך הוא, להבדיל, לגבי עלי הכהן!

ג) אם אכן, "ויחשבה .. לשכורה"¹², מדוע ממתין עלי בדבריו עד סיימה את תפילתה, כפי שמסביר רש"י את, "ועלי שומר את פיה"¹³ – לשון המתנה – הן היה עליו להפסיקה מיד ולדאוג להוצאתה מבית ה'?

ג. השיחה בין עלי הכהן לבין חנה איננה על "שכרות" פשוטה

מכל זאת מובן, שעלי לא החשיבה כשכורה במשמעות הפשוטה של המילה¹⁴, אלא ל, "שכורה" בענין התפילה. כלומר, כיון שחנה, הרבתה להתפלל¹³ היתה זו תפילה יותר מן

ולהעיר, דהנים בכלל שייכים לענין המחשבה, דעבודתם היא בחשאי וברעותא דלבא (זח"ג לט, א), וגם ע"פ נגלה הרי ענינם מה ש, "הובדלו .. לעבודת הקרבנות" (רמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ד) שמחשבה עיקר ביה ולשם ששה דברים הובח נזבח (זבחים מו, ב במשנה) ועד"ז בשאר העבודות.

10) ראה רש"י (ועוד) ש"א שם, יג (יב). מפרשי הע"י ברכות שם. יד אפרים וחכמת שלמה לשו"ע או"ח סי' קא. ועוד.

11) ב"ב קכג, א.

12) ש"א שם, יג.

13) שם, יב.

14) להעיר מסיודור (קטז, א), דמ"ש עלי עד מתי תשתכרין הו"ע, "שכרות ולא מייין".

15) ראה ברכות לב, ב וברש"י ובתוד"ה כל המאריך שם. וי"ל שקס"ד דעלי הי' דחנה היתה מצפה שתעשה בקשתה (וצע"ק שם לא, ב: א"ל רבש"ע כו' דמשמע שכן הוא באמת). וצע"ק שלא הובאה מעלת המאריך בתפלתו בפוסקים שם. ואולי נכלל במש"כ בטושו"ע שם ר"ס קז.

16) תהלים פא, ה.

17) משלי ל, ח. לקו"ת ר"ה נד, ד. נה, סע"ד.

ד"ה כי חק תש"י ספ"ו.

18) ד"ה כי חק שם. ועוד.

שהמבקשים „ביומי דכפוריי” על „מזוני סליחה וכפרה וחיי, כתבנו לחיים” הם ככלבים הנובחים „הב הב”, מפני שהם חושבים על עצמם ולא על השכינה.

אך מצד שני נקבעו הבקשות על צרכי האדם בנוסח התפילה על-ידי חז”ל בהסבירים שזוהי עת רצון למילוי הבקשות, ומכך מובן שהבקשות אינן צריכות לנבוע רק מקבלת-עול – מכך שהקדוש-ברוך-הוא ציוה על ישראל לבקש צרכיהם בראש השנה, והם עושים זאת רק כדי לקיים רצונו – אלא צריך לבקש גם מתוך רצון לצרכים המבוקשים).

כלומר, מצד אחד יש לרצות ולהתכוון בחלק זה של התפילה לכך שהקדוש-ברוך-הוא ימלא משאלותינו²⁵, ולשם כך יש צורך בהרגשת ישות ומציאות עצמית, ויחד עם זאת יש לקיים את „תמליכוני עליכם”, דבר הדורש התבטלות מוחלטת של הישות והמציאות העצמית.

ה. הצבת שאלה זו לגבי תפילות כל השנה

לכאורה, נשאלת שאלה זו לגבי התפילות בכל השנה כולה^{25*}:

בתפילות שמונה-עשרה המתפלל

בסופו (ד”ה אל תעש). ולהעיר מכתר שם טוב סי’ של בסופו.

(25) ואדרבה, זהו עיקר מ”ע דתפלה להתפלל לה’ כאשר חסר לו איזה דבר וכיו”ב (ראה סהמ”צ להצ”צ שרש מצות התפלה בתחלתו, וש”ג).
 (25*) וראה לקו”ש חכ”ג ע’ 217 ואילך.

ענינים רוחניים¹⁸, על דרגת „גילוי אלקות בנפשו”¹⁹). לפיכך מבקשים בתפילות ראש השנה על בני חיי ומזוני, וגם על הצלחה בענינים רוחניים.

מצד שני ידוע, שעיקר העבודה בראש השנה (המתבטאת בעיקר בתפילה) היא הכתרת הקדוש-ברוך-הוא למלך²⁰, ובלשון חז”ל²¹ „שתמליכוני עליכם”, כנאמר בתפילת ראש השנה „מלך על העולם כולו בכבודך”, „מלך על כל הארץ”, ועוד. והרי הכתרת מלך וקבלת מלכותו נעשית רק על-ידי התבטלות מוחלטת וכניעה כלפיו עד אשר אין חשים כלל ברצון ה„עצמי”²² (והתבטלות זאת גורמת למלך ל„קבל” את ההכתרה).

שני ענינים אלו הם תרתי דסתרי: כאשר מתבטלים כלפי המלך, אין חושבים ומבקשים על הצרכים העצמיים, הקשורים לרצון העצמי. כך הוא בענינים גשמיים (שהם עיקר הדין בראש השנה, כמוסבר בהגהות מיימוניות²³) ואפילו בצרכים רוחניים. (וכידוע, נאמר בתיקוני זוהר²⁴,

(19) לשון הלקו”ת שם נו, א.

(20) ראה בארוכה לקו”ש ח”ד [המתורגם] ע’ 124 ואילך. 339 ואילך. ח”ט ע’ 434 ואילך. 450 ואילך. 489 ואילך. וש”ג.

(21) ר”ה טז, א. לד, ב.

(22) ראה ד”ה תקעו תש”א פ”ב. ד”ה יו”ש של ר”ה תש”ג פ”ב.

(23) הלי’ תשובה רפ”ג בשם הרמב”ן. הובא בלקו”ת ר”ה נט, ב.

(24) ת”ז (כג, א). וראה או”ת להה”מ ר”פ ויגש. אגדות חז”ל ד”ה אין עומדין (קח, סע”ג). שם

ו. בקשת הצרכים היא כדי להמליך עליהם את הקדוש־ברוך־הוא

ההסבר לכך הוא:

היהודי אינו צריך לבקש את צרכיו בראש השנה לתועלתו שלו, כדי שתהיה לו רווחה בענינים גשמיים, ואפילו רוחניים, אלא בהמשך לעבודת „תמליכוני עליכם“:

ההגשמה של „מלוך על העולם כולו בכבודך“, השראת מלכות הקדוש־ברוך־הוא בכל העולם יכולים להתקיים רק על־ידי התעסקותו של היהודי בעניני העולם הזה ובהפיכתם ל„מכון לשבתו יתברך“²⁹.

כיון שלכל יהודי יש ניצוצות קדושה השייכות לנשמתו, ואשר הוא חייב לבררם ולזכרם³⁰, והם „מלובשים“ בדברים הגשמיים שהקדוש־ברוך־הוא ייעד בשבילו, לפיכך מבקש היהודי מן הקדוש־ברוך־הוא שיתן לו דברים אלו כדי שיוכל להגשים באמצעותם את „מלוך על העולם כולו“ – בחלק השייך אליו.

יצא אפוא, שגם בבקשת צרכי האדם בראש השנה אינה מעורבת הרגשת ישות עצמית, כי הוא מבקש זאת למען הקדוש־ברוך־הוא³¹. להיפך – הבקשה נובעת דוקא מן ההתבטלות

הוא כעומד לפני המלך²⁶, ובעמדו לפני המלך אל לו לגלות תחושת²⁷ ישות עצמית, עד כדי כך, שנאמר בגמרא²⁸, שאפילו על מעשה של „מחזה במחוג קדמי מלכא“ (=רומז בתנועה לפני המלך) מגיע עונש של היפך החיים, יחד עם זאת נקבעו בנוסח התפילה של כל יהודי י"ב הברכות האמצעיות, שתוכנן הוא בקשת צרכי האדם.

אך יש הבדל עצום בין תפילת ראש השנה לתפילות בכל השנה:

במשך השנה, לאחזר ההכתרה בראש השנה, הקדוש־ברוך־הוא הוא כביכול, כ„מלך“ המנהיג מדינה, והתבטלות בני המדינה למלך היא באופן שמורגשים מציאותם וצרכיהם של המונהגים. רק כאשר נצבים ממש לפני המלך, צריך להראות בודאות שהמדינה כולה נכנעת לפניו.

לעומת זאת, בשעה שמכתירים את המלך, כאשר הוא עדיין רם ונישא, מעל להנהגת המדינה, דרושה כניעה והתבטלות עצומה יותר, כך שלא תורגש שום מציאות זולת המלך עצמו. ונשאלת השאלה: כיצד ייתכן במצב כזה לבקש מן המלך צרכים אישיים?

(26) ראה שבת י, א. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צה. ועיין ברכות לג, רע"א: עומד לפני ממה"מ כו'.

(27) ראה שו"ע אדה"ז סי' קד ס"ב: עומד לפני המלך – אין לזוז ממקומו.

(28) חגיגה ה, ב. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 32 הערה 13.

(29) לשון התניא פל"ד.

(30) ראה כתר שם טוב סי' ריח. תורת הבעש"ט שהובאה לקמן בפנים סעיף ח.

(31) בלשון הה"מ (או"ת שם), „להשפיע בשכינת עוזו“, „בשביל השכינה“.

המבקש) „מידו המלאה... והרחבה“.
 על כך מבוססת המצוה, כפי שנאמר
 במפורש בברכות התפילה, ועל כך
 מושתתת חשיבותה³⁶ של התפילה
 והשפעתה – שיתרפא החולה וירד
 הגשם וכדומה.

אם היו דורשים מן האדם שלא
 לחשוב כלל על צרכיו הגשמיים
 בתפילת ראש השנה, אלא להקדיש את
 כל עבודתו לענין „תמליכוני עליכם“ –
 קבלת עול מלכות ה' – לא היה שום
 קושי בדבר,

שהרי זהו זמן של „קירוב המאור אל
 הניצוץ“³⁷, וכל יהודי מסוגל לעורר את
 עצמו להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא,
 לשכוח את צרכיו העצמיים ולהקדיש
 את כל רצונו להתאחדות עם ה„מלך“.

אך כיצד דורשים מכל יהודי להכיל
 בקרבו את שני הקצוות יחדיו: מצד
 אחד עליו לחשוב על משאלותיו
 העצמיות ולרצות שהקב"ה ימלאן,
 כשיחד עם זאת אל לו לערב בכך
 רגשות עצמיים, אלא לעשות זאת רק
 למען הקדוש-ברוך-הוא?

ח. השתוקקות הנשמה לברור ניצוצות הקדושה

הדברים יובנו לפי פירוש הבעש"ט³⁸

המוחלטת אשר בה שרויים בעת
 הכתרת המלך, כיון שלבירור וזיכוך
 הניצוצות יש קשר לעצם הנשמה³².

(כשם שהמטרה של „נתאוה הקב"ה
 להיות לו דירה בתחתונים“³³,
 המתגשמת על-ידי עבודת הבירורים,
 נובעת בשורשה מעצמותו ית'³⁴, כך
 אצל ישראל, המקיימים כוונה זו בפועל,
 קשורה עבודה זו לעצם נשמתם)

והרי לגבי עצם הנשמה אינו קיים
 הענין של רצון עצמי כי היא „חבוקה
 ודבוקה בך .. יחידה ליחדך“³⁵, ומובן,
 שבקשת צרכי האדם כדי להגשים את
 כוונת ה' כרוכה בהתבטלות מוחלטת
 של עצם הנשמה, המתגלה בעבודת
 „תמליכוני עליכם“.

ז. כיצד דורשים מכל יהודי לכלול בקרבו שני קצוות

לכאורה ניתן לשאול: בקשות
 הצרכים בראש השנה נקבעו על-ידי
 חז"ל בנוסח התפילה של כל יהודי בכל
 מצב שבו הוא שרוי. והרי ידע אינש
 בנפשיה שבקשת הצרכים הגשמיים
 והרוחניים איננה נובעת רק מן הכוונה
 לבצע את רצון ה', אלא גם מתוך
 הימצאות ב„מיצר“ בפשטות. הוא רוצה
 שהקב"ה ימלא את משאלותיו שלו (של

36 ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח.
 וראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב.

37 דרך חיים יג, ריש ע"ד. כא, סע"ב. צא, א.
 קונטרס העבודה ספ"ה.

38 כתר שם טוב סי' קצד (כה, ג), וראה מכתב
 כ"ק מו"ח אדמו"ר (נעתק תוכנו בלקו"ש
 [המתורגם] ח"א ע' 165).

32 ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 79.
 קונטרס ענינה של תורת החסידות סוס"כ.

33 תניא רפ"ז.

34 ראה סד"ה אם בחוקתי תרס"ו (בהמשך
 תרס"ו).

35 הושענות דיום ג'.

ולכן חודרים הדברים לעצמיות נפשו של היהודי.

לפיכך הוא מתעורר יותר דוקא בבקשות. התעוררות זו היא בפנימיותה השתוקקות של עצם הנשמה להגשים את הכוונה העליונה להפיכת העולם לדירה לה' יתברך.

ט. ההסבר לדו-שיח בין חנה לבין עלי הכהן

ויש לומר, שזוהי הסיבה לקביעת קריאת ההפטרה על תפילת חנה בראש השנה, כולל דברי עלי הכהן „עד מתי תשתכרין...“:

טענת עלי היתה, שכאשר נצבים „לפני ה'“ – „לפני קודש הקדשים“⁴⁰ – אין לחשוב על שום דבר, אלא על כך שעומדים „לפני ה'“⁴¹. אין אז מקום לבקשות על ענינים גשמיים, ואפילו לא לבקשה כמו „ונתתה לאמתך זרע אנשים“⁴², ובודאי לא באופן של „הרבתה להתפלל“⁴³. זוהי „שכרות“ של רצונה, שהוא אמנם טוב, אבל רצון עצמי⁴⁴. רצונה עז כל כך עד שהיא איננה שמה לב למקום בו היא נמצאת, „לפני ה'“.

(40) רלב"ג ש"א שם, יב.

(41) להעיר מתורת הבעש"ט (כש"ט סצ"ו) עה"פ (תהלים קב, א), „תפלה לפני גו' ולפני ה' ישפוך שיחו“.

(42) ש"א שם, יא.

(43) להעיר מתפלת כה"ג בהיכל ביהמ"כ"פ (יומא נג, ב) – שהיתה „תפלה קצרה“ (שם נב, ב במשנה).

(44) ומ"ש (שם, יג), „רק שפתי נעות וקולה לא ישמע“ – י"ל שאין זה ההוכחה שהיא שכורה כ"א:

על הפסוק³⁹ „רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף“, שהרעב והצמא של הגוף למאכל או למשקה נובעים מכך ש„נפשם בהם תתעטף“, מכך שהנפש רוצה לברר ולזכך את ניצוצות הקדושה שבמאכל ובמשקה, מפני שניצוצות אלו שייכים אליו, „שהוא (דוקא) צריך לתקן“.

כלומר, אמנם האדם חש רעב גופני למוזון, אך לאמיתו של דבר זהו ה„רעב“ של נשמתו לניצוצות הקדושה שבמאכל השייכים אליו.

כך גם בעניננו: בקשות היהודי ותחנוניו אל הקדוש-ברוך-הוא בראש השנה לצרכים גשמיים ורוחניים, הן לאמיתו של דבר ה„רעב“ של נשמתו להגשים את כוונת הקדוש-ברוך-הוא להפיכת דברים גשמיים אלו לדירה לה' יתברך, גם אם בחיצוניות נראה שהן נובעות מהתחשבותו במציאותו העצמית ובענינים של בני חיי ומוזוני.

יתר-על-כן: עצם העובדה, שיהודים מתעוררים מעומק נשמתם באמירת „ונתנה תוקף... מי ינוח...“ יותר מן ההתעוררות באמירת „מלוך על העולם כולו בכבודך...“ היא הוכחה לכך, שאכן זוהי האמת בעומקם של דברים.

למרות שהטעם הגלוי לכך הוא, שבהיות האדם נשמה בגוף קרובים אליו עניני העולם-הזהו יותר מן הענינים הרוחניים, הרי הטעם העמוק לכך הוא, שרצון הקדוש-ברוך-הוא הוא דירה בתחתונים דוקא (כדלעיל בסעיף ו'),

(39) תהלים קז, ה.

י. ההוראה

מכך יש לכל יהודי הוראה לעבודת ה' שלו בתפילת ראש השנה:

אין די בכך שפנימיותו של היהודי תהיה כדבעי, אלא יש להביא פנימיות זו לידי גילוי. לפיכך, כאשר מבקש היהודי בראש השנה על צרכיו הגשמיים, ואפילו הרוחניים, קיימת בנפשו בחינת „עלי הכהן“ הטוענת כלפיו: „עד מתי תשתכרין...“: מה מקום יש להרהורים בעניני העולם הזה וצרכים עצמיים עתה, בעת הכרת המלך.

אך למרות כל זאת, צריך הוא להביא משאלות אלו, ודוקא בכך מתבטאת תשובה חנה, אפילו יהודי אשר בינתיים חושב על צרכיו בגלל אנוכיותו, הרי בעומקה של הבקשה קיים הענין של „ואשפוך את נפשי לפני ה'“ – השתפכות של פנימיות הנפש, שהיא „חבוקה ודבוקה בך“, מאוחדת עם עצמותו ית'.

וכשם שתשובת חנה תירצה לחלוטין את טענת עלי, עד כדי כך, שהוא הסכים עמה ואף נתן לה על כך ברכה והבטחה, „ואלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו“⁴⁸ – כך ממלא גם הקדוש-ברוך-הוא את בקשתו של כל יהודי, לשנה טובה ומתוקה, כפשוטה, בטוב הנראה והנגלה, בבני חיי ומוזני (ובכולם) רויחי.

(משיחת יום ב' דר"ה תשל"ו)

על כך ענתה חנה „ואשפוך את נפשי לפני ה'“: לא רק שבקשתה ל„זרע אנשים“ איננה „שכרות“ של רצונות עצמיים ח"ו, כי אם להיפך, זוהי השתפכות של פנימיות הנפש, וזאת דוקא בעומדה „לפני ה'“, כפי שנאמר⁴⁵ „בקשו פני (כי) את פניך ה' אבקש“⁴⁶. ולפנימיות הנפש אין רצון עצמי, היא כל-כולה „חבוקה ודבוקה בך“.

בכך יובן גם נדרה המיידית בענין בקשתה, שאם „ונתת לאמתך זרע אנשים“, אזי „ונתתיו לה' כל ימי חייו“: כל חייו יהיו מוקדשים לה', כיון שבקשתה לזרע אנשים איננה לצרכיה שלה, אלא למען הקדוש-ברוך-הוא בלבד.

א) זה מורה על גודל השכרות שלה (בהתפלה על עניני עוה"ז), עד שרק שפתי' נעות גו'. ב) כן צ"ל – כדאיאת בברכות (לא, סע"א).
45) תהלים כז, ת. לקו"ת נצבים מד, ב"ג. ש"ש סו, ג ואילך.

46) ויש לומר, דוה שעלי לא הרגיש בוה, הוא מפני שענינו של כהן (ולוי) הוא להבדל מדרכי העולם ולעמוד לשרת לפני ה' (רמב"ם הל' שמיטה ויובל בסופן) [ובפרט להדיעה שעלי ה' כה"ג (מדרש שמואל (שוח"ט) ספ"א. רד"ק ורלב"ג ש"א שם, ט) – שיושב במקדש כל היום (רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז)] – ולכן מצד בחי' זו, שאילת צרכיו ולעמוד לפני ה' הם מצבים הפכים.

47) כמודגש גם בבקשתה גופא – „זרע אנשים“, ופי' חז"ל (יל"ש עה"פ), „אנשים חכמים ונבונים וגדולים וצדיקים אמרה (חנה) .. שהם לשמו של הקב"ה“.

48) שם, יו.

ראש השנה

אפשר לומר שניתן „לערבב אותו” ולהטעותו בדבר פשוט כל כך⁶, ולגרום לכך שעקב מנהגים מסויימים הוא לא ידע מתי ראש השנה – דבר מפורסם ביותר, שנדפס בלוחות וכדומה.

ב. כיון שלא קדשוהו”

ב„לבוש”⁷ מובא גם כן טעם זה – „כדי לערבב את השטן שלא ידע יום שהוא ראש השנה”, אך הוא מוסיף: „כיון שלא קדשוהו”.

לפי זה ניתן היה להסביר, על פי הידוע⁸, שקביעת החדשים והמועדים תלויה בדעת בית דין: ראש החודש נקבע לאחר שבני ישראל מקדשים אותו. באמצעות קביעת בית הדין (בני ישראל) יום מסויים כראש חודש, הרי יום זה נעשה ראש חודש.

עד כדי כך ש„כשמתכנסין מלאכי השרת לפני הקדוש־ברוך־הוא לומר אימתי ראש השנה ואימתי יום הכפורים, הקדוש־ברוך־הוא אומר להם

א. לבלבל את השטן

אחד הטעמים לכך שאין מזכירים את ענין ראש חודש בתפלות ראש השנה הוא!: „לערבב השטן, שלא ידע שהיום הוא ראש חודש תשרי (ולא יבוא לקטרג)²:

אותו ענין מובא³ כטעם למנהג שאין מברכים ומזכירים את חודש תשרי בשבת שלפניו, כפי שנוהגים בכל שבת שלפני ראש חודש – „שבת מברכים”.

ולכאורה, אין מובן^{3*}:

ה„שטן” הוא מלאך והוא מופיע בבית דין של מעלה וכו’, כנאמר בתחילת ספר איוב⁴, שהשטן בא ביום הדין, בראש השנה⁵, בתוך בני האלקים „להתייצב על ה'” – ואם כך, כיצד

(1) שו”ע אדמו”ר הזקן או”ח סתקצ”א ס”ו. והוא מלבוש (סתקפ”א ס”א. וראה גם סתקפ”ב ס”ו). מנהגים למהר”א טירנא חודש אלול. מנהגים להר”א קלויזנר (רבו של מהר”ל) מנהגי ראש השנה אות א הגהה א.

(2) כ”ה (בחצ”ג) בשו”ע אדה”ז שם. וראה מבוא לקונטרס השלחן (להרא”ח נאה) ס”ח.

(3) מנהגי מהר”א ק, הר”א טירנא ולבוש (סתקפ”א) שם.

(3*) ראה גם אמת ליעקב מערכת ז’ אות צה.

(4) א, ו ואילך. ולהעיר ממו”נ ח”ג פכ”ב. רמב”ן לאיוב ב, א. וראה צפע”נ למו”נ שם (צפע”נ עה”ת דברים ע’ תטז). שו”ת צפע”נ דוינסק ח”א סק”א. ואכ”מ.

(5) ראה מפרשים לאיוב שם.

(6) להעיר מחגיגה (ד, סע”ב) וכתובות (עז, ב) בענין הטעיית (שלוחו של) מלאך המות. וראה גם תוד”ה תורה – שבת פט, א. אבל שם הכוונה לא להטעות אלא ל„טירדה”.

(7) רסתקפ”א שם.

(8) ראה לקו”ש [המתורגם] חט”ז ע’ 105 ואילך.

וש”נ.

השטן שעבר יום הדין¹⁴, (ב) „וכן מכח זה מתחילים לקרות בראשית בשמחת תורה כדי שלא יבין את ראשית שנה או אחרית שנה“¹⁴.

שבה, אפוא, הקושיה המתעוררת: כיצד ייתכן לומר שעל ידי אי תקיעת שופר בערב ראש השנה או אי קריאת בראשית בראש השנה מערבבים את השטן, ומטעים אותו לחשוב ש„עבר יום הדין“ וכדומה, ובמיוחד כאשר מפעולות רבות אחרות ניכר שזהו ראש השנה, וראש חודש?

ג. מסתמין דבריו של השטן

כדי להבין זאת יש להקדים ולציין שענין זה של ערבוב השטן מובא¹⁵ גם כטעם למנהג תקיעת השופר במשך חודש אלול – שעל ידי כך מבלבלים את השטן „שלא יבין מתי יהיה ראש השנה“¹⁶.

וגם בכך אין מובן, כדלעיל: כיצד ייתכן „לשטות“ בשטן, ולהטעותו שלא ידע „מתי יהיה ראש השנה“?

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

(14) לשון מהרא"ק שם.

(15) רא"ש (ראש השנה בסופה) ראבי"ה (שם) (סתקמ"ב) וטור (רסתקפ"א) בשם פדר"א (וראה ביאור הרד"ל לפדר"א פמ"ו אות כ) ועוד – אבל בלי ההסברה, שערבוב השטן היינו „שלא יבין כו“.

(16) לשון מהרא"ק שם. ועד"ו הוא במנהגים טירנא, מטה משה, מהרי"ל ולבוש שם.

לי אתם שואלים, אני ואתם נלך אצל בית דין של מטה“⁹.

ולכן, כאשר אין מזכירים את ראש חודש בתפלות ראש השנה, ואין מזכירים אותו בשבת שלפניו¹⁰ – הרי כאילו¹¹ יום זה לא נקבע כראש חודש תשרי, ולפיכך אין השטן יודע (בוודאות) „יום שהוא ראש השנה“.

אך תירוך זה אינו מספיק, כי:

(א) בראש השנה מבצעים פעולות רבות שבהן ניכר ומודגש שזהו יום ראש השנה – ראש חודש תשרי – וכיצד ייתכן לומר, שמשום ש„לא קדשוהו“ – את ראש חודש – לא ידע השטן שזהו ראש השנה?

(ב) ועיקר: הטעם של „ערבוב השטן“ מובא¹² גם לגבי שני מנהגים נוספים, שאינם קשורים לענין של ראש חודש:

(א) „ומטעם זה נמי אין תוקעין בערב ראש השנה“¹³, כי אז יהיה סבור

(9) דב"ר פ"ב, יד (ובהנמון ברד"ל שם). וראה (בענינו) פירוש אחר בחכמת שלמה (למהרש"ק) לשו"ע או"ח סתקפ"א ס"ג.

(10) וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 194 ואילך.

(11) אבל לא ממש, שהרי כל החדשים וכו' כבר נקבעו ע"י הלל הנשיא (נסמן בלקו"ש חט"ז ע' 100 הערה 10).

(12) מנהגים שבעה ערה 3. מהרי"ל מנהגי ימים נוראים הגהה הב' (לו, א). מטה משה שתשע"ח. וראה לבוש ואל"י רבה רסתקפ"א. לבוש רסתרסט"ו ועוד.

(13) וטעם זה הובא להלכה במג"א סתקפ"א סקי"ד. הוספות לשו"ע אדה"ו סו"ס תקפא.

בחשבו, שהיהודים זכו בדין כבר בחודש אלול²², כיון שחזרו בתשובה, ומשום כך אין תועלת בקטרוגו בראש השנה, ואז – „מסתמין דבריו“.

ד. השטן אינו יודע מתי נדונים ישראל

לפי זה ניתן להבין את הנאמר, שבלבול השטן באמצעות התקיעות של חודש אלול גורם לכך „שלא יבין מתי יהיה ראש השנה“:

המשמעות של „לא יבין מתי יהיה ראש השנה“ איננה²³ שאין השטן יודע

את הענין של ערבוב השטן מוצאים בגמרא בקשר לראש השנה¹⁷, לגבי מצות תקיעת שופר בראש השנה באופן כללי: „אמר רבי יצחק .. למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן“. ועל כך מפרש רש"י¹⁸: „שלא יסטין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתמין דבריו“. כלומר, כיון שישראל אינם מסתפקים בתקיעות ובתרועות פעם אחת בלבד, אלא הם תוקעים ומריעים שוב, הם מוכיחים בכך שהם מחבבים את המצוות – וכך נסתמים דברי השטן המקטרג.

בדומה לכך ניתן לפרש את הכוונה בערבוב השטן לגבי תקיעות חודש אלול:

מטרתן של התקיעות בחודש אלול היא, כידוע¹⁹, „כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר²⁰ אם יתקע שופר בעיר...“. ולפיכך, על ידי כך שהיהודים תוקעים בשופר ומתעוררים לחזור בתשובה, מתבלבל השטן²¹,

(17) ר"ה טז, סע"א ואילך.

(18) ועד"ז בר"ח שם. מאירי שם. ערוך ערך ערב. ולהעיר מתיב"ע פינחס כט, א. שו"ע אדה"ז סתקפ"ה ס"ו.

(19) ראה בהמסומן בהערה 15 בשם פרקי דר"א (פמ"ז).

(20) עמוס ג, ו.

(21) ולפירוש הר"ן ר"ה שם ועוד, דערבוב השטן פירושו הכנעת היצר (כמאמר ר"ל (ב"ב טז, א) הוא שטן הוא יצה"ר הוא מה"מ) – א"כ הוא הוא ענין התשובה הבאה ע"י תק"ש.

(22) ולהעיר, שהלשון (במקומות שבהערה 15) הוא „וכדי לערבב את השטן“ ולא „ועוד כדי כו“ (כבלבוש שם. וראה מט"מ שם). ומשמע קצת שאי"ז טעם שני כ"א המשך למ"ש לפניו, להזהיר ישראל שיעשו תשובה.

(23) ועד"ז יש לפרש דברי הירושלמי (שהובא בערוך (שם), תוס' ור"ן ר"ה שם. טאו"ח סתקפ"ה. ועוד) ש„ערבוב השטן“ ע"י תקיעות דר"ה הוא מחמת שחושב שתקיעה זו היא התקיעה בשופר גדול דלע"ל כשיגיע זמנו להתבלע – דהיינו, לא שטועה שהוא הזמן דלעתיד*, אלא שתוכן ופעולת תקיעה זו הוא אותו התוכן ופעולה שבתקיעה דלעתיד ולכן יתבלע תיכף. – ולהעיר מהמבואר בכ"מ בדא"ח (לקו"ת ר"ה נט, ג ואילך. עט"ר ש' ר"ה כב, א ואילך. ועוד) ההפך בין השופר דר"ה להשופר גדול דלעתיד. ושם (לקו"ת ס, רע"ג. עט"ר ש' יוהכ"פ בתחלתו) שהתקיעה ביוהכ"פ אחר נעילה עתה – היא מבחי' שופר גדול.

(* ובסמ"ג הלכות שופר (הובא בבי" לטור או"ח סתקפ"ה ד"ה ומ"ש כו' כדי שיתערבב) מפרש שהוא ע"ד „אדם שרואה מת שזוכר יום המיתה ומערבב בה ואינו יכול לקטרג“.

לפחות, רק מתוך ספק, ובודאי אינו נעשה בכל התוקף וכו'.

ולפי הסבר זה יובן גם הענין ש"אין תוקעין בערב ראש השנה, כי אז יהיה סבור השטן שעבר יום הדין":

כדי לבלבל את השטן יותר, ולגרום לו לחשוב שישראל כבר זכו בדין בחודש אלול, על ידי ההתעוררות בתשובה עקב התקיעות של חודש אלול – מבטלים בערב ראש השנה את תקיעות חודש אלול: כבר אין צורך להתעוררות הנובעת מן התקיעות.

אמנם, השטן יודע שאי תקיעת שופר בערב ראש השנה הוא מנהג קבוע מאז ומתמיד, וטעמו הוא כדי לבלבל את השטן – בכל זאת, זהו מנהג אשר, ככל מנהג ישראל, תורה הוא²⁸, תורת אמת. ולכן, אילו זכו – תהיה הזכיה המוחלטת בדין אכן כך, שכבר עשו את העבודה הרוחנית של ראש השנה, ו"עבר יום הדין". ולכן קטרוגו נעשה מתוך ספק, בחולשה, כדלעיל.

ה. לא ידע שהיום הוא ר"ח, לא יבין את ראשית השנה

בדומה לכך ניתן היה, לכאורה, לתרץ את הענינים האחרים המוזכרים לעיל, אשר נמנעים מלעשותם בראש השנה כדי "לערבב השטן" שלא ידע שזהו ראש השנה:

את המפורסם בלוח השנה, מתי חל היום של ראש השנה, אלא הכוונה היא שאין הוא יודע מתי חלה המהות והיחודיות של ראש השנה – הדין והמשפט של ראש השנה, שזהו הזמן המתאים לקטרוגו, כנאמר במפורש בדברי המהרי"ל²⁴: "ואין יודע מתי הדין ויקטרג", כדלהלן:

כאשר יהודי חוזר בתשובה כראוי לפני ראש השנה, הרי הוא כבר בטוח שיכתב ויחתם בספר של צדיקים – "דינו" כבר נפסק לטובה בחודש אלול,

ובמיוחד כאשר מוצאים במספר מקומות, שגם בכל ימות השנה – ולא דוקא בראש השנה – ניתן לזכות בפסק דין טוב בהחלט על ידי תשובה ותפילה כראוי. לדוגמא: חזקיהו המלך²⁵, אשר גרם על ידי תפילתו ותשובתו ל"והוספתי על ימך חמש עשרה שנה"²⁶, ומן הסיפור מובן שלא היה זה זמן מיוחד כראש השנה וכדומה²⁷.

ולפיכך מתבלבל השטן מן התקיעות של חודש אלול: הוא חושב שעקב ההתעוררות בתשובה של חודש אלול כבר זכו ישראל בדין, וקטרוגו לא ישפיע.

כך, שקטרוגו בראש השנה הוא,

(24) שבהערה 12.

(25) מלכים ב, א ואילך. ישע'י לח, א ואילך.

(26) מלכים שם ב, ו. ועד"ו בישע'י שם, ה.

(27) ראה עטרת ראש ד, א. ולהעיר מטורי אבן

לר"ה (יז, ב).

(28) תוד"ה נפסל – מנחות כ, ב. ובכ"מ.

את ענין ראש חודש בראש השנה „לערבב השטן שלא ידע שהיום הוא ראש חודש תשרי” – אין הכוונה בכך שהוא לא ידע אודות הזמן של ראש חודש בראש השנה, אלא אודות מהותו ועבודתו הרוחנית של יום זה:

משום שישראל אינם מזכירים את ראש חודש בראש השנה, לא יחוש השטן בהתעוררות המיוחדת של ראש חודש בראש השנה – „לא ידע שהיום הוא ראש חודש”³³.

וכן לגבי „מתחילין לקרות בראשית בשמחת תורה כדי שלא יבין את ראשית שנה...” – משום שישראל אינם מתחילים בפועל „לקרות בראשית בראש השנה”, יחשוב השטן שבעבודה הרוחנית של ראשית השנה חסרה ההשפעה הקשורה לסיום ולהתחלת התורה – „לא יבין את ראשית שנה...”.

ועל ידי כך יתבלבל השטן „ולא יבוא לקטרג”, כי אילו זכו, כדלעיל, הרי היתה עבודתם בשלמות נעלה כל כך, אשר אין הם זקוקים לתוספת התעוררות של ראש חודש ושל „גמרה של תורה” ותחילתה. שהרי כבר זכו בדין בלאו הכי.

העובדה שראש השנה חל באותו יום שבו חל ראש חודש תשרי אינה רק ענין של זמן, שתחילת השנה חלה במילא בתחילת החודש, אלא יש לכך חשיבות (ובלשון הגמרא²⁹ „אהנאי”) והשלכה לגבי מהותו של ראש השנה: ההתעוררות הרוחנית הנובעת מכך שיום זה הוא ראש חודש³⁰, מוסיפה להתעוררות ולעבודה הרוחנית של ראש השנה, ומסייעת להביא לידי התוצאה המתאימה – לזכות בדין.

וכך גם לגבי הענין של „היה ראוי לקרות פרשת בראשית בראש השנה”³¹, יש לומר, שאין זה רק משום שראש השנה הוא תחילת השנה מבחינת הזמן, אלא גם משום שהשמעות של גמרה של תורה³², ו„התחלת התורה” מוסיפה לזכויותיהם של ישראל –

וכמובן, הן התעוררות גדולה יותר והן תוספת בזכויותיהם של ישראל מהוות תועלת וסיוע רב בעבודה הרוחנית של ראש השנה, ובהשתדלות לזכות בדין,

וזהו הכוונה בסיבה שאין מזכירים

1. מדוע אין מוזכר הצד החיובי?

אך הסבר זה איננו „חלק” לגמרי:

(29) זבחים צא, רע”א.

(30) ולהעיר, דר”ח הוא יום כפרה (ראה פינחס כח, טו ובפירש”). וכנסנו מוסף דר”ח: זמן כפרה לכל תולדותם.

(31) ל’ הלבוש ר”ס תקפא.

(32) דאם היו מתחילין בראשית בר”ה היו גם מסיימין אז את התורה, שהרי „מתכיפין התחלה להשלמה” (ב,רשות” לחתן בראשית).

(33) אבל להעיר של’ הלבוש שם הוא: שלא ידע יום שהוא ר”ה.

ומשום התקיעות של חודש אלול יחשוב ש"עבר יום הדין".

ז. החלשת הקטרוג

ויש לומר, שבשני ענינים אלו – שאין מזכירים ראש חודש בראש השנה וש"מתחילין לקרות בראשית בשמחת תורה" – המשמעות של "לערבב השטן" היא:

כאשר רואה השטן, שביום ראש השנה חסרה לישראל ההזכרה וממילא ההתעוררות הרוחנית של ראש חודש וכן המעלה של גמרה של תורה והתחלתה, הרי הוא נחלש בקטרוגו, בסוברו, שעבודתם הרוחנית של ישראל פגומה, ואין הוא צריך להתאמץ כדי למצוא בהם חסרונות נוספים.

ולמרות שהשטן יודע שנוהגים כך במטרה לבלבל אותו, בכל זאת הרי למעשה חסרה התעוררות וזכות זו עם כל התוצאות הכרוכות בכך, אין לישראל התעוררות רוחנית של ראש חודש ואין להם בראש השנה ענין גמרה של תורה והתחלת התורה!

ח. התעוררות תשובה פנימית

אך לפי זה מתעוררת השאלה מצד שני:

אכן, כיצד ייתכן ליטול זכויות מיוחדות אלו מישראל? אמנם, המטרה היא "לערבב השטן", אך, כדלעיל, בסופו של דבר חסרות לישראל ביום זה

לפי הסבר זה יוצא, שעל ידי כך שאין מזכירים את ראש חודש בראש השנה ואין מתחילים לקרוא בפרשת בראשית, נגרם רק בלכולו של השטן. אבל הסיבה לכך שאין הוא מקטרג בתוקף – "ולא יבוא לקטרג" – נובעת בעיקר ממחשבתו שהעבודה הרוחנית של ראש השנה כבר מושלמת כל כך אצל בני ישראל עד אשר אין הם זקוקים כלל לענינים אלו –

ולפי זה, צריך היה להדגיש, לפחות, גם את הצד החיובי שבענין, את עבודת ראש השנה, ולא רק את הצד השלילי, ש"לא ידע" שזהו ראש חודש וכו'.

ואילו מן הניסוח³⁴ "אין נוהגין להזכיר ראש חודש בפירוש בראש השנה .. לערבב השטן שלא ידע שהיום הוא ראש חודש תשרי ולא יבוא לקטרג" משתמע, שגם הגורם לכך ש"לא יבוא לקטרג" נובע מ"לא ידע שהיום הוא ראש חודש תשרי".

ואין זה והה לענין של "אין תוקעין בערב ראש השנה כי אז יהיה סבור השטן שעבר יום הדין" – כי ניסוח זה עצמו, "אין תוקעין בערב ראש השנה", מדגיש שלפני כן אכן תוקעים³⁵,

(34) לשון אדה"ז בשו"ע שם.

(35) ובפרט לפי ל' המהרא"ק שהובא במהרי"ל (וכן הוא במטה משה שם) – שב' המנהגים באים בהמשך זל"ז: מנהג כשר לתקוע מר"ח אלול .. לערבב השטן .. ויקטרג לכן אין תוקעין (מפסיקין) בער"ה כי אז ה' סבור השטן שיום הדין עבר.

קריאת פרשת בראשית והזכרת ראש חודש;

ואילו התעוררות התשובה הנובעת מה"לא" – מכך שנמנעת ממנו תקיעת שופר וכדומה – נובעת ממנו עצמו, מהמצב שלו³⁷.

ויש לומר, שזאת בדומה³⁸ לסיפורם של החסידים אודות כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע בתקופת תחילת נשיאותו:

יהודי נכנס אל הרבי נ"ע ובקש ברכה בענין חשוב ביותר, שהיה זקוק בו לרחמים מרובים. אבל הרבי נ"ע ענה לו שאין ביכולתו לסייע לו בכך.

(37) ועפ"ז אולי יש לתוך טעם זה דערבוב השטן ע"י העדר ברכת החודש בשבת שלפני ר"ה עם הטעם שהובא בשם הבעש"ט (היום יום כ"ה אלול. ועוד) שהקב"ה בעצמו מברך את החודש* –

כי התעוררות התשובה העמוקה הלזו היא „כלי" (בחי' „אתר שלים") לברכתו של הקב"ה (וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 191 ואילך, דגם לביאור הבעש"ט הברכה היא ע"י עבודת האדם). ועד"ז י"ל להביאור דלקמן בפנים סעיף ט.

(38) ראה גם לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 125. אלא ששם נתבאר שפעולת ה„שבירה" היא גם במי שהוא בדרגא הכי נמוכה (וגם בגוים). וכאן הכוונה לאידך גיסא, שיש מעלה בענין זה על העבודה דוע"ט. ולהעיר מהמשך תער"ב פרכ"ב (ריש ע' תג), „דצער ומרירות הנפש מגיע למעלה מעונג הנפש".

פעולות אלו: ההתעוררות הרוחנית של תקיעת שופר בערב ראש השנה, ההתעוררות של ראש חודש וההשפעה מ„גמרה של תורה" והתחלת התורה!?

החסבר לכך הוא:

עצם העובדה שנמנעים מפעולות אלו כדי „לערבב השטן" צריכה ומביאה לידי התעוררות תשובה עמוקה יותר, מאשר זו שחסרה בגלל אי ביצוע מנהגים אלו.

התעוררות התשובה באופן של „קול היוצא מפנימיות הלב" נובעת „על-ידי המרירות שבנפשו על ריחוקו מה' אשר רחוק ממנו בתכלית"³⁶.

ומרירות זו „על ריחוקו מה'" נקלטת אצל יהודי בעוצמה רבה ביותר על ידי התבוננותו בכך שנמנעים ממנו הענינים הטובים הנ"ל כדי „לערבב השטן". הוא חש במצבו, שלשטן יש כלפיו כוח חזק כל כך, עד אשר הכרחי ליטול ממנו עקב זאת ענינים חשובים של תקיעת שופר, הזכרת ראש חודש וקריאת פרשת בראשית בראש השנה.

ובפרט נוסף עמוקה התעוררות תשובה זו יותר מאשר ההתעוררות שעל-ידי תקיעת שופר וכדומה: התעוררות התשובה שעל ידי תקיעת השופר נובעת מדבר חיצוני, וכן על ידי

(36) ל' הלכות נצבים (מד, ג. מה, א) – בביאור מעלת תקיעת שופר על העבודה בתומ"צ בכלל.

(* ולהעיר ממ"ש באל"י רבה (סתקפ"א סק"ה) „כי הוא מבורך ועומד שבו אירע כמה דברים".

חדשה, כלי מתאים לברכת ה' על ידי הרבי נ"ע.

ט. גם ההמנעות היא עשיית רצון ה'

יש בכך ענין עמוק יותר:

לא זו בלבד שכך נגרמה התעוררות תשובה עמוקה יותר, אלא שלא חסרה כאן המעלה של המעשה בפועל.

ההמנעות מענינים אלו היא מנהג ישראל, אשר „תורה היא”³⁸ – זהו קיום התורה למעשה³⁹, שנעשה מתוך שמחה רבה.

כאשר מקיימים תורה ומצוות רק לפי השכל, מתוך טעם ודעת, או משום התענוג הכרוך בכך – אז יש להבחין ולומר שאי אפשר שתהיה חיות רבה כל כך בהמנהג של המנעות ו„שלייה” כענין של מעשה וחוב.

וזהו חישובו של השטן, שבכל אופן יש פגם בעבודת בני ישראל בפועל – ובפרט כאשר יש לומר שאין הוא מבחין ב„קול הפנימי” ואף בדרגות השונות שיש במחשבה⁴⁰.

בשמעו את תשובתו זו של הרבי, יצא היהודי מחדרו של הרבי, ופרץ בבכי מר, ובמררו כך בבכי פגש ברב זלמן אהרן – אחיו של הרבי נ"ע. לשאלת הרז"א אודות בכיו המר כל כך, סיפר לו היהודי את אשר אירע, ואת תשובתו של הרבי.

נכנס הרז"א אל אחיו הרבי – וכאמור, היה זה בתחילת ימי הנשיאות – ואמר לו: הייתכן, שכאשר באים אליך לבקש ברכה הנך עונה שאינך מסוגל לסייע, עד כדי כך שהמבקש בוכה בדמעות שלישי מרוב צער!

חגר הרבי נ"ע את חגורו והורה שיהודי זה ייכנס אליו שוב, ובהכנסו ברכו הרבי, והברכה אכן התקיימה בפועל.

לכאורה, יש להבין: אם הרבי נ"ע יכול היה לסייע לו, כפי שרואים מסיום המאורע, מדוע הוא לא עשה זאת מלכתחילה, אלא דחה את המבקש באופן כזה שהביאו לידי בכי?

אלא, ההסבר האפשרי לכך הוא, כדלעיל:

היהודי אשר בקש את ברכת הרבי היה בלתי ראוי אז, עקב מצבו הרוחני, לזכות בברכה מיוחדת כל כך כפי שחייבה צרתו – הוא לא היה כלי מתאים לה. ולכן אי אפשר להועיל לו.

אבל תשובתו של הרבי גרמה לו שברון לב והוא שפך את לבו לפני ה'. על ידי כך הוא הפך להיות מציאות

(39) ע"ד סברת המד"א שבעשה"ד גם על „לאו” ענו „הן” (מכילתא יתרו כ, א – נתבאר בלקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 125 ואילך. הדרן על מס' פסחים – נדפס בהגש"פ (קה"ת, ברוקלין – בהוצאות תשמ"ז ושל"ח"ז – ע' תסה ואילך). (40) ראה תוד"ה שאין (שבת יב, ב), ובהמציין בהגהות רעק"א שם. ועוד. ואכ"מ.

ובטוב לבב⁴², משום שעצם ההמנעות
 „תורה היא“.

וזה מביא לכתיבה וחתימה טובה
 לשנה טובה ומתוקה למטה מעשרה
 טפחים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(משיחות יום שמחת תורה

ומוצאי ש"פ בראשית, תשל"ט)

אך לאמיתו של דבר, מצד רצון
 המלך, אין הבדל בין עבודה אחת
 לאחרת⁴¹.

כאשר יהודי מקיים מצוות משום
 ש„קדשנו במצוותיו וציונו“ – אין לגביו
 הבדל –

ואף כאשר נראה שהוא מפסיד דבר
 טוב, הוא עושה זאת בשמחה רבה

(42) ובלשון הידוע (שם): כי לפעמים אדם הולך
 ומדבר עם בני אדם ואז אינו יכול ללמוד .. ואל
 יצער את עצמו בזה, כי השי"ת רוצה שיעבדוהו
 בכל האופנים.

(41) ובלשון הידוע (צוואת הריב"ש אות ג.
 ו"ג): שהכל הוא צורך גבוה, מפני שהשי"ת
 רוצה שיעבדו אותו בכל האופנים.

**בס"ד. משותחות ימים הראשונים לשנה תשי"ג – יום א' לראש השנה
(יום שבת קודש), יום ב' לראש השנה ויום גרלו).**

תרגום מאידית

מחלש (לדמלך) כיצד שיך שיחשוב
ויבקש אודות צרכי עצמו, זה שיך יק
כאשר דוא מרגיש את מציאות עצמו
"מרגיש מה חסר לי?"

לכאורה הי אפשר לתרן, שזה
שיהיו מבש בריה בנוגע צרכי עצמי,
ציל לא לטס תיעלה עצמו, אלא בכרי
שיוכל לעבוד יותר טוב את הקב"ה –
אעפ"כ דרי זה קשור עם רצואותו,
מציאות שמרגיש שחסר לה משהו –
דדו היפך הביטול בתכלית שצרי
להיות בהכרת המלך.

ב. שאלה רומה ניתך לשאול בניע
להשם "ראש השנה": ידע הטעם לכך
שהיא נקרא "ראש השנה" (ולא תחלת
השנה) משום שהיא בהגמת ראש אשר
כילל בתוכו את החיות של כל האברים,
ומנהיג את כל האברים גם לאחר שכל
האברים נמצאים כל אחד במקומו; כך
גם ראש השנה, כולל בתוכו את כל ימי
השנה (או – ביום הדרי המשפט –
נקבע כיצד יתנהגו עם האדם במשך כל
ימי השנה), ומנהיג את ימי השנה גם
כאשר כבר נמצאים בהם.

ידידשי ביאור: זה שהראש כולל
בתוכו את החיות של כל האברים הוא
מכיון שהוא נעלה מהם, ונעלה
מדחילוקים שביניהם, ולכן הוא כולל
את כולם יחד ללא הבדל בין אחד אחר
לשני. כדוגמת מלך (אשר נקרא בשם
"ראשי"), אשר כולל בחובו את כל אנשי

א. בנוגע לראש השנה מצינו,
לכאורה, שני הפכים:

עבודת בניי לראש השנה היא
"תכליתו עליכם" הכתרת הקב"ה
למלך – מלך ישראל וימלך על כל
הארצי. יודע שהכרת המלך וקבלת
מלכותו היא דוק עיי הביטול בתכלית
של אלי שממליכים את המלך, עיי
שדם מתמסרים לגמרי ונוכעים לגמרי
למלך. מר שלא מרגישים כלל את
"צונם העצמי" אשר ביטול זה מעורר
אצל דמלי שייקבל על עצמו את
ההכרתה.

לאורך ראש השנה הוא יום הדרי על
כל צרכי האדם, ולא רק ברוחניות אלא
גם בגשמיות, וארובה – עיקר הדרי
בריה הוא על גשמיות (כמיש בהגהות
מיימניות, ש"אין אדם נידן בריה אלא
לעני ערמי כו"ו), ולכן מבקשים
בתפלות ריה על בני דיי ימותי, "בתכנו
בספי היים טובים", "בתכנו בספי
פנימה ומלכדרי, וכו"ו.

אשר שני ענינים אלו דם כסודיה
אחד לעני: כאשר יהוד עימד כביטול

(1) ריה ש"א ל"ב.

(2) תחלת ישיף ריה (כריח מלכות) – מישי
כד"ה.

(3) תחלת העמיה ריה (דמסמ כרית "אלקינו
כ"י מלך כו"ו, וכן בקידוש וסמית רופסיה).

(4) דאה דית תקנו השיא ס"ב, דיתייט של ריה
דשיט מי"ב, דע"ה.

(5) דלי תשיבם דשיג (בשם הימדין) הובא
מלקיות ריה גט, ב" ובכ"ה.

(6) דאה גם לקידוש היים ע"י 231, כתיש תשמ"ח
הי"ב ע"י 604.

(7) לקרות הבא בא ג עפרו ראש תחלתה
ובכ"ה.

(8) שבדולא טו, י"ה וע"ה, ראה תמוכא תחית
כ"ג במדבור פייט כח, דאה ספי הימית תשמ"ח

דחא ע"י 222.

נעלה מגדר המציאות וגדר פרטים, זה מעורר ביטול של אנשי העם להמלך, הרי אין זה שולל את מציאותם, אלא אדרבה — זה כילל וחדר במציאתם, גם כפי שהם פרטים מחלקים אחד מהשני — מכיר שמלך הוא מימקום אשר היו למעלה הן ממצואות והתחלקות והן משלילת יעדר המציאות וההתחלקות.

דיגמא לדבר — בענין דתורה המצוייה: ביחד עם זה שדתורה מתחלקת לחלקים שונים, יעד שממנה מאיסורא לא ילפנינו וכוונת — הרי היא חורה אחת (וכל חלקי התורה הם חלקים של תורה אחת) ובכמה ענינים ניתן ללמוד מחלק אחד בתורה לחלק אחד (נוסף על כך ישנו הכנת ענין אחד בתורה, נוסף בהכנת כל התורה), ורטעם עין הוא — משום שחורה היא דבר אחד עם הקב"ה, "אורייתא יקוביה כולא חדיי", למעלה הן מהגדר המציאות והתחלקות, והן מהגדר דאחרות, דעדי דמציאות והתחלקות — ולכן מתחברים בתורד שני הרבנים: תורד אחת, ותורה שמוכתבת מריבוי חלקים, "יששים המה מלכות ושמתניב פלגשים ועלמות אין מספדיי", "אריכד מארן מדה ורחבה מני ים"¹⁵.

וכך גם במצוייה — הצונו של הקב"ה: נוסף על דענין הפרטי שבכל מצוה, הדינים והתנאים פרטים שבה, לא פחות ולא יותר, אשר מחלקת אותה ממצוה אחרת — הרי כל המצוות הן חלק מכלל אחד, ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה¹⁶, וכפי שראים בגלוי

העם בשוה (מצד ביטולם אל המלך); ומכך שהראש הוא נעלה מהימים הפרטים של השנה — כצד ממשך היא היות בכל זמן פרטי לפי ענינו ועבודתו הפרטית, שכל יומא ויומא עבד עבודתיי שלו?¹⁷

ג. יש לומר אחד הביאורים בה:

המה שיש לבניי להכתיר את הקב"ה למלך, בא מיה שבניי (בשרשט) הרי הם קשורים עם הקב"ה כפי שהוא למעלה מהיונו "מלך" (אפילו מלך ישראל ועאכ"כ מלך על כל הארץ), משום שמלך הוא דוקא על עם נפרד (וריס), הקב"ה, עצמותו ימהותו ית, הוא למעלה מחוה-גדר "מלך"; ובריותם קשורים עם הקב"ה בעצמו — יבלשון הירוע "ישאל וקוביה כילא חדיי" יש לבניי כה לעיור את הרעיון החענו אצל הקב"ה (עצמותו ית) להיות מלך על בניי כפי שהם נשמות בגופים למטה, ומלך על כל הבראה.

מבין שבראש השנה פועלים בניי את התעוררות הענוג והרעין למלכה בעצמותו ית, אשר למעלה מהגדר המציאות, ולמעלה מהתחלקות הפרטים, ועד כן שדוא נעלה גם משלילת שייכות עם מציאות והתחלקות, אשר שלילת ענין זה מראה שיש ערך ושייכות לזה [ובכ"כ מ"ש בתניא] — "כאומר על איו חכמה רמה ועמוקה שאי אפשר למעשה בידים, שכל השומע יצחק לו, לפי שחוש המישוש אינו מחייס ונופל אלא על עשי געמית התחסת בירסיין — ממילא מובן שביחד עם זה שהגילוי בראש השנה הוא

15) כתיבת ס"א

16) דמה חזיב שט, הוא פידיה חמא שג"ג.

17) שדיש י' ה' יבשה"ע"ר ע"ה.

6) אריב יא ב.

7) סוכה כה, א, וראה צפוני כללי התורה

ודמשה בערבו הכסף תמידי ע הקב"ה הכסף

הער"ב ח"ס צ"א פ"א וע"ה.

8) דמה חזיב ע"ה ב.

9) דמה חזיב ע"ה א.

10) דמה חזיב עם ראית שנו התקנית ס"א.

הילך

11) ששנה"ה פ"ט.

מזה מוכן, שהכוונה ד"המליכות עליבמי היא לא לשלול לבטל את מציאות העולם (מכיון שאו לא נפעל שים הידוש לגבי המצב שהי קודם הכריאד), אלא אייבנה – שריקא בניציאות העולם, בכל פטי הנבראים כפי שהם עומדים בצידו שלהם, התגלה מלכותי יאחדותו ית.

[יבלטון הקבלה יתחסידות²¹: בראש דשנה נפעל בנין המלכות, ובמלכות יש שני ענינים: דיא הסך־הכל (הכולל את המציאות) של כל עשר הססידות, שמהן נשתלשלה כללות מציאות התחלקות העולם; היא למעלה מכל דספירות – כירוש שמלכות עולה בכחריא, יבחר עליון איהו כתר מלכותי²²].

ובכדי לפעול האת עריכים כח ס"מקום" שהיא למעלה לגמרי הן מהגדר ומציאות יהתחלקות והן מהגדר השלילה והערי התחלקות, כניל.

לכן נפעל זה (הבתורה הקב"ה למלך על כל הארץ) עיי הודי (תמליכותי עליבמי) – משום שישראל וקוביה כולא חר, יש לי את הכח להתיר את האחדות של הקב"ה בחציאות התחלקית העולם (יבניו גבראים).

ה, ובכדי שיהודי יוכל לשעיל יאת – יש בו כסידיות גם את שני הענינים דניל ושתיבתם בא ס"מקום שדוא נעלה משני הענינים): כפי שהיא נעלה מכל הכריאד (ועד שגם כפי שיהודי

במצוית שונות, למשל – מצות תשובה, מצות תפלה, וכיו"ב – שנוסח על היתה פרט אחד מכללות המצוית. הרי היא כיללה ריבוי מצויה, יעד – כל המצויות, וגב אז נשארתי דיא מצויה טרס"ח; ובהיתה מצוד פרכית – הרי היא בשעת מעשה גם מצויה כללית, והכח לחיבור שני הפכים באיתן מצויות – בא מהקב"ה, מצוד המצויות, שנעלה הי מהתחלקות והן מאחדות.

ה, עפ"י יוכן גם דתוכי ד"המליכות עליבמי" בראש השנה:

בראש השנה – יום השטי למעשה בראשית -- הרי הגמור והטוה דבריאא העולם, וזה נסריים כבריאא כונת יתכלית כל הכריאה – בריאא ארם הראשון, אשר באוהי יום המליך את הקב"ה לכלי עיי אכחתו הרי מלך טוה לבש"י, ועיי קראתו לכל הנבראים, יביאי נשתחוה וכברעה לפני ה' עושני²³.

ולכן ביום זה (יום בראת האדם) נקבע ראש השנה – יזה היום תחלת מעשיך²⁴ – היום שבי ביי (אתם קרויים אדם²⁵, בדיותם בודגמה ארם הריאשו ועד שלפיכך נברא האדם יחיד כרי²⁶) מקימים את כלשת השם "תמליכותי עליבמי", עיי המלכות הקב"ה למלך ישראל ומלך על כל הארץ.

אשר יהו תוכן כיונת ותכלית כל הבריאה – לגלית שם שהכביה הוא דמלך, המנדיג ובעה"ב על כל העולם וכל הברואים – גילוי מלכותו ית ואדרותו ית בכל העולם.

21) פצ"ח שער ריב, שער הכוונה דתוכי ית כסידו הארוזל סדי עשית, ליתח נכמים טא, א ואלך נכמי.

22) תריון היא למעלה יותר כסידית הכתר, שדוא ספירה אחת ולמעלה למור כריבוי התחלקות) שתחלק לבי ברעוה (עיד שער דריבוי אביי ע"א: – עושק יאודי (חשך העין), ובוה עשא – ריבוי ברעוה ער אים וריבוי בי עניתם אלדכחור (אחדות דריבוי) הוא כריבוינא נפלת עור יתו.

23) פתח אליור, כמקומת קריית.

24) תהלים צג, א.
25) יש ע"י: וריאר שדריא פייא.
26) פתח חספך דיד – כריד כל א יואה ריית דו רדים חשמיא (סדרם מלוקם הרי עי עם יאלך) ושני.
27) נכמת טא ע"א.
28) כמנודי לו א כששת.

יחידה¹²², שהגב שיתורה שכנסת היא
דבר אחד עם למעלה — "יחידה
ליחידה"¹²³, הרי היא שם (יחואר)
דנשמחה¹²⁴, אשר מדה על דגא
מסוימת — בחי "חמיצית לפרעה"¹²⁵,
שיש לה ערך לארבעת השמות שלמטה
ממנה¹²⁶; משא"כ "להי" — הנשמה
עצמה — היא למעלה מכל ענין השמות
ודרגות¹²⁷, ע"ד בחי "פרעה" (דקדושה)
דאתפריד ואתגליד מיני כל הוהיני¹²⁸,
שהוא למעלה גם מבחי החמיצית.

ושני ענינים אלו בהנשמה (החמשה
שמי¹²⁹, "להי") מתחברים — שוה בפעל
עייז שישראל וקוב"ה כולא חד, למעלה
הן מהגדר דתחלקות (חמשה שמות)
ודן מ"לה" שלמעלה מהתחלקות —
העצם בעצמו. כמזמנו גם בסמוך
"גתתם החמיצית לפרעה" — שוה
נפעל עייז זוכף, שזוכף מזמנו על כל
הוודי כדע

רמבין שיהודי יש בו אח שני הענינים
דגיל (גדר מציאות וגדר שלמעלה
ממציאות) וענין חיבור טתתם — יש
בכחו להמליך את הקב"ה למלך על כל
הארץ¹³⁰.

י. עייפ הגיל מובי כיצד כילל ראש
השנה את שני הענינים הרפניים —
ראש שלמעלה מפרטי ימי השנה, וכיחוד
עם דד הוד הוא נצדיג את ימי השנה גם

נמצא למטה רואים איך שהוא נעלה
מיתר דנכראים), והוא גם כולל את כל
הבריאה — "את העולם נתן בלבם"¹³¹,
ובפרטיות יותר — כלול היוד למטה
מטני הלקים — נשמה וגוף, והם נעשים
דבר אחד. כמדגש ביום בריאת האדם
(ביום דשני למעשה בראשית בראשית)
— שהיו שני ענינים (א) "ויצריה היא"
את האדם עפר מן האדמה" (הגוף), ו(ב)
"ויפחתי באפיו נשמת חיים", וחיבור
שניהם — "ויהי האדם לנפש חיה";

גוף האדם (עפר מן האדמה) הינו
החלק של היודי אשר הוא חלק
ממציאות העולם (האדמה); הנשמה
היא למעלה ממציאות (העולם) —
"חלק אלוהה ממעל משמים", והעצם
כשאתה תיפס בחלקו אתה תיפס
בכולו¹³², וכדי לחבר את שני הענינים
— ד"ז צורך לבוא מכח נעלה (כח
המפליא לעשו¹³³), למעלה מגדר
המציאות (גוף), ולמעלה מדרגת הנשמה
כפי שהיא "חלק אלוהה ממעל ממש"
(שוה גם דרגא ויחוארין — לבוא מעצם
הנשמה, שהיא דבר אחד עם הקב"ה,
שדאל יקוב"ה כולא חד.

ועד"ז גם בהנשמה עצמה — יש
עצם הנשמה, וכפי שהנשמה ירדת
למטה כסדר השתלשלות — "חמשה
שמות נקראו לו: נפש דח נשמה דח

122 קהלה נ. א. ודא לקיח בפתח הודיש
עייב.

123 בראשית ב. י.

124 תיא רפ"ב.

125 כדו יבם טיב בריספת קסיו

126 ודיא אויח סיה ססיוא.

127 "חלק" — לורה עייא יד חלק מי חבל,
ובלש"י הודע — יכז גודו בן חלק יאלהוד —
א מריו שמות למטה משם הדי יכיו — מנעלה —
זוא בגרי עליון (בעדן לבסר עלמטה ספס "ממש"
— וכפי על עצם התואר (ששולל המציאות שאינה
במשל, הדי זה גם בלשון מישוש, שמורה על מציאות
הקבוע למטה כעפר מן האדמה).

122 כיד סויד ט.

123 פדס והושעת ניוס זי.

124 דאז כדוים הרציו טע 56, וש"ס.

125 רגש בו בדי, ודאר לקיח טיב עיזוס.

126 ועייז יש לתנין דבי פירושם בחושג —

חומש מלני; ודיא בעדן לודי הלקים, דייש
שקא על דגא חסידות ושלמעלה זיני בעדן
לידו, עייז ריש מלכ (דאר לקות יבם) — כעייז
הידגא" שלמעלה מיניום ומגור החללות ומגור
על דער דתחלקות, מתחברים יוד בו הענינים
בחוש (מגור וכלבי).

127 תיא ר. א.

ולכי קוראים כרי"ה אח פרתת לידת
יצחק (והי שקד את שרה — שפירית
שרה היתה כרי"ה) ופרשת עקידת יצחק
— כי מזה נמשך הכח לכל יהודי לפעול
את העבודה הראש השנה*: החיבור
רחלית הביטול ודמציאות האדם.

ז. בזה מתוסף בראש השנה
בקביעות שנה זו — יום טוב של ראש
השנה שחל להיות בשבת:

גם בעבת ישנו חיבור של שני
ענינים: שבת היא בדוגמת ראש — ראש
השבוע, כמאמר הוהרי שמיני מחברין
כולהו יומין (ע"ד ראש השנה, שממנו
נמשבת חיות על כל ימי השנה)*. וחד
עם זה השבת היא למעלה מכללות
מציאות הזמן (של ששת ימי השבוע),
[ובלישוי הגבלה. שבת היא כנגד ספירת
דמלכות שהיא מקור דבריא (וכן הכל
הכל הספירות), והיא נס למעלה מכל
הבריאה. כ"ל ס"ד]. כידועי שני
הפירושים ב"ויבדלו השמים ורארץ וכל
צבאם** — ביס דשבת. וכילו מלשון
כלידי — ביטול עליו למעלה מן הזמן
(של שמים וארץ וכל צבאם). וידיכ"ל
(מלשון עלימות ומלשון כל — עלימות
כל מציאות דבריא) (השמים ורארץ וכל
צבאם).

ובפרטיות השבת וראש השנה הם
שני ענינים שונים. אחד ההילוקים
בניהם*: שבת (שבאה לאחר ששת ימי
בריאתה) היא בכללות עליו למעלה מכל
מציאות רומן (לכן אין השבת נקראת

כפי שהם עומדים במקומם כימים
פוטיוט — מ"ין שכראש השנה נמשך
מ"מקום" שהוא למעלה משתי הדרגות
- התחלקות ולמעלה מהתחלקות —
כמילא מתהבדים שניהם ביחד.

ועד"ז מוכן גם בנוגע להעבודה
יהודי בראש השנה, שמכיון שיהודי
מגיע אז להקב"ד בעצמו, כפי שהוא
למעלה הן מציאות התחלקות והן
מהעדר המציאות והתחלקות — כמילא
כי בזמן שהוא עומד בתכלית הביטול
להבטיר את הקב"ה למלך, אין זה שילל
ומבטל את המציאות של היהודי, אלא
אדרבה — זה תודר ומהוק את
מציאותו, כגשמה כנוף למטה, ע"י שאז
נמשכת כל הברכה: כתיבה וחרומה
טובה בענינים שלו: ענינים גשמיים, בני
הי ומזני. נוסף על עניני הרחמים, כפי
שהוא מבקש בתפלות ר"ה.

ע"י יחוק הטעם על כך שהקריאה
בראש השנה היא פרשת לידת יצחק
ועקדת יצחק*: אצל יצחק וראים את
החיבור הנ"ל. עקדת יצחק מ"מזת על
הביטול בתכלית של יצחק, ועד שהוא
נהי "עילה המימה" להי"י, כמרומן גם
ב"אפרו של יצחק" שנטאר מזה —
כידוע שאפר אינו מציאות*: ביחד עם
זה, הרי דוקא ע"י האפי (ביטול
בתכלית) נמצא יצחק בתכלית המציאות
בתוקף, מציאות נצחית וקיימת, עד כדי
כך שאצלו "לא נאמר ונרד" (כמי שיש
זכירה אצל אברהם ויעקב, אע"פ שהם
עמדו בביטול גמור, האבות הן הן
המרכבי), מכיו ש"אפרו של יצחק
ראה לפני צבור ומוטה על המזבח"י.

(43) שרע אהיו שם

(44) ולהעיר ששופר שנ איל בידה הוא ע"ש אילו
של יצחק

(45) חרב סנ. ב. פח. א.

(46) דאק ריה ואל" ירונתן באהית ברבא עי'
אחצו נאיק, ובכ"זים צור"ח צ" מס וילך

(47) יאר אודית בראשית מב. ב וילך, הקח א
וילך.

(48) בראשית ב. א.

(49) מתי"ע איתת חקפ"ד ס"ב. סוריא, ש"י"ט

אד"ח שם חקפ"ד ס"ז. ושם ספ"א

(50) ב"ד ס"ד. ג.

(51) יראה גם אנה"ק ס"ד

(52) ב"ד ספ"ה. ה.

(53) מרש"י בחוקתו ס"ב. מב.

השבח — שזה מסבא שהכניסל
 דהשבת נמשכח במציאותו של האדם
 החוקע (במדובר לעיל בארבעה). ייש
 לומר שמעין זה ישנו גם בתלמיש במדינה
 כיום שני דראש השנה (בקביעות שנה
 זו). הבא אחרי ומיום ראשון שחל להיות
 בשבת¹⁵¹.

ח. בבל זה מתוסף תוספה יחידש
 בשנה זו — שנת חז"ל. ואשרתיבות
 "תהא שנת נסיא" ובהקדים: דובר
 פעמים רבות, שבשעה שפירוש ידמו אי
 הנהגה וכז"ב מוסיפים באהבת ד'
 וראת ד' או אע"פ שאין זה כותב
 מפורש בספרים, ישנו מקום לזה¹⁵²,
 חתירה מז' — זהו רבד כדאי ונכון,
 לנצל זאת כדי לרוסוף באהבת ה' וראת
 ד', ובפרט שעי"ז ניסף בכל התורד
 ומצותהי, כדוע"ג שאהבס ה' כוללת כל
 מציות עשה, כולל המצות של "את ה'
 אלקיך תירא"¹⁵³, הכוללת כל מציות לא
 העשוי¹⁵⁴.

עדי"ז מוכן בנגוע לפירוש שנתמשט
 אצל כז"ב מישראל, שמספור של השנה
 החדשה "תשי"ג הוא ראשי תיבות
 "תרא שנת נסיא" — שיהו רבד נכון
 בשעה שזה מוסיף באהבת ה' וראת ה'.
 ועי"ז בתומ"צ כולל, כוללמן.

גם הוא כלטר רוממות ורחשנאופ¹⁵⁵,
 כמיש"י "אדים נסיא" יכמו חכ על

כשם "ראש", שנראת שיש לזה שריכות
 לימים שנמשכים ממנו, משא"כ ראש
 השנה (יום דשני למעשה בראשית) הוא
 בכללית — הדמשה בעולם, מציאות
 הזמן (כפי שהוא בראש שממנו נמשכת
 החיות לכל אברי הגוף), וארובה — או
 חי גמר השלימות הברואת (ברואת
 האדם), "ירא אלים את כל אשר עשה
 ורנה טוב מאד"¹⁵⁶.

שניהם — בשבת ובראש השנה —
 ישנם שני הענינים הן למעלה מציאות
 והן מה שהם פועלים שלמות מציאות
 (כני"ל), אבל בפרטיות, דשבת קשורה
 בעיקר בעלי למעלה מן המציאות, ור"ה
 — בעיקר בהמשכה מציאות העולם,
 ובקביעות שנה זו כשד"ש של ר"ה
 חל להיות בשבת — נפעלת עלי' הן
 בראש השנה ור"ן בשבת, או מתגלית
 בשלימות, המעלה הנ"ל (סיג יארך)
 של ראש השנה, המשכה עצמית ית' ע"י
 בני (ישראל וקוב"ד כולא הן),
 הפועלת את החיבור של הביטול
 מציאות עם המציאות, וגם את שלימות
 מעלת יום השבת בחיבור הנ"ל (אי
 ראים כחה של השבת לפעול את
 ההמשכה של תק"ש ע"י השבת).

ולרוסוף, שהחיבור של ר"ה ושבת
 מראה גם על "דרגא" שלמעלה משהכס,
 שיש כחה לחברם, וכיחד עם זה לא
 מתבטלת מציאותם בפ"ע (ר"ד בפ"ע)
 ושבת בפ"ע¹⁵⁷, אלא שבמציאותם
 עצמה, נמשך ענין שלישי נעלה יותר —
 חיבור שניהם יחד, [והשלימות בזה היא
 במקדש שעם תוקעים בשופר גב כיום

151) כדאסי' א לא.

152) ונסי" מוכן שנתקף להעני' דר"ש של ר"ה
 ע"ל לדוח בשבת, יש גם ענין — ימים השבת שחל
 להיות כיום ר"ה, אלא בהמשכה במס' י"ז סודגש
 עני' של ר"ה (שניה חל להיות בשבת), והשבת
 מוכרש ענינו של שבת ישראל להיות בידו.

153) תפי"ז מוכן תעלי' בליש ביום שני דר"ה

לכ"ב יום ראשון שחל לר"ה בשבת

154) וע"ז הדרג' בנגע לפירושם בספר הנצי"א
 — אגידת ליהס אפרים מחורשים י"ב ע"השכ.

וראה סי' חצרות הש"ש ע"ה 23-24.

155) תניא פ"ה.

156) ע"ב ג' ב' ע"ה.

157) עי"ז (ניסוף גם בשלימות מציאות ובראית
 הגוף — כדוד שד"מיר מ"ה הם כגור רכית אפרס,

ושם ה' עליהם כגור קסיה גדיס

158) דאח מצדע תעלי' ס' ה' אהיות שייש ע"י

כ"ט, כשלה צ' חרסה, סהמיצ לר"צ ע"ה, וכו"מ

159) ישועי סג' כ"ב, וראו ארשי"ז יח"ב ב' ח'.

מ"דרגא" שלמעלה מגדר דרגא ומעלה. זה נמשך יהיה ומעלה את המטה מטה".

ולהוסיף: ע"פ הג"ל, טרהמטכה למטה בעולם (מלמעלה מעלה) נפעלת ע"י בנין, מצד ערש נשמתם — יש לומר, שדך גם נרמו בזה ש"השי"י הוא ה"ח "תהא שנת נשמה" — הגילוי העצום הנשמה — בחמשה שמיח שנקראו לה, עד כפי שהנשמה מלישח בגוף למטה.

ט. ע"פ הג"ל יש לדוסיף ביאיר בטעם המנהג (כמובא בשו"ת כ"ק מו"ח ארמו"י) להזכיר בראש השנה את שמתיהם של רבותינו נשיאנו — הבע"ט, המגיד, אה"ח, אדמו"ר האמצעי, הצמחצנדק, אדמו"ר מהרי"ש, אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע, יבדו"ת — כ"ק מו"ח אדמו"ר:

נשיא הוא כשמו — מלשון התנשאות ורוממות כ"ן שהוא מנושא ומרומם מכל ישראל, יראשי אלפי ישראל שנטמדותהן הם מבחי ראש ומחו לגבי נשמות החמוק כו"י (כדוגמת מלך שנקרא ראש העם, ומשכמו ומעלה (היא כבוד) גבור מכל העם).

ההרים"י — כי הדרגה נסית היא לתעלה מהנהגה טבעית של הבריאה (כשב שנס הוא למעלה אפילו מההרים, שהם גבוהים משטח הארץ).

לאורך ידוע שנס הוא מלשד הרמה. כי ננס הוא לא רק למעלה ומשל על הטבע באופן שהוא משד ומבטל הטבע, אלא ע"י כפי נעשית עלי והרמה נטבע שטבע הבריאה גיפא מתעלה — עד למעלה מן הטבע.

יש לומר שזהו ע"ד ובדוגמה העיר דראש השנה ושבת, המרוממים משאר ימי השנה (ימי רשבע של מעשה בראשית), אכל באופן שהם (אינם מבטלים מציאות העולם, אלא מעלים את מציאות העולם לדרגתם, בגיל בארוכה.

וכפי שר"ת הג"ל של תשי"ג כולל (תהא שנת) נסים (לשון) רבים (וכפרט שהאות נ"ן יש בה עתי נ"ן, והגמרא אומרת ש"יבה שיש בה שתי נ"ן) מראה ש"נסי נסים נעשו לו"ן. יש לומר, שזכף על ריבוי נסים בכמות הכוונה גם לריבוי נסים באיכות, שכל נס הוא באופן של "נסים" — נס בתוך נס, נס למעלה מנס ובכו"ב (ע"ד האמור לעיל, שהריבוי בא יחד עם דאחודות, שזה מודגש יותר מנס בתוך נס, מכמו בנסים נפרדים).

על אדת כמה יכמה כטבאים יהד כל שלוש העגלים — י"ט של ר"ה שחל להיות בזכות כשנת תש"ג — נמצא בגלו יותר, יותר טאה ובחור עה. המשכת הנסים מלמעלה מעלה, עד

[5] ולהוסיף, שאח נ"ן, נ"ן אחכה — מרה על הספכה (של נ"ו ר"ח נסים) לבנה מן השדות, למטה מטה, חוקא שס נגלדו למעלה מעלה בחור — כמביאר בלקו"ת (ראה כ"ו) בענין י"בו חזק"ן.

[6] ענין זה גם נ"בו בספרותנו (ראונו לב 10) וכי חלק זה עמו יעקב חבל חלח"י, עשמת ישראל היא חלל רחי עמר, חקק אליקר סלע מטה, ויחלח"י של הקב"ה — ור"י וירש (מח"ל) צובר במקום המדיש (ראה ב"ב קט"א, א. ש"ח עכ"ל ח"א קק"ח) — כי ישראל ודיבה כולל זה, עכ"ל י"ל כזה נרמי בהש"י ר"ה יהרא שנת חלה.

[7] שחת ל"ל ב"ה"ת תשי"ג; מ"השחורת חשי"ד ע" 3

[8] ת"א פ"ב.

[9] ראה קונטרס כשי"ח ש"פ הורע תשי"ט ס"ב, תשי"ג.

[10] גם הם שיעור מלוכב בטבע — ראה בארוכה קטרס י"ח"ג המה תשי"ט כ"ג חל"ה, ש"ח.

[11] כרובת נ"י רע"א וכפ"ש

יהי זה נמשך בגלוי למטרד משה
במציאותם של בניי כפי שהם נשמות
בנופים באן למטה.

ובל זה נמשך חיבה לאלתר, ברנע
הראשין של ראש השנה, אלא טאח"ב
צריך יהודי "לפרוק את החבילות"
(פאנאנדורפאקן די פעקלעך?)¹⁶⁵ שהוא
מקבל, ע"י עבודתו באופן של "יעקב
הלך לזוכר"¹⁶⁶, דרך התורה והמצוה,
להרבו וקא — דקר וולו

ובפרט ע"י דעבירד — מידה כנגד
מרה — בתור כלי להמשכת הנפיש
מלמעלה (ותא שנת נסים) — ע"י
שיהודי עשה עבודתו באופן של נסים,
ז.א. הנהגה למעלה מטבעו היעליו
(אפילו דקודשת)¹⁶⁷ עד עתה, עד כ"ז —
באופן שלא בערך

ובפרט לאחר שבניי הוסיפו בבר
בעבירתם ובמיוחד — במשך שלושת
השנים שנת תשכ"ה, תשכ"ו, שנת חשמט
ידך, והתחלת שנת חשי"ג, תהא שנת
נסים — צריך בעת להתוסף בכל זה עוד
יתר, ובאופן של נסים בערך לעבירה
שלפניו.

יא. לכן יש להציע, שבעמדתו
בתחלת השנה החדשה תשי"ג — יעורר
כארי"א יעורר את עצמו ויעורר את כל
בניי אליהם יכול להגיע, ששנה זו
בדראח תשי"ג, ר"ת תהא שנת נסים, ולכן
יקח כארי"א על עצמו החלטות טובות עד

יתר עם זה "הנשיא הוא הכל"
(משה דוא ישראל ישראל הם
משה)¹⁶⁸, הנשיא כולל בתוכו את כל בני
יהודי, וכל יהודי יש בו ניצוץ מנשמת
נשיא הדרך. ע"י הנשיא נמשכים כל
הצרכים הגשמיים והרוחניים לאנשי
הדרך, מלמעלה מעלה (ודגת הנשיא),
עד לעצמותו יתי (למעלה מכל גדר
מעלה) עד למטה כוכה ממש, שבשם
שהוא למעלה מעלה כך ממש היו נמשך
למטה מטה עד נחשו שאפשר למושש
זאת בחיש המישיש.

עד שהנשיא נמשך בהם
מההתנשאות שלו ומכני אותם —
"תשא את ראש בני ישראל" (ע"ה הנ"ל)
שע"י נס נעשית הדרמה של הטבע
ובטבע).

שכן מתאים שביום האש תטור שאז
ההמטכה מבחי ראש, למעלה מורגת
דראש, על ובכל ימי השנה, ככרות
מלמעלה מעלה עד למטרד מטר, ככל
צרכי בניי, בגשמיות ובדחניות —
יזכירו את הנשיאים, שעליהם נמשכים
הברכות והרמטכות לכל יהודי ולכל
בניי.

ועצמיים בריה בשנה זו — שיום
"אשר שבו חל להיות בשבת, ו —
שנת תשי"ג, ר"ת תהא שנת נסים.

יו"ד, ע"פ כל הנ"ל מוכן גדול
היעליו של ראש השנה של השנה
החדשה: נוסף לזה שאז יעורר אור חדש
עלין יתר שלא היו מאיר עדיין מימי
עולם אור עלין כזה (שרה בכל ראש
השנה), הרי האור חדש של ראש השנה
זה (שחל להיות כשבת, ושנת חשי"ג)
נמשך מ"מקום" שהוא למעלה אפ"ל
בגדר ועורר אור, עד לעצמותו ומהותו

¹⁶⁵ ראה שיחת שלע"פ ח"צ"ו.

¹⁶⁶ מידת שבירעם הלן לזוכר יש כמה
למים דרעג: ברו"ט חישן, כמובא שבת בראשית,
כמובא שפ"ית, במצוא זוכרים יש לוסת
שהתחלתו תהא תב"ח לאחרי דידה האור חוש ברנע
הראשון של ר"ת, יפוט לארית תקיעות ברי"ה
שע"י אמת"ל עמחמסרת בסופה (ד"ר טו חצ"ב)
באף תקיעות רי"ה וראו ברי"ה חכמים ע"ה"ע לפ"ה
ואלף, בתים קונטרסים תהא ק"ה, א, דבא, חצ"ב
וע"ה.

¹⁶⁷ ראה תנא פניו, תהא יש, עמים ואלף.

¹⁶⁸ תנא פניו חקת בא, בא

¹⁶⁹ תנא חקת ב"ר

רחל מהגלות מזה בשלימות ילדים חגורי (חג הסוכות), כשמתגלים כל הענינים שנפעלו בראש השנה באופן של "בכסה"י, עד לאופי של קליטה בשמיני עצרת (מלשך קליטה) ועמחה תחד. כולל יבמותה – הנס העיקרי – הגאולה האמתית והשלימה. שאו יהי "כמי צאתך מארץ מצרים אדאני נפלאותי" נסים ונפלאות אפילו לגבי הנפלאות שביציימי¹⁷.

נעשה חיקף לתפלה מוסף דוידה "הקע בשופר גדול לחירותנו", ובפרט עיי תקיעת שופר של בניי בראש השנה, כולל – התקיעה גדולה. שהתקע תולעת בכל כחו ומאריך בה עד כמה טאפטר. עזה נעשה הייבכל מאריך שהרא כלי ל"הקע בשופר גדול לחירותנו", החירות דכל בניי אנשים נשים וקף, בגאולה האמתית השלימה עיי משיח צדקנו. הנשוא העשירי, שהוא בחי' יחידה הכללית, דכל בניי, ועל ידו – מתגלית יחידה שבנפש כל אחד ואחה מישראל, עד – גילוי עצם הנשמה, עד – הגילוי וישראל יקוביה כולא חד.

להוסיף בעבודתו באופן נסי, שלא בערך למה שעשה עד עתה, וככללות – בכל הענינים רחיה יסעורה, תורה עבודה וגמילות חסדים, וערוז – בעבודה פרכית השלימות פרכית של כל אחד ואחה, כא"י לפי ענינו הוא.

וככדי להביא זאת היקף בענין של מעשה בפועל – יקח כא"י על עצמו הידוד נוסף בקיום המצוות, בהתאם למה שטיפרטי ב"ק מ"ח אדמו"ר, שייכיק אאמ"ר (מורה"ש"ב) נהג לקבל ע"ע הידוד נוסף לפני כל ר"ה, שסיפור זה ובפרט של נשיא הוא רדאה וחינת כח – יכפוט שכבר הרה פתחת הדרך בה עיי אדמו"ר נ"ע – לכל יהודי, ועאכ"כ בראש השנה של שנה מיוחדת – חט"ו, תהא שנת נסים, צריך ההידיד הדיע להיות כאופן שלא בערך (– באופן נסי) לגבי עבודתו הקדמת.

ועייז טיחודי מוסף בעבודתו כאופן על נסים – הרי נוסף לוד שעושה כלי לקבל הברכות וההמשכות שנמשכו בדע הראשוד של ר"ה – נוסף לזה עוד יותר ויותר ברכות והמשכות במשך כל ימי השנה, ככל צרכי בניי – כנטימות ובחזנות, וברוחניות ובגשמיות גם יחד.

(1) תהלים פ"ג, ורא ר"ה ת, שניא נאליק, ורא טיחוד עם דאית ילה, ב, ורא עם לקינת ר"ה, ד, ויש עיד, סדיה לולב, ערבה תרפיה, וככ"מ (72) פ"כה ז, טו.
 (2) אדריה עתים עם.

(3) ס' דמנחם חכיה ע' 56, אגולה ק"יש, מורה"ע חיד ע"קלב, ורא שם ע' טע, סדיה אל-ר"ה עריות, ויהי כסוד מלפניך רחיש.

אהרי *

לכאורה, נדרש כאן הסבר: עבודת יום־הכיפורים היא נעלית ביותר. יש כאן צירוף של הדרגות הגבוהות ביותר בקדושה, הן במקום, הן בזמן והן בדרגות נשמות ישראל (ובביטוי הידוע: עולם, שנה, נפש⁶): העבודה מתבצעת בקודש הקדשים – המקום המקודש ביותר בעולם; ביום הקדוש (כפי שהוא מכונה בפי כל) – הזמן הקדוש ביותר מן השנה; ועל־ידי הכהן הגדול – הגדול מכל הכהנים, שעליו נאמר⁷, „ויבדל... להקדישו קדש קדשים“, גדול מהם גם בקדושה, כמו שנאמר: „והכהן הגדול מאחיו... כי אני הוי' מקדשו“⁸.

כיצד ייתכן אפוא שדוקא בעבודה זו של יום־הכיפורים נדרש, שהכהן הגדול יהא נשוי?

והתמיהה גדולה יותר: אחת מן ההכנות לעבודת יום־הכיפורים היא,

א. ביום־הכיפורים על הכהן־הגדול להיות נשוי

בפרשתנו¹ כאשר מסופר על עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, נאמר: „וכפר בעדו ובעד ביתו“. חז"ל דורשים על כך²: „ביתו זו אשתו“, ולומדים מכך את ההלכה שהכהן הגדול ביום־הכיפורים צריך להיות נשוי³.

החובה שהכהן הגדול יהא נשוי היא הלכה מיוחדת שנאמרה דן לגבי יום־הכיפורים, ולא לגבי השנה כולה.

בכל שאר הימים יכול הכהן הגדול להשתתף בעבודה, ואדרבה: בכל משמרת שהיא, הוא „מקריב חלק בראש“⁴, אך שם אינו קיים התנאי שהוא צריך להיות נשוי, כביום־הכיפורים⁵.

* וסיום מסכת יומא ס"ז ואילך.

(1) טז, ו. וראה לקמן הערה 14.

(2) יומא בתחלתה (במשנה).

(3) כי פלוגתא ר"י וחכמים (במשנה שם) הוא רק אם מתקינין לו אשה אחרת שמא תמות אשתו, אבל לכו"ע צ"ל נשוי (אלא שבתו"י יומא שם ד"ה שמא) מסתפק אם הוא דין לעיכובא, או שבדיעבד לא ימפסל בכך לעבודה).

(4) יומא יד, א (במשנה). יז, ב. וראה צפע"נ הל' מתנ"ע נח, א.

(5) אף דמ"ע על כה"ג שישא נערה בתולה כו' (רמב"ם הל' איס"ב פ"ז הי"ג. ספר המצות מ"ע לה) הרי: א) לכמה דעות (ראה תו"י יומא עג, א. תוס' הרא"ש הוריות יב, א) הרי זה לאו הבא מכלל עשה. וכ"מ ל' הרמב"ם בסהמ"צ שם (מדלא כתב שאם לא נשא בתולה עובר בעשה). ב) גם לפי המשמע מדבריו (בהל' איס"ב שם. ובהל' כלי המקדש פ"ה ה"י) דהוי

קום ועשה [וכדעת הרמב"ן אמור (כא, יג) – ראה קנאת סופרים לשהמ"צ שם, חמד"י שם. ולהעיר מצפע"נ על הרמב"ם איס"ב שם הי"ד. וראה לשון החינוך מצוה ערב בתחלתה ובסופה] הרי פשוט שזה מ"ע צדדית המוטלת על כה"ג ואי"ז שייכת לעבודה. ולא מציינו שיתחייב להיות, „נשוי“ אלא ביהכ"פ. ובחינוך שם: כ"ג שמייננו ועבד .. כולן מצווין על הבתולה ואסורין באלמנה. וראה לקו"ש ח"ז ע' 319 בדעת זוהר, עיי"ש.

(6) אשר על ענין ג' בחל' אלו הוא היסוד של ספר יצירה (אוה"ת יתרו ע' תתס ואילך).

(7) דה"י א כג, יג.

(8) אמור כא, י"ט. ובתו"כ ע"פ: להגיד מה גרם (לכל דיני כה"ג שבפרשה שם).

גם עבודות הנעשות בכל יום, שאינן קשורות דוקא ליום הכיפורים, כגון: הקרבת התמידים, הקטרת קטורת, הטבת הנרות וכדו', וגם הם נעשות ביום־הכיפורים על־ידי הכהן הגדול¹⁰. אמנם, קדושת יום־הכיפורים משפיעה גם על העבודות שאינן מיוחדות ליום־הכיפורים, כלשון הגמרא¹¹, „אהנאי“, אך בכל זאת, הן אינן כמו העבודות המיוחדות ליום הכיפורים. לפיכך ניתן לומר, שלפי ההסבר שהחובה שהכהן הגדול יהא „נשוי“ היא לגבי העבודה של יום־הכיפורים, הרי יש מקום לומר, שלגבי העבודות שאינן מיוחדות ליום־הכיפורים לא חלה על הכהן הגדול חובה להיות נשוי¹².

אך לפי ההסבר השני, שזה לשם שלימותו של הכהן הגדול, הדרושה ביום־הכיפורים, יוצא, שחובתו להיות „נשוי“ חלה גם לגבי עבודות אחרות, הנעשות על־ידי הכהן הגדול ביום־הכיפורים.

לפי זה יוצא שהרמב"ם סובר כדעה השניה, כדבריו¹³: „וכן שאר העבודות

כנאמר באותה משנה: ז' ימים .. מפרישין כהן גדול מביתו“, וביחד עם זאת הרי „ביתו (זו אשתו)“ הוא תנאי המעכב את עבודתו ביום הכיפורים!?

מכאן מוכח, שבתנאי הדורש את היותו של הכהן הגדול ביום־הכיפורים נשוי, טמון ענין מיוחד המוסיף לשלימותו של הכהן הגדול, ולפיכך הוא נדרש ממנו ביום הכיפורים.

ב. שני האופנים להסבר הלכה זו

את ההלכה שלעיל, שהכהן הגדול ביום הכיפורים צריך להיות נשוי, ניתן להסביר בשתי דרכים:

(א) זוהי הלכה לגבי עבודת יום־הכיפורים: מפאת חשיבותה ומעלתה של עבודה זו, היא אינה יכולה להתבצע על־ידי כהן סתם, אלא על־ידי כהן גדול, ולא על־ידי כהן גדול סתם, אלא דוקא על־ידי כהן גדול שיש לו המעלה של „ביתו זו אשתו“.

(ב) זוהי הלכה לגבי הכהן הגדול: ביום הכיפורים צריך הכהן הגדול להיות נעלה ומושלם יותר. כשם שמוצאים אצל כהן גדול בכלל (במשך השנה כולה) דרגות שונות: משוח בשמן המשחה, מרובה בגדים, וכדו'⁹, כך צריכה ביום הכיפורים להתווסף אצלו המעלה של „ביתו זו אשתו“.

ההבדל בהלכה למעשה בין שתי דעות אלו: ביום־הכיפורים מתבצעות

(10) רמב"ם הל' עבודת יוה"כ פ"א ה"ב. וראה נו"כ שם. ומה שהובא בכס"מ דהריטב"א בשם הרמב"ם כ' שאין חובה ככ"ג, כבר כתבו שט"ס וצ"ל הרמב"ם. וראה גם תוד"ה משום יומא כ, סע"ב. אבל „תרומת הדשן סדור המערכה ודשן המזבח“ משמע מדברי הרמב"ם (רפ"ד שם) שלא ה" ע"י הכה"ג. ואכ"מ.

(11) ובחים צא, א. וראה צפע"ג עה"ת ר"פ קרח.
(12) ראה גבורת ארי שם ששקו"ט ביתירה מזו, דאולי קפיד רחמנא שיהי' לו בית בשעת כפרת ביתו דוקא ולא בשעת כפרת שתי שעירים.

(13) פ"א שם. ועד"ו בחינוך מצוה קפה.

(9) רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ד הי"ב.

אשתו, כפי שהיא מתבטאת במשמעות של „ביתו“.

כדי להבין את המעלה של „ביתו זו אשתו“, יש להבין תחלה את הנאמר במסכת שבת¹⁶: „אמר רבי יוסי: מימי לא קריתי לאשתי – אשתי, ולשורי – שורי, אלא לאשתי – ביתי, ולשורי – שדי“¹⁷. רש"י מפרש על כך: „אשתי – ביתי, שהיא עיקר של בית. ולשורי – שדי, שהוא עיקר של שדה דכתיב¹⁷: ורב תבואות בכח שור“.

וקשה להבין: מאמרו זה של רבי יוסי מופיע בסוגיא בהמשכם של מאמרים נוספים של רבי יוסי אודות הנהגות נאותות, וזהירות והידורים¹⁸, ואף לו צריך להיות תוכן דומה. מהי המעלה של דרך התנהגות זו, בכנותו „לאשתי ביתי...“?

ד. רבי יוסי כינה את „אשתו“ לפי התכלית – „ביתו“

ההסבר לכך הוא: בנוהג זה של רבי יוסי מתבטאת דרכו בעבודה הרוחנית, והסתכלותו על הבריאה כולה: הוא אינו רואה רק שיש בעל הבית לבירה

של יום זה כגון הקטרת הקטורת של כל יום והטבת הנרות הכל עשויי בכהן גדול נשוי“.

ג. מהי המעלה של „ביתו – זו אשתו“

הדברים יובנו על-ידי הסבר המשנה „וכפר בעדו ובעד ביתו – ביתו זו אשתו“¹⁴. כי לכאורה קשה: אם הכוונה של „ביתו“ היא ל„אשתו“, מדוע אין התורה אומרת במפורש „וכפר בעדו ובעד אשתו“¹⁴?

בדרך-כלל מוסברים בתורה שבעל-פה בהרחבה ענינים הכתובים בתורה שבכתב בקיצור – „ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא“¹⁵, אך בעניננו גם ההסבר שבתורה שבעל-פה מסתכם במילה אחת „אשתו“, ובמקום המילה „ביתו“ יכולה היתה להיכתב בתורה עצמה במילה „אשתו“?

הכרח, אם-כן, לומר שבמילה „ביתו“ מתכוונת התורה לענין מסויים ב„אשתו“ הרמוז במילה „ביתו“. כלומר, אין התורה אומרת כאן רק את ההלכה, שעל הכהן הגדול להיות נשוי, אלא היא גם אומרת, שזה מפני שרק אז יש לו המעלה המיוחדת של

(16) קיה, ב.

(17) משלי יד, ד.

(18) ועפ"ז ק"ק מה שפרש"י „לא קריתי לאשתי אשתי – שאף שיחת חולין שלי יש ללמוד הימנו חכמה“ ולפ"ז גם מש"כ בחדא"ג שם צ"ע.

ובפרט צ"ע מהי הזהירות והמעלה דמינוי לא קריתי. – וי"ל דרש"י מוסיף ביאור: מהו הלימוד לאחרים ואיך יבוא להנהגה כזו מצד עצמם. – ראה לקמן הערה 25*.

(14) שהרי ב„ביתו“ הנאמר כאן [משא"כ דלקמן (פסוק יא) שכולל „אחיו הכהנים“ – פרש"י שם ע"פ תו"כ עה"פ. שבועות יג, ב ואלך] אין נכללים בני ביתו של הכה"ג, שהרי לא מצינו תנאי בכה"ג ביוהכ"פ שצריך שיהיו לו בנים כו'. וראה בארוכה גבורת ארי ליומא כאן. ולהעיר מסוטה (מד, א): ובניית ביתך זו אשה.

(15) ע"פ תענית ט, א.

לפי התורה. כפי שנמצאת בתורה ההלכה²¹: „נקי יהיה לביתו” (כדי שיוכל להיות „ושמח את אשתו” – בשנה הראשונה) החל מיד לאחר הנישואין, לפני הולדת בנים. וכן הציווי ברגלים וכו’ „ושמח את אשתו”²², עד כדי כך שהדבר פוטרו מחובות אחרות; „איש ואשה זכו שכינה ביניהם”²³, וכן ענינים שונים בכלל בחיי הנישואין של „איש ואשה” כשלעצמם, על-פי התורה.

אך דרכו של רבי יוסי היתה שונה: כל חיי הנישואין שלו היו כדי לקיים את הציווי „פרו ורבו”, להגשים את הכוונה של „לא תהו בראה לשבת יצרה”²⁴, והוא ראה בענין של „אשתו” כבר מלכתחילה רק את המטרה המאוחרת של „בית”.

[דוגמא לכך נמצאת גם במאמר חז”ל²⁵: „איזהו חכם הרואה את הנולד”, המשמעות הפשוטה שלו היא, שהחכם מבין ויודע בכל ענין מה „יולד” ממנו. אך הפירוש המדוייק יותר הוא: אין כתוב „יודע את הנולד” (או „מבין וכדו’), אלא „רואה את הנולד” – יותר מידיעה והבנה: החכם²⁵ רואה את הנולד בדיוק כשם שאחרים רואים את הקיים, והרי „אינה

זו”^{18*}, הוא אינו רואה רק שכל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא בעולמו לא בראו אלא לכבודו¹⁹, אלא שבכל ענין הוא רואה את עיקרו ומטרתו, ולא את הדבר עצמו. עד כדי כך, שהוא כינה כל דבר לפי תכליתו בעולם. אצלו לא ייתכן „קרייתי לאשתי אשתי”, כי הוא אינו רואה „אשתי”, אלא „בית”^{19*}: כיוון שהנישואין („אשתו”) הם הכנה לתכלית של קיום מצוות פרו ורבו – הקמת בית בישראל, שבא כתוצאה מן הנישואין, לכן הוא ראה את „אשתי” רק כ„בית”.

[כפי שמוסבר ע”י ה„ראשונים”²⁰, על השאלה מדוע לא תיקנו ברכה על הקידושין (אשר קדשנו במצוותיו וציונו לקדש את האשה”) כפי שתיקנו על מצוות אחרות, שזה מפני שהקידושין והנישואין הם הכנה בלבד לעיקר ולמטרה הבאים מאוחר יותר, על-ידי קיום מצוות פרו-ורבו^{20*}].

בכך שונה היה נוהגו של רבי יוסי מנוהג חבריו:

אצל תנאים אחרים היו ימים שבהם „קרייתי לאשתי אשתי”. הם ראו את הענין של „אשתו” כשלעצמו, ללא התכלית של „בית”, ודרך זו אף היא

18* ראה ב”ר רפ”ט.

19 אבות ספ”ו.

19* עפ”ז מובנת האריכות: א) מימי לא קרייתי לאשתי אשתי, ב) אלא לאשתי ביתי.

20 ראה רא”ש כתובות פ”א סי”ב.

20* להעיר מהמד”א (כתובות נט, ב) אין אשה אלא לבנים. ודפליגי עלי’ י”ל שהוא בנוגע להדיוק „אלא”.

21 תצא כד, ה. ספה”צ מ”ע ר”ד.

22 ראה ר”ה (ו, ב. ושי”ג): אשה בעלה משמחה.

23 סוטה יז, א.

24 ישעי’ מה, יח.

25 תמיד לב, א.

25* עפ”ז יומתק דיוק רשי’ הג”ל (בהערה 18) ללמוד הימנו חכמה”.

היה לקרוא לשורו „שורי“, אלא מי ראה בו את המטרה וכינהו „שדי“.

ה. הדרישה מן הכהן הגדול: דרגה של „ביתו זו אשתו“

מכל האמור לעיל מובנת המעלה הגדולה הדורשת מהכהן הגדול ביום הכיפורים להיות נשוי וזאת דוקא באופן שהוא יראה ב„אשתו“ את הענין של „ביתו“ – „ביתו זו אשתו“. בכך נוספת גם בו עצמו²⁸ השלמות, כדברי חז"ל²⁹, „כל מי שאין לו בית אינו אדם“ – על-ידי שיש לו „בית“ הוא מגיע למעלת „אדם“³⁰.

לכן מדייקת התורה ומשתמשת בביטוי „ביתו“ (ולא „אשתו“), כדי להדגיש שהכהן הגדול צריך להיות שרוי בדרגה של „אשתי – ביתי“, כפי שמוסברת בתורה שבעל-פה התנהגותו של רבי יוסי כל ימיו.

וכיוון שהחובה שהכהן הגדול יהא נשוי ביום הכיפורים איננה סתם חובה, אלא מכילה בתוכה את שלמותו של הכהן הגדול, כדלעיל, לפיכך אין

דומה שמיעה לראיה²⁶ – גם אם השמיעה היא אמיתית ועזה ואף משפיעה על האדם, כפי שמוצאים לגבי יתרו „שמועה שמע ובא“²⁷ – בכל זאת, כדי שהוא יוכל לקלוט את הדבר בשלמותו נזקק יתרו לבוא ולראות בעיניו.

וזהו מעלתו של ה„חכם“, ששכלו עז כל כך, עד שהוא „רואה את הגולד“ ולא רק „יודע“ או „מבין“].

בכך מוסבר גם מדוע מופיע מאמרו של רבי יוסי – „מימי לא קריתי...“ – מיד לאחר מאמרו „חמש בעילות בעלתי ונטעתי חמשה ארזים בישראל“, כי המאמר המקדים מראה על תוכנו העיקרי של המאמר שלאחריו: יחסו לענין של „אשתי“ נבע אך ורק מן המטרה להקים בית בישראל, של „חמשה ארזים“, ולכן הוא כינה אותה מלכתחילה („מימי“) בשם המורה על המטרה – „בית“.

יתר-על-כן: לא רק במין המדבר, ובכת ישראל בפרט, הוא ראה רק את המטרה, אלא גם ב„חי“ („שורי“) הוא ראה את התבואות וכו'. את „חלקו בעולם“ בכללותו. גם בשור הוא ראה רק את מטרת קיומו – „שדי“ – את הענין של „ורב תבואות בכח שור“ הבא על-ידי חרישה, זריעה וקצירה בשדה. גם את זאת הוא ראה מראש, לפני התוצאות: „מימי“ – הוא לא יוכל

28) נוסף על המפורש (יבמות סג, א) כל אדם שאין לו אשה אינו אדם. ובזו"ג (ו, ב. קט, ב. רצו, א) „פגל גופא“. ועוד: „ויברך אותם ויקרא את שמם אדם“ הי' רק כאשר „ונקבה בראם“ (בראשית ה, ב. וראה זח"א קסה, א).

29) ראה יבמות שם: וא"ר אלעזר כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם. ובתוד"ה שאין: קרקע לבנות עליו שידור בו.

30) ועפ"ז מובנת שייכות והמשך ב' המימרות כל אדם שאין לו אשה – שאין לו קרקע כו'. וראה בית האוצר מערכת א' כלל יד.

26) ראה מכילתא יתרו יט, ט.

27) פרש"י ר"פ יתרו ממכילתא עה"פ. זבחים קטו,

הטמאים אף הקדוש־ברוך־הוא מטהר את ישראל".

כדי להבין את הקשר, יש לעמוד תחילה על מספר שאלות המתעוררות על דברי רבי עקיבא, והן:

(א) לכאורה, מהו חידושו של רבי עקיבא? הן זהו דבר מובן – מאלי, שרק הקדוש־ברוך־הוא הוא המטהר את ישראל מחטאייהם, כמפורש במספר פסוקים בתנ"ך?!

במיוחד קשה הדבר, שהרי בדיוק לפני מאמרו של רבי עקיבא כתוב במשנה: „דרש ראב"ע: מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו”³⁷ עבירות שבין אדם למקום יום־הכיפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו, ומכך שנאמר כאן שהטהרה ביום הכיפורים היא „לפני ה'” מובן שהכפרה באה מאת הקדוש־ברוך־הוא, ומה מוסיפים דברי רבי עקיבא על דברי ראב"ע?

(ב) הדבר תמוה אף יותר: לשם מה צריך רבי עקיבא להביא, כהוכחה לכך שהקדוש־ברוך־הוא מטהר את ישראל, פסוק מן הנביאים, והוא אינו מסתפק בפסוק מיחזקאל אלא מביא כהוכחה שניה³⁸ פסוק מירמיהו, בעוד אשר זהו פסוק מפורש בחזו"ש, כמובא בדברי ראב"ע, „... יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו”?

ואדרבה: דוקא בפסוק זה מפורשים שני הפרטים הנידונים במאמרו של

זאת הלכה בעבודה של יום־הכיפורים, אלא הלכה לגבי הכהן הגדול, לגבי דרגתו ביום־הכיפורים.

1. יש קשר בין תחילת המסכת לסופה

כידוע³¹, יש קשר בין תחלת מסכת לבין סופה, ולכן נוהגים – ב„הדרן” – למצוא תוכן משותף בין סיום המסכת לתחילתה.

וכך גם בעניינינו: לענין של „ביתו זו אשתו” הכלול במשנה הראשונה של מסכת יומא יש קשר עם המשנה האחרונה שבמסכת³²: „אמר רבי עקיבא³³ אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין מי^{33*} מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר³⁴ וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר³⁵ מקוה ישראל ה'³⁶ מה מקוה מטהר את

(31) ראה לעיל ע' 144 שוה"ג להערה 31. לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 332 ובהערות שם. וש"נ. (32) פה, ב.

(33) ולהעיר משייכות המיוחדת של ר"ע ל„ביתו זו אשתו”, כמסופר בדחז"ל (כתובות סג, א) דר"ע תלה לימוד התורה שלו [שהי' באופן נעלה ביותר, (וראה מנחות (כט, ב) דמשה „לא הי' יודע וכו'”), עד ש„כולהו אליבא דר"ע” (סנהדרין פו, א)] באשתו – „שלי ושלכם שלה הוא”.

(33*) כ"ה במשנה שלפנינו בש"ס ובמשניות. ובירושלמי, רי"ף וע"י שם – ומי. וראה שינויי נוסחאות במשניות שם. (34) יחזקאל לו, כה. (35) ירמי' יז, יג.

(36) במשניות ליתא תיבת „ה'”. והוא כהפסוק בירמי' יז, ח. וראה על הגליון בש"ס שם שמציין דבירושלמי, וברי"ף ובע"י הוא כבפנים. וכ"ה באוה"ת יוהכ"פ ע' א'תקעו. וראה שינויי נוסחאות במשניות שם.

(37) פרשתנו טז, ל.

(38) כדלקמן בקושיא הג'.

אותן יש לקיים כיוון שהן ציוויי ה'42. ולכן מובן שגם לאחר שהוא מרצה את חברו אין הוא מיטהר לגמרי, אלא הוא נזקק, גם לפי ראב"ע, לטהרת הקדוש ברוך הוא, כבמצוות שבין אדם למקום.

דבר זה כבר מודגש בדברי ראב"ע: „עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה...“, „שלאחר הריצוי זקוקים לכפרת יום הכיפורים, שהיא מאת ה'.

ג) מדוע נזקק רבי עקיבא לרשי הוכחות, והוא משתמש בביטוי „ואומר“ המורה על כך שאין די בהוכחה הראשונה, כלשון הגמרא43: „מאי ואומר“?

ז. כפרת יום הכיפורים נובעת ממעלת ישראל

ההסבר לכך הוא: כשם שהוסבר על תחילת המסכת, שהמעלה „ביתו זו אשתו“ איננה תנאי החל על עבודות יום הכיפורים, אלא שלמות של הכהן הגדול עצמו, ולכן אין היא חלה רק על העבודות המיוחדות ליום הכיפורים, אלא לכל העבודות ביום זה, כפסק הרמב"ם,

כך גם לגבי הענין הנידון בסיום המסכת – טהרת יום הכיפורים. מדברי ראב"ע משתמע שיום הכיפורים מכפר, וייתכן שזה מפני היום הזה

רבי עקיבא: (א) „לפני מי אתם מטהרין“ – „לפני ה' תטהרו“. (ב) „מי מטהר אתכם“ – „כפר... לטהר אתכם“?

אין לומר שרבי עקיבא חולק על ראב"ע וסובר, שהקדוש ברוך הוא מכפר גם על עבירות שבין אדם לחבירו אף אם לא ריצה את חבירו, ולכן אינו מביא את ההוכחה מן הפסוק „לפני ה' תטהרו“, כי מן הביטוי „אמר רבי עקיבא“, ולא „ורבי עקיבא אומר“ מובן, שאין רבי עקיבא חולק³⁹ על ראב"ע⁴⁰, אלא מוסיף על דבריו.

כן אין לומר שרבי עקיבא מוסיף, שלאחר שריצה אדם את חבירו הוא נזקק לטהרה על ידי אביכם שבשמים, כי כמוסבר במספר מקומות, הרי גם המצוות שבין אדם לחבירו הן בעיקרן מצוות שבין אדם למקום⁴¹, מפני שגם

39 ראה שד"ח כללים (ח"א ע' מט וח"ו ע' א'תעה) וש"נ.

40 ועפ"ז מובן שצ"ע במ"ש ברי"ף לע"י שם, דראב"ע ור"ע פליגי במי שיש לו עבירות שבין אדם לחבירו ולא ריצה את חבירו, האם מעכב הכפרה על עבירות שבין אדם למקום – דראב"ע ס"ל ד, אין יוהכ"פ מכפר כלל*, ור"ע ס"ל דמ"מ מכפר על עבירות שבין אדם למקום [נוסף על העיקר שמפשוטות הל' דראב"ע משמע שהכפרה על עבירות שבין אדם למקום והכפרה על עבירות שבין אדם לחבירו אינן תלויות זו בזו].

41 ראה גם בהנעתק בשוה"ג להערה הקודמת.

42 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ב ע' 343. ח"ג [המתורגם] ע' 142 ואילך. ובכ"מ. 43 ברכת סג, א. וש"נ.

(* להעיר מפר"ח סי' תרו בשם מוהר"ש גארמיזאן ובענין יוסף לע"י כאן מפרש כן דברי הרי"ף שבפנים ההערה); „שהעבירה שבין אדם לחבירו יש בה חלק למקום.. וכ"ז שלא הרצה את חבירו אפי' מה שבין אדם למקום אינו מכפר“.

טהרת ישראל איננה רק מפני היום המיוחד, אלא מפני מעלת ישראל.

אך פסוק זה אינו מהווה הוכחה מוחלטת לכך שהדבר נובע ממעלת ישראל, מפני שמדובר שם על תקופת הגאולה, עת רצון, וניתן לחשוב שזה בגלל הזמן, כביום־הכיפורים. לפיכך מביא רבי עקיבא הוכחה נוספת, מן הפסוק, „מקוה ישראל ה'“, ששם (א) אין מדובר על עת רצון (ב) מדובר על תקופה שישראל לא היו במצב טוב, ובכל זאת נאמר בפסוק: „מקוה ישראל ה'“ – „מה מקוה... אף הקדוש־ברוך הוא מטהר את ישראל“⁴⁸.

ח. ההבדל בין שני סוגי הטהרה

אך יש להבין: לפי זה די היה בהבאת הפסוק השני „מקוה ישראל ה'“, ואין צורך בראשון?

ההסבר לכך הוא: ההבדל בין שני הפסוקים הוא, ש„וזרקתי“ מדבר על אופן טהרה על־ידי „הזאה“⁴⁹, ו„מקוה ישראל“ על טבילה במקוה⁵⁰. מן ההבדלים שבין הזאה לטבילה: (א) „הזאה“ היא „מן הטהור על הטמא, על־ידי אחר“⁵¹, וטבילה היא „על־ידי עצמו“. (ב) רק הזאה יכולה לטהר מטומאת מת.

וקדושתו. על כך מוסיף רבי עקיבא, שיום־הכיפורים אינו מכפר רק מפני מעלת היום⁴⁴, אלא מפני שאז מתגלה מעלת ישראל – „אשריכם ישראל“: הכפרה ביום־הכיפורים נובעת מן הקשר שבין ישראל לבין „אביכם שבשמים“⁴⁵.

לחידושו זה מביא רבי עקיבא הוכחה מן הפסוק, „וזרקתי עליכם מים טהורים...“, שממנו מוכח שהקדוש־ברוך הוא מטהר את ישראל לא רק ביום־הכיפורים, (כי הפסוק דן בזמן הגאולה).

יתר־על־כן: מפסוק זה מובן, שהטהרה האמיתית בגאולה העתידה נובעת מעצם מעלתם של ישראל, שאפילו כשחטאו בני הם⁴⁶, ואפילו לא מחזרתם בתשובה, כפי שנאמר לפני כן⁴⁷, „לא למענכם אני עושה בית ישראל... וזרקתי...“. כלומר, הטהרה איננה מפני קדושת היום (יום־הכיפורים), קדושת המקום (עבודה בקודש הקדשים), או היותם במצב של קדושה, אלא מפני עצם מעלת ישראל^{47*} בכל זמן ובכל מקום.

ולכן יש לומר, שגם ביום־הכיפורים

(44) ראה גם רי"ף לע"י שם.

(45) ראה עד"ז בלחם שמים (להיעב"ץ) יומא כאן (הובא ג"כ ב„לקוטים“ למשניות כאן. וראה לקו"ש ח"ד [המתורגם] ע' 124 ואילך).

(46) ראה קידושין לו, א. ספרי האינינו לב, ה (ושם משמע דגם ר"י הודה לר"מ). במדב"ד פ"ב, טו. ועוד.

(47) יחזקאל שם, כב.

(47*) וכשצריך לתשובה – י"ל שזהו ע"ד ביאור הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב) שמוכרח להיות כופין אותו, אבל רק לבטל את האונס שחבחוץ שתקפו.

(48) ראה ג"כ לחם שמים שם.

(49) ולהעיר, שגם בנוגע לכה"ג מצינו (בתחילת המסכתא – ה, א) שהיו מזין עליו בהו' ימים שמפרישין אותו (ולדיעה א' – כל יום).

(50) ראה גם חדא"ג כאן.

(51) חדא"ג כאן.

המטהרת מטומאת מת, בכל זאת יש גם דבר דומה בטהרה במקוה. וזהו חידושו של רבי עקיבא „מה מקוה... אף הקדוש־ברוך־הוא מטהר את ישראל“: גם הטהרה באופן של מקוה נובעת מכך ש„הקדוש־ברוך־הוא⁵³ מטהר את ישראל“⁵⁴.

לפי זה מובן דיוק נוסף בלשונו של רבי עקיבא „מה מקוה מטהר את הטמאים“, שהרי לכאורה מיותרות המילים „את הטמאים“, ודי היה ב„מה מקוה מטהר אף הקדוש־ברוך־הוא מטהר...“?

אלא שההסבר לכך הוא: על מקוה נפסק, שהוא מטהר גם „מקצת“ טומאה. כלומר, גם כאשר יש לאדם טומאה נוספת שהטבילה במקוה אינה יכולה לטהרה, בכל זאת היא מטהרת את האדם מן הטומאה הקלה⁵⁵, לפחות.

לכן מדייק רבי עקיבא ואומר „מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש־ברוך־הוא מטהר את ישראל“⁵⁶: כשם

וכך הוא גם ברוחניות: טהרה במקוה היא מה שמסוגל יהודי לפעול בכחות עצמו. אך כאשר הוא שרוי בדרגה של טמא מת ר"ל, לא קיים אצלו בגלוי הענין של „ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים...“⁵², הוא נזקק ל„וזרקתי...“ הבא מלמעלה. כלומר, לא מפני עבודתו, אלא מפני עצם הקשר שבינו לבין ה' הנשאר תמיד שלם.

לפיכך, כאשר רוצה רבי עקיבא להוכיח שטהרת בני־ישראל נובעת מעצם מעלתם כישראל, הנעלית מהגבלות של זמן, ואינה תלויה במצבם בעבודת ה', הוא מביא תחילה את הפסוק „וזרקתי...“ – טהרה הקשורה לעצם הקשר שלהם עם הקדוש־ברוך־הוא.

אך כיוון שמדובר בפסוק על עת רצון, הוא מצטט את הפסוק השני „מקוה ישראל ה“, שאינו אמור לגבי תקופה מיוחדת, וזה מוכיח גם לגבי הפסוק „וזרקתי...“, שהדברים אמורים על כל זמן.

בכל זאת ישנה מעלה בפסוק הראשון, ולפיכך הוא הראשון, כי בו מדובר על טהרה הנובעת מעצם הקשר של ישראל לה'.

ט. גם הטהרה על־ידי מקוה היא מאת הקב"ה

אם־כי הטהרה הבאה מלמעלה, מצד עצם הקשר, היא בעיקר על־ידי הזאה

53) להעיר מיהל אור (רשימות לתהלים) ע' לו: שבח' מי מטהר אתכם כי מי דא עתיקא המתגלה בבניה ונק' מקוה ישראל ד' יודין דע"ב הנמשכים בבניה כו'. וראה ג"כ אודות יוהכ"פ ע' א'תקעה ואילך.

54) ועפ"י יש לבאר מה שדימו הטבילה דעריהכ"פ (להדיעה שהיא משום תשובה), כגד המתגיר" (ש"ע אדה"ו סתר"ו סי"ב – ע"פ המהיר"ל (הובא בד"מ סם)) – כי ע"י הטבילה במקוה נטהר האדם (לא רק לפ"ע העבודה והתשובה שלו, כ"א), כגד המתגיר" – שנעשה מציאות חדשה, עי"ז ש„הקב"ה מטהר את ישראל“.

55) משנה ספ"ג דברכות.

56) ראה עד"ו ברי"ף לע"י כאן. וראה גם לחם

שמים כאן.

52) ואתחנן ד, ד.

שמקוה מטהר גם את מי שנשאר טמא

לאחר הטבילה, טהרה של מקצת טומאה, כך „הקדוש־ברוך־הוא מטהר את ישראל“: אל ליהודי לחשוש שאם חוזר בתשובה על חלק מעבירותיו, לא יקבל הקדוש־ברוך־הוא את „מקצת“ התשובה שלו⁵⁷, אלא באותו אופן שהמקוה מטהר את הטמאים גם אם ישארו טמאים, כך מטהר הקדוש־ברוך־הוא את ישראל גם כאשר ישארו טמאים ר“ל בגלל עבירות אחרות⁵⁸.

כל זאת אפשרי מפני ש„הקדוש־ברוך־הוא מטהר את ישראל“, מפני שגם הטהרה במקוה אינה נובעת מעבודת ישראל, אלא מאת הקדוש־ברוך־הוא – מצד עצם הקשר שבין ישראל לה', ולפיכך אין היא מוגבלת: היא מתקיימת בכל התקופות והמצבים, ואף לאלה שאחרי הטהרה תישארה עליהם טומאות אחרות – גם לגביהם קיים „הקדוש־ברוך־הוא

י. ההוראה בעבודת ה'

זוהי ההוראה הנפלאה מדברי רבי עקיבא: בא יהודי אל הקדוש־ברוך־הוא ומבקש: אין לי כח וזמן כדי להתחרט על כל עבירותי, אך יש לי רגעים מספר, ולפיכך אני מתחרט ומתוודה על העבירות המעיקות ביותר. הוא יכול לחשוב שאין הקדוש־ברוך־הוא מקבל תשובה כזאת. אומר רבי עקיבא: לא! „אשריכם ישראל“: אשרי ישראל, שכאשר הקדוש־ברוך־הוא רואה שיהודי מתקרב אליו, בכל אופן שהוא, הוא מיד מכפר – „הקדוש־ברוך־הוא מטהר את ישראל“.

ואחרי־כך מסייע לו הקדוש־ברוך־הוא⁵⁹ שיתקיים אצלו „מצוה גוררת מצוה“⁶⁰, והוא יתפטר מכל עבירותיו, עד שהוא מגיע לדרגה גבוהה כל כך של בעל־תשובה, שאין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם⁶¹.

(משיחת ר' תשרי תשל"א)

59) דהבא ליטהר מסייעים אותו (שבת קד, א. ושי"ג). ובאגה"ת פ"א (ק, ב): הבא דייקא ניד שבא. 60) אבות פ"ד מ"ב. 61) ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה סה"מ תש"ט ע' 183 בהערה. לקו"ש ח"ד ע' 361 ואילך.

57) אבל להעיר מאגה"ת פ"א: „שיגמור בלבו כו' ולא יעבור עוד כו' הן במ"ע הן במל"ת“. וראה בלקו"ב לתניא ח"ב ע' נט (אגה"ת עם ליקוט פירושים כו' קה"ת) ע' עח). לקו"ש ח"ט ע' 394 הערה 20. לקו"ש חל"ב ע' 8 ואילך.

58) ועפ"ז יובן ההמשך של דברי ר"ע לדרשת ראב"ע שיהכ"פ מכפר על עבירות שבין אדם למקום גם (כשעדיין יש לו עבירות אחרות) כשלא נתכפר על עבירות שבין אדם לחבירו (כפשטות דברי ראב"ע, וכנ"ל הערה 40).

לע"נ הרה"ג
אברהם יצחק ב"ר נתן ז"ל
נלב"ע ט"ו בשבט ה'תשע"ה
תנצב"ה.

מוקדש
לחיווק ההתקשרות
לכ"ק אדמ"ד
זצוקלה"ה נבנ"מ ז"ע

ולע"נ

הרבנית צדקנית נ"ע